

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

KORE SAVAŞI VE GAZIANTEP KORE GAZİLERİ

YÜKSEK LİSANS

NEVİN EVRİM KÜÇÜK

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR

GAZIANTEP
HAZİRAN 2011

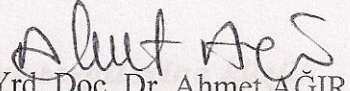

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

KORE SAVAŞI VE GAZİANTEP KORE GAZİLERİ
NEVİN EVRİM KÜÇÜK

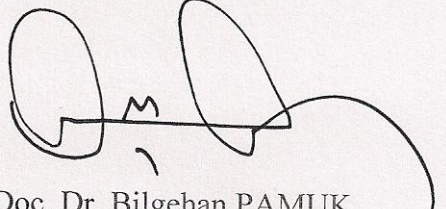
Tez Savunma Tarihi: 22.07.2011

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Yrd. Doç. Dr. Ahmet AĞIR

SBE Müdürü

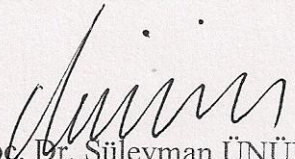
Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Bilgehan PAMUK

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

_____
(Unvanı, Adı ve SOYADI)
İkinci Tez Danışmanı (varsa)

Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR
Tez Danışmanı

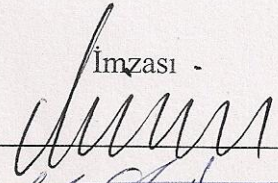
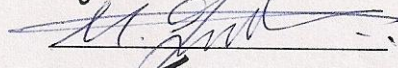

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR

Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜLTEKİN

Yrd. Doç. Dr. Yunus Emre TANSÜ

İmzası -

*Ömek ve sevgilerine
küçük bir teşekkür
olarak,
anne ve babama.....*

ÖZET

KORE SAVAŞI VE GAZİANTEP KORE GAZİLERİ

Küçük Nevin Evrim
Yüksek Lisans Tezi, Tarih ABD
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Süleyman Ünüvar
Haziran 2011, 173 sayfa

Jeopolitik ve jeostratejik açıdan önemli olan Kore Yarımadası tarih boyunca saldırılara, savaflara ve işgallere hedef olmuştur. İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve sırasında Japon işgalinde olan yarımada, savaş sonunda Japon askerlerinin teslim alınması bahanesiyle ABD ve SSCB tarafından işgal edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası değişen dengeler sonucunda dünya siyasetinde iki hakim güç olarak ortaya çıkan ABD ve SSCB, Kore’de güç mücadelesine girmişlerdir. Kore yarımadası ABD etkisindeki bölge Güney Kore, SSCB kontrolündeki bölge Kuzey Kore olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye saldırması ile 25 Haziran 1950’de başlayan savaşta, bölgede barışı sağlayabilmek için Birleşmiş Milletler aktif rol üstlenmiştir. Birleşmiş Milletler üyesi olan Türkiye bu savaşa bir tugay asker vererek katılmıştır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra SSCB’nin tehditlerine maruz kalan Türkiye’nin Kore’ye asker gönderme kararının ülke içinde ve dışında çeşitli yankıları olmuştur. Bir taraftan dünya barışına katkıda bulunmaya çalışırken bir taraftan da ülke güvenliği için NATO’ya girmeye çalışan Türkiye, Kore Savaşı’nda gösterdiği kahramanlıklarla tarihe kazılmış olan ününe ün katmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kore Savaşı, Türkiye’nin Kore Savaşı’na Katılması, Kore Gazileri, Gaziantep Kore Gazileri.

ABSTRACT
KOREAN WAR AND GAZİANTEP KOREAN VETERANS

Küçük Nevin Evrim
Master's Thesis, Department of History
Supervisor: Assist. Prof. Dr. Süleyman Ünüvar
June 2011, 173 pages

The Korean peninsula which is important for geopolitical and geostrategic points has been the scene of attacks, wars and occupations throughout the history. Before and during the second world war, the peninsula which was under the occupation of Japan, has been occupied by the United States and the Union of Soviet Socialist Republics at the end of the war with the excuse of taking back the Japanese soldiers. After The Second World War, United States and the Union of Soviet Socialist Republics which were emerged as two dominant power in the world politics as a result of the changing international balances, has started the struggle in Korea. With the attack of North Korea against to South Korea, the war has started on 25 June 1950, The United Nations have undertaken an active role in order to ensure peace in the region. Turkey, a member of the United Nation, participated in this war by a brigade soldier. After The Second World War, the decision of Turkey to send the soldiers to Korea, exposed the threats of the Union of Soviet Socialist Republics, has several replication inside and outside the country. On the one side, trying to contribute to world peace, on the other side trying to join NATO for security of the country, Turkey has added its own reputation in the history by the heroism which was shown.

Key Words: Korean War, Turkey's participation to the Korean War, Korean Veterans, Gaziantep Korean Veterans.

ÖNSÖZ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan uluslar arası siyasette dengeler değişmiş, Avrupa etkinliğini kaybetmeye başlamıştır. Değişen bu siyasi arenada ABD ve SSCB farklı ideolojilere sahip iki büyük güç olarak ortaya çıkmıştır. Bu iki büyük devletin ideolojileri, Kore'de 1950 – 1953 yıllarında sıcak çatışmaya dönmüştür.

Bir tarih araştırmacısının önemli işlevlerinden biri elde olan birinci kaynakları o dönemde yaşamış devlet adamları veya askerlerin hatıratlarıyla destekleyip objektif olarak yeni düşünceler üretmektir. Dolayısıyla takip edeceğimiz yol da bu olacaktır. Lakin Kore Savaşı ile ilgili ATASE ve Milli Savunma Bakanlığı Arşivleri'nden yararlanabilmek adına yapılan müracaatlar olumsuz cevaplandırılmıştır. Bunun haricinde Gaziantep ili içerisinde Kore Savaşı'na katılmış olan kişilerin, Gaziantep Kore Gazilerinin tam manası ile resmi ve düzenli bir kaydı bulunmadığı için bu kişilerin isimlerini öğrenmek ve Gazilerimize ulaşmak oldukça zor olmuştur. İsimlerini tespit edip, kendisine ulaşılabilen Gazilerin hatıraları tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır. Ayrıca bu Gazilerimizin ellerinde bulunan o güne ait parçaların görsel birer kopyaları alınarak tarihe geçmemiş kayıtların tarihe geçmesine katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi'nden Türkiye'nin Kore Savaşı'na dahil olması ve Türk Tugayı'nın Kore'ye gönderilmesi ile ilgili belgelere ulaşılmış, kaynaklardan ve Gazilerin anlatımları paralelinde çalışmada bu belgelerden yararlanılmıştır.

Gaziantep ili içerisinde yaşayan Kore Gazilerimize yaşadıklarını benimle paylaştıkları için teşekkür ederim. Gaziantep Muharip Gaziler Derneği Başkanı Cuma Erdem'e ve Muharip Gaziler Derneği çalışanlarına Gaziantep'te yaşayan Kore Gazilerine ulaşma imkanını sağladıkları için, çalışmamı tamamlamam için bana gerekli zamanı temin eden, her zaman yanımda olup, desteğini benden esirgemeyen aileme sevgi ve şükranlarımı sunarım. Çalışmam esnasında değerlendirmeleri ve yönlendirmeleri ile bana rehber olan, Türkiye'de ender sayılabilecek çalışmalardan birini hazırlama imkanını ve gücünü veren tez danışmanım Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Süleyman Ünüvar'a sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2011
Nevin Evrim Küçük

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.2. KORE’NİN COĞRAFI YAPISI, SİYASİ TARİHİ VE KORE SAVAŞI’NIN TOHUMLARI	3
1.2.1. Kore Yarımadasının Coğrafi Yapısı.....	3
1.2.1.1. Kuzey Kore.....	3
1.2.1.2. Güney Kore	5
1.2.2. Kore Yarımadasının Siyasi Tarihi.....	6
1.2.2.1. İlk dönemlerde Kore.....	6
1.2.2.2. Batı’ya açılan Kore.....	9
1.2.2.3. Çin – Japon mücadelesi (1894 – 1895).....	10
1.2.2.4. Rus – Japon mücadelesi (1904 – 1905).....	11
1.2.2.5. Birinci Dünya Savaşı’nda ve savaş sonrasında Kore.....	12
1.2.2.6. İkinci Dünya Savaşı’nda Kore.....	13
1.2.3. Kore Sorunu ve Bu Sorunun Savaşa Dönüşmesi.....	15
1.2.3.1. Kore sorununun çıkmaza girmesi.....	15
1.2.3.2. Kore sorununun Birleşmiş Milletler’e intikali.....	15
1.2.3.3. Kore’de iki devletin kurulması.....	16
1.2.3.4. Kore’den yabancı birliklerin çekilmesi.....	17
1.2.3.5. Yabancı kuvvetlerin Kore’den çekilmesinden sonra yarımadaanın durumu.....	17
1.2.3.6. Kore sorununun savaşa dönüşmesi ve savaşa BM Güvenlik Konseyi’nin tepkileri.....	19
1.2.3.7. Kuzey Kore’nin taarruzu karşında ABD’nin tavrı..	20
1.2.3.8. Taarruzun devam ettirilmesinden sonra BM Güvenlik Konseyi’nin kararı.....	21

	<u>Sayfa No</u>
1.2.3.9. Birleşmiş Milletler Kuvvet Komutanlığı'nın oluşturulması.....	22
2. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ, SAVAŞ DÖNEMİ VE SONRASI TÜRKİYE.....	23
2.1. 1923 – 1945 DÖNEMİ TÜRKİYE'NİN İÇ POLİTİKASI.....	23
2.2. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA TÜRKİYE'NİN İÇ POLİTİKASI.....	25
2.3. TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI.....	31
2.3.1. İkinci Dünya Savaşı'nda (1939 – 1945) Türkiye'nin Dış Politikası.....	31
2.3.2. Türkiye – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Arasındaki Antlaşmalar, İkinci Dünya Savaşı Sonunda İki Devlet Arasında Yaşanan Gerginlikler.....	35
2.3.2.1. Sovyetler Birliği tarafından 17 Aralık 1925 Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması'nın feshine dair istek.....	36
2.3.3. SSCB'nin Tutumu Karşısında ABD'nin Tavrı ve Türkiye'ye Yapılan Ekonomik Yardımlar.....	39
2.3.3.1. Türkiye'ye yapılan ekonomik yardımlar.....	41
2.3.3.1.1. Truman Doktrini.....	41
2.3.3.1.2. Marshall Planı.....	43
2.4. NATO İTTİFAKI VE TÜRKİYE.....	45
3. TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞI'NA KATILIŞI.....	48
3.1. TÜRKİYE'NİN KORE'YE ASKER GÖNDERME KARARI ALMASI.....	48
3.2. TÜRKİYE'NİN KORE'YE ASKER GÖNDERME NEDENİ.....	49
3.3. DEMOKRAT PARTİ'NİN KORE'YE ASKER GÖNDERME KARARINA KARŞI VERİLEN TEPKİLER.....	50
3.4. KORE'YE ASKER GÖNDERİLMESİ VE KORE'YE GÖNDERİLECEK ASKERLER İLE İLGİLİ TBMM'DE YAŞANAN TARTIŞMALAR.....	54
3.5. BİRİNCİ TÜRK TUGAYI'NIN OLUŞTURULMASI.....	55
3.5.1. Türk Tugayı'nın Kuruluşu.....	56
3.5.2. Türk Tugayı'nın Teşekkül Tarzı.....	56
3.5.3. Türk Tugayı'nın Komuta Heyeti.....	57
3.6. TÜRK TUGAYI'NIN ANKARA ETİMESGUT'TA TOPLANMASI VE TÜRK TUGAYI'NIN EĞİTİMİ.....	58
3.7. TÜRK TUGAYI'NIN SON HAZIRLIKLARI VE KORE'YE GİDECEK OLAN ASKERLERİ İLGİLENDİREN KANUN HÜKÜMLERİ.....	58
3.8. TÜRK TUGAYI'NIN SON TEŞKİLAT DURUMU.....	60
3.9. TÜRK TUGAYI'NIN KORE'YE İNTİKALİ.....	60
3.9.1. Ankara'dan İskenderun'a İntikal.....	60
3.9.2. İskenderun'dan Kore'ye İntikal.....	62
4.KORE'DEKİ TÜRK TUGAYI'NIN DURUMU.....	64
4.1. TÜRK TUGAYI KORE TOPRAKLARINDA.....	64

	<u>Sayfa No</u>
4.1.1. Türk Tugayı'nın Taego'ya İntikali.....	64
4.1.2. Türk Tugayı'nın Cepheye İntikali.....	66
4.2. KUNURİ MUHAREBELERİ.....	67
4.2.1. Türk Tugayı'nın Kunuri Bölgesine İntikali.....	67
4.2.2. Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı'nın Emir Almak Üzere Kolordu Karargahına Gidişi.....	68
4.2.3. Türk Tugayı'nın İleri Harekatı.....	69
4.2.4. Wawon Muharebesi (28 Kasım 1950).....	70
4.2.4.1. Wawon Muharebesinin sonucu.....	71
4.2.5. Sinnim–ni Muharebeleri (28 – 29 Kasım 1950).....	72
4.2.6. Kaechon Muharebesi (29 Kasım 1950).....	74
4.2.7. Kunuri Boğazı ve Sunchon Boğazı Muharebeleri.....	74
4.2.7.1. Kaechon – Kunuri arasında yaşanan muharebeler....	74
4.2.7.2. Kunuri'den Pyongyang'a geri çekilme.....	75
4.2.7.3. Türk Tugayı'nın Pyongyang'dan Sosari'ye çekilişi ve ikmali.....	75
4.2.8. Türk Tugayı'nın Kunuri Muharebelerindeki Kayıpları.....	76
4.2.9. Kunuri Muharebelerinin Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Yansımaları.....	76
4.3. KUMYANGJANG–Nİ MUHAREBELERİ.....	79
4.3.1. Genel Durum.....	79
4.3.2. Türk Tugayı'na Taarruz Görevinin Verilmesi.....	80
4.3.3. Taarruz Hareketinin Başlaması (25 – 27 Ocak 1951).....	81
4.3.4. Türk Tugayı'nın Kumyangjang–ni Muharebelerindeki Kayıpları.....	82
4.3.5. Kumyangjang–ni Muharebelerinin Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Yansımaları ve Türk Tugayı'na Nişan Verilmesi.....	82
4.3.5.1. Türk Tugayı'na Güney Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nın verilmesi.....	83
4.3.5.2. Amerikan Kongresi tarafından Türk Tugayı'na Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratinin verilmesi.....	85
4.4. KUNURİ VE KUMYANGJANG–Nİ MUHAREBELERİNDEN SONRAKİ GELİŞMELER.....	86
4.4.1. Türk Tugayı'nın Katıldığı Muharebeler.....	86
4.4.2. Mütareke Umudunun Doğuşu.....	90
4.4.3. Silahların Uyanışı.....	91
4.5. KORE SAVAŞI'NIN SON MUHAREBELERİ VE MÜTAREKENİN İMZALANMASI.....	92
4.6. KORE SAVAŞI'NDA VERİLEN ZAYİATLAR VE KORE'YE GİDEN SON TÜRK BİRLİĞİ.....	94
5. KORE SAVAŞI'NA KATILAN BİRLİKLER VE GAZİANTEP İLİ KORE GAZİLERİ.....	97
5.1. GAZİANTEP İLİ ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AİT LİSTELERDE İSİMLERİ BULUNAN GAZİLER.....	99
5.2. TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ GAZİANTEP ŞUBEDE KAYDI OLUP, GAZİANTEP ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AİT LİSTELERDE İSİMLERİ OLMAYAN GAZİLER.....	105

	<u>Sayfa No</u>
5.3. TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ GAZİANTEP ŞUBE KORE GAZİLERİ LİSTESİNDE VE GAZİANTEP İLİ ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AİT LİSTELERDE İSİMLERİ BULUNAN GAZİLER.....	107
5.4. GAZİANTEP İLİ KORE SAVAŞI ŞEHİTLERİ.....	113
SONUÇ.....	115
KRONOLOJİ.....	119
KAYNAKLAR.....	125
EKLER.....	133
Ek A. 1. Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakana Sorulan Sorular ve Cevapları.....	134
Ek A. 2. Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar.....	137
Ek A. 3. Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor.....	141
Ek A. 4. Başbakanın Kore'ye Asker Gönderilmesi İle İlgili Olarak Yaptığı Basın Toplantısındaki Beyanatın Senatör Mr. Fulbright İle Mundt'un Israrı Üzerine Kongre Zabıtlarına Geçirilmesi.....	144
Ek A. 5. Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi.....	146
Ek A. 6. Birleşmiş Milletler Emrine, Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harp Hali Hükümlerinden Bazılarının Uygulanması.....	149
Ek A. 7. Kore Savaşı Hatırası Olarak PTT Tarafından Basılan Posta Pulları.....	150
Ek A. 8. Güney Kore Cumhuriyeti Tarafından Türkiye Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi.....	151
Ek A. 9. Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi.....	154
Ek. A. 10. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şube'de 13.08.2010 Tarihinde Gazi Seydi Yetkin İle Yapılan Görüşme.....	155
Resim 1. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Ahmet Dağdeviren ve Hasan Kablan.....	157
Resim 2. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Hüseyin Ekici.....	158
Resim 3. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Mehmet Kaya.....	159
Resim 4. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Cuma Orhan.....	160
Resim 5. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Şeyho Genç.....	161
Resim 5. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Halil Tutar.....	162

ÖZGEÇMİŞ (VITAE)	163
-------------------------------	------------

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4. 1. Birleşmiş Milletlerin Kore Savaşı Boyunca Vermiş Olduğu Zayıat.....	94
Tablo 5. 1. Kore'ye Giden Birlikler ve İsimleri.....	97
Tablo 5. 2. Gaziantep İli Askerlik Şubeleri Kore Gazileri Listelerinde İsimleri Yer Alan Gaziler.....	99
Tablo 5. 3. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şubede Kaydı Olup, Gaziantep Askerlik Şubeleri Kore Gazilerine Ait Listelerde İsimleri Olmayan Gaziler.....	105
Tablo 5. 4. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şubede ve Gaziantep İli Askerlik Şubeleri Kore Gazilerine Ait Listelerde İsimleri Bulunan Gaziler.....	108
Tablo 5. 5. Gaziantep İli Kore Savaşı Şehitleri.....	113

KISALTMALAR

a.e.	: aynı yer
a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.t.	: adı geçen tez
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKDITYK	: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
ATASE	: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
BM	: Birleşmiş Milletler
c	: Cilt
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Çev	: Çeviren
Der	: Derleyen
DP	: Demokrat Parti
C.A.	: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayanlar
IMF	: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
km	: Kilometre
m	: Metre
MKP	: Milli Kalkınma Partisi
MP	: Millet Partisi
NATO	: North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
PTT	: Posta Telgraf Teşkilatı
s – ss	: Sayfa
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
Tar.	: Tarih
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TSA	: Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
t.y	: Basım tarihi yok
vd	: ve diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. GİRİŞ

Yirminci yüzyıl dünya tarihinin en çetin, en zorlu ve en kanlı mücadelelerinin yaşandığı zaman dilimi olmuştur. Devletlerin amansız bir biçimde dünyayı paylaşma çabası daha önce görülmemiş bir nitelikte olan Birinci Dünya Savaşı'nın yaşanmasına neden olmuştur. 1918 yılında sona eren Birinci Dünya Savaşı, kazanan devletlerin mağlup devletlere tarihi ve coğrafi bir dayanağı olmayan, adaletsiz barış antlaşmaları dayatmaları daha büyük ve daha acımasız bir felaketin yani İkinci Dünya Savaşı'nın tohumlarının atılmasına neden olmuştur.

Mağlup devletlerde kazanan devletlere karşı duyulan kızgınlık ve ortaya çıkan adaletsizlik tablosu bu ülkelerin bazılarında milliyetçilik akımının aşırı bir düzeye ulaşmasına ve 'Faşizm'¹ denen akımın devlet düzenine yerleşmesine neden olmuştur. Faşizmin devlet düzenine yerleştiği, ülkeleri yeni bir savaşa sürükleyen, dünya tarihinde cephe gerisinde masum milyonlarca sivilin ölmesine neden olan ülkelere biri Almanya'dır. Almanya'nın 1 Eylül 1939'da Polonya'ya saldırmasıyla İkinci Dünya Savaşı başlamıştır. Savaş araç ve gereçlerinin geliştirilmesi, kitle imha silahlarının kullanılması sonucu İkinci Dünya Savaşı büyük yıkımlara neden olmuştur. 3/1'i Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden olmak üzere 50 milyon insan yok olmuştur.² Büyük yıkımlara ve insan kayıplarına neden olan savaş 7 Mayıs 1945'te Almanya'nın, 10 Ağustos 1945'te de İsviçre'nin aracılığı ile Amerika'ya

---

¹ Tek parti tarafından diktatörlükle yönetilen sağcı devletlerin yönetim şeklidir. Detaylı bilgi için bkz.: Yılmaz Öztuna. (2006). *Tarih ve Politika Ansiklopedisi*. Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul, s. 203 – 204; Süleyman İnan (Mart 2005). *Popüler Tarih Sözlüğü*. Adres Yayınları, Ankara, s. 68; Erol Öz. (Mart 1996). *Feodalizm*. BDS Yayınları, İstanbul.

² Georges Langlois vd. (Mart 2003). *20. Yüzyıl Tarihi*. Ömer Turan (Çev), Nehir Yayınları, İstanbul, s. 261.

başvurup, Japon imparatorunun hak ve imtiyazlarına dokunulmamak şartıyla, Japonya'nın teslim olmasıyla sona ermiştir.³

İkinci Dünya Savaşı uluslararası sistemde büyük değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Almanya, Fransa ve İtalya gibi büyük devletler savaş sonunda savaşın yıkıcı etkisiyle yıpranmış, dünya siyasasındaki etkinliklerini yitirmişlerdir. İngiltere ise bu devletler kadar etkinliğini yitirmemişse de yıpranmıştır. Kısacası Avrupa dünya siyasetinden çekilmiş yerini savaştan yara almadan çıkmış, aynı zamanda atom bombası gibi bir gücü elinde tutan ABD'ye bırakmak zorunda kalmıştır. ABD'nin karşısında ise geniş topraklara ve büyük nüfus gücüne sahip SSCB yer almıştır. Savaştan her bakımdan yıkık çıkan Avrupa devletleri bu iki süper devletin çevresinde kümelenmişlerdir. Böylece ortaya “iki kutuplu” bir denge çıkmıştır.⁴ “Soğuk Savaş” diye de adlandırılan bu dönemde ABD ve SSCB arasında ideolojik farklılıktan ötürü düşmanca bir ilişki gelişmiştir.

Savaşın son yıllarına doğru 1944 – 1945'te, Alman işgalinden kurtarmak bahanesiyle askerlerini sevk ettiği Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'da komünist rejimlerin kurulmasına hız veren Sovyetler Birliği, Uzak Doğu'da da Çin'de komünist rejimin oluşturulabilmesi için harekete geçmiştir. Bütün bunların yanında İran, Türkiye ve Yunanistan üzerinde de çeşitli baskılara ve oyunlara girilerek, Basra Körfezi ve Hint Okyanusu'na ve öte yandan Doğu Akdeniz'e inmek için SSCB çaba harcamıştır.⁵

SSCB'nin saldırgan ve yayılcı tavrı karşısında ABD onu durdurabilecek tek güç konumundadır. Truman Doktrini ve Marshall Planı ile Avrupa devletlerine ekonomik olarak destek olan ABD, siyasi manadaki açığı da daha önce temelleri atılmış ve savaş sonunda kurulan Birleşmiş Milletler ve daha sonra NATO'nun oluşturulmasıyla tamamlamıştır. Avrupa'daki SSCB yayılcılığı karşısında ‘Batı Blok’unu oluşturmuş olan ABD, Uzak Doğu'daki Sovyet faaliyetlerini de durdurmaya çalışmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonunda SSCB ve ABD tarafından Japon askerlerinin teslim alınması için işgal edilen Kore, SSCB – ABD çekişmelerinin sıcak çatışmaya dönüştüğü coğrafya olmuştur. Kore Savaşı'nı ve Türkiye'nin Kore Savaşı'na

³ Fahir Armaoğlu. (1986). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914 – 1980*. Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, s. 403; 406.

⁴ Oral Sander. (Haziran 2006). *Türkiye'nin Dış Politikası*. (Der) Melek Fırat, İmge Kitabevi, Ankara, s. 38.

⁵ Armaoğlu (1986), a.g.e., ss. 423 – 424.

Birleşmiş Milletler çatısı altında asker göndermesi ile ilgili detayları belirtmeden evvel Kore yarımadasının coğrafi durumu, bölgenin sosyo–ekonomik özelliklerini ve siyasî tarihi hakkında bilgi vermenin gerekli olduğu tarafımızca düşünülmektedir. Bu özellikleri belirterek adanın jeostratejik öneminin gözler önüne serileceği ve bu alanın neden bir sıcak çatışma alanına döndüğü anlaşılacağı kanaatindeyiz.

1.2. KORE’NİN COĞRAFI YAPISI, SİYASÎ TARİHİ VE KORE SAVAŞI’NIN TOHURLARI

1.2.1. Kore Yarımadasının Coğrafi Yapısı

Kore, Doğu Asya’da genel olarak dağlık bir yarımadadır. 34. – 43. kuzey paralelleri ile 124. – 130. boylam daireleri arasında bulunan Kore yarımadası etnik yapı olarak bir bütünlük arz etmektedir. Ancak yarımada da yaşayan halkın tamamı aynı etnik kökenden olmasına rağmen yarımada da iki ayrı devlet varlığını sürdürmektedir.⁶

1.2.1.1. Kuzey Kore

1945 yılında İkinci Dünya Savaşı’nın bitiminde yarımada da bulunan Japon askerlerinin SSCB ve ABD tarafından kuzeyden ve güneyden girilerek teslim alınması hususunda 38. paralelin sınır olarak belirlenmesiyle kuzey ve güney olarak ayrılan Kore yarımadasındaki bu ayırım ileride daha da netleşmiş ve Kuzey Kore ve Güney Kore devletlerinin temellerinin atılmasına neden olmuştur. Kore yarımadasının kuzey kesiminde kurulmuş olan Kuzey Kore’nin ya da resmi adıyla Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti’nin yüz ölçümü 120.540 km²’dir.⁷ Kuzey Kore, güneyden Güney Kore ve Sarı Deniz, güneybatıdan Kore Körfezi, doğudan Japon Denizi ve kuzeyden Çin Halk Cumhuriyeti ile çevrilidir.

Yarımada da dağlık bölgenin en yoğun olduğu kısımda kurulmuş olan Kuzey Kore’de en yüksek merkez Paektu-san (2744 m)’dir. Kuzey Kore’de uzun ve soğuk

⁶ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*. (1975). Genelkurmay Basımevi, Ankara, s. 30.

⁷ *Ansiklopedik Ülkeler ve Dünya Atlası Okyanusya\Asya ve Türkiye*. (t.y). c.3, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, s.299. Yüzölçümü ile ilgili rakamlar kaynaklarda çeşitlilik göstermektedir.: 120.538 km², *Gelişim Büyük Coğrafya Ansiklopedisi*. (1981). c.9, Gelişim Yayınları, İstanbul, s. 2378; 122.400 km², Ersin Güngördü. (2006). *Devletler Coğrafyası (Siyasi, Fiziki, Beşeri ve Ekonomik Yönü İle)*. Asil Yayın Dağıtım, Ankara, s. 531; 112.310 km², Ramazan Özey. (2005). *Dünya ve Ülkeler Coğrafyası*, Aktif Yayınları, İstanbul, s. 100; 120.538 km², *Bertelssman Bugünkü Dünyamız Atlas Ansiklopedi 1993*. (t.y) c.4, Medya Holding A.Ş., İstanbul, s. 54; 120.538 km², İbrahim Atalay. (2001). *Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 356.

kışlar ve yağışlı yazlarla belirlenen bir kara iklimi vardır.⁸ Yıllık ortalama sıcaklıklar kuzeyde 6 °C, güneyde 10 °C'dir.⁹ Genel olarak dağlık bir yapıya sahip olmakla birlikte yağışın bol olduğu Kuzey Kore'de ülke topraklarının çoğu ormanlarla kaplıdır. Bu orman örtüsü tarım arazisi açmak için büyük oranda tahrip edilmiştir. Tarıma açılan arazilerde en çok pirinç tarımı yapılmaktadır.

Kuzey Kore'de nehirler genellikle dağlık bölümlerden doğmaktadır. Rejimleri düzensiz olan, büyüklükleri değişiklik arz eden ve sayıları oldukça fazla olan nehirler içerisinde Taedong ve Ya-lu nehirleri ülkenin iki büyük nehridir.

Genel olarak bakıldığında tarih boyunca Çin ve Japon egemenliği altına girmiş olan Kore yarımadasında yollar – karayolları ve demiryolları – bu istilacı devletlerin çıkarları doğrultusunda yapılmıştır.¹⁰ Şöyle ki askeri ihtiyaçların sağlanması ve ekonomik kaygılarla inşa edilmiş olan demir ve karayollarının güzergahları bu durumu netleştirmede bize yardımcı olmaktadır. Bu gün Kuzey Kore sınırlarının bir kısmı ile Güney Kore sınırları içerisinde olan demiryolu güzergahı haricinde ülkede karayolu ağı da bulunmaktadır. Yalnız Japonlar tarafından yapılan karayolu ağı bakımsızlıktan ötürü iyi durumda değildir. Bundan başka köprüler dar, meyiller fazla ve özellikle dağlık bölgelerde virajlar keskindir.¹¹

Coğrafi açıdan pek de şanslı olmayan Kuzey Kore'nin olanakları (insan kaynağı, ekonomik faaliyetler ve madenler) nasıl diye bakıldığında bazı yönlerden Güney Kore'ye göre durumunun gayet iyi olduğunu görülmektedir. Nüfus, coğrafi şartlardan ötürü azdır.¹² 2005 yılı nüfus sayımına göre Kuzey Kore'nin nüfusu 22.912.177 kişidir.¹³ Ülke nüfusunun yoğun olduğu şehirler başkent Pyongyang, Vonsan (aynı zamanda Kuzey Kore'nin önemli limanıdır), Çong çin, Shuycu'dur.

Nüfus açısından Güney Kore'den geri kalan Kuzey Kore madenler bakımından komşusundan oldukça şanslıdır. Maden kömürü, demir, manganez, çinko, kurşun, tuz, bakır, altın, gümüş, molibden, grafit doğal kaynaklardan bazılarıdır. Bu kadar zengin madenlerin haricinde coğrafyanın dağlık olmasının bir

⁸ Güngördü, a.g.e., s. 531.

⁹ Özey, a.g.e., s. 100.

¹⁰ Kara ve demiryolları ile ilgili bilgiler Kore Savaşı'nın yapıldığı 1950 – 1953 yılları baz alınarak değerlendirilmiştir.

¹¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 37.

¹² Kore yarımadasının 1 Temmuz 1953 yılına ait nüfusunun genel toplamı 30.500.000 iken bu nüfus içerisinde Kuzey Kore toprakları içerisinde yaşayan sadece 9.125.000 kişidir. *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 31.

¹³ Özey, a.g.e., s.100. Yalnız Kuzey Kore, <http://www.ulkelere.net/kuzeykore.htm>, (13.10.2010) adresinde nüfus Temmuz 2009 verilerine göre 22.665.345'tir.

nimeti hidro enerjinin de eklenmesiyle doğal kaynakların zenginliği artmaktadır. Zengin maden yataklarının varlığına paralel bu madenlerin işlendiği sanayi kolları gelişmiştir.

Ekonomik faaliyetler içerisinde sayabileceğimiz faaliyetlerden biri de tarımdır. Ülke içerisinde yapılan tarım ancak ülkenin kendi iç tüketimini karşılamakla birlikte diğer bir ekonomik faaliyet türü olan balıkçılık büyük önem arz etmektedir.

1.2.1.2. Güney Kore

Asya'nın Büyük Okyanusa açılan kapısı Kore yarımadasının güneyinde kurulmuş olan Güney Kore ya da resmi adıyla Kore Cumhuriyeti'dir. Asya devletleri içerisinde büyük önem arz eden Güney Kore'nin yüzölçümü 99.016 km²'dir.¹⁴ Güney Kore, kuzeyden Kuzey Kore, doğudan Japon Denizi, güneyden Doğu Çin Denizi, batıdan Sarı Deniz ile çevrilidir. Kuzey Kore'ye göre daha az dağlık bir yapı arz eden Güney Kore'de sıra dağlar oldukça önemlidir. Ülkenin en yüksek noktası bir krater gölünün yer aldığı sönmüş bir yanardağ olan, Çecu Adasındaki Halla Dağı (1950 m)'dir.¹⁵

Güney Kore'de soğuk kışlar ve sıcak yazlarla belirlenen yumuşak bir kara iklimi egemendir. Yalnız ülkenin kıyı kesimleri ile iç kesimleri ve kuzeyi ile güneyi arasında sıcaklık farkı fazladır. Bundaki temel faktör elbette ki ülkenin dağlık yapısıdır. Ülkenin genel bitki örtüsü tıpkı Kuzey Kore'de olduğu gibi ormandır. Yalnız bu iki ülkenin ormanlarındaki ağaç türleri farklılık göstermektedir. Güneyde kuzeyden farklı olarak geniş yapraklı ağaçlarla kaplı ormanlar hakimdir. Dağlık kesimlerde durum farklıdır, geniş yapraklı ağaçlar yerini iğne yapraklı ağaçlara bırakmaktadır.

Güney Kore su kaynakları açısından oldukça şanslıdır. Han, Naktong, Kum ve Yongson nehirleri ile Çangpyon ve Huançon gölleri ülkenin önemli nehir ve göllerindedir. Su kaynakları açısından zengin olan Güney Kore tabiatın diğer nimetleri bakımından da zengindir. Grafit, kaolin, talk, pirofilit, tungsten, demir, kurşun, gümüş Güney Kore'nin sahip olduğu doğal kaynaklardandır. Pek tabii olarak

¹⁴Bertelssman *Bugünkü Dünyamız Atlas Ansiklopedi* 1993, s. 56. Yüzölçümü ile ilgili rakamlar kaynaklarda çeşitlilik göstermektedir: 98.480 km², Güngördü, a.g.e., s. 537; 98.824 km², *Gelişim Büyük Coğrafya Ansiklopedisi*, s. 2383; 99.020 km², *Ansiklopedik Ülkeler ve Dünya Atlası Okyanusya/Asya ve Türkiye*, s. 300.

¹⁵ Güngördü, a.g.e., s. 537.

çıkarılan bu madenlerin işlenmeleri de ülkenin sanayi kollarının çeşitlenmesini ve gelişmesini sağlamıştır.

Doğanın tüm cömertliğini gösterdiği Güney Kore’de yer altı kaynaklarının haricinde topraklarının da tarıma elverişliliği sayesinde pirinç ekimi yaygındır. Ayrıca tarım haricinde ekonomik faaliyetler içerisinde yer alan balıkçılık da gelişmiş düzeydedir. Ekonomik açıdan Kuzey Kore’den gelişmiş olan, ulaşımın, tarımın sorun olmadığı, iklimin Kuzey Kore’ye nazaran daha ılıman olduğu Güney Kore’de nüfus daha fazladır. 2005 yılı nüfus sayımına göre Güney Kore’nin nüfus sayısı 48.422.644 kişidir.¹⁶ Ülkede nüfus yoğunluğunun fazla olduğu şehirler başkent Seul başta olmak üzere Pusan, Tegu, İnchon, Kvangcu, Tecon, Ulson’dur.

1.2.2. Kore Yarımadasının Siyasî Tarihi

1.2.2.1. İlk dönemlerde Kore

Asya kıtasının Büyük Okyanus’a açılan kapısı Kore yarımadası, insanlığın yerleşmiş olduğu, Çin medeniyeti kadar eski bir medeniyete ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Eski ve köklü bir geçmişi olan Korelilerin tarihi tıpkı eski medeniyete sahip diğer devletler gibi efsanelerle başlamaktadır. Kore’nin mitolojisine göre, buranın ilk kurucusu Tangoon’dur.¹⁷ Tangoon, Mançurya ile Kore’de, Milattan 24 asır önce “Chosun – Sakin Sabahlar Ülkesi”¹⁸ adında Kore’nin ilk krallığını kurmuştur.

Kore yarımadası ilk dönemlerde kabilelerin bir araya gelerek kurdukları krallıklara veya farklı bir deyişle kent devletlerine veyahut derebeyliklere ev sahipliği yapmıştır. Kore’de Üç Krallık Döneminde Kore’nin kuzeyindeki Koguryo (M.Ö. 37 – M.S. 668), şimdiki Han nehrinin güneyinde Bekce (M.Ö. 18 – M.S. 660) ve coğrafi olarak Çin’in etkisinden uzakta bulunan Silla’da (M.Ö. 57 – M.S. 668) hüküm sürmüşlerdir.¹⁹ Bu üç krallık yaklaşık yedi yüz yıl birbirleriyle kanlı ve uzun

¹⁶ Özey, a.g.e., s. 100. Güney Kore, <http://www.ulkeler.net/guneykore.htm>, (13.10.2010) adresinde nüfus Temmuz 2009 verilerine göre 48.508.972’dir.

¹⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 5. Tangoon aynı zamanda diğer mitolojilerde olduğu gibi yarı tanrısal özelliğe sahiptir. Şöyle ki Tangoon’un ayı totemi kabilesinden bir kadınla Gök Tanrısının oğlundan doğduğuna inanılmaktadır. *Kore Gerçeği*. (2002). Hüseyin İcen (Çev), Kore Enformasyon Ajansı, Ankara, s. 8.

¹⁸ Bahtiyar Yalta. (2005). *Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler (26.XI.1950 – 24.I.1951)*, AKDYYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, s. 110.

¹⁹ Hee-Chul Lee (2007). *Siyasi Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye – Kore İlişkileri*. AKDYYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, s. 4. Yalnız yukarıda vermiş olduğumuz krallık isimleri kaynaklarda değişik adlarla da geçmektedir: Detaylı bilgi için bkz.: Koguryo Krallığı Korai yahut Ko-kur-ye Krallığı, Bekce Krallığı Pekche Krallığı, Silla Krallığı Sinlo Krallığı, *Kore Harbinde*

çatışmalar yaşamışlardır. Nihayetinde Çin'in desteğini alan Silla Krallığı 668 yılında Kore'de diğer krallıkları ortadan kaldırarak tek bir devlet oluşumunu sağlamıştır. Silla Krallığı Çin'in desteği ile diğer krallıkları egemenliği altına almışsa da devlet içerisinde derebeylerin isyanı ülkenin karışıklıklar içine düşmesine yol açarak, tek ve güçlü bir devlet olma durumunu zorlaştırmıştır. Ülkenin bu durumundan yararlanan Wang Keum, Silla Krallığını ortadan kaldırarak Koryo (Koryu) Devletini kurmuştur. Koryo hanedanlığı döneminde ülke tek bir çatı altında birleşmenin ve güçlü devlet otoritesinin oluşturulabilmesiyle çeşitli alanlarda gelişim kaydedebilmiştir. Gelişen alanlardan biri 'edebiyat' diğeri 'din'dir. Dindeki gelişim devlet için pek iyi sonuçlar doğurmamış ve devlet otoritesinin bozulmasına neden olmuştur. Şöyle ki Budizm ve Konfüçyanizm ülkede geniş bir taraftar toplamış, zamanla bu iki dinin taraftarlarının mücadeleleri devlet otoritesinin sarsılmasına neden olmuştur. Devlet otoritesinin sarsılması dışarıdan gelen saldırılara karşı devleti bir anlamda savunmasız hale getirdiği bilinen bir gerçektir. Zayıf ve güçsüz hale gelen Koreliler için Ortaçağ pek de iyi bir yüzyıl olmamıştır. Çünkü daha çağın başlarında Japon istilâsı ile karşılaşan Koreliler daha sonraları gelen saldırılarla da mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Orta çağda Asya'da etkili olan Moğol istilâsı pek tabii olarak Kore'ye de sıçramış ve zayıf bir hale gelmiş olan Kore'ye Cengiz Han'ın askerleri saldırmıştır. Lakin 1211 yılında Türkistan'da zor durumda kalan Cengiz Han askerlerini Kore'den geri çekmiştir. Cengiz Han'ın başlatmış olduğu Kore'yi ele geçirme çabası oğlu Ögedey ve torunu Kubilay Han tarafından devam ettirilmiştir.

Kore'ye yapılan Moğol akınları otuz yıl sürmüştür. Nihayetinde Kubilay Han zamanında Koryo hükümdarı, Kubilay Han'ın hakimiyetini kabul etmiştir. Kore'yi ele geçiren Kubilay Han bu noktada durmamış ve Japonya'yı da hakimiyeti altına almak için hazırlıklara başlamıştır. Hazırlıklarını tamamlayan Kubilay Han Japonya'ya saldırmış ve bu saldırı başarılı olamamıştır. Bu başarısızlık sonucu pes etmeyen Kubilay Han Japonya'ya ikinci bir sefer düzenlemek için hazırlıklar yaptırmış ve nihayetinde Japonya üzerine ikinci kez saldırıda bulunmuştur. Tabiatın tarih boyunca savaşlar üzerinde nasıl büyük etkilerde bulunduğu konusunda bize bir örnek olan Japon taarruzu başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Kore Boğazı'nda fırtınaya tutulan Moğol askeri gemilerinin batması Moğol ordusunun gücünün büyük ölçüde

---

Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), s. 5; Bekce Krallığı Pekçe Krallığı, Silla Krallığı ise Şilla Krallığı, *Kore Gerçeği*, s. 8. Koguryo Krallığı Koryo Krallığı, Bekce Krallığı ise Pakje Krallığı, Yalta, a.g.e., s. 110.

kırılmasına sebep olmuştur.²⁰ Kubilay Han'ın askeri gücünün zayıflamasını fırsat bilen Koreliler, Moğollara karşı direnişe geçmiş ve nihayetinde özgürlüklerini kazanmışlardır.²¹

Bağımsızlığını kazanmış olan Kore'de Çosan Hanedanlığı ile yeni bir hanedanlık kurulmuştur.²² Yeni hanedanlığın kurulmasıyla ülke görülmedik bir gelişim göstermeye başlamıştır. Kore alfabesi bu dönemde oluşturulmuş, göksel küreler, güneş saatleri, su saatleri ve haritalar yine bu dönemde yapılmıştır. Tam bu dönemde Japonya Çin üzerine saldırı gerçekleştirebilmek için Kore'den yardım istemiştir. Bu istek ülke içerisinde bastırılmış olan aykırı seslerin yükselmesine neden olmuş ve ülke içerisindeki kalkınma hızı yavaşlamıştır. 1592'de Japonya Kore'ye asker çıkarmış ve hızlı bir şekilde ülkenin içlerine doğru ilerlemiştir. Aslında bu ilerleyiş Çin üzerine olmaktan çok Kore'yi ele geçirme düşüncesiyle gerçekleştirilmiştir. Elbette ki Japon taarruzuna Çinliler de karşılık vermiş ve neticede Kore yeni bir mücadeleye daha sahne olmuştur. 1597 yılına kadar Kore için Japonya ve Çin savaşmış lakin bu savaşlar sonunda her iki tarafın da net bir zaferi olmadan devam etmiştir. Her iki tarafında net bir sonuç alamadığı bu mücadele 1607'de Kore'nin bağımsızlığını kabul eden bir antlaşma imzalayıp, bu devletlerin geri çekilmeleriyle neticelenmiştir. İmzalanan barış antlaşması ile Çin yine de Kore üzerindeki emellerinden vazgeçmemiş, bu yönde faaliyetlerde bulunmuştur.

Çinlilerin Kore'yi ele geçirme faaliyetlerinin neticesinde 1627 yılında Seoul'e kadar ilerlemiş olsalar da Kore direnişi karşısında tutunamamışlardır. İşte bu noktada tabiat adeta Çinlilerin aradığı fırsatı vermiş ve Kore'de kıtlık baş göstermiştir. Bir türlü Korelilerin direnişini kıramayan Çinliler için bu büyük bir fırsattır. Yaşanan kıtlık yüzünden Kore halkı Çinlilere karşı boyun eğmek zorunda kalmıştır. Bundan sonra, Kore 200 yıl kendisini dış dünyadan ayrı tutmak suretiyle varlığını korumaya çalışmıştır.²³

²⁰ Kubilay Han'ın Kore üzerinden Japonya'ya düzenlediği seferler ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: Burak Çınar. (2009). Moğolların İkinci Japonya Seferi: Kyushu 1281. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*. 10: 37 – 55.

²¹ Yalta, a.g.e., s. 110.

²² *Kore Gerçeği*, s. 13. Çosan Hanedanlığı ismi bazı kaynaklarda 'Yi Hanedanlığı olarak geçmektedir. Bkz. Rıza Kurtuluş. (2002). Kore Cumhuriyeti. *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.26, TDV Yayınları, Ankara, s. 199.

²³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 10.

1.2.2.2. Batı'ya açılan Kore

Keşfedilmemiş coğrafyalar XV. yüzyılın sonlarından itibaren Batılılar tarafından keşfedilmeye başlanmıştır. Ümit Burnu'nun bulunmasıyla da Batı için Doğu'ya uzanış kolaylaşmıştır. XVII. yüzyıldan itibaren Güneydoğu Asya ülkelerinden Endonezya, Hindistan, Birmanya, Çin Hindi Batı Dünyası tarafından sömürge haline getirilmiştir.²⁴

Tarih ilerledikçe Batı'nın Doğu'ya bakış açısı değişmemiş bilakis bu bölgede yer alan ülkelerin hammaddelerini sömürmenin haricinde ürettikleri maddeleri satabilecekleri bir pazar olarak da görme şekline bürünmüştür.

Kendisini dış ülkelere kapatan Kore, bu dönemde yavaş yavaş Batı'yla ilişkiler kurmuştur. Batıyla ilişkilerin başlatıldığı dönemde ülkede hakim olan hanedan Yi (Çosan) Hanedanlığı'dır. Batı dünyası Doğu'da misyonerlik faaliyetleriyle de hızlı bir şekilde bu bölgeleri ele geçirmenin, bu bölgelerde kalıcı olmanın yollarını aramıştır. Kore'de Hıristiyan misyonerlerin faaliyetlerinden hem halk hem de devlet rahatsız olmuş ve nihayetinde ilk resmi tepki 1801 yılında verilmiştir. Resmi olarak tepki verilmiş olsa da Avrupalı devletler bu tepkiye kulak asmamış ve faaliyetlerine devam etmişlerdir. Kore, 8 Mayıs 1866'da Avrupa'dan ülkeye gönderilen ve Hıristiyanlığı yaymaya çalışan Fransız papazlarını öldürtmüştür.²⁵ Kore'nin yapmış olduğu bu hareket Batılılar tarafından oldukça sert bir şekilde cevaplanmış ve Fransız askerleri Kore'ye saldırıda bulunmuştur. Bu saldırı Batılıların Uzakdoğululara karşı olumsuz olan bakışının, Uzakdoğuluların da Batılılara karşı olan olumsuz bakışının daha da kötü bir noktaya ulaşmasına neden olmuştur.

1866 yılı Kore için zor bir yıl olmuştur. Fransa'nın saldırısı geri püskürtülmüş olsa da dünya adeta Kore'nin kapılarını zorlamıştır. Ticari ilişkiler kurma fikriyle ABD, Kore'ye bir filo göndermiş lakin Kore tarafından reddedilmiştir. Yine aynı yıl içerisinde Rusya Kore ile ticari ilişkiler kurma ve bu ülkede ticari imtiyazlar elde etme fikriyle çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Rusya, Kore'yi imtiyazlar elde edebilmek için oldukça zorlamıştır. Lakin zorlamasına rağmen Rusya'nın da bu ilk girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu devletlerin karşısında direnebilmesinde Kore'nin en büyük destekçisi Çin olmuştur. Kore'nin

²⁴ Nevin Evrim Küçük. (2009). *Hatay'daki Kore Gazilerinin Gözünden Kore Savaşı*. Mezuniyet Ödevi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, s. 9.

²⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 11.

komşusu olan Japonya batılı devletlerden geri kalmamak adına bu devletlerden yaklaşık iki sene sonra Kore ile görüşmelere başlamıştır. Görüşmelerde Koreliler yine diremişlerdir. Ancak 1876'da Japonya'nın baskısına dayanamayan hükümet Japonlar'ın hazırladığı ticari bir antlaşmayı imzalamak zorunda kalmış; bunu dengelemek içinde 1880'lerde ABD ve Avrupa ülkelerine ticari imtiyaz tanımıştır.²⁶ Bu antlaşmalarda en dikkat çeken nokta Kore'nin Çin'e bağlı olduğunu belirten maddelerin yer almasıdır. Böylece Çin'in Kore'ye hakim olduğu fikri resmen kabul edilmiştir. Bu durum ancak 1890'lara kadar sürmüştür. Kore'deki Çin hakimiyetinden en çok rahatsız olan ülke Japonya olmuştur.

1.2.2.3. Çin – Japon mücadelesi (1894 – 1895)

XVI. yüzyıldan itibaren sömürgeci devletler arasında yer almaya çalışan Japonya için Kore jeopolitik ve jeostratejik açıdan büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla kendisi için bu kadar önemli bir coğrafyanın Çin hakimiyetinde bırakılmaması için bu devlete savaş ilan etmiştir. Kore için yapılan bu mücadeleyi Çin kaybetmiştir. Askeri bir yenilgiye uğramış olan Çin, Kore üzerinde her tür nüfuzundan vazgeçerek ülkeyi Japon himayesine vermiştir.²⁷

Kısa bir süre önce kendileriyle her yönden eşit konumda olan Japonya karşısında alınan bu yenilgi Çin içerisinde Japonların dışarıya açılıp, Batı medeniyetini kabul etmeleri sayesinde gerçekleşti fikrini doğurmuştur. Yabancılara karşı çıkan (ve katılımcılarının geleneksel savaş sanatlarını uygulamaları nedeniyle "Boxer" isyanı adı verilen) halk ayaklanması²⁸ yine yabancılara birleşik bir ordu kurması neticesinde bastırılmaya çalışılmıştır. Birleşik ordu içerisine asker gönderen ülkelerden biri Rusya'dır. Rusya'nın bu birleşik orduda yer almasının nedeni Çar II. Nikola'nın planının en önemli parçasından olan Kore'yi ele geçirme fikridir. Birleşik ordu Boxer'lar karşısında başarısız olmuş ve Avrupalı devletler kuvvetlerini geri çekmiştir. Yalnız askerini çekmeyen tek ülke Rusya olmuştur. Rusya, bu coğrafyada asker bırakmasına bahane olarak Mançurya'dan geçen demiryollarını göstermiştir.

²⁶ Kurtuluş, a.g.m., s. 199.

²⁷ Marc Ferro. (Kasım 2002). *Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine Sömürgecilik Tarihi*. Muna Cedden (Çev), İmge Kitabevi, Ankara, ss. 166 – 167.

²⁸ J. M. Roberts. (Haziran 2003). *Yirminci Yüzyıl Tarihi*. Sinem Gül (Çev), Dost Kitabevi, Ankara, s. 67.

Rusya'nın bu tutumundan rahatsız olan İngiltere ve Japonya, 1902 yılında aralarında bir ittifak antlaşması imzalamışlardır.²⁹

1.2.2.4. Rus – Japon mücadelesi (1904 – 1905)

İngiltere ile imzalamış olduğu ittifak antlaşmasından güç alan Japonya'nın tutumu Rusya'ya karşı yavaş yavaş sertleşmiştir. Japonya'nın bu tutumunun sertleşmesindeki temel neden Uzakdoğu'da etkin ve sözü geçen devlet olma, Asya'ya açılan bir kapı konumunda olan Kore'yi ele geçirme yolundaki büyük engeli olan Rusya'yı saf dışı etmektir.

Dünya politik sistemi içerisinde savaşı kafasına koymuş olan bir devlet için savaş nedeni bulmak ya da yaratmak oldukça kolaydır. Japonya için de durum diğer devletlerin yaptığı gibi zor olmamıştır. Japonya da, 1904 yılında sudan bir bahaneyle *Port Arthur* limanına bir deniz baskını yaparak, Rusya ile savaşa tutuşmuş ve bir buçuk yıl süreyle, bu güçlü Avrupa devletini hem karada hem denizde peş peşe ağır yenilgilere uğratmıştır.³⁰ XVI. yüzyıldan bu tarafa ilk defa, Batılı olmayan bir devlet Avrupalı bir devlete karşı kesin zafer kazanmıştır.³¹

Savaşın sonuçları, iki deniz gücünü, ABD ve Japonya'yı birbirlerine karşı mücadeleye sokarak daha da ihtilaflarına zemin hazırlamıştır. Japonya'nın karada ve denizdeki askeri başarıları Amerikalıları korkutmuş ve Japonlar ABD'nin Pasifik Okyanusu ile Doğu Asya'daki konumlarını tehdit eder hale gelmiştir.³² Böylece Birinci Dünya Savaşı arifesinde gerçekleşen bloklaşmanın kökenlerinin hangi tarihlere ve hangi olaylara kadar indiğini görebilmektedir.

Alınan askeri zaferi kesinleştirmek ve sağlamlaştırmak ancak bir antlaşma ile gerçekleştirilmiştir. İşte bu yönde Japonlar Ruslar karşısında aldıkları askeri zaferi, 5 Eylül 1905 yılında Portsmouth Antlaşması'nı Ruslar'a imzalatarak kesinleştirmişlerdir. Bu antlaşma Kore için büyük bir önem arz etmiştir. Kore konusunda rakibini ortadan kaldırarak istediğini yapabilecek bir konuma gelen Japonya, 7 Kasım 1905 yılında Kore hükümetiyle Kore'nin iç ve dış politikasıyla ilgili karar alma yetisini eline alan bir antlaşma imzalamıştır. Bu antlaşma

²⁹ Oral Sander. (Ekim 2006). *Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e*. İmge Kitabevi, Ankara, s. 261.

³⁰ Sander (Ekim 2006), a.g.e., s. 264.

³¹ Langlois vd, a.g.e., s. 32.

³² Ami-Ben Shillony. (Ağustos 2008). 1904 – 05 Rus – Japon Savaşı Neden Unutuldu ve Neden Hatırlanmalı. Nilüfer İlkaya (Çev), *Toplumsal Tarih*, 176: 89.

doğrultusunda daha sonra Seoul'e yerleşen Japon komiseri Kore'nin idaresini ele almıştır. Artık Kore resmen Japon hakimiyeti altına girmiştir.

Rusya haricinde diğer devletlerden de Kore işgaliyle ilgili onay alan Japonya, Kore üzerinde sert yaptırımlarda bulunmuştur. Okullarda Japonca eğitim verilmeye başlanmış, Kore arşivleri, Kore tarihi, kültürü ile ilgili kaynaklar yok edilmeye çalışılmıştır. Ekonomik anlamda reform adı altında yapılan sömürü ise işgalin diğer bir boyutunu oluşturmuştur. Kore'yi ucuz işçi ve hammadde kaynağı olarak gören Japonya burada bulunan hammaddeleri veya burada işlenmiş maddeleri kendi ülkesine aktarabilmek için bu doğrultuda yollar inşa etmiştir.

Rusya Japonlarla yaptığı savaşta yenilmiş olsa da emellerinden vazgeçmemiştir. 1907'de Japonya ile yaptığı gizli bir antlaşmada Japonya Rusya'nın Dış Moğolistan ve Kuzey Mançurya'daki özel durumlarını tanımıştır. Buna karşılık Rusya da Japonya'nın Kore ve Güney Mançurya'daki özel statüsünü onaylamıştır.³³

1.2.2.5. Birinci Dünya Savaşı'nda ve savaş sonrasında Kore

Ayak sesleri yakın zamanlarda bloklaşma ile duyulan Birinci Dünya Savaşı 1914–1918 yılları arasında gerçekleşmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda Japonlar, İtilâf Devletleri tarafında oldukları için Koreliler, Wilson prensiplerinin ışığında “self-determinasyon” talebinde bulunamamıştır.³⁴ Bağımsızlık isteklerinin alevlendiği XX. yüzyılda Kore, koyu bir işgalin karanlığı altında kalmıştır. Yüz binlerce Koreli, Çin'e, Rusya'ya ve hatta Amerika'ya kaçmak zorunda kalmıştır.³⁵ ABD'ye giden Koreliler arasında ileride Güney Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Dr. Syngmann Rhee de vardır.

Türkiye'de de Mustafa Kemal'in liderliğinde Milli Mücadele davasına başlamak üzere Samsun'a ayak bastığı 19 Mayıs 1919 tarihi ile, Kore'nin Japonya'ya karşı 1 Mart Hareketi'ni başlatması aynı yıla rastlamaktadır.³⁶ Japonlara karşı yapılan bu bağımsızlık hareketi Japonlar tarafından kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Japonların yapmış olduğu bu kanlı isyan bastırma ve diğer yaptırımlar, zorlamalar dış ülkelere giden Koreliler tarafından dünyaya duyurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca yurt dışında yer alan bu Milliyetçi Koreliler 1919 – 1920 yılları arasında geçici hükümetler

³³ G. H. Bolsover. (Ekim – Kasım – Aralık 2005). 1815 – 1914 Tarihleri Arasında Rus Dış Politikasına Bir Bakış (II). Yuluğ Tekin Kurat (Çev). *Belgelerle Türk Tarihi*, 105 – 106 – 107: 106.

³⁴ Mim Kemal Öke. (1990). *Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore 1950 – 1953*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul, s. 20.

³⁵ İbrahim Artuç. (Ekim 1990). *Kore Savaşlarında Mehmetçik*. Kastaş A.Ş. Yayınları, İstanbul, s. 21.

³⁶ Lee, a.g.e., s. 6.

kurmuşlardır. Bunun haricinde pek çok parti kurulmuştur. Bu partiler içerisinde Kore Komünist Partisi'ni 1922 yılında Sovyet Rusya resmen tanımıştır. Birbirinden ayrı Kore'nin bağımsızlığı için hareket eden tüm Kore partileri 1936 yılında birleşmişlerdir. 1937 yılında da Kore gönüllü tugayı kurulmuştur. Bu esnada Kore dışında kurulmuş olan hükümette değişiklik yapılmış ve Kim Kao başkan olmuştur. Dr. Syngmann Rhee de Washington'da yaşayan Korelilerin temsilciliği görevini üstlenmiştir. Fakat evvelce kendisini takip etmiş olan solcu milliyetçiler Şanghay'dan ayrılarak "Kore Ulusunun Kurtuluş Birliği"nin Kuzey Kore'de yapmakta olduğu mücadeleye katıldılar.³⁷

Kore bağımsızlığını elde etmek için mücadelesini sürdürürken, dünyada Birinci Dünya Savaşı'nın çözümleyemediği sorunların tohumları yeşermeye başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonunda Uzakdoğu'da istediğini elde edemeyen Japonya, tıpkı Almanya ve İtalya gibi saldırgan bir politika izlemeye başlamıştır.

1.2.2.6. İkinci Dünya Savaşı'nda Kore

1 Eylül 1939 tarihinde Almanya'nın Polonya'yı işgal etmesiyle başlayan İkinci Dünya Savaşı'nın Uzakdoğu cephesinin oluşma tarihi esasında daha önceki dönemdeki olaylara dayanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde Kore'yi topraklarına katmış olan Japonya bu yarımada da yetinmemiş, gözünü Mançurya ve Çin'e dikmiştir. Japonya'nın Mançurya'nın işgalinde iki devletten çekinmiştir: ABD ve SSCB. 1931 yılına gelindiğinde, SSCB henüz Uzakdoğu'daki askeri hazırlıklarını tamamlamamıştır. ABD ise dünya ekonomik bunalımının yıkıcı etkilerini hafifletmekle meşguldür. Bu koşullardan yararlanan Japonya 1931'de Mançurya'nın işgaline başlamış ve 1932 yılında bölgenin tamamını denetimi altına almıştır.³⁸ 7 Temmuz 1937'de de Çin ile Japonya arasında çıkan anlaşmazlık sonucu Japonya Çin'in bütün doğu eyaletlerini işgal etmiştir.³⁹ Böylece savaş başladığında Japonya Mançurya ve Çin'in bir kısmını egemenliği altına almış, Doğu Asya ve Pasifik'te Büyük Japonya kurma fikrini gerçekleştirme yolundaki hedefine doğru yürümektedir.

Kendi içindeki ekonomik bunalımın sıkıntılarını atmaya çalışırken bir yandan da Japonya'nın ilerleyişini sessiz bir şekilde izleyen ABD'nin bu devlet ile

³⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 16.

³⁸ Oral Sander. (Şubat 2007). *Siyasi Tarih 1918 – 1994*. İmge Kitabevi, Ankara, s. 70.

³⁹ Raymond Cartier. (1975). *İkinci Dünya Savaşı*. c.I 1939–1942, Safa Kılıçlıoğlu (Çev), Meydan Gazetecilik, İstanbul, s. 179.

Uzakdoğu'daki çıkarları çatışmaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın 1939 yılında çıkmasından sonra bu iki devlet arasında işler iyice çıkmaza girmiştir. Ama bu iki devlet arasında yaşanan en büyük olay Pearl Harbor baskınıdır. 7 Aralık 1941'de Japonlar hiç beklenmedik bir dönemde Hawaii'nin Oahu Adası'nda Amerikan Pasifik Donanması'nın üslendiği Pearl Harbor'a saldırmıştır. Ertesi gün Amerikan kongresinden savaşa girme kararı çıkmıştır.⁴⁰ 1942 yılından itibaren Uzakdoğu'da savaş Japonya aleyhine bir seyir almaya başlamıştır. Pek tabii olarak bu durum Japonya'nın boyunduruğu altında bulunan Koreliler için yeni umutların doğmasını sağlamıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşmakta olan düzen için 1943'te Kahire'de bir araya gelen ABD Başkanı F. D. Roosevelt ve İngiliz Başbakanı W. Churchill, Japonya'nın yenilgisi ile artık "Kore'nin hür ve bağımsız olması"nın zamanının geldiğinde karar birliği içinde olduklarını ilan etmişlerdir.⁴¹

Yalta Konferansı'nda (4 – 11 Şubat 1945) SSCB'ye Japonya'ya karşı savaşa girmesinin karşılığı olarak, Sahalin adasının güneyi ile Kuril adaları verilmiş, Dış Moğolistan, Sovyetler Birliği etki alanına sokulmuş ve Port Arthur ile Mançurya'daki demiryolu ayrıcalıkları verilmiştir.⁴² Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı savaşa gireceği sözü alındıktan sonra Müttefik Yüksek Komutanlar, Kore'den Japonları uzaklaştırmak görevinin Amerikan ve Rus orduları tarafından yapılması hususunda anlaşılmıştır.⁴³ Lakin bu iki devlet arasında sınırın neresi olduğu belirlenmemiştir.

Amerikan uçakları 6 Ağustos 1945'de Hiroşima ve 9 Ağustos 1945'te de Nagazaki üzerine birer atom bombası atmıştır. Hiroşima'ya atılan atom bombası Rusları da şaşırtmış bunun üzerine Sovyetler Birliği 8 Ağustos 1945'te Japonya'ya savaş ilan etmiş ve hemen Mançurya'yı işgale başlamıştır.⁴⁴ Savaş ilanından dört gün sonra Sovyet Orduları Kore'ye ulaşmıştır. Pasifik'teki ordularının Kore'den bir hayli uzakta olması nedeniyle, müttefiki Sovyetlerin bu hızlı ilerleyişinden telaşa kapılan Amerikalı yetkililer, Sovyet Ordusunun 38. enlem dairesinin güneyine geçmemesini, Güney Kore'nin Amerikan Ordusu tarafından kurtulacağını Sovyetlere iletmiştir. Bu

⁴⁰ Maxime Lefebvre. (2005). *Amerikan Dış Politikası*. İsmail Yerguz (Çev), İletişim Yayınları, İstanbul, s. 30; Colin Mc Evedy. (Eylül 2005). *Yakınçağ Tarih Atlası 1815'ten 2000'e Avrupa*. Ayşen Anadol (Çev), Sabancı Üniversitesi, İstanbul, s. 78.

⁴¹ Erol Mütercimler ve Mim Kemal Öke. (Haziran 2004). *Düşler ve Entrikalar Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Alfa Yayınları, İstanbul, s. 52; Öke, a.g.e., s. 21.

⁴² Sander (Şubat 2007), a.g.e., ss. 198 – 199.

⁴³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 17.

⁴⁴ Armaoğlu (1986), a.g.e, s. 406.

öneri Sovyetler tarafından kabul edilmiştir.⁴⁵ Bu suretle Kore toprakları ABD ile SSCB tarafından işgal edilmiştir.

1.2.3. Kore Sorunu ve Bu Sorunun Savaşa Dönüşmesi

İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde 38. enlem dairesi temel alınarak Kore yarımadasının kuzeyi SSCB, güneyi ABD işgaline uğramıştır. Böylece yarımada bir daha birleşmemek üzere ikiye ayrılmıştır.

1.2.3.1. Kore sorununun çıkmaza girmesi

16 – 27 Aralık 1945 tarihleri arasında Moskova’da düzenlenen konferansta ABD ve SSCB, Kore konusunda bir anlaşmaya varmıştır. Moskova’da varılan anlaşmaya göre tesis edilen “Birleşik Sovyet – Amerikan Komisyonu”, daha en başından ciddi sıkıntılarla karşılaşmıştır.⁴⁶ 20 Mart 1946’da ilk toplantısını Seoul’de yapan karma komisyon, 8 ve 21 Mayıs 1946 toplantılarında Kore demokratik partileri ve sosyal örgütü ile karşılıklı görüşme üzerine bir anlaşmaya varamamıştır.⁴⁷ İktisadî ve siyasî alanlarda bu iki devlet farklı düşüncelere sahip olmasından ötürü bir ortak noktanın bulunamaması normaldir. Ancak bu durum Kore sorununun bir çıkmaza girmesine neden olmuştur.

İki devlet arasında bir türlü çözümün bulunamaması üzerine mevcut sorunun Birleşmiş Milletler’e intikaline karar verilmiştir.

1.2.3.2. Kore sorununun Birleşmiş Milletler’e intikâli

İlk defa Kore sorunu, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 15 Eylül 1947’de başlayan ikinci toplantı devresinde Amerikan Dışişleri Bakanı M. G. Marshall tarafından Genel Kurula 17 Eylül 1947 günü sunulup açıklandıktan sonra, üye devletlerin karar vermeleri istenilmiştir. Genel Kurul, SSCB’nin karşı olmasına rağmen, “Kore’nin bağımsızlığı” sorununu 23 Eylül 1947’de incelemek ve bir raporla kendisine bildirilmek üzere Birinci Komisyona (Siyasî Meseleler ve Güvenlik Komisyonu) vermiştir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Birinci Komisyonu’nun bir buçuk ay süreyle hazırladığı Kore sorununu 14 Kasım 1947

⁴⁵ Artuç, a.g.e., s. 22.

⁴⁶ Mütercim ve Öke, a.g.e., s. 54.

⁴⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 20.

günü, altı çekimsere (İskandinav ülkeleri, Mısır ve Siyam) karşı, 43 oyla kabul etmiştir. Çok önemli olan bu kararların başlıca kısımları şunlardır:

1. “Kore halkının temsilcileri de Kore sorununun incelenmesine davet olunacaktır.

2. Derhal bir Birleşmiş Milletler Geçici Kore Komisyonu kurulacaktır. Bu komisyon Kore’de çalışacak ve Kore’de serbestçe dolaşarak bütün Kore halkı ile karşılıklı görüşmelerde bulunacaktır. Bu komisyon Avustralya, Kanada, Çin, Fransa, Hindistan, Ukrayna, Salvador, Filipin ve Suriye temsilcilerinden kurulu olacaktır.

3. Kore seçimleri 31 Mart 1948’de Geçici Kore Komisyonunun denetimi altında yapılmalıdır.

4. Seçimlerden sonra toplanacak olan Kore Millet Meclisi tarafından kurulacak bir Millî Kore Hükûmeti, Geçici Kore Komisyonu ile istişare halinde aşağıdaki işleri yapacaktır:

a. Kore, kendi güvenliği için gerekli millî kuvvetlerini meydana getirecek ve buna girmeyen askerî veya yarı askerî örgütleri kaldıracaktır.

b. Kuzey ve Güney Kore’de askerî veya sivil makamlar tarafından yapılan görevleri üzerine alacaktır.

c. İşgal kuvvetlerinin 90 gün içinde çekilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

d. Üye devletler, komisyona görevini yapmada gerekli yardımda bulunacaklar ve geçiş devresinde Kore’nin egemenliğine ve bağımsızlığına aykırı hareketlerden kaçınacaklardır.”⁴⁸

1.2.3.3. Kore’de iki devletin kurulması

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ‘bağımsız ve birleşik Kore’nin oluşturulması yolunda gerekli adımların atılması yönünde karar almıştır. Lakin bu sonuç SSCB’yi memnun etmemiştir.

Genel kurulun öngördüğü seçimler ABD’nin işgalindeki Güney Kore’de yapılmış, SSCB’nin BM gözlemcilerinin 38. paralelin kuzeyine geçmelerine izin

⁴⁸ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, ss. 21 – 22.

verilmemesi nedeniyle Kuzey Kore’de yapılamamıştır. Fakat SSCB de Kuzey Kore’de kendisine bağlı bir hükûmet kurmuştur.⁴⁹ Böylece yapılan seçimlerle Kore’de iki ayrı devlet meydana gelmiştir: 17 Temmuz 1948’de başkenti Seoul olan “Kore Cumhuriyeti”, 9 Eylül 1948’de başkenti Pyongyang olan “Demokratik Halk Cumhuriyeti”.⁵⁰

1.2.3.4. Kore’den yabancı birliklerin çekilmesi

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda alınan kararlar doğrultusunda Kore’deki yabancı birliklerin seçimlerden sonra 90 gün içinde Kore’yi terk etmesi gerekmektedir. Seçimlerden üç ay sonra Aralık 1948’de Sovyet askeri birlikleri kendiliğinden Kuzey Kore’den çekilmiştir. Bundan sonra sayıları 45 bini bulan Amerikan kuvvetleri de Güney Kore’yi boşaltmaya başlamış ve altı ay sonra son askerleri de Kore’den ayrılmıştır. Fakat 500 kişilik bir Amerikan askeri danışma kurulu, Güney Kore Ordusunu yetiştirmek üzere Güney Kore’de kalmaya devam etmiştir.⁵¹

Sovyet ordusunun Kuzey Kore’den çekilirken, Kuzeylilerin ordusunu kuvvetlendirmek üzere ne gibi tedbirler aldığı ve gerçekten çekilip çekilmediği bilinmemiştir.⁵²

1.2.3.5. Yabancı kuvvetlerin Kore’den çekilmesinden sonra yarımadaanın durumu

Kore’de iki ayrı hükûmetin kurulmasından sonra yarımadaanın ABD ve SSCB çekilmişlerdir. İki devletin de çekilmesinden sonra Kore halkı uzun yıllardan sonra topraklarında başka devletlerin işgalleri olmadan ilk defa tek başına kalmıştır. Lakin bu yalnız kalış olumlu sonuçlar doğurmamıştır. 1948 – 1949 yılları Korelilerin birbirlerine artık düşmanca tavırlar beslediklerini göstermiştir. İki tarafta adeta silahlanma yarışına girmiştir. ABD ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında 31 Aralık 1948’de bir “Askeri Yardım ve Güvenlik Paketi” imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre ABD, Güney Kore’den çekilirken bıraktığı silah, araç ve gereçten başka bu ülkeye yeni silah ve gereç yardımına başlamıştır.⁵³ Kore’deki BM daimi komisyonu üyeleri

⁴⁹ Mehmet Hasgüler ve Mehmet B. Uludağ. (Ekim 2004). *Devletlerarası ve Hükümetler – dışı Uluslararası Örgütler Tarihçe, Organlar, Belgeler, Politikalar*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 132.

⁵⁰ Yalta, a.g.e., s. 114.

⁵¹ Artuç, a.g.e., s. 26.

⁵² *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 25.

⁵³ Artuç, a.g.e., s. 27.

iki ülke arasında zaman zaman karşılıklı makineli tüfek düellosuna tanık olmuşlardır.⁵⁴

Kore'deki durumun daha da kötüye gittiğini Kore Komisyonunun BM'e iletmesi üzerine Kore'nin birleştirilmesi yolunda çalışmalar yapılması yönünde BM karar almıştır. 2 Şubat ile 28 Şubat 1949 arasında, Kore Komisyonu Seoul'de birçok toplantı yapmış, Kore'nin birleştirilmesini gerçekleştirmek üzere Kuzey Kore ve Sovyet hükümetlerine başvurmuşsa da bu devletler başvuruları cevapsız bırakmıştır.⁵⁵ Böylece BM'nin Kore'nin birleştirilmesi yönünde bir şey yapamayacağı ortaya çıkmıştır. Bu dönemde SSCB ve Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında 20 Mart 1949'da on yıllık bir yardım antlaşması imzalanmıştır. Ayrıca SSCB Komünist Çin ile bir antlaşma imzalamış, bu antlaşma sonrasında Mao'nun Dışişleri Bakanı Chou-En-Lai, "Sovyet Rusya ve Çin, bundan sonra yenilmesi olanaksız 700 milyonluk bir kuvvet haline gelmiş bulunmaktadır."⁵⁶ diyerek adeta gövde gösterisinde bulunmuştur.

İttifakların gerçekleştirildiği, Kore sorunun yeni boyutlar kazandığı, Kore'nin tekrar birleştirilmesi ve durumun giderek zor bir hal aldığı dönemde içeride yani Kore'deki devletlerin durumun nasıl olduğuna bakmak gereklidir. Güney Kore tam manasıyla bir kaos içerisinde. Güney Kore hükümetinin millet meclisinden on bir milletvekili ve binlerce Koreliyi tutuklaması ve Kore'nin birleştirilmesi için çalışan liderlerden Syngman Rhee'nin karşısında olan Kim Kao'nun öldürülmesi (27 Haziran 1949) tedirginlik yaratmıştır.⁵⁷ Ek olarak ülkeye sızan yetişkin, becerikli ve cesur 'Komünist Ajanları'nın güneylileri hükûmete ve Amerikalılara karşı kışkırtması, Güney Kore'nin çözülmesini kolaylaştırmaya çalışmıştır.⁵⁸

Güney Kore'nin karışık bir halde olmasından ötürü yarımada durum Kuzey Korelilerin lehinedir. 1949 Sonbaharı'ndan itibaren inisiyatif Kuzey Kore lideri Kim İl Sung'un elindedir. Sung, bütün yarımada seçimlerin yapılp, ülkeyi birleştirmeyi hedeflediğini ilân etmiştir. Bu arada, Kuzeyden Güneye doğru Pyongyang Hükûmeti'ne bağlı gerillacılar sızmaya başlamış, güneyde tedhiş hareketlerine girişmişlerdir. BM Komisyonu ülkede bir "İç Savaş"ın çıkabileceğini rapor etmişlerdir. Nihayet, 1949 Ekim'inde Pyongyang, BM Genel Sekreteri'ne

⁵⁴ Öke, a.g.e., s. 26.

⁵⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 26.

⁵⁶ Artuç, a.g.e., ss. 27 – 28; *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 30.

⁵⁷ Artuç, a.g.e., s. 29.

⁵⁸ Yalta, a.g.e., s. 12.

Kore’yi cebri metotlarla da olsa birleştirmeye çalıştıklarını itiraf etmiştir.⁵⁹ Kore sorununun çözümü için artık BM ve BM Kore Komisyonu artık bir şey yapamayacak duruma gelmiştir. Ancak yine de BM Kore Komisyonu çalışmalarını yarıda kesmemiştir.

10 Mayıs 1950 günü Güney Kore’de ilk seçimlerden iki sene sonra yapılan ikinci genel seçimde, yeni Güney Kore Millet Meclisi’nin 19 Haziran 1950 günü toplandığı bildirilmiştir. Bu İkinci Güney Kore Meclisinde, eski millet meclisinden yalnız 27 kişi tekrar seçilmiştir. 210 kişilik Güney Kore Meclisinde 128 bağımsız, 45 Başkan Syngmann Rhee taraftarları, 22 Milliyetçi Demokrat (muhalefet partisinden) vardır. Yani yeni mecliste Syngmann Rhee’nin partisi azınlıkta kalmıştır.⁶⁰

1.2.3.6. Kore sorununun savaşa dönüşmesi ve savaşa BM Güvenlik Konseyi’nin tepkileri

Her iki Kore arasındaki ilişkileri düzeltmeye çalışmak maksadıyla Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu, Kuzey Kore temsilcileriyle 10 Haziran 1950 günü 38 nci paralel üzerinde buluşmuştur. Bu buluşmada Kuzey Koreliler bütün Kore’nin barış yoluyla birleşmesini arzu ettiklerini ileri sürmüşlerdir. Buna rağmen Kuzey Kore, 15 gün sonra, harp ilan etmeden 38 nci paralel üzerinden geniş ölçüde bir taarruza geçmiştir. Bu suretle ülkenin barış yoluyla birleştirilmesi ümidi sona ermiştir.⁶¹

Kore’de sonunda Kuzey Kore, Güney Kore’ye saldırmış, 25 Haziran 1950 günü savaş başlamıştır.⁶² Aynı gün saat 11.00’e doğru Seoul radyosunda Güney Kore Dışişleri Bakanı şunları söylemiştir: “25 Haziran 1950 sabahı saat 04.00 – 05.00 arasında Kuzey Kore Komünist kuvvetlerinin, bir kışkırtma olmaksızın, savunma mevzilerimize karşı taarruza geçtiklerini Milli Savunma Bakanlığı bildirmiştir.

Kore Cumhuriyeti kuvvetleri, topraklarımıza yapılan bu caniyane taarruzlara karşı şiddetle mukavemet etmektedir. dünya bu kanlı çarpışmada saldırganın kim olduğunu anlamaktadır. Bir kere daha insan hürriyetinin gasp edilip hiçbir haber vermeksizin haksız yere çocukları, kadınları, erkekleri öldürerek taarruza geçerken, sakın bir Pazar sabahını kana bulamaktadırlar.

⁵⁹ Öke, a.g.e., s. 26.

⁶⁰ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 28.

⁶¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 48.

⁶² Yalta, a.g.e., s. 13. Pek çok kaynak Kore Savaşı’nın Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye saldırması sonucu başladığını aktarsa da savaş Amerika Birleşik Devletleri’nin çıkardığını iddia eden kaynak mevcuttur. Detaylı bilgi için bkz.: *Kore Savaşı’nın 60. Yıldönümü Anılırken Yarımada Hala Gergin.* http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2010/06/100625_korean_war.shtml, (07.07.2010). Ayrıca savaş Çinlilerin çıkardığına dair de kaynak mevcuttur. Detaylı bilgi için bkz.: *21. Yüzyıla Girerken Dünya Düzeni.* (Ocak 2000). (Haz.) Celal Kızıltepe vd., Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, s. 35.

Barışsever milletlerin prensiplerine sadık olan Kore Cumhuriyeti, hudutları içinde meydana getirilen caniyane olaylara rağmen, Kuzey Kore Komünist ülkesine tecavülden sakınmıştır. Kuzey Kore kukla rejiminin ülkemize karşı giriştiği kanunsuz, alçak ve ahlaksızca saldırısına ortada hiçbir sebep bulunmadığı meydandadır.

Ordumuz istilacıları mağlup etmek ve geriye atmak için ayaktadır. Cumhuriyet hükümeti ve halkı, kahraman savunucularımızın sonuna kadar arkasındadır. Can kaybı ve yapılacak fedakarlık ne kadar büyük olursa olsun, aziz milletimizi komünist istibdadının çizmeleri altından kurtarmak için dayanacağız.”⁶³

Aynı gün yani 25 Haziran 1950’de hareket başladıktan yaklaşık yedi saat sonra (saat 11’de) Kuzey Kore Hükümeti, Güney Kore’ye savaş ilan ettiğini radyo ile yayınlamıştır.⁶⁴

Kuzey Kore’nin yapmış olduğu taarruz beklenmekle birlikte yine de sürpriz olmuştur. Taarruzun başladığı gün BM Kore Komisyonu, çatışmaya hemen son verilmesi çağrısında bulunmuş ve Kuzey Kore makamlarını, birliklerini hemen 38. paralele çekmesi çağrısında bulunmuştur. BM Kore Komisyonu, BM Güvenlik Konseyi’ne göndermiş olduğu raporla da Kore Cumhuriyeti’nin ve Kore halkının güvenliğini ve gönencini tehdit edici ve açıkça askersel çatışmaya dönüşebilecek durumda olduğunu belirterek duyduğu kaygıyı BM Güvenlik Konseyi’ne iletmıştır.⁶⁵ BM Güvenlik Konseyi, BM Kore Komisyonu gibi taarruzun durdurulması ve Kuzey Korelilerin 38. paralele çekilmesini istemekle birlikte, üye devletlerin saldırgan Kuzey Kore’ye yardım etmekten kaçınmalarını istemiştir.⁶⁶

1.2.3.7. Kuzey Kore’nin taarruzu karşısında ABD’nin tavrı

Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye taarruzda bulunacağı beklenen bir durum olmakla birlikte, SSCB desteği alan Kuzey Kore’nin herhangi bir saldırısında ABD’nin izleyeceği politika merak konusu olmuştur.

1949 Martında, Amerika’nın Pasifik Kuvvetleri Komutanı General Douglas Mac Arthur bir gazeteye verdiği demeçte, Kore’yi açık bir şekilde Amerikan savunma alanı dışında tutmuştur:

⁶³ Artuç, a.g.e., s. 15.

⁶⁴ Tahsin Yazıcı. (1963). *Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım*. Ülkü Basımevi, İstanbul, s. 22.

⁶⁵ İsmail Soysal. (2000). *Türkiye’nin Uluslararası Siyasal Bağlıları*. c.II (1945 – 1990), Kesim A (Çok Taraflı Bağlılar), TTK Basımevi, Ankara, s. 84.

⁶⁶ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 49.

“...bizim savunma çizgimiz, Asya kıyısı boyunca uzanan adalar zincirinden geçmektedir. Bu çizgi Filipinler’den başlayarak Okinawa dahil Ryukyu Takımadaları’na kadar gider. Sonra Japonya’ya, Aleut Adaları zincirinden Alaska’ya doğru kıvrılır.”⁶⁷

12 Ocak 1950 tarihinde Ulusal Basın Kulübü’nde yaptığı bir konuşmada Amerikan Dış İşleri Bakanı Dean Acheson daha da ileriye gitmiştir. Acheson, Kore’nin Amerikan savunma alanı dışında olduğunu belirtmekle kalmamış, Asya kıtası ana toprakları üzerinde bulunan bölgeleri güvence altına almak gibi bir niyetlerinin olmadığını özellikle vurgulamıştır.⁶⁸

Böylece ABD, savaş başlamadan evvel nasıl bir politika izleyeceğini göstermiş, SSCB ve Kuzey Kore böyle bir durumda Güney Kore’nin yalnız olacağı düşüncesiyle daha da güçlenmiştir. Ancak Kuzey Kore’nin Güney Kore üzerine taarruza geçmesiyle ABD, komünizmin yalnızca Batıda değil, dünyanın hangi bölgesi olursa olsun tehlike olduğunu anlamış, bu yönde Kore ile ilgili politikasında değişiklik yapmıştır. Kuzey Kore’nin taarruzlarının durdurulması yönünde BM’nin aldığı karara uymayarak taarruza devam etmesi üzerine ABD Başkanı Truman, Uzak Doğu Amerikan Komutanı Mac Arthur’a önce taarruza uğrayan Kore Cumhuriyeti’ne ikmal maddeleri verilmesi yönünde yetki vermiş ve 27 Haziran bu cumhuriyete Amerikan hava ve deniz kuvvetleriyle yardım edilmesini emretmiş ve bu durumdan BM Güvenlik Konseyi’ne bilgi vermiştir.

ABD Başkanı Truman’ın Kore Savaşı’na katılım doğrultusunda almış olduğu karar ülkede tartışmalara neden olmuştur. Amerikan Başkanının doğrudan böyle bir karar almasının mümkün olmadığı Senatör Taft ve birkaç kişi tarafından eleştirilmiştir. Ancak halk komünizmin saldırganlığı karşısında Kore değil başka bir bölgede komünistler tecavüze kalktığı vakit artık karşı koymanın gerekliliği konusunda hemfikirdir.⁶⁹

1.2.3.8. Taarruzun devam ettirilmesinden sonra BM Güvenlik Konseyi’nin kararı

BM Güvenlik Konseyi’nin 25 Haziran günü aldığı kararları hiçe sayan Kuzey Kore, taarruzlarına 26 Haziran günü de devam etmiştir. Taarruzun devam

⁶⁷ Henry Kissenger. (2002). *Diplomasi*. İbrahim Halil Kurt (Çev), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s. 456.

⁶⁸ a.e.

⁶⁹ C.A. (28.07.1950). *Kore Meselesine Karşı Birleşik Amerika’nın Durumu Hakkında Washington Basın Ataşeliğinden Alınan Yazı*. 030.01.102.630..6.

ettirilmesi karşısında 27 Haziran günü BM Güvenlik Konseyi tekrar bir araya gelmiştir.

27 Haziran 1950 tarihinde Kore Savaşı ile ilgili ikinci kez toplanan BM Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler Üyelerinin, silahlı saldırıyı püskürtmek ve bölgede uluslararası barış ve güvenliği sağlamak amacıyla, Kore Cumhuriyeti'ne gerekli yardım yapmalarını öğütlemiştir.⁷⁰ Birleşmiş Milletler'in yapmış olduğu bu çağrıya asker gönderilmesiyle ilgili ilk olumlu cevap ABD'den ikinci olarak Türkiye'den gelmiştir. Akabinde diğer ülkeler Güney Kore'ye yapacakları yardımları Birleşmiş Milletler'e ilemişlerdir. Birleşmiş Milletler üye devletlerinden Güney Kore'ye en çok yardım Amerika Birleşik Devletleri'nden gelmiş olmakla birlikte savaşın ağır yükünü ABD'den sonra İngiltere ve Türkiye taşımıştır.

1.2.3.9. Birleşmiş Milletler Kuvvet Komutanlığı'nın oluşturulması

Güvenlik Konseyi'nin 7 Temmuz 1950 tarihli kararları, Kore Savaşı'nda yeni bir safhanın başlangıcı sayılacak bir önem taşımaktadır. Konsey bu toplantısında "Birleşmiş Milletler Hükümetlerinin Konseyin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararlarını çabuk ve etkili bir şekilde desteklemiş olmalarından dolayı memnuniyetini" açıklayan bir karar vermiştir. Bu kararla aynı zamanda Kore'de dövüşen Birleşmiş Milletler Silahlı Kuvvetler Komutanlığını üzerine almak üzere bir komutan atanması istenirken, ABD bu sorumluluğu üzerine alarak Tokyo'da bulunan General Mac Arthur'u bu göreve atamıştır. Mac Arthur 24 Temmuz 1950'de göreve başlamıştır.⁷¹

İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde yaşanan her yeni savaşın yıkıcı gücünün artmasından ötürü tekrar savaşın çıkmasının engellenmesi amaçlanmıştır. Bu fikirle özellikle Batılı devletlerin bir araya gelmesiyle oluşturulmak istenen yeni dünya düzeni BM ve NATO şeklinde ortaya çıkmıştır. Bölgesel nitelikte çıkan Kore Savaşı'nın bir dünya savaşına gitmesini engellemek amacıyla konuya müdahale eden BM böylelikle almış olduğu kararla adeta bir sınava girmiştir. İlk kez birçok devlet bu teşkilat çatısı altında birleşerek bir kuvvet meydana getirmiştir. BM üyesi olan Türkiye de pek tabii olarak dünya barışı için gerçekleşen bu sınava dahil olmuştur.

⁷⁰ Soysal, a.g.e., s. 85.

⁷¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 52.

İKİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİ, SAVAŞ DÖNEMİ VE SONRASI TÜRKİYE CUMHURİYETİ

2.1. 1923 – 1945 DÖNEMİ TÜRKİYE’NİN İÇ POLİTİKASI

Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra imzalanan Mondros Mütarekesi sonucu işgal edilen Anadolu topraklarında Batının emperyalist güçlerine karşı Mustafa Kemal önderliğinde bir “Kurtuluş Savaşı”, bir “Millî Mücadele” verilmiş ve bu çabalar 1922’de işgalci kuvvetlerin Anadolu’dan sökülmesiyle neticelenmiştir. Emperyalist güçlerin Anadolu’dan atılmasından sonra tarihler 29 Ekim 1923’e geldiğinde Türk halkı kendine en uygun olan yönetim biçimine yani cumhuriyete kavuşmuştur.

Türk halkı kendine uygun olan siyasî rejime kavuşmuştur; ancak Milli Mücadele ve onun öncesinde ardı ardına yaşanan Trablus, Balkan ve Birinci Dünya Savaşı’nın getirmiş olduğu ekonomik ve toplumsal yorgunluk canlı ve bir o kadar da derin bir acı şeklinde Türk halkının içinde yaşanmıştır. Türk halkı bir yandan toplumsal ve ekonomik yaralarını sarmaya çalışırken bir yandan da cumhuriyet rejimine ve onun gereklerini yerine getirmenin çabalarını vermiştir. 9 Eylül 1923’te kurulan Halk Fırkası 10 Kasım 1924’te de adını Cumhuriyet Halk Fırkası olarak değiştirmiştir.⁷² Meclis içerisinde Cumhuriyet Halk Fırkası politikalarından memnun olmayanlar ve ülke iktidarının bir şahsi dikta rejimine doğru yürüdüğünü düşünenler Cumhuriyet Halk Fırkası’na alternatif bir fırka kurma teşebbüsünde bulunmuşlardır. Bu teşebbüse 9 Kasım 1924’te geçilmiş ve gerekli hazırlık, temas ve müracaatlarla, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Kazım Karabekir liderliğinde 17 Kasım 1924’te

---

⁷² Nejat Doğan. (2006). Türk Siyasal Partilerinin Uluslararası İlişkilere Yaklaşımı 1923–1980: Partilerin Benimsedikleri Dışişleri, Güvenlik ve Savunma Politikaları. *Uluslararası İlişkiler ve Türk Siyasal Partileri*, (Ed.) Nejat Doğan ve Mahir Nakip, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 121.

kurulmuştur.⁷³ Siyasal ve ekonomik bakımdan liberal bir çizgiyi savunan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Şubat 1925'te patlak veren Şeyh Sait isyanı dolayısıyla hedef olarak seçilmiş ve programındaki “dine saygılı olma” ifadesi gerekçe gösterilerek 3 Haziran 1925'te kapatılmıştır.⁷⁴

Ülke siyasi anlamda çalkantılar yaşarken aynı zamanda ekonomik sıkıntılar da çekilmiş ve bu sıkıntılar çözümler aranmaya devam edilmiştir. Ülke idaresinde bulunan Cumhuriyet Halk Fırkası ekonomik anlamda çıkışlar bulmaya çalışırken 1929 dünya ekonomik bunalımı patlak vermiştir. Bu bunalım düzelme yolunda çaba sarf eden Türk ekonomisini sarsmıştır. Ekonomik anlamda Cumhuriyet Halk Fırkası bir çizgi bir fikir ararken, Cumhuriyet Halk Fırkası karşısında bir muhalif fırkanın varlığının oluşturulması gerekliliği bir kez daha hissedilmiştir. 12 Ağustos 1930 tarihinde Ali Fethi Bey (Okyar) tarafından M. Kemal'in direktifleri doğrultusunda Serbest Cumhuriyet Fırkası⁷⁵ kurulmuş lakin bu güdümlü muhalefet hareketi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasıyla Cumhuriyet Halk Fırkası ülkede iktidar bayrağını uzun bir süre taşımıştır. Lakin Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasından sonra Cumhuriyet Halk Fırkası kendi içindeki eksik ya da yanlış noktaları düzeltmenin zamanının geldiğini anlamıştır. Partinin örgütlenme biçiminde önemli değişiklikler yapan Cumhuriyet Halk Fırkası Üçüncü Büyük Kongresi, 10 – 18 Mayıs 1931 günlerinde Ankara'da toplanmıştır. Kongreye bir Nizamname Projesi sunulmuş, illerden gelen tüzük değişikliği önerileri de, bunun sonuna eklenmiştir.⁷⁶ Kendi içerisinde sürekli değişikliğe giden Cumhuriyet Halk Fırkası ülke içerisinde siyasal manada iki kez çok partili yaşama geçiş denemelerinin ortaya çıkardığı toplumsal ve siyasî rejim yaralarını da kapatmanın çabasını vermiştir.

1935 yılında CHP dördüncü kurultayını toplamış, programını “tek ulus, tek şef, tek parti” anlayışıyla gözden geçirip değiştirmiştir.⁷⁷ Cümlelerin başından da anlaşılacağı gibi değişen yalnızca fırkanın anlayışı değildir. Bu kurultayda Cumhuriyet Halk Fırkası “Cumhuriyet Halk Partisi” olarak değişmiştir.

⁷³ Şevket Süreyya Aydemir. (1966). *İkinci Adam*. c.I, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 293.

⁷⁴ Davut Dursun. (Eylül – Aralık 1998). Türkiye’de Tek Partili Rejimden Çok Partili Düzene Geçişin İç ve Dış Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi. *Yeni Türkiye*, 4 (23 – 24): 326.

⁷⁵ Dursun, a.g.m., s. 324.

⁷⁶ Mehmet Kabasakal. (1991). *Türkiye’de Siyasal Parti Örgütlenmesi 1908–1960*. Tekin Yayınevi, İstanbul, s. 128.

⁷⁷ Tefvik Çavdar. (Mart 2004). *Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1839–1950*. İmge Kitabevi, İstanbul, s. 362.

Tarih 10 Kasım 1938'e geldiğinde Türk milletinin 'Ebedi Şef'i Mustafa Kemal Atatürk vefat etmiştir. Atatürk'ün vefatından sonra yerine İsmet İnönü Cumhurbaşkanı seçilmiştir. İsmet İnönü cumhurbaşkanı seçildikten sonra Cumhuriyet Halk Partisi Dördüncü Olağanüstü Kurultayı'nı 26 Aralık 1938'de toplamıştır. Bu toplantının gerçekleştirilmesinde tek bir sebep vardır o da CHP programının genel başkan seçimine ait olan maddesini değiştirmek. Gündemdeki tadil konusunda şöyle bir tasarı teklif edilmiştir:

1. Partinin banisi (kurucusu) ve ebedi Başkanı, Türkiye'nin müessesisi olan Kemal Atatürk'tür.
2. Partinin değişmez Genel Başkanı İsmet İnönü'dür.
3. Partinin değişmez Başkanlığı aşağıdaki üç şekilde boşalabilir:
  - a. vefat
  - b. vazife yapamayacak hastalık
  - c. istifa⁷⁸

Bu kurultay ile birlikte İsmet İnönü CHP'nin değişmez Genel Başkanı ve Milli Şefi olmuştur.

2.2. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA TÜRKİYE'NİN İÇ POLİTİKASI

Milli Şef idaresi Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında devam etmiştir. Lakin ülkede tek bir partinin iktidarda olması arzulanır bir model olmadığı için aydın çevresinde farklı algılanmış ve İsmet İnönü baskıcı bir lider olarak addedilmiştir. Milli Şef İsmet İnönü ise çoğulcu demokrasiye geçiş için uygun zamanın beklenildiğinin sinyallerini konuşmalarında belirtmiştir. 19 Mayıs 1945 Gençlik ve Spor Bayramı konuşmasında:

“...Harp zamanlarının ihtiyatlı tedbirlere lüzum gören darlıkları kalktıkça memleketin siyaset ve fikir hayatında demokrasi prensipleri daha geniş ölçüde hüküm sürecektir...”⁷⁹

Çoğulcu demokrasiye geçiş için uygun zamanın beklenmesiyle birlikte, bu duruma etki eden faktörler de bulunmaktadır. Türkiye'nin çoğulcu demokrasiye geçişinde etkili olan faktörleri iç ve dış faktörler olarak ikiye ayrılabilir. Konuyu dağıtmamak adına dış faktörlerden kısa bir şekilde bahsetmeyi uygun görülmektedir.

⁷⁸ Şevket Süreyya Aydemir. (1967). *İkinci Adam*. c.II, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 40.

⁷⁹ Metin Toker. (1970). *Tek Partiden Çok Partiye*. Milliyet Yayınları, İstanbul, s. 76.

Siyasi yapı olarak diktatörlerin başında bulunduğu ülkeler saldırgan politikaları ile dünyayı yeni bir savaşa yani İkinci Dünya Savaşı'na sürüklemiştir. Bu ülkeler savaşın başında ve devamında Avrupa'da üstün duruma gelmiştir. Savaş sonuna doğru Müttefiklerin başarılar kazanması çoğulcu demokrasiye sahip, barış ve özgürlük fikirlerini savunan siyasal rejimlerin öneminin artmasına neden olmuştur. Bu esnada Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nı kurmak için çok partili rejimi şart gören Batılı devletlerin tek partili rejime sahip ülkelere takındıkları siyasi tavır önemli faktörlerden birisidir. Savaş boyunca tarafsızlığını korumaya çalışmış ancak Müttefik devletlerle sıkı ilişkisi olan Türkiye için savaş sonunda Müttefik devletler tarafında yer almak oldukça önemli olmuştur. BM Teşkilatı'nı kuran Müttefik devletler ile ilişkilerini üst düzeyde tutan Türkiye, BM Anayasası'nı kabul ederek çoğulcu demokrasiye yani çok partili hayata geçeceğini taahhüt etmiştir. San Francisco'da 1945'te toplanan konferansa giden Türk delegesi, Reuters Ajansı muhabirine Türkiye'de cumhuriyet rejiminin siyasi bakımdan kesinlikle modern demokrasi yolunda ilerlediğini, Türk Anayasası'nın en ileri memleketlerin anayasalarıyla kıyaslanabileceğini, hatta bazılarında daha üstün olduğunu belirtmiş ve harpten sonra Türkiye'de her türlü demokratik cereyanın gelişmesinde müsaade edileceğini söylemiştir.⁸⁰ Böylece Türkiye çok partili hayata geçeceğinin taahhüdünü vermenin haricinde bu yönde elinden geldiğince bu yönde gayret göstereceğini tüm dünyaya duyurmuştur.

Dış faktörleri inceledikten sonra iç faktörleri incelemek, Türkiye'nin iç siyasi hayatına bakmak gereklidir. Ülke içerisinde CHP iktidarına karşı yeni bir partinin doğuşuna kökleri derinleşmiş olan muhalefet neden olmuştur. Bu muhalefet başlıca iki kaynaktan beslenmiştir. Bunlardan birincisi hakim sınıfların artan iktidar arzusu, ikincisi ise halkın yaygın bıkkınlığıdır.⁸¹ Halkın bıkkınlığının en büyük nedeni elbette ki ekonominin düzgün bir seyir izleyememesidir. Türkiye her ne kadar İkinci Dünya Savaşı'na katılmamışsa da savaş esnasında seferberlik ilan edilmiştir. Savaş sırasında büyük bir orduyu besleme ve donatma zaruretiyle karşılaşan hükümet ihtiyaçlarının parasını Merkez Bankası'na para bastırarak suretiyle ödemiş, böylece enflasyonu körüklemiştir.⁸² Hızlı bir şekilde büyük bir ekonomik çıkmaza

⁸⁰ Durmuş Ali Koltuk. (Ağustos 2008). II. Dünya Savaşı'ndan Sonra Çok Partili Hayata Geçişte CHP ve İsmet İnönü. *TSA*. 12 (2): 35–36.

⁸¹ Ergün Aybars. (2006). *Atatürkçülük ve Modernleşme*. Zeus Kitabevi, İzmir, s. 134.

⁸² Eric Jan Zürcher. (2004). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. Yasemin Soner Gönen (Çev), İletişim Yayınları, İstanbul, s. 301.

doğru gidilmekte iken Hükûmet mevcut soruna dur demenin yolunu bulmaya çalışmıştır. 1944 yılında, Saraçoğlu Hükümeti'nin gündeme getirdiği “Harp Sonrası Kalkınma Plan ve Programı”nın hazırlanması için gerçekleştirilen girişimler ve oluşturulan komisyonlar⁸³ savaş boyunca Milli Korunma Kanunu, Varlık Vergisi, Toprak Mahsulleri Vergisi gibi vergiler altında ezilmiş olan halkın hükümete, CHP'ye karşı bıkkınlık duygusunun oluşmasına ve bu partiye karşı duyulan güvenin azalmasına neden olmuştur.

Bir Kalkınma planı olan “Harp Sonrası Kalkınma Planı ve Programı”nın yanı sıra topraksız köylüye de toprak kazandırmayı amaçlayan “Toprak Kanunu” da bu dönemde uygulanmaya çalışılmıştır. Bu yasa tasarı ile başlıca şu düzenlemeler getirilmek istenmiştir: “Topraksız çiftçiyi topraklandırmak, dağılık olan toprakları birleştirmek, toplulaştırmak, bundan böyle toprağın parçalanmasını önlemek, işletilebilecek toprakların alt ve üst sınırlarını belirlemek, yüzyıllardır süregelen, kiralama, kiraya verme, ortakçılık ve murabahacılık⁸⁴ yöntemlerine son vermek, teknik olanaklardan yararlanmak.”⁸⁵

Toprak kanunu ile daha adil bir toprak paylaşımı yapılmak istenmiş lakin bu parti içindeki büyük toprak ağaları başta olmak üzere ülke içerisindeki büyük toprak sahiplerinin neredeyse hepsini rahatsız etmiştir.

CHP Aydın milletvekili olarak 1931 yılında TBMM'ye giren daha sonraları 1945 yılına kadar TBMM'de ‘Komisyon Raportörlüğü’ ve ‘Parti Müfettişliği’ görevleri yapan, Aydın'da büyük toprak sahip olan Adnan Menderes'in yıldızı bu kanun ile parlamıştır. Milletvekili olduktan sonra Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam etmiş ve buradan mezun olmuşsa da ihtisasını “çiftçilik” olarak kabul eden Adnan Menderes⁸⁶ toprak sahibi insanların duygularını en iyi anlayabilecek kişi olması nedeniyle büyük toprak sahiplerinin hislerini etkili bir şekilde dile getirebilmiştir. Dolayısıyla Adnan Menderes, bu kesimden oldukça büyük destek almıştır. Adnan Menderes ile birlikte Celal Bayar, Fuad Köprülü ve Refik Koraltan da kanuna eleştiriler getirmişler ve getirilen eleştirilere rağmen kanun meclise oylamaya sunulmuştur. Kanun oylamaya sunulduğu esnada bu milletvekilleri oylamaya

⁸³ Leyla Kırkpınar. (2000). Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları*. III (9 –10): 87.

⁸⁴ Faizcilik, tefecilik.

⁸⁵ Şerafettin Turan. (Mayıs 1999). *Türk Devrim Tarihi*. 4. Kitap Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye (10 Kasım 1938 – 14 Mayıs 1950), Bilgi Yayınevi, Ankara, s. 171.

⁸⁶ Mustafa Albayrak. (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946–1960)*. Phoenix Yayınevi, Ankara, s. 50.

katılmamışlardır. Demokrat Parti'nin (DP) doğumuna neden olacak muhalefet, 1945 Mayıs'ında iyice su üstüne çıkmıştır.⁸⁷ Toprak Kanunu'na itiraz eden dört CHP'li milletvekili (Fuad Köprülü, Celal Bayar, Refik Koraltan ve Adnan Menderes) 1945 Mayıs'ında bütçe için yapılan oylamada da karşı oy kullanarak CHP içerisinde muhalif milletvekili olarak sivrilmişlerdir.

Nihayet 7 Haziran 1945'te Meclise verilen bir takrirle, çok partili rejime doğru, evvela CHP içinde bir hareket başlamıştır.⁸⁸ CHP Grup Başkanlığına verilen bu takrir Türk siyasi tarihine "Dörtlü Takrir" olarak geçmiştir.⁸⁹ "Dörtlü Takrir"i veren milletvekillerine önderlik eden Celal Bayar'dır; ama "takrir" verme düşüncesi ile ilk olarak Fuad Köprülü ve Adnan Menderes'ten gelmiş, Celal Bayar'ın onayı alınmıştır. O da Refik Koraltan'ın katılmasını sağlamıştır. Dörtlü Takrir, onu imzalayan dört kişi dışında oybirliğiyle reddedilmiştir.⁹⁰ Parti grubunda hasıl olan vaziyet üzerine Celal Bayar 17 Haziran 1945'te milletvekilliğinden istifa etmiştir.

Dörtlü Takrir ve onun etkileri CHP içinde devam ederken Türk siyasi hayatında önemli bir gelişme yaşanmıştır. 7 Temmuz 1945'te işadamı ve sanayici Nuri Demirağ İstanbul valiliğine parti kurmak için başvurmuştur.⁹¹ Böylece 'Milli Kalkınma Partisi' adıyla kurulan bu parti Türkiye'nin çoğulcu demokrasiye geçişinin ilk adımını teşkil etmiştir.⁹²

MKP'nin kurulması ve siyasi hayata dahil olması ile ilgili gelişmeler yaşanırken, CHP içerisinde Dörtlü Takrir'in etkisi devam etmiştir. 25 Eylül 1945 CHP grup toplantısında, Dörtlü Takrir'de imzası bulunan diğer iki kişi, yani Adnan Menderes'le Fuad Köprülü "partinin iç durumunu bozmak için partide kaldıkları"⁹³ gerekçesiyle Cumhuriyet Halk Partisi'nden ihraç edilmişlerdir. 27 Kasım'da da Refik Koraltan için ihraç kararı alınmıştır. Bu olayların arkasından Celal Bayar'ın bir parti kuracağı söylentileri dolaşmıştır. Tüm bu olaylar cereyan ederken veya etmeden

⁸⁷ Kabasakal, a.g.e., s. 164.

⁸⁸ Necdet Ekinci. (2002). İnönü Dönemi ve II. Dünya Savaşı Yılları. *Genel Türk Tarihi*, c. 8, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 682.

⁸⁹ Takirde CHP'nin dört milletvekilinin (Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü) imzasının olmasından ötürü 'Dörtlü Takrir' olarak adlandırılmıştır.

⁹⁰ Bernard Lewis. (2004). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Metin Kıratlı (Çev), TTK Basımevi, Ankara, s. 304.

⁹¹ Mustafa Çufalı. (2004). *Türkiye'de Demokrasiye Geçiş Dönemi (1945 – 1950)*. Babil Yayıncılık, Ankara, s. 51.

⁹² MKP ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: Çufalı, a.g.e., ss. 51 – 56; Turan, a.g.e., ss. 216 – 218; Cemil Koçak. (2010). *Türkiye'de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları 1945 – 1950*. c.1, İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 674 – 689; Ercan Haytaoğlu. (2002). 1945'te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişte Bir İlk: Milli Kalkınma Partisi. *Türkler*, c. 16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 783 – 797.

⁹³ Şevket Süreyya Aydemir. (1969). *Menderes'in Dramı?*. Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 138.

evvel Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün ne düşündüğüne bakmanın gerekli olduğu kanaatindedir.

1 Kasım 1945'te TBMM'yi Açış Söylevinde, Cumhurbaşkanı İnönü, "Bizim tek eksiğimiz hükûmet partisinin karşısında bir parti bulunmamasıdır."⁹⁴ diyerek doğacak olan muhalefet hareketine karşı olumsuz bir yaklaşımının olmayacağını sinyallerini vermiştir.

4 Aralık 1945'te Celal Bayar yeni bir parti kurulacağını basına açıklamıştır.⁹⁵ Basına açıklanan partinin adı 'Demokrat Parti'dir. Basına açıklanmasından sonra partinin tam manasıyla teşekkül etmesi bir aydan fazla sürmüştür. 7 Ocak 1946 tarihinde Demokrat Parti resmen kurulmuştur. Parti Genel Başkanlığına Celal Bayar getirilmiştir.⁹⁶ Demokrat Parti bu tarihten başlayarak Ankara Yenişehir Sümer Sokak No:8'de yer alan, CHP'den 22 Aralık 1945'te istifa eden Cemal Tunca'ya ait apartmanda çalışmalarına resmen başlamıştır.⁹⁷ Demokrat Parti'nin kurulması ile Anadolu'da şubelerinin açılması çok hızlı olmuştur. Muhalefet partisinin oluşması ve gelişmesi yönünde CHP destek olmuşsa da bu kadar hızlı bir gelişim beklememiştir. Mayıs 1946'da olağanüstü kongre istenmiştir. Bu kongrede bazı liberalleşme önlemleri alınmış, tek dereceli seçimler kabul edilmiş ve değişmez genel başkanlık konumu olan 'Milli Şef' sıfatı kaldırılmıştır.⁹⁸ 'Milli Şef' sıfatı kaldırılmış olsa da o gün kurultayda İsmet İnönü yine CHP Parti Genel Başkanlığı'na 708 oyla seçilmiştir.⁹⁹

Demokrat Parti örgütlenmesi tamamlanamadan Cumhuriyet Halk Partisi TBMM'de seçimlerin 21 Temmuz 1946'da yapılması kararını almıştır.¹⁰⁰ Seçim tarihinin öne alınışı ilk başta Demokrat Parti tarafından sarsıcı etki yapmıştır. Çünkü parti örgütlenmesi tam manayla gerçekleştirilemeden seçimlerin yapılması Demokrat Parti'nin aleyhine olacaktır. Yine de seçimlere katılan Demokrat Parti için sonuç kötü değildir. Planlandığı üzere seçim 21 Temmuz 1946 tarihinde yapılmış ve meclis'e CHP 397, DP 61 milletvekili göndermiştir.¹⁰¹

⁹⁴ Kabasakal, a.g.e., s. 167.

⁹⁵ Aydemir (1967), a.g.e., s. 439; Aydemir (1969), a.g.e., s. 138; Kırkpınar, a.g.m., s. 90.

⁹⁶ Celal Bayar. (1969). *Başvekilim Adnan Menderes*. (Ed.) İsmet Özdağ, Baha Matbaası, İstanbul, ss. 33 – 34; *Akşam*, 8 Ocak 1946.

⁹⁷ Albayrak, a.g.e., s. 62; Koltuk, a.g.m., s. 43.

⁹⁸ Zürcher, a.g.e., s. 308.

⁹⁹ *Son Posta*, 12 Mayıs 1946.

¹⁰⁰ Çavdar, a.g.e., s. 457.

¹⁰¹ Doğan, a.g.m., s. 123. 1946 yılında yapılan ilk çok partili genel seçim sonuçlarıyla ilgili tartışmalar yapılmakla CHP'nin seçim sonuçlarıyla hile yaptığı bile öne sürülmüştür. Detaylı bilgi için bkz.:

Seçim sonuçlarından memnun olmayan Demokrat Parti, CHP'ye karşı olan tavrını daha da sertleştirmiştir. Bu sert eleştiri ve tavırların doruk noktası mecliste Recep Peker ile Adnan Menderes'in tartışmasıdır. Bütçe görüşmeleri sırasında Peker'in Menderes'ten "psikopat" diye söz etmesi, Demokrat Partililerin topluca meclisi terk etmelerine neden olmuştur.¹⁰² Bu tartışmalardan sonra iktidarla muhalefetin arası iyice soğumuştur. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü bu olaya müdahale etmiş ve 12 Temmuz 1947 Beyannamesini yayınlamıştır. Bu beyanname şöyle başlar: "Hükümet Reisi ile Muhalefet Lideri ile, son günlerde memleketin iç durumu üzerindeki konuşmalarımı ve bu hususta kaanatlerimi ve fikirlerimi söylemek zamanı gelmiştir."¹⁰³ Beyannamenin yayınlanmasından sonra iktidar ile muhalefet partisi arasındaki ilişkiler yumuşamıştır.

1950 yılına gelindiğinde yine seçimler yaklaşmıştır. Muhalefet ve iktidar partisi arasındaki rekabet seçim meydanlarının renklenmesine neden olmuştur. 14 Mayıs 1950 günü seçim günüdür. Kayıtlı seçmenden yüzde 88.88'inin oyunu kullandığı bu seçimlerde, İsmet Paşa'nın liderliğinde Türk siyasi hayatına egemen olan CHP, 27 yıllık iktidarını kaybetmiştir. Demokrat Parti 408 milletvekiliyle ezici bir çoğunluk sağlayarak Meclis'e girecektir. Bu onlarca, "Milli iradenin zaferi", "Ak devrim"dir.¹⁰⁴ Demokrat Parti'nin iktidara gelişi ABD'de yankılar uyandırmıştır. ABD Dışişleri Bakan Vekili James Webb'e göre "daha yirmi altı yıl önce Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları üzerine kurulan bu yeni Cumhuriyette, seçimlerin özgür ve sakin bir atmosferde geçmiş olması, ülkede demokrasinin gelişmiş olduğunun göstergesiydi."¹⁰⁵ Senatör J. William Fulbright da 26 Mayıs 1950 tarihli Senato toplantısında şunları söylemiştir: "uzun yıllar tarihçiler Türkiye'ye 'Avrupa'nın hasta adamı' dediler. Fakat bana öyle geliyor ki, geçen hafta gerçekleşen seçim Türk tarihinin bir dönüm noktasıdır ve bu olayın önemini ne kadar vurgulasak azdır."¹⁰⁶

Yaşar Özüçetin. (2002). Demokrasiye Geçiş Demokrat Parti'nin Kuruluşu, 1946 Seçimleri. *Genel Türk Tarihi*, c.9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 17 – 20; Zürcher, a.g.e., s. 308.

¹⁰² Kırkpınar, a.g.m., s. 96.

¹⁰³ Aydemir (1967), a.g.e., s. 456.

¹⁰⁴ Mütercimler ve Öke, a.g.e., s. 35. Türk siyasi tarihinde büyük bir önem arz eden bu seçimlerle ilgili basında çıkan haberler için bkz.: *Cumhuriyet*, 14 – 15 – 16 Mayıs 1950.

¹⁰⁵ Doğan, a.g.e., s. 125.

¹⁰⁶ a.e.

Seçimlerden sonra 22 Mayıs 1950’de toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Adnan Menderes de Başbakan seçilmiştir.¹⁰⁷

2.3. TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI

Türkiye’nin 1923 – 1945 dönemindeki dış siyasetindeki temel anlayış ihtiyatlı, gerçekçi ve genel olarak statükonun korunması ve Millî Mücadele ile kazanılmış Lozan zaferi ve cumhuriyetin korunmasını amaçlayan bir siyaset olarak nitelendirilmektedir. Komşuları ile iyi ilişkilerin yanında batının demokratik ülkeleriyle de sıkı bir işbirliği amaçlanmıştır.¹⁰⁸

2.3.1. İkinci Dünya Savaşı’nda (1939 – 1945) Türkiye’nin Dış Politikası

Türk dış politikası, İkinci Dünya Savaşı boyunca değişiklik göstermiştir. Türkiye’nin bu savaştaki tutumu oldukça değişik biçimlerde değişik yazarlarca tanımlanmıştır. Örneğin Selim Deringil, Türkiye’nin savaş boyunca izlemiş olduğu çelişkilerle dolu siyasetine “Denge Oyunu” demek gereğini duyarken Edward Weisband bu siyaseti açıkça “tarafsızlık” olarak nitelendirmektedir.¹⁰⁹ İzlenen politika değişik adlandırılmış olsa da Türk dış politikasının temeli İsmet İnönü’nün savaş dışında kalmak için ödenecek bedelin bir günlük muharebeden daha ucuza mal olacağını tecrübesiyle bilmesi ve buna içtenlikle inanmasıdır.¹¹⁰ Aynı zamanda Türkiye’yi savaş dışında tutan, dış politikayı yürüten ekibin başarısının altında da Mustafa Kemal’in serüvenci olmaktan uzak, barışçı politika çizgisi yatmaktadır.¹¹¹

İkinci Dünya Savaşı’nın başından itibaren Müttefik Devletler ve Mihver Devletleri, jeopolitik ve jeostratejik açıdan büyük önem arz eden Türkiye’yi kendi yanlarında savaşa dahil etmek için uğraşmıştır. Lakin Türkiye yapmış olduğu ittifaklarla savaşın dışında kalma çabası vermiştir. Türkiye önce SSCB ile birlikte İngiltere ve Fransa’nın yer aldığı bir ittifak yolu aramışsa da tüm girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Sonuçta 19 Ekim 1939’da Ankara’da Türkiye, İngiltere

¹⁰⁷ Aydemir (1969), a.g.e., s. 156; 175; *Hürriyet*, 23 Mayıs 1950.

¹⁰⁸ Zürcher, a.g.e., s. 291. Türk dış politika tarihinde ayrı bir önem arz eden İkinci Dünya Savaşı esnasında ve sonrasında yaşanan gelişmeler konumuzla alakadar olduğu için 1939 yılından itibaren Türk dış politikasından bahsedilecektir.

¹⁰⁹ Ekinci, a.g.m., s. 649.

¹¹⁰ Cartier, a.g.e., s. 44.

¹¹¹ Nevin Yurdsever Ateş. (2008). Cumhuriyet Dönemi Türk Dış Politikaları. *Türk Dış Politikası Cumhuriyet Dönemi*, (Ed.) Mustafa Bıyıklı, Gökkuşbu yayınları, İstanbul, s. 58.

ve Fransa arasında bir ittifak antlaşması imzalanmıştır.¹¹² Bu ittifakın imzalanmasından sonra İtalya 10 Ağustos 1940'ta savaşa girmiştir. Böylece savaş Akdeniz'e inmiş; Üçlü İttifak gereğince de Türkiye'nin savaşa girme yükümlülüğü doğmuştur. Lakin Fransa Almanya tarafından işgal edildikten kısa bir süre sonra düşmüştür. Türkiye Fransa'nın çabuk yenilgisi sayesinde, savaşa girmemek için mükemmel bir bahane de bulmuştur.¹¹³

Savaş ilerledikçe Avrupa'da Almanya yayılma alanını genişletmiştir. Almanya'nın Balkanlar üzerindeki faaliyetleri artınca İngiltere 1941 yılı Ocak ayından başlayarak, Türkiye üzerindeki baskılarını arttırarak, derhal savaşa girmesini istemiştir.¹¹⁴ Çünkü İngiltere savaşta tüm cephelerde savunma halindedir. Türkiye'nin savaşa girmesiyle yükü biraz hafifleyecektir. Lakin Türkiye savaş dışında kalma siyasetini değiştirmeden dış politikada yoluna devam etmiştir. Yine de İngiltere ile ilişkilerini bozmak istemeyen Türkiye, çeşitli girişimlerde de bulunmuştur. 22 Mayıs'ta Türk Genelkurmay Başkan Yardımcısı İngiliz askeri ataşesine Türkiye'nin İngiltere için değerinin bugün için değil gelecek için düşünülmesi gerektiğini söylemiş, "Türkiye'nin bu aşamada katılması çok sakıncalıdır. Yunanistan ve Yugoslavya gibi ezilebilir."¹¹⁵ demiştir.

1941 yılının sonunda Japonya'nın Pearl Harbour baskını Amerikalıların savaşa dahil olmasına neden olmakla birlikte Türkiye'nin savaşa dahil olması konusunda SSCB'nin de içinde bulunduğu Müttefiklerin baskısı gittikçe artmıştır. 22 Haziran 1941 günü Alman ordularının SSCB'ye karşı taarruza geçmeleriyle geçici bir rahatlama hisseden Türkiye üzerinde kısa sürede bu defa eskisinin tersi yönde bir baskı oluşmaya başlamıştır.¹¹⁶

Casablanca Konferansı (14 Ocak 1943) ve akabinde bu konferansta Türkiye'nin savaşa dahil olma konusunda alınan karara¹¹⁷ paralel İsmet İnönü Adana'da Churchill ile görüşmüştür. 30 Ocak – 1 Şubat tarihlerinde Adana'da yapılan görüşmelerde Churchill'in istediği kısaca şudur:

¹¹² İsmail Soysal. (Nisan 1982). 1939 Türk – İngiliz – Fransız İttifakı. *Belleten*, XLVI (182): 367 – 414.

¹¹³ Baskın Oran. (2009). 1939 – 1945: Savaş Kaosunda Türkiye: Görelî Özerklik – 2. *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, (Ed.) Baskın Oran, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 387.

¹¹⁴ Ekinci, a.g.e., s. 652.

¹¹⁵ Selim Deringil. (Şubat 2003). *Denge Oyunu*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, s. 143.

¹¹⁶ Oran, a.g.e., s. 445.

¹¹⁷ Balkanlarda ikinci cephenin açılması için Türkiye'nin savaşa katılması konusunda gerekli askeri hazırlıkları yapmak.

“İtalya’ya karşı geniş bir sefer açılacaktır. İtalya’nın çöküşü, Almanların Balkanlardaki durumunu sarsacaktır. Bu takdirde de Sovyetlerin Kuzeyden, müttefiklerin de, Türkiye vasıtasıyla güneyden harekete geçmeleri ve harbin bu suretle Balkanlara intikali, Almanları yenilgiye doğru itecektir. Bu arada Romanya petroleri de bombardıman edileceğinden, Almanya’nın akaryakıtsız kalışı, Alman mukavemetini ayrıca sarsacaktır. Ama bütün bu işlerde, hem kara hem hava hareketi için Türkiye’nin yardımına ihtiyaç vardır. Hülasa Türkiye, 1943 yılı sona ermeden müttefikler safında harbe girmeli ve bu suretle de müttefiklerine karşı taahhütlerini yerine getirmelidir.”¹¹⁸

Adana görüşmelerinde Churchill’in isteklerini belirtmesinden sonra İsmet İnönü Türkiye’nin savaşa girme konusundaki engellerden bahsetmiş, savaşa dahil olmayacağını ifade etmiştir.

14 – 24 Ağustos 1943 tarihlerinde düzenlenen Quebec Konferansı’na Churchill ve İngiliz Genelkurmayı ile Amerikan Genelkurmayı bir araya gelmiş, Churchill Fransa yerine, Türkiye’nin de savaşa katılmasıyla Balkanlarda açılmasında çok ısrar etmişse de ikinci cephenin Fransa’da Normandiya kıyılarında açılmasına karar verilmiştir.¹¹⁹

19 Ekim 1943’te Moskova’da Müttefik dışişleri bakanları A. Eden (İngiltere), C. Hull (ABD) ve V. M. Molotov’u (SSCB) bir araya getiren konferans Türkiye üzerinde Sovyet baskısının başlangıcıdır.¹²⁰ Ayrıca yine Türkiye’nin savaşa girme konusunda hemfikir olunmuştur. Ekim 1943’te Moskova Konferansından dönerken, Anthony Eden, Türkiye Harici Vekili Numan Menemencioğlu’nu Kahire’ye davet etmiş ve Türkiye’den gayri muhariplik durumunu terk ederek topraklarında müttefiklere hava üsleri verilmesini istemiştir. Türkiye ise üs vermektense doğrudan doğruya harbe girmeyi tercih edeceğini anlatmıştır. Şu var ki, harbe iştirak ettiği takdirde silah isteyeceğini bildiklerinden İngilizler Türkiye’den yalnız üs vermesinde ısrar etmiştir.¹²¹

Moskova Konferansından sonra Kahire’de 22 – 26 Kasım 1943 tarihleri arasında Roosevelt, Churchill ve Çin Devlet Başkanı Çan Kay Şek toplanmıştır. Toplantı sonunda tekrar Tahran’da toplanılmasına karar verilmiş, Türkiye’nin savaşa dahil edilmesi ve ikinci cephenin Balkanlarda açılması konusunda Churchill yine ısrar etmiştir.¹²² Türkiye’nin savaşa girmesi konusunda ısrar eden müttefik devletlerin her birinin beklentisi esasında farklıdır. Sovyetler Birliği Türkiye’nin

¹¹⁸ Aydemir (1967), a.g.e., ss. 260 – 261.

¹¹⁹ Armaoğlu (1986), a.g.e., s. 391.

¹²⁰ Deringil, a.g.e., s. 204.

¹²¹ A.Ş. Esmer. (1999). Savaş İçinde Türk Diplomasisi (1939 – 1945). *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 Ekim 1997*, TTK Basımevi, Ankara, s. 349.

¹²² Aydemir (1967), a.g.e., s. 258.

savaşa girmesini bir taraftan Fransa'da ikinci esas cephenin açılmasından önce Rusya üzerindeki Alman baskısının hafifletilmesi, diğer taraftan da Balkanlara İngiliz güçlerinin sevk edilmesini önlemek için istemektedir. İngiltere ise, Ege ve Akdeniz'in Almanlardan temizlenmesini, bir başka deyişle imparatorluk ulaşım yollarının açılmasını ön planda tutmuştur. ABD ise bütün ağırlığını Batı Avrupa ve İtalya'daki harekate verilebilmesi için Balkanlarda yeni bir cephe açılmasına karşıdır.¹²³

Kahire Konferansı'ndan sonra Türkiye'ye yapılan baskılar artmıştır. Amerika ve Sovyetler Birliği'nin desteğiyle Türkiye üzerinde baskı yapmak bu konferansta da Churchill bu doğrultuda çaba harcamıştır.¹²⁴

1943 Kasımı'ndaki Tahran Konferansı'nda Sovyetler Birliği Türkiye'nin savaşa sokulmasındaki tavrını iyice sertleştirmiştir. ABD ve İngiltere de Türkiye'nin savaşa katılmasını istediği için Türkiye ile tekrar irtibat kurmaya karar verilmiştir. Türkiye Reisi cumhuriyet Kahire'ye davet edilmiş ve Roosevelt, Churchill ile İsmet İnönü 3 Aralık 1943'te Kahire'de görüşmüşlerdir.¹²⁵ İkinci Kahire Konferansı Türkiye üzerine baskıların dayanılmaz bir şekilde arttığı konferans olmuştur. Bu konferans sonunda İsmet İnönü artık "prensip olarak" savaşa girmeyi kabul etmiştir; fakat Türkiye'nin savunma gücü için gerekli malzeme ve teçhizatın tamamlanması ve ortak hareket planının belirlenmesini bunun ön koşulu olarak ortaya koymuştur.¹²⁶ Bu görüşmelerden sonra bir İngiliz heyeti Türkiye'ye gelmiştir ancak Türk – İngiliz Heyetlerinin yapmış olduğu görüşmeler 1944 yılının Şubat ayında kesilmiştir. İngilizlere göre Türkler çok fazla malzeme istemektedirler ve bu malzemelerin sevkiyatı ancak savaş sonuna doğru bitecek şekildedir. Bu durum İngiltere'nin Türkiye'ye karşı tavır almasına neden olmuştur.

Tüm gelişmeler yaşanırken savaş boyu Türk – Alman ilişkilerinde önemli yer tutan krom satışı ile ilgili pürüzler çıkmıştır. Türkiye 20 Nisan 1944'te Almanya'ya krom satışını durdurmuştur. 15 Haziran 1944'te de Numan Menemencioğlu görevinden istifa etmiştir. 1944 yazında Almanya'nın askeri durumu artık adamakıllı kötüye gitmeye başladığından, Türkiye Müttefiklerle münasebetlerini düzeltmek için 2 Ağustos 1944'te Almanya ile diplomatik

¹²³ Oran, a.g.e., s. 459.

¹²⁴ Deringil, a.g.e., s. 214.

¹²⁵ Esmer, a.g.m., s. 349.

¹²⁶ Oran, a.g.e., s. 463.

münasebetlerini kesmiştir. Fakat bunu yaparken, barış konferansında tam bir müttefik muamelesi göreceğine dair İngiltere ve Amerika'dan da teminat almıştır.

3 – 11 Şubat 1945 tarihleri arasında gerçekleştirilen Yalta Konferansı'ndan sonra İngiliz Büyükelçisi Sir Maurice Peterson, Dışişleri Bakanı Hasan Saka'yı ziyaret ederek, ona Yalta Konferansında alınan bir kararı bildirmiştir. Buna göre kurulacak olan San Fransisco Konferansına 1 Mart 1945 tarihinden önce Almanya'ya savaş ilan etmiş olan ülkelerin davet edileceğini söylemiştir. Türkiye İngiliz Büyükelçisinin Hasan Saka'yı ziyaretinden üç gün sonra, 23 Şubat 1945'te Almanya'ya savaş ilan etmiştir.¹²⁷

Savaş dışında kalma çabalarının Türkiye için iki olumsuz sonucu vardır. Biri Türkiye dünya kamuoyu önünde yükümlülüklerini yerine getirmemiş bir ülke görünümündedir.¹²⁸ Dolayısıyla Türkiye'nin savaş sonunda yalnız kaldığını söyleyebiliriz. Diğer bir olumsuz sonuç ise Türkiye yeni ve daha tehlikeli bir tehdide, SSCB'nin tehdidinde maruz kalmıştır.¹²⁹

2.3.2. Türkiye – Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Arasındaki Antlaşmalar, İkinci Dünya Savaşı Sonunda İki Devlet Arasında Yaşanan Gerginlikler

Türkiye'nde "Millî" hükûmet, SSCB'de komünist rejimin kurulduğu günlerden beri Türk – Sovyet ilişkileri başlamış, ilk dönemlerde bu ilişki olumlu yönde bir seyir izlemiştir. Sovyet Rusya ile Türkiye arasındaki siyasi ilişkileri resmen kuran vesika, Milli Mücadele döneminde imza edilmiş olan, 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması'dır.¹³⁰ Akabinde Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında olumlu bir seyirde giden ilişki iki devlet arasında yeni bir antlaşmanın doğmasını sağlamıştır. 17 Aralık 1925 tarihinde Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında

¹²⁷ Mehmet Gönlübol vd. (1996). *Olaylarla Türk Dış Politikası*. Siyasal Kitabevi, Ankara, s. 184. Avrupa'da savaş sonuna yaklaşırken, üç Büyüklerin, 1945 Şubatı başlarında Yalta Konferansında aldıkları bir karar uyarınca, henüz BM Bildirgesini imza etmemiş devletlerin, San Fransisco Konferansına katılabilmek için 1 Mart 1945'den önce Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmeleri ve 1942 BM Bildirgesini imzalamaları gerekmektedir. İngiltere Hükümeti, üç büyükler adına, bu kararı Türk Hükümetine bildirince, Türkiye 23 Şubat 1945 günü Almanya ve Japonya'ya savaş açmış, ayrıca BM Bildirgesini imzalamış, bunun üzerine 5 Haziran'da resmen San Fransisco Konferansı'na çağrılmıştır. San Fransisco'da BM Yasası'nın kabulü üzerine Türkiye de yasayı, 15 Ağustos 1945 günlü ve 4801 sayılı kanun uyarınca, 28 Eylül 1945 günü onaylamıştır. BM Teşkilatı ve Türkiye'nin BM'ye üyeliği ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: Soysal, a.g.e., ss. 3 – 12.; Hasgüler ve Uludağ, a.g.e., ss. 62 – 86.

¹²⁸ Deringil, a.g.e., s. 252.

¹²⁹ Türkiye üzerindeki SSCB tehdidi ayrı bir başlık olarak alınacağı için burada konunun detayına inilmemiştir.

¹³⁰ Kamuran Gürün. (1999). 17 Aralık 1925 Türk – Rus Antlaşması. *Türk – Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491 – 1992 Ankara, 12 – 14 Aralık 1992*. TTK Basımevi, Ankara, s. 181. Moskova Antlaşması'nın tam metni için bkz.: Kamuran Gürün. (1983). *Dış İlişkiler ve Türk Politikası (1939'dan Günümüze)*. AÜSBF ve Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi, Ankara, ss. 42 – 47.

“Saldırmazlık ve Dostluk Antlaşması” imzalanmıştır. Üç yıl için imzalanmış olan bu antlaşmaya göre, taraflardan birine, bir veya birkaç devlet tarafından yönetilen bir askeri hareket halinde, diğeri tarafsız kalacak ve taraflardan hiçbiri, birbirlerine saldırmayacakları gibi, birbirleri aleyhine yönelen ittifak veya siyasî anlaşmalara katılmayacaklardır.¹³¹ Türkiye ile Sovyetler arasında 1925 yılında imzalanan antlaşmayı yineleyen 1929 Protokolü’yle taraflar birbirlerinin onayını almaksızın üçüncü taraflara karşı herhangi bir taahhütte bulunmayacaklarını kabul etmişlerdir.¹³² 1925 Antlaşması ve ekleri protokoller 30 Ekim 1931’de beş yıl için, 7 Kasım 1935’te de 10 yıl için yeniden uzatılmıştır.¹³³

2.3.2.1. Sovyetler Birliği tarafından 17 Aralık 1925 Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması’nın feshine dair istek

Dostane başlayan Türk – Sovyet ilişkileri İkinci Dünya Savaşı içerisinde inişe geçmeye başlamış, SSCB’nin Türkiye’den toprak talebi ile bir çıkmaza girmiştir. Böylece Sovyetler Birliği yıllardır bastırdığı tarihi emellerini tekrar su yüzüne çıkarmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sona ermeden savaş sonrası dünyanın alacağı şekli belirlemek üzere bir dizi konferanslar, görüşmeler düzenleyen ABD, İngiltere ve SSCB liderleri 4 – 11 Şubat 1945 tarihinde de Yalta’da toplanmıştır. 10 Şubat 1945’te, Yalta Konferansının altıncı toplantısında SSCB lideri Stalin Montreux Sözleşmesi’nin değiştirilmesini istediye de ayrıntılı tekliflerde bulunmamıştır.¹³⁴ Yalta’da Türkiye’yi yakından ilgilendiren bir önemli karar, Nisan sonunda San Francisco’da toplanacak olan konferansa katılabilmek için 1 Mart 1945 tarihinden önce Almanya ve Japonya’ya savaş ilan etmiş olma şartının aranmasıdır. Yalta Konferansında alınan karara bağlı olarak Türkiye Almanya ve Japonya’ya 23 Şubat 1945’te savaş ilan etmiştir. Türkiye’nin bu hareketi SSCB’yi yine de memnun etmemiştir.

Moskova’da bulunan Türkiye’nin SSCB Büyükelçisi Selim Sarper bu dönemde SSCB’nin takınmış olduğu bu saldırgan politika ile ilgili detaylı bilgiler alabilmek için çeşitli görüşmelerde bulunmuş ve görüşmelerin akabinde Rusları

¹³¹ Armaoğlu (1986), a.g.e., s. 331. Antlaşmanın tam metni için bkz.: Aydın Alacakaptan. (1999). Türk – Sovyet İlişkileri (1921 – 1945). *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 Ekim 1997*. TTK Basımevi, Ankara, ss. 287 – 289.

¹³² William Hale. (2000). *Türk Dış Politikası 1774 – 2000*. Petek Demir (Çev), Arkeoloji ve Sanat, İstanbul, s. 52.

¹³³ Gürün, a.g.m., s. 187.

¹³⁴ Gönlübol vd., a.g.e., s. 184.

Boğazlar konusunda takındıkları tavırdan ötürü 1925 Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşmasını yenilemeyeceği kanaatini Türkiye'ye, Ankara'ya iletmiştir. Bunun üzerine Selim Sarper SSCB Dışişlerine Ankara'ya gideceğini bildirmiştir. 19 Mart 1945 günü SSCB Dışişleri vekili Molotov¹³⁵, Selim Sarper'in Ankara'ya gideceği haberini alınca kendisiyle görüşmek istediğini, Ankara'ya gideceğini duyunca bu fikrini öne aldığını belirterek Selim Sarper'e şu bildiriği vermiştir:

“17 Aralık 1925 senesinde akdedilen Türk – Sovyet Dostluk ve Bitarafılık muahedesinin meriyet müddetinin hitamının yaklaşması münasebetiyle Sovyet Hükümeti Türkiye'ne aşağıdaki hususata beyanla şeref kazanır.

Sovyet Hükümeti, Sovyet İttihadı ile Türkiye arasındaki dostane münasebetlerin idamesi işinde 17 aralık 1925 tarihinde akdedilen Türk – Sovyet Muahedesinin kıymetini takdir etmekle beraber, bilhassa İkinci Dünya Savaşı esnasında vukua gelen derin değişiklikler münasebetiyle işbu muahedenin artık yeni şartlara uymadığını ve ciddi bir surette iyileştirilmeğe muhtaç olduğu lüzumunu müşahade etmektedir.

Yukarıdaki maruzata binaen Sovyet Hükümeti, mezkur muahedenin ve eklerinin feshi şeklini tespit eden 7 Kasım 1936 Protokolü hükümleri gereğince işbu Muahedeyi feshetmek arzusunda bulunduğunu Türkiye Hükümetine beyan eyler.”¹³⁶

Bu fesih aslında Türk Hükümeti'nin hem beklediği hem de korktuğu şeydir. Türk Hükümeti bu nota karşısında nasıl bir yol izleyeceğini düşünmüş ve 22 Mart tarihinde İngiliz Büyükelçisine SSCB'nin vermiş olduğu notayı bildirmiştir. Bu bildirim aslında Türkiye'nin SSCB karşısında İngiltere'den bir desteğin ifadesidir. Lakin İngiltere Türkiye'nin beklemiş olduğu desteği vermemiştir.

İngiltere'den beklediği desteği bulamayan Türkiye, Sovyetler Birliği ile anlaşmak istemiş ve 19 Mart 1945 yılında verilen notaya 4 Nisan 1945'te cevap verilmiştir. Bu notada Türkiye, iki ülke arasındaki dostluk ilişkilerinin devam ettirilmesini istediğini, feshedilen antlaşma yerine günün şartlarına daha uygun bir antlaşmanın yapılabileceği ve bu konuda Sovyetlerin önerilerinin beklendiğini belirtmiştir.¹³⁷ Nisan ayında Türkiye tarafından verilen notaya Sovyetler Birliği Haziran ayına kadar bir cevap vermemiştir.

¹³⁵ Molotov, Vyacheslav Mikhayolovich.

¹³⁶ Gürün, a.g.e., ss. 138 – 139.

¹³⁷ Notanın tam metni için bkz.: *Aydın Tarihi*. (Nisan 1945). No.137, s. 63.

Türkiye'nin notasına Sovyetlerin cevabı 7 Haziran 1945 tarihinde gelmiştir. 7 Haziran günü Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, Türkiye'nin Moskova Büyükelçisi Selim Sarper'e Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında yeni bir antlaşma yapılabilmesi için Türkiye'nin kabul etmesini istediği şartlar, açıkça Türkiye'nin egemenlik ve bağımsız haklarını ihlal eden kabul edilemez nitelikler taşımaktadır. Buna Göre Molotov'un Sarper'e ilettiği şartlar şunlardır:

1. "16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması'nın çizdiği Türk – Sovyet sınırının, Sovyetler birliği lehine değiştirilmesi. Kars ve Ardahan'ın Sovyetler Birliği'ne verilmesi.
2. Boğazların savunmasında Sovyetler Birliği'nin de ortak olması. Bunun için Boğazlarda Sovyetler'e deniz ve kara üslerinin verilmesi.
3. Montreux Sözleşmesi'nin belirlemiş olduğu Boğazlar rejiminin değiştirilmesi. Bunun yerine Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında yeni bir ikili antlaşmanın imzalanmasıdır."¹³⁸

Sovyetler Birliği'nin vermiş olduğu 7 Haziran 1945 tarihli nota ile ilgili Ankara'ya Selim Sarper durumu bildirmiştir. Bunun üzerine 12 Haziran 1945'te İsmet İnönü ve Şükrü Saraçoğlu'nun onayıyla şöyle cevap verilmiştir:

1. "Sovyetlerle akdedilecek yeni bir anlaşma münasebetiyle müzakere mevzuu olmasını kabul edemeyiz.
2. Milletlerarası bir muahede olan Montreux Anlaşmasının sadece iki devlet arasında tadilini istihdaf (hedef alacak) edecek konuşmalar ise hiçbir önemli netice vaat edemez.
3. Yukarıdaki iki maddenin havası içinde noktai nazarımızı bildirmekle iktifa ederek, Molotov'un vereceği cevaplardan müspet neticeye doğru bir gelişme olup olmayacağına teşhis koymağa çalışsınız. Teşhisiniz müspete doğru yürüdüğü takdirde konuşmalara devam edersiniz."¹³⁹

SSCB'nin yapmış olduğu bu istekler reddedilmiştir. Bu konuda Türk Hükûmeti'nin, İsmet İnönü'nün kararı kesindir. 1945 Ekim Bayramı'nda, Ankara hipodromundaki konuşmasında İsmet İnönü: "Hiç kimseye ne bir hak, ne de bir

¹³⁸ Barış Ertem. (2009). Türkiye – ABD İlişkilerinde Truman Doktrini ve Marshall Planı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21): 378 – 379.

¹³⁹ Gürün, a.g.e., ss. 147 – 148.

toprak borcumuz vardır!...”¹⁴⁰ diyerek Türkiye’nin SSCB isteklerine karşı duruşunu net bir şekilde ortaya koymuştur. Ancak Türkiye üzerindeki isteklerini Sovyetler Birliği Postdam Konferansı’nda bir kez daha dile getirmiştir. Konferans prensipte Montreux’nün değiştirilmesi ve Müttefiklerin bu konudaki görüşlerini Türk Hükümetine iletmeleri üzerinde anlaşmanın ötesinde bu konuda başka bir karar almadan dağılmıştır.¹⁴¹ Alınan karar doğrultusunda Türkiye’ye 2 Kasım 1945’te konuyla ilgili nota veren ilk devlet ABD olmuştur.¹⁴²

2.3.3. SSCB’nin Tutumu Karşısında ABD’nin Tavrı ve Türkiye’ye Yapılan Ekonomik Yardımlar

1946 yılının başı ABD dış politikasının kendini gözden geçirmesi gerektiği ve değişim yolu izlemeye başladığı süreçtir. ABD, SSCB’nin Postdam Konferansı’ndaki Türkiye’nin toprak bütünlüğü ve Boğazlar konusundaki sert ve saldırgan tavrı, İran’da SSCB’nin izlediği politika gibi konulardan ötürü dış politikada izlediği yolu tekrar gözden geçirmiştir. ABD Başkanı Truman’ın 1946 Ocağında Dışişleri Bakanı Byrnes için hazırladığı bir muhtıradaki şöyle denilmektedir: “Sovyetler Birliği’nin Türkiye’yi istila ederek Boğazlar bölgesini ele geçirmek istediğine artık şüphem kalmadı. Eğer bu gidişe demirden bir yumruk uzatıp “Dur” demezsek, yeni bir savaş çıkacaktır. Sovyetler Birliği yalnız bir sözden anlıyor: “Kaç tümeniniz var?”¹⁴³

ABD, Türkiye’ye karşı izlediği dış politikasını yumuşatma yoluna girmişken, 1944 yılında savaş esnasında olan ölen ABD Büyükelçisi Münir Ertegün’ün cenazesinin Türkiye’ye getirilmesi mevzubahis olmuştur. Büyükelçinin cenazesi Amerikan donanmasının en büyük zırhlılarından Missouri ile Türkiye’ye gönderilmiştir. ABD Missouri’yi Çanakkale Boğazından geçirip, 5 Nisan 1946’da İstanbul’da Dolmabahçe önüne demirleterek, SSCB’ye, Türk Boğazlarının statüsünün kendi rızası alınmadan değiştirilemeyeceği mesajını vermiştir.¹⁴⁴ Ayrıca

¹⁴⁰ Aydemir (1967), a.g.e., s. 282.

¹⁴¹ Oran, a.g.e., s. 474.

¹⁴² ABD, bu nota ile Boğazların milletlerarası bir statü kazanması gerektiği fikrini savunmuştur. Nota için bkz.: Fahir Armaoğlu. (1991). *Belgelerle Türk – Amerikan Münasebetleri (Açıklamalı)*. TTK Basımevi, Ankara, ss. 141 – 142.

¹⁴³ Gönlübol vd., a.g.e., s. 201; Hale, a.g.e., s. 114.

¹⁴⁴ Çağrı Erhan. (2009). ABD ve NATO’yla İlişkiler. *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, (Ed.) Baskın Oran, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 525.

Missouri'nin Türkiye'ye gelişini izleyen günlerde, 7 Mayıs 1946'da, ABD ile Türkiye arasında "Ödünç Verme ve Kiralama Kanunu" imzalanmıştır.¹⁴⁵

Tüm bu gelişmeler yaşanırken Türk – Sovyet münasebetlerinin gergin durumu da 1946 yazına kadar devam etmiştir. 1946 yılının yazı Türk – Sovyet ilişkileri artık iyice çıkmaza girmiştir. 7 Ağustos 1946 tarihinde verdiği notayla SSCB aşağıdaki şu önerilerde bulunmuştur:

1. Boğazlar bütün devletlerin ticaret gemilerine açık olacaktır.
2. Buna karşılık sadece Karadeniz'e sahildar ülkelerin savaş gemileri Boğazlardan tam geçiş serbestisinden yararlanabilecektir.
3. Boğaza sahildar olmayan ülkelerin savaş gemilerine ise özel haller haricinde kapalı tutulacaktır.
4. Boğazlardan geçiş rejimini tesbit sorumluluğu sahildar devletlere ait olacaktır.
5. Boğazların savunulması Türkiye ve Rusya tarafından müştereken yerine getirilecektir.¹⁴⁶

Ayrıca notada tüm bu isteklerin ardından "Sovyet Hükûmeti bu deklarasyondan Birleşik Amerika ve Büyük Britanya hükümetlerini haberdar eder."¹⁴⁷ denilmiştir. Türk Hükümetinden evvel notaya ilk cevap ABD'den gelmiştir. ABD 19 Ağustos 1946'da SSCB Hükümetine verdiği bir nota ile, 2 ve 5 nci Sovyet isteklerine itiraz ederek, kendisinin bunu kabul edemeyeceğini bildirmiştir.¹⁴⁸ ABD'nin göndermiş olduğu notadan sonra Sovyet notasına İngiltere'den de cevap gelmiştir. İngiltere, Sovyetlere 21 Ağustos 1946'da verdiği notada ABD'yle aynı noktalara itiraz etmiş ve "Boğazlardaki yegane kara kuvveti olması dolayısıyla, Türkiye'nin Boğazların kontrol ve savunmasından sorumlu yegane devlet olarak kalmasının zaruretine inanıyoruz" demiştir.¹⁴⁹

SSCB'nin vermiş olduğu notaya Türk Hükümeti de 22 Ağustos 1946'da cevap vermiştir. Dış politikada yalnızlıktan kurtularak Sovyet tehdidi karşısında ABD'den de destek alan Türkiye, daha önce SSCB karşısındaki duruşundan ödün

¹⁴⁵ Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye arasında imzalanan Ödünç Verme ve Kiralama antlaşması ile ilgili bkz.: Armaoğlu (1991), a.g.e., ss. 144 – 147.

¹⁴⁶ Ayhan Kamel. (1999). İkinci Dünya Savaşı Bitiminden Günümüze Kadar Türk – Rus İlişkileri. *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 Ekim 1997*, TTK Basımevi, Ankara, s. 410.

¹⁴⁷ Mehmet Saray. (2000). *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya Girişi III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeleri*. AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, s. 79.

¹⁴⁸ Armaoğlu (1986), a.g.e., s. 428.

¹⁴⁹ Saray, a.g.e., s. 79.

vermeyerek, Rus isnatları reddedilmiş, mukavele hükümleri dışına çıkmadığımız belirtilerek, bu şartlar altında herhangi bir konferansın toplanamayacağı anlatılmıştır.¹⁵⁰ Türk Hükümeti'nin ve ABD ile İngilizlerin vermiş oldukları cevaplara rağmen SSCB isteklerinden vazgeçmemiştir.

SSCB, Türkiye'ye karşı olan tutumunu değiştirmeyerek 24 Eylül 1946'da ikinci bir nota daha sunmuştur. İlk notasında vermiş olduğu istekleri tekrarlayan SSCB'ye cevabı yine Türkiye'den evvel ABD ve İngiltere vermiştir. 9 Ekim'de verilen cevaplarda ABD ve İngiltere, Postdam kararlarına göre, tarafların Türk Hükûmetine ancak birer nota vererek görüşlerini bildireceklerini, yoksa cevaplaşma suretiyle meselenin tartışılmasına girişilemeyeceğini bildirmiş, Türkiye'nin Boğazlar savunmasının tek sorumlusu kalma gerektiği hususundaki görüşlerini tekrar ifade etmişlerdir.¹⁵¹ ABD ve İngiltere'nin vermiş olduğu cevabı Türkiye'nin cevabı takip etmiştir. 18 Ekim'de Türkiye, ikinci yanıtını Japonya dışındaki Montreux'nün diğer tüm imzacı devletlerine göndererek, gerektiğinde toplanacak uluslararası bir konferans hakkında bilgi vermiştir.¹⁵²

Türkiye üzerinde savaş sonuna doğru hissedilmeye başlanan ve gittikçe bu baskıyı arttıran SSCB, Ekim 1946'dan sonra Türkiye'ye Boğazlar ve toprak talebi doğrultusunda bir daha nota vermemiştir. Lakin maruz kalınan baskı bir müddet daha hissedilmiş ve bu durum Türkiye'nin ABD'yle daha da yakınlaşmasına neden olmuştur.

2.3.3.1. Türkiye'ye yapılan ekonomik yardımlar

2.3.3.1.1. Truman Doktrini

SSCB'nin Boğazlar konusundaki istekleri Türkiye tarafından reddedilmişse de SSCB'nin baskıları devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda silah altına alınan askerler SSCB tehdidinden ötürü terhis ettirilememiştir. Pek tabii olarak bu durum Türk ekonomisinin üstünde ağır bir yük olarak kalmıştır. Elllerinde 245 milyon dolarlık altın ve döviz stoku bulunduğu halde, SSCB ile bir savaş ihtimalini düşünerek bu stoku harcamak istemeyen Türk yöneticileri, karşılaştıkları iktisadi sorunları yenmek için bir yandan uzun vadeli iç borçlanmadan, diğer bir yandan da

¹⁵⁰ *Vakit*, 23 Ağustos 1946. Ayrıca verilen notanın tam metni için bkz.: Saray, a.g.e., ss. 80 – 89.

¹⁵¹ Armaoğlu (1986), a.g.e., s. 429.

¹⁵² Erhan, a.g.e., s. 506.

dış kredilerden faydalanmayı denemişlerdir.¹⁵³ Dış kredide yardım alınabilecek ilk ülke olarak akla Amerika Birleşik Devletleri gelmiş ve bu doğrultuda yapılan görüşmeler olumsuz sonuçlanmıştır. Bu dönemde İngiltere'den alınan askeri ve ekonomik yardımlar Türkiye'nin tek dış kaynağı olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sonunda ABD geleneksel kendi içine dönük olan politikasından uzaklaşmış, savaş sonunda iki kutba (SSCB ve ABD) ayrılan dünyada, kutuplardan biri olarak dünya siyasasında yerini almıştır. SSCB'nin Türkiye'ye karşı uygulamış olduğu baskılara başlangıçta sessiz kalmış olan ABD daha sonraları bu politikalarından vazgeçerek Türkiye'yi desteklemiştir. ABD'nin Türkiye'ye karşı uyguladığı politikanın değişmesinin nedenleri arasında İngiltere'nin savaş sonunda ekonomisinin zor durumda kalması neden olmuştur. Savaş sona erdiğinden beri, Büyük Britanya (İngiltere), hem ekonomik hem de askeri bakımdan Yunanistan ve Türkiye'yi desteklemiştir. 1946 – 1947 kışında, İngiliz Attlee Hükümeti, Washington'a bu yükü artık kaldıramayacağını bildirmiştir. Amerikan Başkanı Truman, Büyük Britanya'nın Rusya'nın Akdeniz'e doğru ilerlemesini önlemek şeklindeki tarihi rolünü üstlenmeye hazırdır; fakat ne Amerika ne de Kongre, İngilizlerin geleneksel jeopolitik mantığını destekleyememektedir. Sovyet genişlemesine karşı direnmenin, dış politikada Amerikan yaklaşımına dayalı ilkelere doğması gereklidir. Bu zorunluluk 27 Şubat 1947'de Oval Ofis'te yapılan önemli bir toplantıda açık olarak ortaya çıkmıştır. Dışişleri Bakan Yardımcısı Dean Acheson kendisine söz verildiği vakit, “Dünyada yalnız iki büyük devlet kalmıştır....Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği. Biz antik zamanlardan beri görülmemiş bir durumla karşı karşıyayız. Roma ve Kartaca'dan beri dünya üzerinde böyle güçlü bir güç kutuplaşması görülmemiştir... Birleşik Devletler için Sovyet saldırganlığı veya komünist baskısı ile tehdit edilen ülkeleri kuvvetlendirmek yolunda atılacak adımlar....Birleşik Devletler'in güvenliğini sağlayacaktır. Bu da özgürlüğün kendisinin savunulması demektir.”¹⁵⁴ demiştir.

Yapılan konuşmaların ardından Başkan Truman 12 Mart 1947 tarihinde Kongre'de, Senato ve Temsilciler Meclisi'nin ortak toplantısı önünde, yaptığı konuşması ile, Truman Doktrini denen yeni Amerikan politikasını açıklamıştır.¹⁵⁵

¹⁵³ Gönlübol vd., a.g.e., s. 212.

¹⁵⁴ Kissenger, a.g.e., ss. 432 – 433.

¹⁵⁵ Armaoğlu (1991), a.g.e., s. 152; *Ulus*, 13 Mart 1947. Konuşmanın tam metni için bkz.: Armaoğlu (1991), a.g.e., ss. 152 – 158.

Başkan Truman, 12 Mart 1947'deki konuşmasında Kongre'den üç istekte bulunmuştur. Bu istekler:

- a. Türkiye ve Yunanistan'a yardım amacıyla 30 Haziran 1948'e kadar geçerli olmak şartıyla 400 milyon \$ bütçe,
- b. Yunanistan ve Türkiye'ye sivil ve askeri Amerikan personelin gönderilmesi,
- c. Seçilecek Türk ve Yunan personelin Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitilmesi.¹⁵⁶

Truman'ın Kongre'de okuduğu mesajın ana çizgilerine uygun olarak hazırlanan "Yunanistan ve Türkiye'ye Yardım Kanunu" tasarısı 22 Nisan 1947'de Senato, 9 Mayıs 1947'de de Temsilciler Meclisi tarafından kabul edilmiş ve 22 Mayıs 1947'de Başkan Truman tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁵⁷ Yunanistan ve Türkiye'ye yapılacak yardımı içeren kanunun 22 Mayıs 1947'de onaylanmasından sonra Türkiye ile ABD arasında 12 Temmuz 1947'de kanun çerçevesinde antlaşma imzalanmıştır.¹⁵⁸

2.3.3.1.2. Marshall Planı

Truman Doktrini yalnızca Yunanistan ve Türkiye'yi kapsayan bir askerî yardımdır. SSCB'nin tehdidine doğrudan maruz kalan bu iki ülkeye yardım yapılması şarttır. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa ülkelerinin ekonomileri altı yıl süren bu savaşta büyük bir yıkıma uğramıştır. Kaynakların çoğu savaş esnasında tüketilmiş, ekonomiyi canlandıracak unsur olmadığı için savaşın getirmiş olduğu tahribatlar ortadan kaldırılamamıştır. Bu şartlar, Moskova'dan idare edilen komünizmin propagandasının etkisini çok kolaylaştırmıştır.¹⁵⁹

Savaş sonrasında Amerikan devlet adamları, Avrupa'nın tamirinin sınırlı iki taraflı kredilerle, IMF yoluyla uygulanacak istikrar programlarıyla ve BM ile Dünya Bankasınca finanse edilecek Yeniden İmar Planı ile yapılabileceğini düşünmüşlerdir. Ancak, giderek artan ekonomik istikrarsızlıklar bunlardan daha kapsamlı bir program geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur.¹⁶⁰ Amerikan Dışişleri Bakanı George Marshall'ın 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesi'nde yapmış olduğu bir

¹⁵⁶ Ertem, a.g.m., s. 387.

¹⁵⁷ Gönlübol vd., a.g.e., s. 215.

¹⁵⁸ Türkiye ile ABD arasında "Türkiye'ye Yapılacak Yardım Hakkında Antlaşma" ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: Armaoğlu (1991), a.g.e., ss. 162 – 164.

¹⁵⁹ Armaoğlu (1991), a.g.e., s. 165.

¹⁶⁰ Erhan, a.g.e., s. 538.

konuşmasında, Avrupa Devletlerinin iktisadi kalkınmalarını planlamak için bir araya gelmelerini istemiş ve ortak bir plan hazırlanırsa Amerika Birleşik Devletleri'nin destek ve yardımlarını esirgemeyeceğini söylemiştir.¹⁶¹

Marshall Planı adını alan bu teklifi görüşmek üzere 27 Haziran 1947'de Paris'te bir toplantı yapılmıştır. George Marshall bu plana SSCB ile uydularını da dahil ettiği için, Paris toplantısına Sovyetler Birliği de katılmıştır. Lakin yapıcı bir katkıda bulunmak için değil, sabote etmek için gelmiş olan SSCB delegeleri bunu başaramayınca 2 Temmuz'da konferansı terk etmişlerdir.¹⁶² Avrupa Kalkınma Projesi'nin ilk hazırlığı 12 Temmuz 1947'de Paris'te toplanan on altı devlet¹⁶³ konferansı ile başlamıştır. "Avrupa Ekonomik İşbirliği Konferansı (CEEC)" adı altında çalışan konferans, ABD'ye gönderilecek raporun hazırlanmasına temel olacak bilgilerin derlenmesi, yani her devletin ne kadar yardıma ihtiyacı olduğunun ortaya çıkarılması için, söz konusu on altı Avrupa devletine soru cetvelleri göndermiş ve gelen bilgilerin ışığında genel bir rapor hazırlayarak ABD'ye göndermiştir.¹⁶⁴

Türkiye, Paris toplantısında, savaş dolayısıyla kesintiye uğrayan ekonomik kalkınma planının tekrar uygulamaya sokulabilmesi için 615.000.000 dolarlık bir yardıma ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Bu istek ABD'ye gönderilen sonuç raporunun içinde yer almıştır. Bu rapordaki istekleri inceleyen Amerikalı teknik ve siyasal uzmanlar, Marshall yardımlarının savaştan büyük zarar gören ülkelerin ekonomilerini canlandırmaya yönelik bir program olduğu düşüncesiyle Türkiye'ye yardım verilmesine karşı çıkmışlardır.¹⁶⁵ Amerika'nın Marshall Planı çerçevesinde Türkiye'ye yardım yapılmayacağını belirtmesi Türkiye'yi büyük bir hayal kırıklığına uğratmıştır. Çünkü o dönemde Türkiye'de 'Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik problemler ancak ve ancak dışarıdan gelebilecek yardımlarla çözülebilir' gibi bir düşünce hakimdir. O yüzden Marshall Planı çerçevesinde yardım alabilmek için Türkiye doğrudan Amerika'ya istekte bulunma girişiminde hareket etmiştir.

Doğrudan Amerikan Hükûmeti'ne başvuran Türk Hükûmeti, Türkiye'nin durumunun siyasî ve coğrafi bakımdan çok önemli olduğunu, bu siyasî ve coğrafi

¹⁶¹ Gönülbol vd., a.g.e., s. 220. Amerikan Dışişleri Bakanı George Marshall'ın 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesi'nde yaptığı konuşmanın tam metni için bkz.: Armaoğlu (1991), a.g.e., ss. 165 – 168.

¹⁶² Armaoğlu (1986), a.g.e., s. 444.

¹⁶³ On altı devlet içerisinde; İngiltere, Fransa, Belçika, İtalya, Portekiz, İrlanda, Yunanistan, Türkiye, Hollanda, Lüksemburg, İsviçre, İzlanda, Avusturya, Norveç, Danimarka ve İsveç yer almıştır. Ertem, a.g.m., s. 391; Erhan, a.g.e., s. 539.

¹⁶⁴ Sander (Şubat 2007), a.g.e., s. 260.

¹⁶⁵ Erhan, a.g.e., s. 539.

durumun ister istemez malî ve iktisadî güçlükler yarattığını, kuvvetli olmanın tek şartının ekonomik kalkınma, ekonomik kalkınma için de tek yolun dış yardım olduğunu söyleyerek Washington'un Türkiye'ye iktisadi yardım konusundaki tutumunu yeniden gözden geçirmesini istemiştir.¹⁶⁶

Kararı tekrar gözden geçiren Amerikan yetkilileri Türkiye'nin Marshall Planı çerçevesinde yardım alması fikrinde mutabık olmuşlardır. 4 Temmuz 1948'de de Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında ekonomik işbirliği anlaşması imzalanmıştır.¹⁶⁷

2.4. NATO İTTİFAKI VE TÜRKİYE

1948'de Berlin'in işgal edilmesi ve 1948 Şubatındaki Çekoslovak darbesiyle SSCB'nin Avrupa'da yayılmaya çalışması bu bölgedeki devletleri telaşlandırmıştır. Bundan dolayı 1948 Martında, İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında 'Batı Avrupa Birliği' denen bir ittifak sistemi kurulmuştur. Fakat İngiltere hariç, bu ittifak üyelerinin hepsi İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın işgaline uğramıştır.¹⁶⁸ Dolayısıyla ekonomik anlamda bu devletler yıpranmış vaziyettedir. Savaştan ekonomik anlamda güçlü çıkmış olan ABD bu ittifak grubuna dahil edilmek istenmiştir. Uzun yıllar Avrupa işlerinden uzak duran ABD, Soğuk Savaş'ın gerektirdiği şartlardan ötürü siyasî geleneğini bir kenara bırakarak, bu teklife sıcak bakmıştır. ABD Kongresinden Senatör Vanderberg'in, Dışişleri Bakanlığına danışarak hazırladığı bir yasa tasarısında ABD'nin, ulusal güvenliğini tehlikeye düşürecek bir silahlı saldırı durumunda, BM antlaşmasının 51. maddesinde ifadesini bulan bireysel veya toplu meşru savunma hakkını kullanması ve barışa katkıda bulunması önerilmiştir. Bu tasarı, Amerikan senatosu tarafından 11 Haziran 1948'de kabul edilmiştir. Tasarının kabul edilmesinin ardından ittifak devletleri ile ABD, Kanada, İtalya, Danimarka, Norveç, Portekiz ve İzlanda Washington'da bir araya gelerek, NATO'yu kuran Kuzey Atlantik Antlaşmasını (North Atlantic Treaty), 4 Nisan 1949'da imzalamışlardır.¹⁶⁹

SSCB'nin tehdidine karşı Batıda bir ittifaklar sistemi oluşturulurken, SSCB'nin tehdidini şiddetli bir şekilde hisseden Türkiye'nin bu gelişmelere uzak kalması mümkün değildir. Türkiye oluşturulan bu ittifak sistemine dahil olmak

¹⁶⁶ Gönlübol vd., a.g.e., s. 221.

¹⁶⁷ Anlaşma metni için bkz.: Armaoğlu (1991), a.g.e., ss. 168 – 180.

¹⁶⁸ Armaoğlu (1986), a.g.e. s. 448.

¹⁶⁹ Erhan, a.g.e., s. 543; Saray, a.g.e., s. 121.

istediğini daha antlaşma metni hazırlanırken belirtmiştir. Türk Dışişleri Bakanlığı 1948 Kasım'ında Amerikan ve İngiliz Büyükelçileri tarafından ortaklaşa sunulan nazikçe ret cevabını içeren memorandumu almıştır.¹⁷⁰ NATO ittifakına dahil olma konusunda ümidini yitirmemiş ve 11 Mayıs 1950'de Türkiye ilk başvurusunu yapmıştır.¹⁷¹ Bu tarihten sonra yani 14 Mayıs 1950'de yapılan seçimlerde Türkiye'de iktidar değişmiş, Cumhuriyet Halk Partisi'nin yerini Demokrat Parti almıştır. Ülke iktidarına yeni geçmiş olan Demokrat Parti, Cumhuriyet Halk Partisi'nden farklı bir dış politika izlemeyerek, NATO'ya üye olma yolunda çaba sarf etmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin 1939 – 1950 yılına kadar izlemiş olduğu dış politikayı özetlemek gerekirse; Birinci Dünya Savaşı ve akabinde bağımsızlık için verilen Milli Mücadele dönemi sıkıntılarını bizzat yaşayan İsmet İnönü ve kabinesi, Türkiye'nin, Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, bir maceraya atılmasının yersiz olduğu bilinciyle, Müttefik devletlerin tüm çabalarına rağmen savaşa dahil olmamıştır. Ancak savaş sonrası oluşan yeni dünya düzenine de yabancı kalmamayacağı için yeni kurulan BM ittifakına dahil olmuş, yeni dünyadaki yerini belli etmiştir. Tüm bu gelişmeler yaşanırken daha önce uzun yıllar dostluk ilişkisi içinde olduğu SSCB'nin savaş sonundaki istekleri Türkiye'nin BM haricinde bir güven arayışına geçmesine neden olmuştur. Savaş sonrası oluşan iki kutuplu dünyada Türkiye'nin SSCB karşısında aradığı güven ABD'den gelmiştir. SSCB notaları karşısında ABD'nin Türkiye'yi destekler cevaplarının haricinde, Truman Doktrini ve Marshall Planı ile ekonomik destek de gerçekleştirilmiştir. BM'nin haricinde önceleri Avrupalı devletlerin SSCB yayılmacılığına karşı bir araya gelmesiyle daha sonraları bu ittifaka ABD'nin de dahil olmasıyla genişleyen NATO ittifakına SSCB'nin tehdidiyle mücadele eden Türkiye daha NATO kuruluş aşamasındayken bu ittifaka dahil olmak istemiş, lakin bu istek kabul edilmemiştir. Bu kabul edilmeyişten sonra ittifaka girme ümidini yitirmeyen Türkiye, NATO kurulduktan sonra 11 Mayıs 1950'de ilk resmi başvurusunu yapmıştır. Başvurunun yapılmasından üç gün sonra 14 Mayıs 1950'de Türkiye'de genel seçimler yapılmış ve CHP iktidar bayrağını DP'ye devretmiştir. İktidarı devralan DP, NATO'ya dahil olma konusunda CHP'nin izlemiş olduğu politikayı devam ettirmiştir.

¹⁷⁰ Hüseyin Bağcı. (Eylül 2007). *Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar*. ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayınları, Ankara, s. 11.

¹⁷¹ Yusuf Sarımay. (2002). Türkiye'nin NATO'ya Girişi. *Türkler*. c.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 926.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN KORE SAVAŞI’NA KATILIŞI

3.1. TÜRKİYE’NİN KORE’YE ASKER GÖNDERME KARARI ALMASI

Demokrat Parti’nin 14 Mayıs 1950 seçimlerini kazanmasıyla Türkiye’de iktidar değişmiş olsa da dış politikada izlenen yol değişmemiştir. Adnan Menderes’in TBMM’de açıklamış olduğu dış politika programına paralel olarak, Dışişleri Bakanı olarak atanan Fuad Köprülü de Brüksel’de yaptığı konuşmasında “İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana batıya dönük olan dış politika daha aktif bir halde aynı istikamette gidecektir.”¹⁷² demiştir. Dış politikada Türkiye’nin yüzünün Batıya dönük olmasının sebebi bir yerde elbette ki SSCB’nin savaş sonuna doğru Türkiye’den toprak ve Boğazlar konusundaki talepleridir. Dolayısıyla Türkiye, yüzünü Batıya güvenliği adına çevirmiş, bu yönde ittifaklara (Birleşmiş Milletler Teşkilatı gibi) dahil olmuş ve olmaya çalışmıştır. Demokrat Parti iktidara gelmeden evvel NATO ittifakına dahil olmak için 11 Mayıs 1950’de yapılan başvuru reddedilmiştir. Dış politikada daha aktif bir çizgi izleyeceğini belirten Demokrat Parti’nin iktidara gelmesinden kısa bir süre sonra patlak veren Kore Savaşı, NATO’ya dahil edilme konusunda iktidarın aradığı şansı yaratmıştır. Başbakan Adnan Menderes’in Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü ile yaptığı bir konuşma bunun delilidir: “Ortak güvenlik ruhunu yürütmek ve itibarımız yükseltmek bakımından bu, bizim hesabımıza yaman bir fırsattır. NATO’ya kabul edilmemize de köprü olabilir. İngiltere ve diğer milletler bunu baştan savma karşılarlar ve suya düşürürlerse, fırsat bizim için de, hür dünya için de elden gider. İşte bu yüzden herkesten evvel çağrıya olumlu cevap vermek ve diğer milletleri olmuş bitmiş bir durum karşısında bırakmak istiyoruz... Fakat işin içinde Türk askeri davası olması dolayısıyla Meclis kararı

---

¹⁷² *Cumhuriyet*, 01 Haziran 1950.

almaya kalkışırsak, iş uzar, dedikodunun sonu gelmez. Bir saat bile kaybetmeden, sorumluluğu üzerimize alarak, karar vermek, kararı Birleşmiş Milletler'e ve Amerika'ya bildirmek zorundayız....¹⁷³

Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu, Kuzey Kore'yi Güney Kore'ye saldırmakla suçlamış ve Kuzey Kore'ye karşı askeri ve ekonomik yaptırımlar uygulama kararı almıştır. Birleşmiş Milletler tüm üye ülkelere Güney Kore Cumhuriyetine yardıma gelme çağrısında bulunmuştur.¹⁷⁴ Türkiye'de iktidarı elinde tutan Demokrat Parti bu çağrıya olumlu cevap vermiştir. Demokrat Parti Hükûmeti, 18 Temmuzda Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında Yalova'da bir toplantı yapmış ve yardımın şeklini görüşmüştür.¹⁷⁵ Türkiye, 4500 kişilik bir askeri kuvvetle Kore Savaşı'na dahil olmuştur.¹⁷⁶

3.2. TÜRKİYE'NİN KORE'YE ASKER GÖNDERME NEDENİ

Amerikan International News Service'in Avrupa Genel Müdürü Kingsbury Smith'in Başbakan Adnan Menderes'e Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararına ilişkin olarak sorduğu soru ve bu sorulara Adnan Menderes'in vermiş olduğu cevaplar, güvenlik kaygıları taşıyan Türkiye'nin, Kore Savaşı'na katılma nedenini gayet açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

“Ekselans, Kore'deki tecavüze karşı konulmasına yardım için Türk kıtalarının Birleşmiş Milletler emrine verileceği haberi ile ilgili olarak aşağıdaki sualleri zatı alillerine arz etmek cüretinde bulunuyorum.

1. Hangi amiller, Türk Hükümetini, Kore'de sulhun yeniden teessüsüne yardım gayesiyle Birleşmiş Milletler tarafından vuku bulan silahlı kuvvetler gönderilmesi talebine icabet etmeğe sevk etmiştir?
2. Birleşmiş Milletler'in Kore'deki tecavüze karşı koyma kararının sair bölgelerde tecavüze girişme cesaretini kırabileceğine inanıyor musunuz?
3. Kanaatinizce Birleşmiş Milletler Kore'de filen harekete geçmemiş olsalardı, netice ne olurdu?
4. Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin Kore'de er geç muzaffer olacaklarından emin misiniz?
5. Birleşmiş Milletlerin Kore'de kazanacağı bir zaferin Dünya Sulhunun korunması bahsinde Büyük Doğu ve Batı Devletleri arasında müstakbel bir antlaşmayı kolaylaştıracağına inanıyor musunuz?

¹⁷³ Albayrak, a.g.e., s. 411.

¹⁷⁴ Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulunun 25 Haziran 1950 tarihli ve 473 sayılı toplantısında almış olduğu kararın metni için bkz.: Kazım Öztürk. (1999). *Türk Parlamento Tarihi TBMM – IX. Dönem 1950 – 1954*. c. I, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, s. 532.

¹⁷⁵ Artuç, a.g.e., s. 58.

¹⁷⁶ *Son Posta*, 26 Temmuz 1950.

Adnan Menderes ise Amerikan International News Service'in Avrupa Genel Müdürü Kingsbury Smith'in sorularına şu şekilde cevap vermiştir:

1. Türkiye, Birleşmiş Milletler Şartına bağlılığını her zaman ilan etmiştir. Hükümetimizin kanaatince, bir bütün teşkil eden barışın korunmasının en kuvvetli teminatı, meskur şartın sadakatle yerine getirilmesinde mündemiçtir. Bunun içindir ki Birleşmiş Milletlere üye her devletin vecibelerini tereddütsüz icra mevkiine koymasını zaruri sayarız.

2. Nereden gelirse gelsin tecavüze uğramış herhangi bir memleketin yardım talebine icabet, bütün üye devletlerin vazifesidir. Şart mucibince ilk defa vuku bulan bu yardım talebi karşısında, üyelerin büyük ekseriyetinin müspet cevap vermiş olmalarının umumi barışı korumak ve yeni tecavüzleri önlemek bakımlarından ehemmiyetli ve ümit verici olduğu aşikardır. Diğer yandan, şartın derpiş ettiği veçhile, Dünya emniyetini ve barışını korumakla mükellef bir Milletlerarası askeri teşkilatın biran evvel kurulmasındaki zaruret bu hadise ile de belirmiş bulunduğundan, bu konunun ciddiyetle ele alınması hususunun daha fazla geciktirilmesi caiz olmayacağı düşüncesindeyiz.

3. Birleşmiş Milletlerin, nerede vuku bulursa bulsun bir tecavüz karşısında harekete geçmemesi yeni tecavüzlere yol açar ve nevama tecavüze prim teşkil ederdi.

4. Birleşmiş Milletler arasında dayanışma mevcut oldukça, hakkın ve barışın tecavüze galebe çalacağından şüphe edilmemelidir.

5. Türkiye, her barış sever memleket gibi, bundan böyle karşılıklı anlayış zihniyetinin hakim olmasını ve barışa ulaşılmasını samimiyetle arzu ve ümit etmektedir.”¹⁷⁷ (Ek A. 1.)

3.3. DEMOKRAT PARTİ'NİN KORE'YE ASKER GÖNDERME KARARINA KARŞI VERİLEN TEPKİLER

Demokrat Parti'nin Kore'ye asker gönderme kararı ülkede aynı anda birden çok sesin yükselmesine neden olmuştur. Kore'ye asker gönderilmesi konusunda Demokrat Parti'nin almış olduğu karar ile ilgili CHP'nin Genel Sekreteri Kasım Gülek basına şu açıklamada bulunmuştur:

“Birleşmiş Milletlere karşı olan vecibelerimizi tanıyoruz. Dünyada sulhun ancak Birleşmiş Milletlerin müşterek korunma cephesiyle temin edilebileceğine inanıyoruz. Aza devletler, birine olan taarruzu samimi olarak hepsine tevcih olunmuş bilerek derhal harekete geçerlerse sulh müdafaa olunabilir. Birleşmiş Milletlerin bizim takdirimize bırakarak istediği yardımı, emsalimiz olan bir çok devletler gibi vaziyetimize göre ve maddi imkanlarımız nispetinde tayin edebilirdik. Ancak silahlı kuvvet göndererek yardım etmek hiç şüphesiz imkanı bulunanlar için en tesirli vasıttır.

¹⁷⁷ C. A. (1954). *Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakana Sorulan Sorular ve Cevapları*. 30..1.0.0.5.26..29.

Bu hususta bizim fikrimiz şudur: Birleşmiş Milletler hücumu uğrayabilecek bütün cephelerin mesuliyetini üzerine alarak her aza devletin yapacağı yardımı tayin eder. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir. Ve ancak bu usul bütün aza devletlere güvenlik verebilir. Hudutlarımızda son zamanlarda yapılmakta olan hazırlıkları ve vatanımızın karşısında bulunduğu ihtimalleri bugünkü manzarasını biliyoruz. Bugünkü durumda Birleşmiş Milletlere karşı olan vecibelerin nasıl yerine getirileceğini hükümet, Büyük Millet Meclisinde müzakere edilmeden ve partimizle istişare etmeden yalnız başına takdir etmiştir. Parti Genel Başkanı İsmet İnönü veya yetki sahibi herhangi bir CHP şahsiyetinin, bu karar hakkında hiçbir suretle fikir ve mütalaası alınmamıştır. Halbuki, büyük memleket işlerinde hususıyla memleket müdafaası ve harp ihtimallerinde hükümetin muhalefet partisi ile fikir mutabakatı teminini tecrübe etmesi büyük mücadelelerde memleket birliğini sağlamak için esas tedbirdir.

İktidarın bu ihtiyacı takdir etmesi ve ati için muhalefetin memlekette bertaraf edilecek bir mani değil, memleket hayrına yapıcı olarak işbirliği temin etmek için en tesirli vasıta olduğunu anlamış olmasını temenni ederiz.”¹⁷⁸

Hükümetin Kore’ye asker gönderme kararı üzerine kendisine müracaat eden Hürriyet gazetesi muhabirine de CHP Genel Başkanı İsmet İnönü şu şekilde demiştir: “Muhalefet Lideri sıfatıyla size bu mesele hakkında vereceğim cevap Genel Sekreterimiz Kasım Gülek’in bugün gazetelerde intişar eden beyanatından pek farklı olmayacaktır.

Çünkü, bugün her dünya meselesi bir harita üzerinde mütalaa edilmektedir. Günümüzün siyaset adamları artık önlerine koydukları bir küre karşısında dünya hadiselerini tetkik etmek mecburiyetindedirler.

Halen bir Kore cephesi yoktur. Bugün Atlantik’ten Pasifik’e kadar uzanan bir cephe vardır. Bu sebeple Birleşmiş Milletlerin bu cephe üzerinde hücumu uğrayabilecek kısımların mesuliyetini üzerine alacak müşterek bir kurmay heyeti teşkilinden sonra aza devletlerin yapabilecekleri yardımları tespit etmeleri gerekirdi. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir ve ancak bu usul Türkiye gibi diğer aza devletlere de emniyet verirdi.

Aksi halde muhtemel bir tecavüz karşısında Türkiye’ye nasıl yardım edileceği şimdiden düşünülebilir. Acaba Birleşmiş Milletler Teşkilatı ‘Türkiye

---

¹⁷⁸ *Cumhuriyet*, 27 Temmuz 1950.

tecavüze uğramıştır, kendisine ne şekilde yardım edeceksiniz?’ diye diğer aza milletlerin, Kore misalinde olduğu gibi, sadece takdirlerine müracaat edecek midir? İşte memleket hesabına içimi titreten nokta budur.

Arzu edilirdi ki, uzun müddet iktidarda kalmış bir partinin başkanı sıfatıyla hükümet, benim de bu mesele hakkında reyime müracaat etsin. Büyük memleket meselelerinde, hususiyle memleket müdafaası ve harp ihtimallerinde hükümetin muhalefet partisiyle fikir mutabakatı teminiyle tecrübe etmesi, memleket birliğini sağlamak için esas tedbirdir. Kaldı ki, bu mesele hakkında hükümet, B.M.M.’nin dahi reyini almış değildir. Halbuki ikinci cihan harbinde harp Türkiye’nin kapısını çaldığı zamanlar ve Alman ordular hudutlarımızda iken bu devletle iktisadi münasebetlerimizi bile kesme kararını almadan evvel C.H.P. Hükümeti meclisin fikrini sormuştu.”¹⁷⁹

Cumhuriyet Halk Partisi haricinde Demokrat Parti’nin asker gönderme kararına karşı çıkan muhalefet partilerinden Millet Partisi¹⁸⁰ Genel Başkanı Hikmet Bayur da şu şekilde açıklama yapmıştır:

“Millet Partisi herkes gibi meseleyi haberlerden ve gazete neşriyatından öğrenmiştir. Partinin bu iş için öbür devletlerle yapılmış olan müzakereler ve alınmış olması zarurî teminat hakkında ayrıca hiçbir bilgisi olmadığından mesele üzerinde, onun fayda ve zararlarını tartarak bir mütâlea yürütebilecek durumda değiliz. Ancak şunları müşahede etmek mecburiyetindeyiz: Cumhuriyet devrinde ilk defa olarak Türk askeri fiilen savaşa gönderilirken, hükümet bu hususta Büyük Millet Meclisi’ni toplayıp keyfiyeti ona arz etmek lüzumunu duymamıştır. Keza ne muhalefete bir haber vermek ve ondan mütâlea sormak yoluna girmiş, ne de hiçbir suretle halk efkarını buna hazırlamak ihtiyacını hissetmiştir.

Şurası da unutulmamalıdır ki, Birleşmiş Milletler kararı üzerine asker sevki keyfiyeti bütün dünyada birinci defa olarak yapılıyor. Bunun erkanını Büyük Millet Meclisi’yle birlikte tekevvün ettirmek her halde zaruri idi.

Yapılması gereken ikinci müşahede şudur: Kore savaşının çıkması ve Birleşmiş Milletlerde üye olan devletlerden yardım istenilmesi haziran sonunda, yani Meclis toplu iken vaki olmuştu. Hükümet bu keyfiyeti Meclise getirmeyi

¹⁷⁹ Sebahattin Erdemir. (1956). *Muhalefette İsmet İnönü Konuşmaları, Demeçleri, Mesajları, Sohbetleri ve Yazılarıyla*. (Der.), M. Sıralar Matbaası, İstanbul, s. 18; *Hürriyet*, 28 Temmuz 1950.

¹⁸⁰ Millet Partisi, 19 Temmuz 1948 tarihinde DP’den istifa eden ya da ihraç edilenler tarafından kurulmuştur. Partinin kurucuları Fevzi Çakmak, Enis Akaygen, Hikmet Bayur, Kenan Öner, Mustafa Kentli, Osman Nuri Köni, Sadık Aldoğan ve Osman Bölükbaşı’dır. MP ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: Çufalı, a.g.e., ss. 125 – 130; Turan, a.g.e., s. 256 – 263; Kabasakal, a.g.e., ss. 176 – 179.

düşünmediği gibi Meclis tatil devresine girdikten on beş gün sonra, asker sevk etme kararını almak zorunda kalabileceğini tahmin dahi etmeyerek Meclisi toplu tutmak lüzumunu takdir eyleyememiştir. Bizce, hükümet derhal Meclisi davetle oradan bir karar almağa mecburdur. Bu düşünceler her türlü particilik duygusu üstünde kalınarak ileri sürülmektedir. Biz şu inandayız ki, Türk askeri her sefer olduğu gibi, bu sefer de vazifesini kahramanca yapacaktır. Esas amillerini bilmediğimiz, hükümetin Amerika'dan sonra ilk kara kuvveti gönderen devlet olmak kararından memleket için hayırlı neticeler çıkmasını dileriz.”¹⁸¹

CHP ile MP, Demokrat Parti'nin almış olduğu kararlara karşı çıkmıştır lakin Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesine en şiddetli tepkiyi merkezi Stockholm'de bulunan Barışseverler Cemiyeti vermiştir. Behice Boran'ın başkanı olduğu Türk Barışseverler Cemiyeti, Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararını bir bildiriyle protesto ederek bu bildiriyle birlikte TBMM'ne birlikte bir dilekçe göndermiştir.¹⁸²

Türk Hükûmetinin Kore'ye asker gönderme kararını alması üzerine muhalefet partileri ile cemiyetlerden karar aleyhine sesler yükselirken karara olumlu tepkilerde verilmiştir. Yurt genelinden Adnan Menderes ve Demokrat Parti'ye alınan kararın tebriki ve memnuniyetini belirten bir çok telgraf gönderilmiştir. (Ek A. 2.)¹⁸³ Ayrıca Türk Millî Talebe Federasyonu Genel Başkanlığı, Kore mücadelesi mevzuunda hükûmetimizin aldığı karar üzerine şu beyannameyi yayınlamıştır: “Kore mücadelesiyle korkunç bir şekilde ihlal edilen insan haklarının müdafiliğini Birleşmiş Milletler Teşkilatı kararlarına olan sadakatle benimseyen hükümet kararını Türkiye Milli Talebe Federasyonu şükranla karşılar.

Hak ve hürriyet yolunda girişilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendisine vazife addeden bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur. Türk gençliği dünya sulhunun tahakkuku için yapılmış bu hamlenin neticesini ümitle beklerken, kendisine verilecek her türlü vazifeyi başarmağa hazırdır.

Genel Başkan

Can Kırac”¹⁸⁴

¹⁸¹ *Cumhuriyet*, 27 Temmuz 1950.

¹⁸² Dilekçe için bkz.: Yazıcı, a.g.e., ss. 37 – 38.

¹⁸³ C.A. (5.8.1950). *Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar*. 030.0.01.17.98.34.

¹⁸⁴ *Cumhuriyet*, 27 Temmuz 1950.

Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili karar yurt içinde bu kadar değişik ve çok sesli bir şekilde yükselirken yurt dışında da Türkiye'nin almış olduğu bu karar yurt dışında da büyük şaşkınlıkla karşılanmıştır. New York'taki büyük gazeteler Türkiye'nin almış olduğu bu kararı birinci sayfada yayınlamışlardır. Ayrıca Mr. Fulton Lewis'in 26 Temmuz Çarşamba günü saat 19.00'da New York'ta WOR radyosundaki konuşmasının Türkiye kısmında; "Bilhassa Türkiye'nin askeri yardım teklifi çok manalıdır. Çünkü, bu küçük memleket, dünya harbinin hitamından beri Sovyet namlusunun ağzında oturmakta, Rusya'nın ve peyklerinin daimi tazyiki altında bulunmaktadır." (Ek. A. 3.)¹⁸⁵

Başbakan Adnan Menderes'in Kore'ye 4500 kişilik askeri birlik gönderilmesi ile ilgili olarak yaptığı beyanatın, Amerikan Senatörlerinden Mr. Fulbright ile Mr. Mundt tarafından Senato kayıtlarına geçirilmesi teklif edilmiş ve bu teklife hiçbir itirazın gelmemesi üzerine 9 Ağustos'ta kabul edilmiştir. (Ek A. 4.)¹⁸⁶ Bu kabul edilişten yola çıkarak şunu söyleyebilir ki Türkiye'nin almış olduğu karar yalnızca yurt dışında basınında değil devletlerin senatolarında da yer bulmuştur.

3.4. KORE'YE ASKER GÖNDERİLMESİ VE KORE'YE GÖNDERİLECEK ASKERLER İLE İLGİLİ TBMM'DE YAŞANAN TARTIŞMALAR

Kore'ye asker gönderilmesi ile ilgili tartışmaların temel noktasını teşkil eden TBMM'ye danışılmadan, burada kararın tartışılmadan alınması hususudur. Lakin TBMM'nin Demokrat Parti'nin Kore'ye asker gönderme kararı almadan 11 gün evvel tatile girdiğini belirtmek gerekmektedir. O yüzden alınan karar ancak meclisin tekrar çalışmaya başladığı dönemde yani dokuzuncu dönemde tartışılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 9. Dönemi açılmıştır ancak I. Kore Türk Tugayı o tarihlerde Kore'ye ulaşmıştır. Mecliste Kore ilgili yapılan görüşmelerde 'Birleşmiş Milletler Emrinde Kore'de Savaşan Birliğimize Türkiye Büyük Millet Meclisinin Selam, Sevgi ve Başarı Dileklerinin Ulaştırılması' hakkında bir önerge verilmiş ve bu önerge oy birliğiyle 27 Kasım 1950 günü kabul edilmiştir.¹⁸⁷

Mecliste Kore kararı ile ilgili ilk tartışmalar "Birleşmiş Milletler Emrine Verilmek Üzere Askeri Birlikler Halinde Yabancı Ülkelere Gönderilecek Ordu

¹⁸⁵ C.A. (5.8.1950). *Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor*. 030.01.102.630..8.

¹⁸⁶ C.A. (21.8.1950). *Başbakanın Kore'ye Asker Gönderilmesi İle İlgili Olarak Yaptığı Basın Toplantısındaki Beyanatın Senatör Mr. Fulbright İle Mundt'un Israrı Üzerine Kongre Zabıtlarına Geçirilmesi*. 030.01.102.630..9.

¹⁸⁷ Öztürk, a.g.e., s. 536.

Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Sair Masrafları Hakkında Kanun'un görüşülmeye başladığı tarihlerde yaşanmıştır.¹⁸⁸ Mecliste Kore'ye asker gönderilmesi hususunda asıl tartışmalar gensoru görüşmelerinde yaşanmıştır. İsmet İnönü tarafından hazırlanan ve 22 Kasım'da Meclis Başkanlığı'na 'Kore'ye asker gönderilmesi hususunda Büyük Millet Meclisinde umumi bir müzakere açılmasını temin etmek üzere bu meselelere dair' bir gensoru açılmasını teklif etmiştir.¹⁸⁹ 11 Aralık 1950 tarihinde Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun birlikte vermiş olduğu Kore'ye gönderilen savaş birliğine dair bir gensoru önergesi vermiştir. Kore kararının tartışıldığı toplantı 9 saat sürmüştür. Dokuz saat süren tartışmalarda mecliste sınırlar iyice gerilmiş, Başbakan Adnan Menderes ve Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü ile Osman Bölükbaşı arasında ağır sözler sarf edilmiştir. Yaşanan tüm sert tartışmalara rağmen Kore'ye asker gönderilmesine dair verilen gensoru muhalefet milletvekillerinin 39 oyuyla karşı iktidarın 311 olumlu oyu neticesinde reddedilmiştir.¹⁹⁰ Böylece Kore kararı TBMM'den de geçmiştir.

3.5. BİRİNCİ TÜRK TUGAYI'NIN OLUŞTURULMASI

25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı'na ABD'den sonra ikinci asker gönderme kararı alan Türkiye, kararın alınmasından Kore Savaşı'nın bitimine kadar olan süreçte Kore'ye üç tugay göndermiştir.

3.5.1. Türk Tugayı'nın Kuruluşu

Kara Kuvvetleri Kumandanlığının 5 Ağustos 1950 gün ve Harekat II nci Şube 190246 sayılı emrine göre Kore'ye gidecek Türk kuvvetleri Kore Türk Tugayı (Kore Türk Silahlı Kuvvetleri) adıyla şu birliklerden teşkil edilmiştir:

- a) Tugay karargahı, merkez kumandanlığı, inzibat takımı ve muhabere takımı,
- b) Bir piyade alayı (üç taburlu), bir havan bölüğü, bir ikmal bölüğü, bir keşif takımı ve muhabere takımı,
- c) Bir topçu taburu ve muhabere takımı,

¹⁸⁸ İlgili kanun için gerçekleşen tartışmaların detayları için bkz.: Öztürk, a.g.e., ss. 539 – 600.

¹⁸⁹ *Cumhuriyet*, 23 Kasım 1950; *Vatan*, 24 Kasım 1950.

¹⁹⁰ *Ulus*, 12 Aralık 1950.

- d) Birer istihkam, uçaksavar, ordu donatım, sıhhiye, ulaştırma bölüğü ve bir tanksavar takımı,
- e) Bir depo bölüğü,
- f) Bir bando.¹⁹¹

3.5.2. Türk Tugayı'nın Teşekkül Tarzı

Kore'ye gidecek olan tugayda piyade alayı olarak, Ankara'nın Ayaş ilçesindeki 28. Tümen'in 241. Piyade Alayı, topçu taburu olarak da Etimesgut'taki 2. Zırhlı Tugay'ın motorlu topçu taburu seçilmiştir.¹⁹² Tugayın motorlu İstihkam Bölüğü, 28nci Tümen İstihkam Taburunun motorlu istihkam bölüğü, motorlu Muhabere Takımı aynı Tümenin muhabere bölüğünün bir takımı ve ulaştırma bölüğü, motorlu uçaksavar bataryası 8 nci Kolordunun 1 nci Uçaksavar Taburundan bir tank savar takımı alınarak teşkil olunmuştur.¹⁹³

Teşkilata önce personel kadrolarının tamamlanması ile başlanmış ve Kore'ye gönderilecek Tugay erlerinin 1929 ve bu doğumlularla işlem görece doğumlulardan olması ve bunlardan gönüllü gitmek isteyenlerin tercih edilmeleri uygun görülmüştür. Kore'ye tercümanlar dışında yedek subay gönderilmemesi, subay kadrolarının da özellikle gönüllülerden tamamlanması, bütün personelin bütün sıhhi muayenelerden geçirilmesi ve bu işlerin en geç 20 Ağustos 1950 tarihine kadar bitirilmesi Genelkurmay Başkanlığı'ndan emredilmiştir.¹⁹⁴

Genelkurmay Başkanlığı'ndan alınan emir doğrultusunda askerler gönüllülerden teşkil edilmiştir. Bunun yanı sıra gönderilecek askerlerin sağlıklı, güçlü ve kuvvetli olmalarına da dikkat edilmiştir. Gazilerimizden Hasan Kablan (Resim 1. sağ), "Kore'ye gitmeden evvel Edremit'te 109. Piyade Alayı'ndaydım. Bir gün Albay tugayı topladı. Kore'ye gitmek üzere gönüllü çıkmak isteyen var mı diye sordu. 305 kişi el kaldırdık. Sağlık muayenesinde 305 kişinin çoğunu sakat çıkardılar. Sağlamını şöyle güçlü bilekli, parlak olanlarını alıyorlardı." Konuyla ilgili bir diğer Gazi ise (Resim 1. sol), "Kore'ye gitmeden evvel ben de Edremit'teydim. Kore'ye gönderilecek olan 65. Tugay 109. Piyade Alayı'nı yolcu ettik. On beş yirmi gün sonra bize de 'Kore'ye gitmek isteyen varsa çıksın' dediler. Biz bir bölükten sekiz kişi, alaydan da otuz yedi kişi gönüllü çıktık ki daha arkadaşların çoğu birbirini

¹⁹¹ Yazıcı, a.g.e., s. 59.

¹⁹² Artuç, a.g.e., s. 110.

¹⁹³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 67.

¹⁹⁴ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 68.

geri çekti, çıkmasına izin vermedi. Gönüllü çıkanların hepsi muayene için İzmir'e gönderiliyordu. İzmir'e muayeneye gittik. İzmir'e gittiğimizde kimisine sesin boğulmuş, gözün kızarmış deyip geri çevirdiler ki o dönemde yollar böyle değildi tozlu topraklı yollardı İzmir'e o şekilde gidene kadar öyle olması normaldi. Kimisine sen hava değişimine gitmişsin geriye çık dediler velhasıl kelim otuz yedi kişinin on yedisini sakat, yirmisini sağlam çıkardılar." diye belirtmiştir.¹⁹⁵

3.5.3. Türk Tugayı'nın Komuta Heyeti

Kore'ye gönderilecek olan Türk Tugayı komutanlığına 10 Ağustos 1950 tarihinde Tuğgeneral Tahsin Yazıcı getirilmiştir.¹⁹⁶ Atama emri ile ilgili yazışmalar ve onamalardan ötürü Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın göreve resmi tayini 17 Ağustos 1950'dir.¹⁹⁷ (Ek A. 5.)

Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı 18 Ağustos 1950'den itibaren Etimesgut'ta görevine başlamıştır. 11 Ağustos 1950'de birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay, Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu¹⁹⁸ da alay komutan yardımcılığına atanmış ve 23 Ağustos 1950'de komuta heyetine katılmıştır.¹⁹⁹ Albay Celal Dora²⁰⁰ da Piyade Alay komutanlığına atanmıştır.²⁰¹

¹⁹⁵ *Gazi Hasan Kablan*. 01.07.1928 Kilis, okur yazar, emekli, (Görüşme Tarihi 21.04.2011); *Gazi Ahmet Dağdeviren*. 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli, (Görüşme Tarihi 15.07.2010). Gazilerimizle belirtilen tarihlerde yapılan görüşmeler tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

¹⁹⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 61. General Tahsin Yazıcı 1892'de bugün Makedonya sınırları içerisinde bulunan Manastır'da doğmuştur. 1912'de Harb Okulu'ndan mezun olmuş, Birinci Dünya Savaşı'nda savaşmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda da Anadolu'da çeşitli cephelerde savaşmıştır. 1949'da Tuğgeneralliğe yükselmiştir. 1950 yılında Birleşmiş Milletler Kuvveti içerisine gönderilen Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Kumandanlığı'na tayin edilmiştir. Kasım 1951'de yurda dönen Tahsin Yazıcı, 1952'de emekliye ayrılmıştır. 1954 – 1960 yıllarında Demokrat Parti İstanbul Milletvekilliği yapan Tahsin Yazıcı, 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan ihtilal sonucu Yassıada Mahkemesi'nde yargılanarak beş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Daha sonra çıkan bir af kanunuyla serbest kalan General Tahsin Yazıcı 1971'de Ankara'da vefat etmiştir. detaylı bilgi için bkz.: Tahsin Yazıcı. <http://www.korea-fans.com/forum/korede-bir-turk-general-tahsin-yazici-t-11963.html>, (17.07.2011).

¹⁹⁷ C.A. *Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi*. 030.11.1.227.38.4.

¹⁹⁸ Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu 1901 Sivas doğumludur. Harp Okulu'ndan mezun olan Natık Poyrazoğlu, 4. Kolordu Emir Subaylığı, Tuzluca ve Eleşkirt Askerlik Şubesi Başkanlığı ve Etimesgut 2. Zırhlı Tugay 85. Tabur Komutanlığı yapmıştır. Kore Savaş Birliği Alay Komutan Muavinliği göreviyle Kore Savaşı'na katılmış, Kore Savaşı'ndan döndükten sonra IX. ve X. Yasama Döneminde DP Muğla milletvekilliği yapmıştır. Natık Poyrazoğlu 17.05.1976 tarihinde vefat etmiştir. Detaylı bilgi için bkz.: TBMM. (Haziran 2010). *TBMM Albümü* (1920 – 2010). c. 2 (1950 – 1980), TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara, ss. 587 – 660.

¹⁹⁹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 68.

²⁰⁰ Albay Celal Dora, 1902 Harput doğumludur. Harp Okulu mezunu olan Albay Celal Dora, Kore Türk Silahlı Kuvvetleri 241. Piyade Alay Kumandanı göreviyle Kore Savaşı'na katılmıştır. Kore Savaşı'ndan döndükten sonra XI. Yasama Dönemi CHP Elazığ milletvekilliği yapmış, 11.03.1984 tarihinde vefat etmiştir. Detaylı bilgi için bkz.: TBMM, *TBMM Albümü* (1920 – 2010), s. 710.

²⁰¹ Artuç, a.g.e., s. 110.

3.6. TÜRK TUGAYI'NIN ANKARA ETİMESGUT'TA TOPLANMASI VE TÜRK TUGAYI'NIN EĞİTİMİ

Kore'ye piyade alayı olarak gönderilecek olan Ayaş'taki 241. Piyade Alayı, beş gün sonra Ankara'daki Sarı Kışla'ya getirilmiş, topçu taburu da Etimesgut'tan, Topçu Eğitim Merkezi'nin bulunduğu Polatlı'ya gönderilmiştir. Daha sonra piyade alayı Etimesgut'a, Zırhlı Tugay garnizonuna alınmıştır.²⁰²

Tugayın Etimesgut'ta toplanmasından sonra birliklerin noksanlarının tamamlanıp, eğitime başlanmıştır. Amerikan gerilla öğretmeni Yarbay Delisce emrinde, gerilla kursu görmekte olan kırk kadar Türk subayı eğitim için görevlendirilmiştir.²⁰³

Türk Tugayı'nın Kore'ye kendi silahlarıyla gitmesi ve orada Amerikan silahları alması kararlaştırılmış olduğundan, 241 nci Piyade Alayı bölüklerinden birer miktar subay, astsubay ve erin şimdiden yeni Amerikan piyade silahlarıyla eğitim ve atış yaparak, böylece alayda yeni Amerikan silahları için bir öğretim ekibinin yetiştirilmesi uygun görülmüş ve bu maksatla Alaya Amerikan Yardım Kurulunca Almanya'daki Amerikan birliklerinden getirtilen 300 adet M – 1 modeli tüfek, bir miktar otomatik tabanca, hafif makineli tüfek, ağır makineli tüfekler, roketatar ve gizleme ağları verilmiştir. Bu yeni Amerikan silahlarıyla yapılacak eğitim ve atışlarda öğretmenlik vazifesi görmek için, 9 Eylül 1950 günü Çankırı Piyade Okulundan bir Amerikalı piyade binbaşısının idaresinde üç Türk subayından meydana gelen bir eğitim kurulu da getirilmiştir.²⁰⁴

3.7. TÜRK TUGAYI'NIN SON HAZIRLIKLARI VE KORE'YE GİDECEK OLAN ASKERLERİ İLGİLENDİREN KANUN HÜKÜMLERİ

25 Eylül 1950'de Kore'ye gönderilmek üzere İskenderun'da hazır bulunması gereken Türk Tugayı'nın hareket zamanına vakit az kaldığından birlikler bir yandan son eğitim çalışmalarlarıyla sefer hazırlıklarının ikmaline gayret ederken, bir yandan da üst makamlar tarafından teftiş olunarak noksanlarının tamamlanmasına çalışılmıştır. Tugayın ikmal, muamele ve saire işleriyle meşgul olmak üzere Türkiye'de bir de "Kore Bürosu" kurulmuştur.²⁰⁵

²⁰² Artuç, a.g.e., ss. 110 – 111.

²⁰³ Yazıcı, a.g.e., s. 65.

²⁰⁴ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 69.

²⁰⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 71. Kore Bürosu vasıtasıyla askerlere Türkiye'den para gönderilmesi gibi hususlarla da meşgul olmuştur. Kore Bürosu ile ilgili detaylı bilgi için bkz.: *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 71.

15 Eylül 1950'de dört eşya ve vasıta katarı İskenderun'a hareket ettirilmiştir. 18 Eylül'de Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut Tugayı ziyaret etmişlerdir.²⁰⁶

Tugayın askeri anlamda tamamlanmasının dışında 20 Eylül 1950'de Kore'ye gidecek olan askerleri ve aileleri için harp hali hükümlerinin uygulanması kararı alınmıştır. Karara göre; "Türkiye Askeri Ceza Kanununda yazılı harp hükümleri"²⁰⁷, Türk Ceza Kanunu'nda yazılı harp hali, harp zamanı ve harp esnasında tabiriyle yazılı ceza hükümleri, askeri yargılama usûlü kanununda yazılı seferde tatbik edilecek usûlü hükümler, 5434 sayılı Türkiye Emekli Sandığı kanununun 39 uncu maddesinin B fıkrası²⁰⁸ ile geçici 83 üncü maddesi gereğince Subay, Askeri memur ve Gedikli Erbaşların emeklilik ve istifa muamelelerinin 20/9/1950 tarihinden itibaren geri bırakılması, ve 36 ncı maddesinin A fıkrası²⁰⁹ ile 64 üncü maddesi²¹⁰ ve 69 uncu maddesinin D fıkrası ve 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi kanununun 10, 11 ve 13 üncü maddeleri hükümlerinin, Türk Silahlı Kuvvetler birliğinin Birleşmiş Milletler emrine giriş tarihinden itibaren tatbikine başlanması, subay

²⁰⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 76. *Gazi Hasan Kablan*, Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce'nin ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut'un ziyaretiyle ilgili hatırasını şu şekilde aktarmıştır: "Başbakan Adnan Menderes bizi ziyarete geldi. Biraz ikramiye, hediye getirmişti. O gün Bir askeri harp talimatı yapıldı. Biraz tel kurdular. Telin içinden geçtik, üstünden atladık. General Tahsin Yazıcı kara harekatı yapılmasını emretti. Yüzbaşı Kenan Çavuşu çağırdı. Çavuş 'Benim mangam beş adım öne çıksın' dedi. Beş kişi öne çıktı. Çavuş 'İstikamet tepe marş marş' dedi. Tatbikat sonunda General Tahsin Yazıcı, 'Yüzbaşım eğer böyle bir alayda on tane çavuşumuz olsa vay düşmanın haline' dedi.

²⁰⁷ Türkiye Askeri Ceza Kanununda yazılı harp hükümleri için bkz.: Askeri Ceza Kanunu, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/496.html>, (08.07.2011).

²⁰⁸ 5434 sayılı Türkiye Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesinin B fıkrası: "Subay ve askeri memurlarla gedikli subay ve gedikli erbaşların harbe hazırlık devresinde istekleriyle emekliye ayrılma muameleleri, durumun aydınlanmasına ve tehlikenin geçmesine kadar geri bırakılabilir. Bu devrenin başladığı ve bittiği tarihler İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir." Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü. (1981). *Bütün Değişiklikleri İle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve İlgili Kanunlar*. Başbakanlık Basımevi, Ankara, s. 52.

²⁰⁹ 5434 sayılı Türkiye Emekli Sandığı Kanununun 36 ncı maddesinin A fıkrası: Muvazzaf ve yedek subay, astsubay, uzman jandarma çavuş ve uzman çavuşlardan;

a) Harbi doğuran genel ve kısmî seferberliğe katılanların, harbin ilanından seferberliğin bitim tarihine,

b) Seferberliği gerektiren iç tedip hareketlerine fiilen katılan birliklerde görevli olanların, çarpışmaların başlangıcından seferberliğin sona erdiği tarihe,

c) Harp veya seferberlik ilan edilmeden, Anayasa'nın 66 ncı maddesi veya Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapanların çarpışma meydana gelmesi halinde çarpışmanın başlangıcından bitimine veya Türkiye'ye dönüş tarihine kadar geçen fiili hizmet sürelerinin (bu tarihlerden sonra devam eden tutsaklık süreleri dahil) bir katı", *Bütün Değişiklikleri İle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve İlgili Kanunlar*, s. 50.

²¹⁰ 5434 sayılı Türkiye Emekli Sandığı Kanununun 64 üncü maddesi için bkz.: *Bütün Değişiklikleri İle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve İlgili Kanunlar*, ss. 69 – 72.

ailelerine 203 sayılı kanunun 2 nci maddesi gereğince birer emir eri verilmesi, 1776 sayılı kanuna göre kuvvetli er tayini verilmesi kararlaştırılmıştır.”²¹¹ (Ek A. 6.)

3.8. TÜRK TUGAYI'NIN SON TEŞKİLAT DURUMU

Tugay Komutanının 18 Eylül 1950 günü Kara Kuvvetler Komutanlığı'na sunduğu raporda, Tugayın teşkilatı personel ve seferi hazırlık durumu, özet olarak şöyledir: “İki askeri memurdan başka diğer personelin tayinleri tamamlanmıştır. Ancak tayinleri yapılan 15 subay ve 27 astsubay henüz birliklere katılmamıştır. 80 şoför ikmal edildiği takdirde, er kadrosu tamamlanmış olacaktır. 104 adet iki buçuk tonluk GMC kamyonu, 76 adet bir tonluk römork, 36 adet iki yüz elli kiloluk römork, 86 adet cip, 6 adet özel tip araç tugayın motorlu taşıt mevcududur.”²¹²

3.9. TÜRK TUGAYI'NIN KORE'YE İNTİKÂLİ

Türk Tugayı 19 – 20 Eylül 1950 günlerinde Etimesgut'tan İskenderun'a aşağıdaki mevcutlarla dört tren katarı ile hareket etmiştir: 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay, 4414 er olmak üzere 5090 kişi.²¹³

3.9.1. Ankara'dan İskenderun'a İntikal

Kore'ye Birleşmiş Milletler Kuvvetleri içerisinde savaşmaya gidecek olan Türk Tugayı'nın Kore'ye sevk edilişi İskenderun Limanı'ndan yapılmıştır. Bunun için hazırlanan Türk Tugayı'nın Ankara'dan İskenderun'a sevk edilmesi gerekmiştir. Bunun üzerine 19 Eylül 1950'den itibaren Türk Tugayı trenlerle İskenderun'a gitmek üzere hareket etmiştir. Kore'ye giden askerlerimizle birlikte bir de savaş boyunca Türk askeri ile birlikte olup, savaş boyunca onların Amerikan birlikleri ile irtibatlarını sağlayan beş Amerikalı uzman subaydan oluşan bir kurul vardır. Kurul şunlardan meydana gelmiştir: Başkan Topçu Albay Gumby, üye Piyade Kurmay

²¹¹ C.A. (20.9.1950). *Birleşmiş Milletler Emrine, Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harp Hali Hükümlerinden Bazılarının Uygulanması*. 030.18.01.02.123.77.17.

²¹² *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, ss. 71 – 72.

²¹³ Öke, a.g.e., s. 86; Artuç, a.g.e., s. 111; *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 72; Denizli, a.g.e., s. 44; *Türkiye'nin Kore Savaşı'na Katılışı ve Savaşın Türkiye İçin Önemi*,

www.tsk.mil.tr/8_TARİHTEN_KESİTLER_/8_8_Turk_Tarihinde_Onemli_Gunler/kore_savasi/kore_savasi.htm, (28.07.2008). Kore'ye gönderilen Birinci Türk Tugayı asker sayının 6086 kişiye kadar çıkartıldığı da belirtilmektedir: Jaemahn Suh. (1999). *Kore – Türk İlişkilerine Genel Bir Bakış. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası Konferans Atatürkçülük ve Modern Türkiye Ankara 22 – 23 Ekim 1998*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, s. 679.

Yarbay Wedwer, üye istihkam Binbaşı Munsin, üye ordu donatım subayı Robenson.²¹⁴

Kore'ye gidecek olan Türk Tugayı'nın sevkiyatı Ankara Etimesgut istasyonu tenha olduğu için orada yapılmıştır. 19 Eylül 1950 günü yola çıkan ilk kafilenin gidişi olabildiğince gizli tutulmuş ve bu askerlerimizi yolcu etmeye aileleri, yakınları ve duyabilen çok az kişi gelmiştir. Ancak ertesi günü yani 20 Eylül 1950 günü durum ilk gün gibi olmamıştır. Gazi Hüseyin Ekici (Resim 2.) o günü, o kalabalığı şu şekilde anlatmıştır: “Sabahleyin saat dörtte Sarıkışla'dan taa istasyona uygun adımla geldik. Ankara'da, şehirde kimse kalmamış sanki herkes istasyona gelmişti. Yediden yetmişe herkes oradaydı. Gelen herkes istasyona yiyecek, içecek getirmiş, yağmıştı. Trenimiz çiçeklerle ve bayraklarla süslenmişti. Ankara'dan çıktı Adana'ya kadar trenimizin düdüğü kesilmedi.”²¹⁵

İskenderun'a yapılan yolculuk esnasında geçilen her istasyonda Türk askeri yoğun bir ilgi ve sevgi ile karşılaşmıştır.²¹⁶ Türk halkının Kore'ye giden yavrularına gösterdiği ilginin askerler üzerindeki etkisini Albay Celal Dora şu şekilde anlatmıştır: “...candan ilgi ve tezahürat bütün birlik mensuplarını heyecanlandırmıştı. Fakir, zengin herkes kendi gücünün yettiği nispette çoluğu, çocuğu, kadını ve erkeği ile erlerimize çeşitli yiyecek ve içecek ikramında bulundular ve gözyaşları arasında muvaffakiyetimiz için dua ve iyi temennilerde bulunmuşlardı.

Kutsi bir vazife uğrunda yurttan denizler aşırı diyarlara gitmekte olan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına milletçe gösterilen bu derin ilgi moralimizi bir kat daha kuvvetlendirmiş ve gerilerinde kendilerini manen ve maddeten destekleyen ulu bir millet olduğunu görmeye bu vefakar millet uğrunda herkes daha yurt topraklarında iken canını feda etmenin en büyük bir şeref olduğuna inanmışlardı.”²¹⁷

Üç katile halinde Ankara'dan çıkan Türk Tugayı 19 – 21 Eylül günlerinde eksiksiz olarak İskenderun'a ulaşmıştır.

²¹⁴ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 72.

²¹⁵ *Gazi Hüseyin Ekici*, 1926 Nizip, okur yazar, emekli. 07.03. 2010 tarihinde kendisi ile yapılan görüşme tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

²¹⁶ *Gazi Hüseyin Ekici*: “Adana'ya girmek üzereydik. Trenimizi bir grup durdurdu ve ‘Kardeşlerimizle hatıra fotoğrafı çektirmeden trenin geçmesine izin vermeyiz’ dediler. Bunun üzerine indik ve bir çok hatıra fotoğrafı çektirdik. Ondandan sonra binip gitmemize izin verdiler.”

²¹⁷ Celal Dora. (1960). *Kore Savaşı'nda Türkler 1950 – 1951*. İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, s. 23.

3.9.2. İskenderun'dan Kore'ye İntikal

İskenderun'a eksiksiz bir şekilde ulaşan Kore Türk Tugayı 39. Tümen Komutanlığınca şehrin 18 km güneydoğusundaki Atik Yaylası ordugahlarında Kore'ye gidecekleri günü beklemiştir. Kore'ye gitmek için geçirilen günler kurban bayramına denk gelmiştir. 23 Eylül 1950 tarihine rastlayan Kurban bayram namazı bu ordugahta toplu olarak kılınmıştır. Aynı gün akşam İskenderun Belediyesi, Tugay şerefine büyük bir ziyafet vermiş, gece şenlikler yapılmıştır.²¹⁸

Kurban bayramı geçirildikten sonra 25 Eylül 1950 günü Kore'ye gidecek olan Türk Tugayı'nın ilk kafilesi İskenderun Limanı'ndan hareket etmiştir.²¹⁹ İkinci kafile 26 Eylül, üçüncü kafile 29 Eylül 1950 günü yola çıkarak ilk kafileyi izlemiştir. Bu kafilelere Mısır sularına kadar sıra ile Gemlik, Gaziantep ve Gelibolu muhripleri eşlik etmiştir.²²⁰

Kafilelerimizi taşıyan gemiler her türlü olanağı bünyesinde barındırmıştır. Adeta seyyar bir kışla konumunda olan bu donanımlı gemiler Birleşmiş Milletler tarafından Amerikalılara tahsis ettirilmiştir.²²¹ Gazilerimizden biri (Resim 3.) geminin büyüklüğünü, mutfakların, yemek salonlarının, banyoların ve tuvaletlerin temiz olduğunu belirtmiş, lakin gemideki yemeklerin iyi olduğunu belirtmekle birlikte bir konuda Türk askerinin şikayeti olduğunu anlatmıştır. O şikayet ekmeğin azlığıdır.²²²

Gemi donanım açısından kusursuz denilecek şekilde olsa da askerin önemli sorunlarından biri de deniz tutması olmuştur. Daha önce uzun deniz yolculuğu yapmamış olan personelin hemen hemen hepsi deniz tutması dolayısıyla rahatsızlanmıştır.²²³ Türk askeri Kore'ye giderken yaşadığı tüm problemlere karşın

²¹⁸ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950–1953)*, s. 72.

²¹⁹ *Gazi Hüseyin Ekici*: “Öğleden evveldi 4500 kişinin tayını gelmişti. O an isimler okunmaya başladı. İsmi okunana beş dolar verdiler ve gemiye bindirdiler.”; *Gazi Ahmet Dağdeviren* ise konuyu şöyle ifade etmiştir: “İskenderun'da kurban bayramını yapmıştık. Birkaç gün sonra baktık limana üç tane gemi gelmiş, duruyor. Öğleden sonra birlikler vapura binmeye başladı. Üç gemi arka arkaya çıktık. Yalnız bir tanesi bizim savaş gemimizdi. O bizimle Mısır'ın Pord Said Limanı'na kadar geldi. Pord Said Limanı'na ulaşmamıştık bayrağını çekti, bizi selamladı ve geri döndü.”

²²⁰ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 74.

²²¹ Görüşme yaptığımız gaziler kendilerini taşıyan gemilerin altı, yedi hatta dokuz katlı olduğunu belirtmişlerdir. *Gazi Ahmet Dağdeviren, Gazi Hasan Kablan*.

²²² *Gazi Mehmet Kaya*. 09.1930 Yavuzeli, okur yazar, emekli, 15.07.2010 ve 30.03.2011 tarihlerinde yapılan görüşmeler tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

²²³ Bu konu ile ilgili Gazilerimizden biri: “Safra yapar diye yemek vermeyi kestiler. En fazla 50 gr et, 50 gr ekme verirlerdi”, *Gazi Cuma Orhan* (Resim 4.). 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli, 15.07.2010 tarihinde yapılan görüşmede tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır. *Gazi Ahmet Dağdeviren*: “Deniz o kadar tutmuştu ki beni yediğimiz yemeklere Amerikalılar bir şey kattılar, bizi zehirlediler dedim; *Gazi Hasan Kablan*: “ On bir gün bir şey yiyemedim. Yemekhaneler gemide alt katlardaydı. Merdivenden inmeye çalışıyorum bir iki basamak iniyorum sanki ciğerlerim sallanıyor,

boş durmamıştır. Kızıldeniz geçilip açık denizlere çıkıldığı vakit gemi güvertesinde intibak atışlarına başlanmıştır.²²⁴

Tugayı eşya, gereç ve araçlarıyla birlikte Kore'ye taşıyan beş gemi Süveyş Kanalı – Kızıldeniz – Mendep Boğazı – Seylan adasının merkezi Colombo – Singapur – Filipinler ve Formosa adası deniz yolunu izleyerek ve aralarındaki seyir, mesafe ve sıralarını koruyarak 21 günde Kore'nin güneydoğusunda bulunan Pusan limanına varmıştır.²²⁵

---

yerinden çıkıyordu.”; *Gazi Ali Aksoy*: “Gemide bizim yatakanemiz ikinci kattaydı. Bir gün gemide güverteye çıktım. Sonra gözümü açtım ki geminin hastanesindeyim, başımda iki tane Amerikalı doktor başıma buz koyuyorlar. Gemi beni öyle çarpmıştı.”, *Gazi Ali Aksoy*, 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli. Gazi Ali Aksoy ile 09.06.2010 tarihinde yapılan görüşme tarafımızca video kayıt olarak alınmıştır.

²²⁴ Yalta, a.g.e., s. 79. Lakin yazılı kaynaklarda geçen bu eğitim bilgisi Gazilerimize sorulmuşsa da Gazilerimiz eğitim yapmadıklarını belirtmişlerdir.

²²⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 74; Yazıcı, a.g.e., s. 96; Dora, a.g.e., s. 335; Ali Denizli (2010a). *Kore Savaşı 1950 – 1953*. Turhan Kitabevi, Ankara, s. 46. Yazılı kaynaklar 21 gün demesine karşın gazilerimizden *Gazi Hüseyin Ekici* 24 gün, *Gazi Hasan Kablan* 27 gün, *Gazi Cuma Orhan* ise 30 günde Kore'ye ulaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca *Gazi Seydi Yetkin* 28 günde Kore'ye ulaştıklarını belirtmiştir. *Gazi Seydi Yetkin*. 1931 Gaziantep, okur yazar, emekli, 13.08.2010 tarihinde yapılan görüşme tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KORE'DEKİ TÜRK TUGAYI'NIN DURUMU

4.1. TÜRK TUGAYI KORE TOPRAKLARINDA

21 gün süren deniz yolculuğundan sonra Türk Tugayı'na ait ilk kabile 16 Ekim, diğer kabileler ise birer gün ara ile Pusan Limanı'na ulaşmıştır. Limandaki yoğunluk nedeniyle limana yanaşamayan Türk Tugayı, 18 Ekim'de nihayet Kore topraklarına ayak basmıştır.

I. Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı, karargahı ile gemiden indiği vakit, Türk Tugayı'nı karşılayanlar arasında en ön sırada Pusan valisi yer almıştır. Pusan valisi, hükûmeti adına: “Uzak bir diyardan kara günümüzde bize yardım etmek için gelmiş bulunuyorsunuz. Size hoş geldiniz derken teşekkürlerimizi ve iyi temennilerimizi sunarız”²²⁶ demiştir. Bu hitabeye General Tahsin Yazıcı: “Geçirmekte olduğunuz facianın elemlerine katılmış olarak memlekette yola çıktık. Kore'nin kurtuluşu için kendi memleketimizde imişiz gibi bütün gayretlerimize inanabilirsiniz. Allah hepimizin yardımcısı olsun”²²⁷ şeklinde cevap vermiştir.

4.1.1. Türk Tugayı'nın Taego'ya İntikali

Kore topraklarına uzun bir gemi yolculuğundan sonra ayak basan Türk askeri kendilerini kalacakları merkeze yani Taego'ya sevk etmek üzere bekleyen cemselere

---

²²⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 100; Yalta, a.g.e., s. 124.

²²⁷ a.e.

bindirilmiştir. Cemse yolculuğunun arkasından trenlerle Türklerin kalacağı garnizona ulaşmışlardır.²²⁸ Türk askerinin kaldığı garnizon savaştan önce faaliyette olan bir üniversitenin, etrafının yüksek iki sıra tel ile çevrilmesiyle meydana getirilmiştir.²²⁹

Türk Tugayı, Taego'ya kendisine tahsis edilen garnizona yerleşmiştir. Lakin Kore'deki son durum ile ilgili bilgi sahibi değildir. Garnizonun olduğu bölgenin savunmasından sorumlu olan hava kuvvetlerinden aşağıdaki bilgi edinilmiştir:

- a. “Pusan köprübaşından çekilmek zorunda kalan düşmanın Güney Kore'de kalmış bakiyeleri büyük küçük gruplar halinde faaliyettedirler. Gündüzleri ormanda saklanmakta, bilhassa geceleri köylere, nakil vasıtalarına, zayıf birliklere baskınlar yapmakta, bunlar ya Komünist olanlardan yahut tehditle ele alınanlardan yardım görmektedirler.
- b. Düşmanın büyük bir kısmı Kuzey Kore arazisinde kuzeye doğru takip edilmektedir.
- c. Tugayın emrine verildiği IX uncu Kolordu karargahı, Taego'nun 130 kilometre kadar kuzeyinde Taejon şehrinde. Birlikleri yolların, köprülerin emniyetine ve çetelerin tedibine memurdur.
- d. Taego ve civarının emniyeti 5 nci Kore tümeni tarafından sağlanmaktadır.
- e. Şehrin iç emniyeti Kore polisine aittir. Diğer birliklerin inzibat kuvvetleri polise yardım etmektedir.
- f. Tugaya düşen emniyet vazifesi yalnız, bulunduğu garnizonun yakın emniyetidir.”²³⁰

Kore'deki son durum hakkında bilgi sahibi olan Türk Tugayı bir eksiğini daha kapatmanın çabasını vermiştir. Taego'da Amerikan silahları Türk askerine dağıtılmış, askerin elindeki silahlar alınmıştır. Türk Tugayı askerlerine yeni Amerikan silahlarının dağıtılması ve bu dağıtılan silahların kullanımlarının tam manasıyla öğrenilmesi için sürekli bir şekilde eğitimler yapılmıştır.²³¹ 20 – 21 Ekim

²²⁸ *Gazi Hüseyin Ekici* ilave olarak ise şunları ifade etmiştir: “Pusan'da bizi 25 – 25 cemselere bindirdiler. Cemselerle yolculuk yaptıktan sonra trene bindik. Sabahleyin trenden indik, hep çadırlar kurulmuştu.”

²²⁹ Yalta, a.g.e., s. 132.

²³⁰ Yazıcı, a.g.e., s. 109.

²³¹ *Gazi Hasan Kablan*: “Taego şehrinde yeni tatbikat yapıldı ve sonrasında tüfeklerimiz değiştirildi. Aldığımız yeni tüfekler M – 1 denilen Amerikan tüfekleriydi.”; *Gazi Hüseyin Ekici*: “Taego'da altı kişiden oluşan gruplar kurdular. Bizlere birer tane yeni tüfek verdiler. Bu grupta o tüfekleri takip

günü resmi bir emirle beraber General Tahsin Yazıcı, Kolordu Kumandanının karargahına davet edilmiştir. Ertesi gün sabah kurmay başkanı, dört şube müdürü ve tercümanlarla Taego'nun 130 km kadar kuzeyinde bulunan Taejon'a, Kolordu karargahına doğru hareket etmiştir.²³² Kolordu karargahındaki görüşmelerden, Türk Tugayı'na ilkin bir hafta istirahattan sonra, cephe de görev verilmesi Kolorduca düşünüldüğü halde silah ve donatımının henüz noksan olduğu öğrenildiğinden, en kısa zamanda eksikleri tamamlanmak üzere Tugayın şimdilik Taego ile Taejon arasındaki dağlarda gizlenen ve fırsat buldukça yollara inerek saldıran çeteleri arayıp, temizlemek ve yol ile köprülerin güvenliğini sağlamakla görevlendirileceği öğrenilmiştir.²³³

Bu esnada Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı ve kurmay heyeti, Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'nde değişikliğe gidilmesi kararı almıştır. Alay karargahının lağvedilmesi, piyade taburların ve havan bölüğü, diğer birliklerin doğrudan doğruya Tugay emrine alınması yapılacak olan değişikliktir.²³⁴ 3 Kasım 1950'de durum Genelkurmay Başkanlığı'na bildirilmiş, yeni oluşturulmak istenen teşkilatın 5 Kasım 1950 günü saat 12.00'ye kadar tamamlanacağı bildirilmiştir.²³⁵

4.1.2. Türk Tugayı'nın Cepheye İntikâli

7 Kasım 1950 günü Mac Arthur karargahından gelen 25 Ekim 1950 tarihli bir emirde, 1 nci Tugay Komutanlığı'nın 8 nci Amerikan Ordu Komutanlığı'na bağlandığı bildirilmiştir. Aynı gün saat 18.10'da Tugayın Seoul'ün 46 km kuzeybatısındaki Munsan bölgesinin emniyeti ve düşman gerillacılarını arama ve tarama işleriyle görevlendirilmek üzere 10 Kasım 1950 günü kuzeye hareket edeceği ve orada 25 nci Amerikan Tümen Komutanlığı emrine gireceği 8 nci Ordu karargahından telefonla Tugaya bildirilmiştir.²³⁶ Bu Amerikan ordusundan alınan ilk ön emir olması dolayısıyla önemlidir. Alınan ilk ön emir ile Türk Tugayı'ndan teşkil edilen bir ön heyet (konakçı) Munsan bölgesine gönderilmiştir.

---

sökmeyi öğrendik. Bu eğitimden sonra yarım boy birer fotoğraf koymuşlardı. Sekizer mermi o fotoğraflara ateş ederek atış talimi yaptık.” şeklinde ifade etmiştir.

²³² Yazıcı, a.g.e. s. 110. *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 77. Tahsin Yazıcı hatıratında uzaklığı 130 km diye belirtirken, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 77 uzaklık mesafesi 120 km olarak belirtilmiştir.

²³³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 77.

²³⁴ Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı Alay karargahının lağvedilme sebebini hatıratında geniş bir şekilde açıklamıştır. Detaylı bilgi için bkz.: Yazıcı, a.g.e., s. 125.

²³⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 80.

²³⁶ Denizli (2010a), a.g.e., s. 48.

Türk Tugayı'nın motorlu birlikleri 10 Kasım 1950 sabahı Taego'dan başlayarak Taejon – Suwon – Seoul karayolu ile hareket etmiştir. Yaya birliklerle cephanesini, gereç ve eşya, demiryolu ile 13 ve 14 Kasım günlerinde Chong'dan bölgesine kısım kısım nakledilmiştir.²³⁷ Tugayın bölgeye intikali tamamlandıktan sonra emir üzerine 25 nci Amerikan Tümenine bağlanmıştır. Amerikan Tümenine bağlanmakla beraber bölgeye gelen Türk Tugayı buradaki Amerikan taburunun görevini de devralmıştır. Devralınan görev, birkaç demiryolu köprüsünün, bazı yol kısımlarının ve İmjın nehri üzerindeki bir köprü'nün emniyet altında bulundurulmasıdır.²³⁸ Yani esasında Türk Tugayı 25 km genişlik ve 50 km derinlikteki bölgenin savunulmasını ele almıştır. Türk birlikleri kendilerine ait bölgelerde geniş keşif ve emniyet düzeni almıştır.

Kore'de casusluk için en çok kullanılan insanlar düşkün görünüşlü ihtiyarlar, çocuklar ve kadınlardır.²³⁹ Savaştan kaçan sivil halk grupları içerisinde de casuslar yerleşmiş, bu sayede Birleşmiş Milletler askerlerinin hareketlerini öğrenebilme fırsatını elde etmişlerdir. O yüzden güneye doğru göç eden sivil halk gruplarının üstleri Birleşmiş Milletler askerlerince aranmıştır. Türk birlikleri aldıkları görevi layıkıyla yerine getirebilmenin çabasıyla bölgede gerilla hareketinin önüne geçebilmek için oldukça titiz ve bir o kadar da dikkatli davranmıştır. İmjın Nehri köprüsündeki müfrezemiz, geçen sivil Korelilerin üzerlerini aramıştır. Harita, silah ve bomba bulduğu sivilleri gerekli donanımı (şüpheli kişileri sorgulayacak lisans sahibi kişilerin bulunmayışı ve bu kişilerin tabura sevk edilmesi için vasıta) olmadığından yoldan geçen Birleşmiş Milletler askerlerine teslim etmiştir. Dost askerlerden bazıları Korelileri teslim almak istememiş, bu kişilerin öldürülmesi gerektiği fikrini savunmuştur. Ancak Türk askeri asla bu şekilde davranmamış²⁴⁰ ve Birleşmiş Milletler askerlerinin casusları öldürülmesi isteğine karşı çıkmıştır. Sivil halka karşı gayet anlayışlı ve nazik davranan Türk askerinin daha sonra cepheye nasıl bir aslana dönüştüğünü tüm dünya görmüştür.

²³⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 83.

²³⁸ Yazıcı, a.g.e., s. 137.

²³⁹ Yazıcı, a.g.e., s. 141.

²⁴⁰ Yalta, a.g.e., s. 238.

4.2. KUNURİ MUHAREBELERİ

4.2.1. Türk Tugayı'nın Kunuri Bölgesine İntikâli

9 uncu Amerikan Kolordusu, yakında 8 nci Ordunun yapacağı genel taarruza katılmak üzere hazırlanırken, 9 ncu Kolorduya bağlı 25 nci Amerikan Tümeni Pyongyang'ın 48 km kuzeyinde Sunchon bölgesinde toplanmıştır. Bu sırada Türk Tugayı da 25 nci Amerikan Tümeninin 17 ve 18 Kasım tarihli hareket emri gereğince 9 ncu Amerikan Kolordusu ihtiyatını teşkil etmek üzere 22 Kasım 1950'de kuzeye, Kunuri'ye hareket için gereken hazırlıkları yapmaya başlamıştır. Tugay karargahının komuta kademesiyle bir ön heyet (konakçı), 20 Kasım sabahı Chong'dan'dan Pyongyang'ın 75 km kuzeyinde Kunuri bölgesine hareket etmiştir. Geniş bir alana dağılmış olan Türk birliklerinin 20 Kasım akşamına kadar Kaesong – Kumchon bölgesinde toplanıp hareket hazırlıklarında bulunmaları emrolunmuştur.²⁴¹ Bu emre ve tugayın hareket plânına göre, takip edilecek yol (Kaesong – Kumchon – Seoul – Pyongyang – Sunchon ve Anju – Kunuri) yoludur. Bu mesafe ortalama 350 km'dir.²⁴²

Türk Tugayı'nın ilk kademesi 23 Kasım 1950 sabahı saat 09.30'da Kunuri kasabasının 3 km güneybatısına ulaşmıştır.²⁴³ Diğer kademeler (yaya birlikler) 24, 25 ve 26 Kasım günlerinde Kunuri bölgesine varmıştır.

Birleşmiş Milletler Kuvveti Komutanı General Mac Arthur'un emriyle 24 Kasım 1950'de Birleşmiş Milletler ordusunun genel taarruza başlaması kararı alınmıştır.²⁴⁴ Mevcut durum Kunuri bölgesine intikal etmiş olan Türk Tugayı'na da bildirilmiştir. Motorlu topçu taburu bu taarruzda 25 nci Amerikan Tümenini desteklemek üzere 21 Kasım 1950 günü saat 08.30'da Chong'dan'dan kendi araçlarıyla hareket ettirilmiştir. Topçu Taburu 22 – 23 Kasım 1950 gecesi 25 nci Tümen bölgesinde toplanan diğer beş Amerikan topçu taburuyla mevziye girmiştir.²⁴⁵

25 Kasım 1950 akşamı Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nin taarruzlarının başarı ile devam ettiği haberi Türk Tugayı'na ulaşmıştır. Yüzbaşı Ahmet Akagündüz: “BM Kuvvetlerinin taarruzlarının başarı ile devam ettiğini, düşman mukavemetinde hissedilir bir artma olduğunu, Tümenlerin günlük hedeflerini bugün de (25 Kasım)

²⁴¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 84.

²⁴² Yazıcı, a.g.e., s. 145.

²⁴³ Yalta, a.g.e., s. 252.

²⁴⁴ *Kore, Kore'de Cereyan Eden Muharebelere Alınacak Dersler*. (1979). Genelkurmay Basımevi, Ankara, s. 213.

²⁴⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 85.

ele geçirdiklerini anlattı. Dünkü (24 Kasım) taarruzda olduğu gibi bugünkü taarruzda da, Topçu Taburunun başarılı olduğu haberine sevindik.”²⁴⁶

4.2.2. Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı'nın Emir Almak Üzere Kolordu Karargahına Gidişi

24 Kasım'da başlayan genel taarruz başarılı bir şekilde devam ettirilirken beklenmeyen bir şey olmuştur. Çin, BM ve yabancı güçlerin Kore'de bulunmalarını kabul edemeyeceğini söyleyerek 180.000 kişilik bir güçle 25 Kasım 1950'de Kuzey Kore'nin yanında savaşa dahil olmuştur.²⁴⁷ 26 Kasım 1950 günü başlayan Komünist Çin taarruzu dolayısıyla durum birdenbire Birleşmiş Milletler Kuvvetleri aleyhine dönüşmüş ve Tokchon'un sarılması üzerine 9 ncu Kolordunun ve dolayısıyla 8 nci Ordunun sağ yan ve gerileri düşmana açılmış ve bu sebeple ciddi bir kuşatılma tehlikesine maruz kalmıştır.²⁴⁸

26 Kasım saat 13'te 9 ncu Kolordudan gelen bir telefon emriyle, Türk Tugayı Kumandanının yakın yardımcıları ile birlikte saat 15'te Kolordu karargahında bulunması bildirilmiştir.²⁴⁹ 9 ncu Kolordu Komutanı Tümgeneral Coulter, 26 Kasım saat 15.30'da kolordu hareket şubesine gelerek, orada bekleyen Tugay Komutanına hitapla, az önce 8 nci Ordu Komutanıyla telefonla konuştuğunu söylemiş ve harita başında şu emri vermiştir: “2 nci Güney Kore Kolordusu geriye çekilmiş, Tokchon şehri düşman tarafından kuşatılmıştır. Düşman, Kolordunun sağ tarafını tehdit etmektedir. Türk Tugayı Kunuri – Tokchon yoluyla hareket ederek Tokchon'u işgal edecektir.”²⁵⁰

Emir iletildikten sonra Kolordu Komutanı, General Tahsin Yazıcı'ya bir isteklerinin olup olmadığını sormuştur. Bunun üzerine General Tahsin Yazıcı durum hakkında genel bir bilgi ile birlikte Tokchon'a hızlı bir şekilde gidebilmek için yeterli sayıda kamyon, Topçu Taburu'nun tekrar Türk Tugayı'na katılmasını ve Tugay emrine bir tank birliği verilmesini istemiştir.²⁵¹

Görüşmenin ardından Türk Tugayı Kumandanı General Tahsin Yazıcı karargahı ile birlikte hızlı bir şekilde tugaya dönmüştür.

²⁴⁶ Yalta, a.g.e., s. 264.

²⁴⁷ Haydar Çakmak. (Kasım 2004). *Uluslararası Krizler ve Türk Silahlı Kuvvetleri*. Barış Kitap Basım Yayın Dağıtım A.Ş., Ankara, s. 243.

²⁴⁸ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 88.

²⁴⁹ Yazıcı, a.g.e., s. 148; Yalta, a.g.e., s. 274.

²⁵⁰ Ali Denizli (2010b). *Kore Savaşındaki Kunuri Kahramanları*. Turhan Kitabevi, Ankara, s. 50; *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, ss. 88 – 89; Yalta, a.g.e., s. 275; Yazıcı, a.g.e., s. 148.

²⁵¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 89; Yazıcı, a.g.e., s. 149.

4.2.3. Türk Tugayı'nın İleri Harekatı

General Tahsin Yazıcı ve karargahı Tugaya dönüş yolundayken Tugaya ileri harekete geçileceğini ve bunun için hazırlanılması emrini vermiştir.

26 Kasım 1950 saat 18.00'de harekete geçen pekiştirilmiş keşif birliğinden beş dakika sonra Tugay birlikleri yaya, sonra kademeli olarak motorlu birlikler yola çıkmıştır. Birliklerin Choyang–myon'a varmaları gece yarısından sonraya ve konu istirahata geçmeleri ise 27 Kasım 1950 saat 03.00'e kadar sürmüştür.²⁵² 27 Kasım 1950'de yaklaşık saat 14.30'da 9 ncu Amerikan Kolordusunun telsiziyle (Tugaydaki Amerikan muhabere yüzbaşısı Lorenzo idaresindeki Amerikan telsiz postası aracılığıyla) Tugay Komutanlığına iki saat kadar gecikmiş olan şu emir gelmiştir: "Tokchon'a gidilmeyecek. Dün gece kamyonlardan indiğiniz yerin 10.000 yarda (9.140 m) doğusunda kalarak yolu kapayınız. Chonsang–ni'de bir alay kadar düşman vardır"²⁵³

Emrin tamamı bu kadardır. Yani Kolordunun maksadını içeren veyahut II nci Tümenin durumunu, Kore Kolordusunun akıbetine ait hiçbir bilgi verilmemiştir.²⁵⁴

Tugay komuta heyeti derhal toparlanarak gelen emrin değerlendirmesini yapmıştır. Emir verilmiştir ancak arazi değerlendirildiği vakit gelen emrin uygulanmasını mümkün kılacak bir vaziyet görülmemiştir. Şöyle ki Wawon – Kunuri arasında herhangi bir Birleşmiş Milletler Kuvveti bulunmadığı gibi düşmanın sağından ve solundan sızmasıyla birlikte çıkışı olmayan bir geçitte Türk Birliği tamamen yok edilebilir bir konumda kalacaktır. Bunun üzerine Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı geri dönülmesini, gece konaklanan Wawon bölgesine yerleşilmesini emretmiştir. Tugay Komutanının emri doğrultusunda birlikler ileri yürüyüşü bırakarak geri dönüşe geçmiştir.

4.2.4. Wawon Muharebesi (28 Kasım 1950)

28 Kasım 1950 günü saat yaklaşık 04.00 sıralarında, Tugayın Keşif Takımı Komutanı Üsteğmen Kamil Doğan ve keşif takımını pekiştiren 3 ncu Bölüğün Silah Takımı Komutanı Teğmen Hasan bir cip arabası ile Choyang–myon'da bir evde

²⁵² Denizli (2010a), a.g.e., s. 59.

²⁵³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 98.

²⁵⁴ Yazıcı, a.g.e., s. 159.

bulunan Tugay Karargahına gelerek “keşif müfrezesinin geceleyin emniyet görevine devam ederken düşman baskınına uğradığını, bir müddet muharebe ve direnmeden sonra dağıldığını araçların düşman tarafından yakıldığını, buraya ancak dört erle gelebildiklerini, diğer erlerin ne olduklarını bilmediklerini, istihkam takımından bir haber olmadığını ve Amerikalı muharebe yüzbaşısı Lorenzo’nun telsiz arabasıyla birlikte düşman tarafında kaldığını”²⁵⁵ bildirmişlerdir.

Tugay Komutanı durumu öğrenir öğrenmez baskına uğrayan araçların kurtarılmasını ve orada kalan erlerin aranmasını emretmiştir. Emrin yerine getirilmesi görevi 2 nci Bölük’e verilmiştir. Fakat 2 nci Bölük aldığı emri yerine getirememiştir. Çünkü düşman 28 Kasım günü gün ağarırken taarruza geçmiştir.

Tugayın birlikleri 10 uncu Bölüğün gerisinde, Choyong–myon boğazının derinliğine doğru yerleşmiş ve istirahat etmiştir.²⁵⁶ Komünist Kuvvetler daha önce aldığı başarıların (keşif takımını ve II. Güney Kore Kolordusuna verdiği kayıplar) sarhoşluğuyla kendilerini yenilmez addederek fazla açılıp, yayılmadan bölüğe toplu bir şekilde saldırmıştır. Türk askeri yapılan bu saldırıya şiddetli bir ateşle karşılık vermiştir. Yaptığı bu taarruzda Komünist Kuvvetler ağır kayıplar vermiş ve geri çekilmiştir. Komünist Kuvvetler içerisinde yer alan Çin kuvvetleri kendilerine karşı ateş eden birliği başlangıçta bir Amerikalı Tümen zannetmiştir. O dönemde bir Amerikalı Tümeni, bir Çin Kolordusuna (üç Piyade Tümenli) denk sayılıyordu. Çin komutası, Türk Tugayı’nı bir Amerikan Tümeni gücünde gördüğüne göre, Türk Tugayı’na üç Tümeden az olmayan bir kuvvetle taarruz ettiği düşünülebilir.²⁵⁷

Yeni bir taarruz hareketine kalkan Komünist Kuvvetlerden iki Tümen cephe ve sağ yönden taarruza geçerken, bir tümen ile Türk Tugayı’nı çembere almıştır. Komünist Kuvvetler içerisinde yer alan Çin kuvvetlerinin taarruzu karşısında mevcut durumu korumaya çalışan Türk askeri ara ara süngü ile hücum yapmış ve direnmiştir.

4.2.4.1. Wawon Muharebesinin sonucu

Türk Tugayı’nın Kore’de girişmiş olduğu bu ilk mücadeleden başarıyla çıkması takdire şayandır. “Tugay, yeni teşkil edilmiş ve yeni Amerikan silahlarıyla donatılmış olması, deniz aşırı uzun süren bir yolculuktan sonra Kore’de önce gerillacılara karşı kullanılmış bulunması dolayısıyla hareket ve muharebe kudretini

²⁵⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 102.

²⁵⁶ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 104.

²⁵⁷ Yalta, a.g.e., s. 378.

gereği gibi geliştirmek için yeteri kadar zaman ve olanak bulamamıştır. Buna rağmen Tugay dost veya düşman olduğu ayırt edilemeyen bir ülkede, çok sarp ve kapalı bir arazi ile soğuk hava şartları altında, dost taraf birliklerinin yardımından uzak olarak çok üstün sayıda ve akıcı bir düşmana karşı giriştiği bu muharebede 28 Kasım 1950 gününü kazanmış, düşmanın ileri hareketini bir gün geciktirmiştir.²⁵⁸

4.2.5. Sinnim–ni Muharebeleri (28 – 29 Kasım 1950)

Günün en kanlı savaşını yapan 10 ncu Bölük fazla kayıp verdiğiinden saat 15.00'te cephesini o sırada serbest olan ve artçı görevini almış bulunan 1 nci Bölüğe devrederek geriye alınmıştır.²⁵⁹ 1 nci Piyade Taburunu 2 nci ve 3 ncü Tabur izlemiştir. Geri çekilişlerde taburların geri çekilişlerini perdeleyebilmek için topçu bataryası zaman zaman ateş etmiştir.

Türk askerinin bu geri çekilişi, her muharebede olduğu gibi, kolay olmamıştır. Aldığı ağır darbeden ötürü olabildiğince hızlı bir şekilde geri çekilmeye çalışan Türk askerini Komünist Kuvvetler sıkı bir şekilde takip etmiştir. Hatıralarında Albay Celal Dora o geceyi şu şekilde anlatmıştır: “Bir aralık yol o kadar kalabalık bir hal aldı ki bunların kim olduğunu anlamak ve sessizce çekilmelerini temin etmek için siz hangi bölüktensiniz diyerek yüksek sesle bağırma karşı kimseden bir cevap alamamış ve önlerine geçerek bir an için durdurmayı başarmıştım. Yaptığım soruşturmada birçok bölüğün birbirine karışmış olduğunu görmüş ve o sırada düşman tarafından yapılan havan ve makineli tüfek ateşleri altında yapılacak başka bir şey olmadığını kestirerek süratle çekilmelerini emretmişim. Karanlıkta ne olduğu belli olmayan karşılıklı ve şiddetli ateş seslerinden düşmanın çok yakın mesafeden çekilen birlikleri ateş ve hareketle takip ettiklerini anlıyordum.”²⁶⁰

Sinnim–ni'ye çekilişi tamamlanmış olan Türk askeri 28 Kasım gecesi köyün güneydoğu ve kuzeybatısındaki sırtlarda mevzilenmiştir. Artık geceye sükunet hakimdir. 28/29 Kasım gece yarısını takip eden ilk dakikalara kadar devam eden sükunet, mevzi bölgesinde başlayan ateş sesleriyle bozulmuştur.²⁶¹ Komünist Kuvvetlerin ateş ve hücumları karşısında, II. Piyade Taburu'nun, 7. Bölüğü çekilirken, Sinnim–ni köyündeki birlikler de dağılarak panik içinde Kunuri'ye doğru

²⁵⁸ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 111.

²⁵⁹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 114.

²⁶⁰ Dora, a.g.e., s. 127.

²⁶¹ Yazıcı, a.g.e., s. 175.

kaçışmaya başlamıştır.²⁶² Bu baskın neticesinde Türk Tugayı'nın 1 nci ve 2 nci Taburları arasındaki bağlantı Sinnim-ni – Kaechon yolu düşmanın eline geçtiği için kesilmiştir. İşte böyle kötü ve karamsar bir atmosfer içerisinde Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı önemli bir karar vermek zorundadır: “ya, geri ile bağlantıları şimdilik kesilmiş olan 1 nci ve 2 nci Piyade Taburlarını ilerdeki bölgelerde kendi hallerine terk ederek, elde her ne kaldıysa ve ne toplayıp düzenlemek kabil ise, bunlarla geride yeni bir direnme hattı kurmak üzere çekilmek; yahut, Sinnim-ni’de düşman tarafından çevrilmiş olan 1 nci ve 2 nci Taburları kurtarmak için geri giden birlikleri çevirerek Kaechon’da toplamak ve böylece bu kasabanın doğusundaki sırtlarda yeni bir savunma cephesi kurmak ve her çareye başvurarak yerinde kalmak ve direnmek gerekmiştir.”²⁶³ Tugay Komutanı sakin tavrı ile isabetli bir karar vermiş, direnileceğini açıklamıştır. Sinnim-ni’den kaçıp gelen askerler Tugay karargahının olduğu Kaechon’da durdurulmuş ve yeniden düzenlenilmiştir. Lakin bu kuvvetler yine de çembere düşmüş olan taburların kurtarılmasını sağlayacak zinde olmadıkları için geride tutulan 2. Talimgah Bölüğü’nün bölgeye sevk edilmesi istenmiştir.

Şu ana kadar anlattığımız şekil itibarıyla Türk Tugayı üçe bölünmüştür: Birinci grup, 3. Piyade Taburunun büyük kısmı, Topçu Taburu, Havan Bölüğü, Muhabere Bölüğü, Sıhhiye Bölüğü, Kunuri yoluna düşmüş geri çekilmektedir. İkinci grup, yoldan çevrilen bir kısım asker ve Tanksavar Takımı, Uçaksavar Takımı, İnzibat Takımı gibi birlikler – Topçu Binbaşısı Ahsen Saya komutasında – Tugay Komuta yeri ve Kaechon Köyü ile Kaechon’un doğusunda acele ile işgal edilen bir mevzide tertiplenmekle meşguldür. Üçüncü grup, 1. ve 2. Piyade Taburları Kaechon’un 4 – 5 km kadar doğusunda Sinnim-ni mevzilerinde kuşatılmış, düşmanla dövüşmektedir. İşin en kötüsü bu grupların birbirleriyle bir bağlantısı olamamıştır. Ne telli ne de telsiz, ne de haberci ile irtibat sağlanamamıştır.²⁶⁴ 1. ve 2. Taburlar kuşatılmış, düşman tarafından çembere alınmış vaziyette sabaha kadar saldırılara direnmiştir.

29 Kasım 1950 sabahı saat 10.00’da Amerikan Piyade Taburu ile bir tank bölüğü Sinnim-ni güney ve kuzeybatısındaki birliklerin kurtarılması için taarruzda bulunması istenmiş, lakin Amerikalı Alay Komutanı böyle bir yetkisi olmadığını

²⁶² Yalta, a.g.e., s. 503.

²⁶³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 118.

²⁶⁴ Artuç, a.g.e., s. 217.

belirterek taarruzda bulunmamıştır.²⁶⁵ Halbuki Amerikan Piyade Taburunun, 2. Türk Taburunun arkasına ve bir yanına yapacağı kısa hedefli bir taarruz amacımıza ulaşmamızı sağlayabilirdi.²⁶⁶ Bunun üzerine Tugay Komutanı, elindeki sağlam tek kuvvetle, yani Depo Bölüğü ile taarruza karar vermiştir.²⁶⁷ Yapılan taarruzla Türk askeri çemberden yaralılarıyla birlikte kurtarılmıştır lakin araç ve gereçler, taburların ağırlıkları orada kalmıştır.²⁶⁸ Fakat bu taarruz neticesinde ilerdeki tepelerde bulunan ve kahramanca düşmana saatlerdir direnen 1. Piyade Taburu'nun 2. Bölüğü ile 2. Piyade Taburu ateş tutmayan yerlerden faydalanarak geri çekilebilmiştir. 2. Piyade Bölüğü Kaechon'un hemen doğusunda ve yolun güneyindeki tepeyi tutan tabura katılmıştır.²⁶⁹

1 nci Piyade Taburu bugün, çoğu 2 nci Bölüğe mensup olmak üzere, bir subay, on beş er şehit, otuz yedi yaralı ve sekiz kayıp vermiştir.²⁷⁰

4.2.6. Kaechon Muharebesi (29 Kasım 1950)

2. Tabur ve 2. Bölük çekilirken Komünist Kuvvetler de boş durmamıştır. Türk Kuvvetleri birliklerinin çekilmesi sürerken onlara paralel olarak Komünist Kuvvetler Kaechon mevzilerini güney ve kuzeyden kuşatacak şekilde hareket etmişlerdir. Komünist Kuvvetlere ateşle karşılık verilmiştir. Bu çatışmalarda Komünist Kuvvetler ağır kayıplara uğramıştır.²⁷¹

Saat 17.00'de Amerikan Piyade Taburu, motorlu araçlarını getirerek çekilmeye başlamıştır. Amerikan Taburu bu çekilişini Tugaya haber vermemiştir. Bu suretle kuzey yanı açılan Tugay, yine yalnız başına kalarak, her iki yandan Komünist Kuvvetlerin kuşatmasına uğrayacak durumdadır.²⁷² Türk Tugay Komutanı vahametini gittikçe arttıran o durumda muharebeye devam imkanı görmediğinden muharebe ede ede Kunuri istikametine çekilmeye karar vermiştir.²⁷³

²⁶⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 129.

²⁶⁶ Mehmet Sedat Erkan. (2009). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası İle İlgili Değerlendirme*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 120.

²⁶⁷ Artuç, a.g.e., s. 237.

²⁶⁸ *Gazi Ahmet Dağdeviren*.

²⁶⁹ Erkan, a.g.t., s. 120.

²⁷⁰ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 131.

²⁷¹ Artuç, a.g.e., s. 241.

²⁷² *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 131.

²⁷³ Yazıcı, a.g.e., s. 191.

4.2.7. Kunuri Boğazı ve Sunchon Boğazı Muharebeleri

4.2.7.1. Kaechon – Kunuri arasında yaşanan muharebeler

Türk Tugayı çekilme kararı almışken bu sırada Komünist Kuvvetler Kaechon'un kuzey ve güney açıklarından dolaşarak, 500 m kadar kuzeybatıda başlayan ve Kunuri'ye doğru dört kilometre kadar uzayan boğazın giriş yerindeki tepelerle, boğaz boyunca yola hakim olan diğer bütün tepecikleri, makineli tüfek, havan ve roketatarlar ile silahlanmış küçük gruplarla tutmuştur.²⁷⁴ Dolayısıyla boğaz ancak zorlanarak, düşmanla çarpışılarak açılacaktır. Bu çarpışmada ne tanklar, ne de top etkili olabilmıştır. Burada yapılan muharebe tamamen piyadelerin süngü hücumlarıyla gerçekleştirilmiş, o sayede boğazdan geçilebilmiştir.

4.2.7.2. Kunuri'den Pyongyang'a geri çekilme

Kunuri bölgesi, Tugayın durup oyalanmasına elverişli değildir. Bu esnada 1 nci ve 3 ncü Taburlar, tabur komutanları başlarında olarak, kısmen Kunuri'de toplanmıştır. Pyongyang'a gitmek için iki yol vardır: Biri batı yönünde Anju üzerinden, diğeri ve kısası güney istikametinde Sunchon boğazından geçerek Pyongyang'a ulaşmak. Tugay Komutanı o esnada her iki yolun da henüz açık olduğunu öğrenmiştir.²⁷⁵

Sunchon Boğazı'ndan Pyongyang'a gidiş 80 km, ikinci yol Anju üzerinden Pyongyang'a varış ise 120 km kadardır. Birinci yolun 40 km daha kısa olması ve diğer yola nazaran güvenli olmasından ötürü bu yol tercih edilmiştir.²⁷⁶

Tugayın bazı birlikleriyle 2 nci Amerikan Tümeninin Karargahı, Komünist Kuvvetler tarafından tutulan Sunchon Boğazı'na girmiştir. Sunchon Boğazına sapan birliklerimiz, Amerikalılarla birlikte zaman zaman boğazın içinde yanlardan düşman ateşine ve hatta sarılıp yok edilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu sebeple, ancak küçük gruplar, hatta tek tek savaşarak kendilerine yol açmaya çalışmıştır.²⁷⁷

Türk Tugayı, 1 Aralık 1950 sabahından itibaren Pyongyang'a varmıştır.²⁷⁸ Türk Tugayı, Kunuri muharebelerinde çok ağır kayıplar vermiş fakat tarihine yakışır bir zafer kazanmıştır.

²⁷⁴ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 132.

²⁷⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 134; Denizli (2010b), a.g.e., s. 79.

²⁷⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 195.

²⁷⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 135.

²⁷⁸ Denizli (2010b), a.g.e., s. 81.

4.2.7.3. Türk Tugayı'nın Pyongyang'dan Sosari'ye çekilişi ve ikmali

2 Aralık 1950'de 9 ncu Kolordudan gelen bir emir gereğince en büyük oranda kayıp veren Türk Tugayı ile birlikte 2 nci Amerikan Tümeni, toplanıp teşkilatlanmak ve noksanlarını tamamlamak üzere Kaesong'a taşınma hazırlıklarında bulunmuştur. Onun için, 3 Aralık 1950'de Türk Tugayı kısmen trenle, motorlu birlikler ise karayolu ile Kaesong'a hareket etmiştir.²⁷⁹

Kaesong uzun bir müddet durulup ikmal işlerinin yapılmasına uygun bir yapıya sahip değildir. Onun için 15 Aralık 1950 günü 9 ncu Kolordudan ikmal işlerini daha kolay yapabilmek için, Türk Tugayı, (Seoul'ün 18 km batı güneyinde, Seoul – İnchon yolunun üstünde bulunan) Sosari'ye hareket emri almıştır.

Türk Tugayı, böylece Kunuri'den Sosari'ye geri çekilişi ile kuş uçuşu 285 km kadar geri çekilmiştir.²⁸⁰

4.2.8. Türk Tugayı'nın Kunuri Muharebelerindeki Kayıpları

Türk Tugayı'nın kayıpları gerçekten ağırdır. 8 Aralık 1950'de birliklerin kayıpları ile noksanlarının tespitine başlanmıştır. 1 nci Tugayın 26 Kasım 1950'den 6 Aralık 1950 tarihine kadar olan Kunuri muharebeleri ile çekilmelerindeki kayıp toplamı, insan olarak ortalama mevcudun %15'i, ağır silah ve araçların %70'idir.²⁸¹ Türk Tugayı'nın fazla zayıf vermesi nedeniyle Türk halkının üzüntülerini hesaba katan Amerikan Hükümeti, Türk makamlarından özür dilemek zorunluluğu hissetmiştir.²⁸² Türk Tugayı'nın insan kaybının dökümü ise şöyledir:

	Subay	Astsubay	Er	Toplam
Şehit	12	7	218	237
Yaralı	15	10	362	387
Kayıp	7	2	192	201
Toplam	34	19	772	825 ²⁸³

²⁷⁹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 136.

²⁸⁰ Yalta, a.g.e., s. 717.

²⁸¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 137; Denizli (2010b), a.g.e., s. 83.

²⁸² *Kore, Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler*, s. 228.

²⁸³ Yazıcı, a.g.e., s. 199. Türk Tugayının Kunuri Muharebelerinde vermiş olduğu kayıplarla ilgili kayıpların sayısı kaynaklarla değişiklik göstermektedir. Verilen kaybın 767 olduğunu belirten kaynak mevcuttur: *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 138; ayrıca bu sayının 1000'e yakın olduğunu da belirten kaynak da vardır: Burhan Göksel. (1983). Hatıra ve Misalleriyle Askeri Tarih'in Milli Eğitim ve Kültürdeki Yeri ve Önemi. *Birinci Askeri Tarih Semineri*, Bildiriler IV, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 34.

4.2.9. Kunuri Muharebelerinin Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Yansımaları

Türk Tugayı'nın almış olduğu zaferin yankıları büyük olmuştur. Türk Tugayı'na Türkiye'den başta başbakan olmak üzere, Genelkurmay Başkanı, Milli Savunma Bakanı olmak üzere birçok tebrik telgrafi gönderilmiştir.²⁸⁴

Türk Tugayı'nı tebrik eden yalnızca Türk devlet ve askeri erkan değildir. 8 . Ordu Komutanı General Walton Walker, Kunuri Muharebeleri'nden sonra Türk Tugayı'na şu mesajı göndermiştir: “2 nci Tümenle birlikte hareket eden Türk savaş birliği gösterdiği kahramanca cesaretiyle dört gün devam eden geciktirme savaşları sayesinde ordunun sarılmasına ve parçalanmasına mani olmuştur. 28 Kasım 1950 gecesi Türk savaş birliği, bir tümen olduğu tahmin edilen komünist kuvvetler tarafından Wawon civarında sarılmıştır. Türkler cesaretle savaşmışlar ve göğüs göğse yaptıkları muharebelerde süngü ile iki yüz düşman öldürmüşlerdir. İki günlük savaştan sonra düşmanın bu kesimdeki kuvvetleri altı tümeni bulduğu halde hatlarımıza girmeye muvaffak olamamışlardır.

Türk savaş birliği 2 nci tümenle birlikte 8 nci ordunun çevrilmesini önlemek için lazım gelen zamanı temin etmiştir.”²⁸⁵

13 Aralık 1950'de Sosari'ye Türk Tugayı'nı ziyarete gelen Walton Walker, tugaya yaptığı ziyarette Türk askerlerine takmak üzere 15 madalya getirmiştir.²⁸⁶ Madalyaları takmadan evvel yaptığı konuşmasında: “Kahraman Türk evlatları! Size şahsım, ordum ve Amerikan milleti adına teşekkür etmek için gelmiş bulunuyorum. Ben sizi Kunuri bölgesinde hemen vazifelendirmek istememiştim. Fakat düşmanın taarruzu ile hasıl olan fena durum dolayısıyla size birden ağır bir vazife vermek mecburiyetinde kaldım. Vazifenizi fedakarane bir şekilde yaptınız. Eğer sizin, düşmanı durdurmak için kahramanane çarpışmanız ve mukavemetiniz olmasaydı ordum kuşatılarak çok zor durumlara düşecek, belki imha edilebilecekti. Size teşekkür ve takdirlerimi sunuyorum ve ordumun değerli bir uzvu olmanızdan iftihar duyuyorum”²⁸⁷ demiş ve getirdiği madalyaları askerlerimizin göğsüne takmıştır.

²⁸⁴ Telgraflar için bkz.: Yazıcı, a.g.e., ss. 216 – 217.

²⁸⁵ Yazıcı, a.g.e., s. 217.

²⁸⁶ Türk Tugayı'nı ziyarete gelen Walton Walker'ın tugaya yaptığı ziyarette Türk askerine takmak üzere getirdiği madalyaların kimlere takıldığına dair kaynaklar taranmış lakin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

²⁸⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 142; Yazıcı, a.g.e., s. 240.

Türk Tugayı'nı yakından takip eden Türk basını pek tabii olarak Türk Tugayı'nın almış olduğu zaferi heyecanlı ve coşkulu bir şekilde duyurmuştur. Hürriyet Gazetesi "Kore'de Türk Askerinin Büyük Zaferi"²⁸⁸ başlığı altında zaferden bahsederken, Cumhuriyet Gazetesi "Çinliler, tuttuğumuz cepheyi müthiş taarruzlarına rağmen çökertemediler."²⁸⁹ Kutup Yıldızı Gazetesi 2 Şubat 1950 sayısında "26 – 30 Kasım günlerindeki hareket ve muharebelerimizde 8 nci Ordu'nun kuşatılmaktan kurtarılmasında ordumuz ve milletimizin dünya milletleri nazarında kazandığı nam ve şöhret çok büyüktür."²⁹⁰ demiştir. Aralığın son haftasında Seoul'de Kore Cumhurbaşkanı'na ziyaret eden General Tahsin Yazıcı'ya Syngman Rhee; "Kunuri muharebelerinizi dikkat ve heyecanla takip ettim. Sıkışık zamanlarınızda, size yardım etmek için bu ihtiyar halimle aranızda bulunmayı çok arzuladım. Bu mümkün olamazdı. Fakat kalbim ve dualarım sizinle beraberdi..."²⁹¹ demiştir.

ABD Başkanı S. H. Truman bir konuşmasında; "Kore'deki Türk Tugayı ile 2 nci Piyade Tümeni'nin vuruşmadaki durumlarını bir kahramanlık olarak"²⁹² nitelemiştir.

Dış basında Türk Tugayı'nın aldığı zaferi SSCB "TASS" haber ajansı duyurmuştur. Moskova'dan sonra batılı gazetelerin çoğu "Eski Türk Yine Canlanıyor" diye yazmış, bir İngiliz gazetesi "Türkler Kore'de, süngünün konserve açma aleti olmadığını gösterdiler" şeklinde başlık atmıştır.²⁹³ Yabancı basında çıkan diğer haberler ile ilgili olarak Abdullah Doğan "Uzakdoğu'nun İncisi Kore" adlı eserinde gazetelerde çıkan haberlerden bazılarını şu şekilde belirtmiştir:

".....Kore'de savaşmakta olan ve Amerikalı olmayan kıtaların toplamı 14.000'dir. Türkiye ise oraya 5000 kişi göndermiştir. Yani Kore'de Amerikalı olmayan yabancı kuvvetlerin üçte biri Türkiye tarafından temin edilmiştir. Türkiye gibi bir memleketin Kore'den bu kadar uzak olmasına rağmen bu kıtayı oraya göndermesi Milletlerarası durumu gayet realist bir gözle takip ettiğinin bir delilidir."

San Francisco Chronicle

²⁸⁸ Hürriyet, 29 Kasım 1950.

²⁸⁹ Cumhuriyet, 30 Kasım 1950.

²⁹⁰ Denizli (2010b), a.g.e., s. 86.

²⁹¹ Yalta, a.g.e., s. 729.

²⁹² a.e.

²⁹³ Artuç, a.g.e., s. 272.

“Muhakkak olan şudur ki, Türkler bu çarpışmalarda şanlı tarihlerine yaraşan bir kahramanlık göstermişlerdir. Türkler, muharebelerdeki şahane dövüşmeleriyle bütün dünyanın hayranlığını kazanmışlardır.”

Le Figaro

“...Kore’deki muharebelerin sürprizi, artık kızıl Çinliler değil Türkler oldu. Çinliler açtıkları gediği genişlettikleri vakit Türk Tugayı birdenbire bütün birleşmiş Milletler cephesinin zaviye noktasında hayret verici bir tarzda saplanıp durdu. Türklerin yaptıkları muharebelerde gösterdiği kahramanlığı anlatacak bir kelime bulmak şu an mümkün değildir.”

Abend Post

“...Kore’de 4500 Türk Askerinin yaptığı harikalar ve yaptığı kahramanlıklar hürriyet düşmanlarına büyük bir ders olduğu kadar Müttefik cepheledekilere de moral kaynağı oldu. Türk Askerinin vasıfların ı unutanlara bu bir ihtardır.”

General Short

“Türklerin 2. Amerikan Piyade Tümeninin çekilmesini korumak için cansiperane bir şekilde dövüşmeleri, yaralı ve ölüleri kilometrelerce mesafeye sırtlarında taşıyarak götürmeleri eşsiz bir kahramanlık hareketidir.”

Washington News²⁹⁴

Yurt içi ve yurt dışı basınında geniş yer bulan Türk Tugayı’nın almış olduğu bu unutulmayacak zaferin hatırası için PTT Genel Müdürlüğü de bir ‘Kore pulu’ hazırlamaya karar vermiş ve bu yönde Milli Savunma Bakanlığı’na müracaatta bulunmuştur.²⁹⁵ Bu başvurunun ardından Kore pulları basılmıştır. (Ek A. 7.)

4.3. KUMYANGJANG–Nİ MUHAREBELERİ

4.3.1. Genel durum

Türk Tugayı Kunuri’de aldığı ağır darbeden sonra Sosari’ye geri çekilmiş, aldığı darbenin izlerini ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Ancak vakit durup

²⁹⁴ Abdullah Doğan. (Mayıs 2007). *Uzak Doğunun İncisi Kore*. Kariyer Yayınları, İstanbul, ss. 81 – 82.

²⁹⁵ *Ulus*, 12 Ocak 1950.

beklenilecek şekilde değildir. Komünist Kuvvetler taarruzlarını sürdürmektedir. O yüzden Türk Tugayı'na bulunduğu bölgenin yakınındaki Kumpo yarımadasının savunması görevi verilmiştir. Türk Tugayı, 1 Ocak 1951 tarihine kadar 17 gün Kumpo mevzilerinde kalmıştır; ancak Komünist Kuvvetler Türk mevzilerine karşı hiçbir taarruz girişiminde bulunmamıştır.²⁹⁶ Bu görevden sonra Türk Tugayı Ch'onan'a ihtiyata çekilmiştir.

Komünist Kuvvetler 1 Ocak'ta batı kanadını İmjın nehrini önüne alan mevziine taarruz etmiş, Wonju istikametinde bu mevziini yarmış, 8 nci ordu Han nehrinde tutunmaya çalışmış ve muvaffak olamamıştır. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri uzun mesafeli bir çekilme daha yaparak Ansong mevziini işgal etmiştir.²⁹⁷

8 nci Ordu Komutanı General Ridgway, düşmanın yapması muhtemel yeni bir taarruzun meydana getireceği yeni durumları düşünerek, yeni bir mevziinin keşfini ve gerekirse Kore'yi boşaltmak için hazırlık planlarını yaptırırken bir taraftan da, düşmanın niyet ve hareketlerini öğrenmek için keşifler yapmak, esir almak, kuvvetlerini hırpalamak, nihayet inisiyatif ele geçirmek gibi maksatlarla, Ocak ayı ortalarında bazı taarruzi keşifler yapılmasını emretmiştir. Bir süre sonra, bir de Türk Tugayı'nın denenmesini emretmiştir.²⁹⁸

4.3.2. Türk Tugayı'na Taarruz Görevinin Verilmesi

24 Ocak 1951'de, 1 nci Kolordu cephesinde, 25 nci Tümenin 35 nci Alayı ile Osan'dan Suwon istikametine ve Türk Tugayı ile de Songjon-ni – Osan-ni hattında kuzeye yıpratıcı taarruz yapılması uygun görülmüştür.²⁹⁹ Bu hareketin yanları batıda 25 nci Tümen'in keşif birlikleri ile ve doğuda 1 nci Süvari Tümeni'nin bir taburunun Kumyangjang-ni kasabasını zapt etmesi sureti ile korunacaktır.³⁰⁰

Ch'onan'da yıpratıcı taarruz görevi alan Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı, 24 Ocak 1951 saat 10.20'de 5 nci Piyade Bölüğünü, keşif takımını, topçu keşif müfrezesini, uçaksavar takımının keşif erlerini Ansong kasabasına

²⁹⁶ Artuç, a.g.e., s. 281.

²⁹⁷ Ali Denizli. (2010c). *Kore Savaşındaki Kumyangjang-ni Kahramanları*. Turhan Kitabevi, Ankara, s. 8.

²⁹⁸ Ali Denizli. (Nisan 2005). Kore Harbinde 25 Ocak 1951 Kumyangjang-ni Muharebesi ve Kahramanlar Kahramanı Türk Birlikleri. *Kara Kuvvetleri Dergisi*, 4(12): 5; Yazıcı, a.g.e., s. 258.

²⁹⁹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 196.

³⁰⁰ Denizli, a.g.m., s. 5.

göndermiş, saat 10.45'te de birlik komutanlarını toplayarak alınan muharebe emrine göre birliklere yürüyüş emrini vermiştir.³⁰¹

Türk Tugayı'nın, taarruz edeceği cephe çok geniş olduğundan (12 km) 2 nci Taburun bir Amerikan tank bölüğü ve bir Türk bataryası ile pekiştirilerek, sağ kanattan ilerlemesine, Türk Tugayı'nın diğer üçte ikisinin de Alay Komutanının emrinde batı kanattan ilerletilmesine, iki grup arasında kalan dağlık arazinin de keşif kollarıyla gözetlenmesine, karar verilmiştir.³⁰²

4.3.3. Taarruz Hareketinin Başlaması (25 – 27 Ocak 1951)

25 Ocak 1951 sabahı planlandığı gibi taarruz başlamıştır. Komünist Kuvvetlerin keşif kolları, az sonra muharebe ileri karakolları ve daha sonra da asıl savunma mevzilerindeki birlikleriyle savaşa tutuşulmuştur.³⁰³ Komünist Kuvvetlerin tahkimatını iyi yaptığı için çetin mücadeleler verilmiştir. 2. Tabur, ilk gün, sadece sekiz km ilerleyebilmiştir. Çünkü; Tabur Komutanı, gözetleme ve keşifler sonucunda düşmanın asıl muharebe hattının kasabanın batısındaki demiryolunun üstündeki tepelerden geçtiğini ve bu mevzilerin de çok güçlü bir şekilde tahkim edilmiş olduğunu, yolların da çeşitli engellerle kapatılmış olduğunu tespit etmiştir.³⁰⁴

O gece hiç beklenmeyen bir şey olmuştur. Komünist Kuvvetlerin bırakmış olduğu ölümlerden birinin cebinden Kunuri'de kaybettiğimiz subaylardan birine ait bir günlük çıkmıştır. Bu durum taburların heyecanlanmasına neden olmuştur.³⁰⁵ Çünkü Kunuri'de şehit düşen arkadaşlarının intikamını alabilme fırsatı Türk Tugayı'ndaki askerlerin eline geçmiştir.

26 Ocak sabah saatleri tekrar taarruza kalkan Türk Tugayı düne nazaran daha coşkulu daha azimli ve iman doludur. Çünkü Kunuri'deki arkadaşlarının intikamını almak adeta tek hedefleri olmuştur. Bir gün önce Komünist Kuvvetler mevziinin kilit noktası olan 185 rakımlı tepe 10 ncu Bölüğün liyakat ve dirayetle idare edilmesi ve bu bölüğün eşsiz kahramanlarının hayranlık yaratan cesaret ve fedakarlığı ile zapt edilmiştir. 26 Ocak'ta 156 rakımlı tepe, daha ağır şartlar altında yine bu bölük tarafından zapt edilmeye çalışılmıştır.

³⁰¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 197.

³⁰² Denizli (2010c), a.g.e., s. 33.

³⁰³ Artuç, a.g.e., s. 294.

³⁰⁴ Öke, a.g.e., s. 119.

³⁰⁵ *Gazi Hasan Kablan*.

Tepeye yapılan yoğun top ateşleri ya da Amerikan tankçısının desteği düşmana ne kadar zarar verse de direncini kırmada etkisiz kalmıştır. Çünkü Komünist Kuvvetler silahlarını ve piyadelerini gizli mevzilerde koruma yöntemini uygulamıştır.³⁰⁶ Dolayısıyla burada Türk askerinin yine süngü hücumu devreye girmiştir. Yapılan süngü hücumuyla düşman geriye atılmış, tepe ele geçirilmiştir.

27 Ocak 1951 taarruza kalkan birlikler karşısındaki düşman kaçtığı için herhangi bir çatışma yaşamamıştır. 27 Ocak 1951 saat 12.00'de Türk Tugayı'nın 2 nci Taburu, görevini 15 nci Güney Kore, Alay da 3 ncü Amerikan Tümeninin 65 nci Portoriko Alayına devir ve teslim ederek kamyonla Suwon güneyinde Ch'akchi kasabası yakınına nakledilmiştir.³⁰⁷

4.3.4. Türk Tugayı'nın Kumyangjang–ni Muharebelerindeki Kayıpları

27 Ocak 1951 günü Türk Tugayı'nın zapt ettiği mevziler gezilmiş ve meydana 474 düşman cesedi sayılmış ve 23 Çinli esir alınmıştır. Ölülerin çoğu 156 rakımlı tepededir ve yine çoğunun piyade mermisi, bomba, süngü ile vurulmuş ve dipçik ile ezilmiş olduğu görülmüştür. 2 nci Tabur Komünist Kuvvetlerin mevzilerini işgal edince, 77 düşman cesedi sayılmıştır. Komünist Kuvvetler, bir kısım ölülerini götüremediğinden, kaybın daha çok olabileceği ve yaralıların ise, götüremediği ölülerinin en az iki misline varabileceği kabul edilebilir. Amerikan resmi makamları Komünist Kuvvetlerin kaybını 1734 olarak tespit etmiştir.

Türk Tugayı'nın kaybı ise, 1 astsubay ve 11 er olmak üzere 12 şehit, 1 subay, 1 astsubay ve 29 er olmak üzere 31 yaralı.³⁰⁸ Görüleceği gibi Türk Tugayı yine kendinden sayıca fazla olan düşman askerinin karşısında büyük bir başarı kazanmıştır.

4.3.5. Kumyangjang–ni Muharebelerinin Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Yansımaları ve Türk Tugayı'na Nişan Verilmesi

Komünist Kuvvetler karşısında sürekli geri çekilen Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine Türk Tugayı'nın almış olduğu başarı büyük bir moral kazandırmıştır. Ayrıca bu muharebelerden sonra Komünist Kuvvetlerin ilerleyişi durdurulmuş, Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Komünist Kuvvetler karşısında taarruza geçmiştir.

³⁰⁶ *Gazi Hasan Kablan; Gazi Ahmet Dağdeviren.*

³⁰⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), s. 212.*

³⁰⁸ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953), s. 212.* Türk Tugayı'nın ve düşman kuvvetlerin vermiş olduğu kayıplar değişiklik göstermektedir. Detaylı bilgi için bkz.: Yazıcı, a.g.e., s. 271; Denizli (2010c), a.g.e., s. 149.

Türk Tugayı'nın almış olduğu bu büyük zafer sonucunda ABD Türk Tugayı'na 'Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratı' ve Güney Kore Cumhuriyeti de 'Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı' vermiştir.

Türk Tugayı'nın taarruzunu yakından izleyen İkinci Dünya Savaşı kahramanlarından Amerikan Piyade Yarbayı Blair, Ordu Gazetesi'nde şunları yazmıştır: "Kişisel tecrübelerime dayanarak kesinlikle şunu söyleyebilirim: Türklerin bu taarruzu, gördüğüm muharebelerin en kanlısıydı. Bu muharebe, harp tarihinde uzun süre örnek alınacak, değer taşıyacak ve yaşayacaktır.

Çinlilerin mevzilerinde gördüğüm boş mermi kovanlarına göre dövüşme çok şiddetli olmuş, Çinliler çok iyi donatılmıştı. Tüfek bombası, çeşitli otomatik silahlar ve havanları vardı. Yiyecek ve cephaneleri de boldu. Mevzilerinde ölünceye kadar direnmeleri, disiplinlerinin de iyi olduğunu göstermektedir, aksi halde mevzilerinde ölmezlerdi.

Kural olarak bu gibi hazırlanmış mevzilere taarruzda, taarruz eden tarafın, savunan taraftan üç misli kuvvetli olması gerekir. Halbuki burada üç Çinliye bir Türk düşüyordu."³⁰⁹

Japonya'da çıkarılan Star adlı Amerikan gazetesinde ise (Türk birliğinin eşine rastlanmayan harikulade piyade muharebesi başlığı altında) şöyle yazılmıştır: Tarih birçok piyade muharebeleri yazmıştır. Kaideten taarruz eden taraf savunan düşmandan en az üç misli kuvvette olması lazımdır.

Osan-ni kuzeyinde cereyan eden 156 muharebelerinde 10 km tutan cephe genişliğinde taarruz eden Türk Alayı'nın karşısında bulunan 150. Çin Tümeni günlerden beri hazırladıkları müstahkem mevzilerinde savunmaya geçmişlerdir. Türk Alayı kendisinin üç misli kuvvetinde olan bu Çin tümenine taarruz ederek yaptığı yakın boğuşmada süngü hücumlarıyla çok üstün bir zafer kazanmış ve muharebe sahasını gezdiğimizde binlerce Çin ölüsünün ekserisi alınlarından vuruldukları görülmüştür. Bu manzara Türk birliğinin ne kadar atıcı ve ne mükemmel savaşçı ve süngüsünü maharetle kullanan ne cesur bir birlik olduğunun eşine rastlamayan en büyük şahidi."³¹⁰

³⁰⁹ Artuç, a.g.e., s. 299.

³¹⁰ Denizli (2010c), a.g.e., s. 141.

4.3.5.1. Türk Tugayı'na Güney Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nın verilmesi

25–27 Ocak 1951'deki muharebeler dolayısıyla Güney Kore Cumhurbaşkanı, Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne, Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nı vermiş ve bu nişan, 17 Eylül 1952'de Cumhurbaşkanı ve eşi, Milli Savunma Bakanı, Amerikan ve Kore ordusunun ordu, kolordu ve tümen komutanları, Kore'de Birleşmiş Milletler Türk Delegesi huzurunda merasimle Tugay Komutanının göğsüne bizzat Cumhurbaşkanı tarafından takılmış ve beratı da verilmiştir. Nişanın beratı şöyledir:

“Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığına çok değerli ve müstesna hizmet ve kahramanlıkları dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanını vermekle iftihar duymaktadır.

25 – 27 Ocak 1951 tarihleri arasında Kumyangjang–ni bölgesinde silahlı düşmana karşı yaptığı cesurca ve çok kahramanca hareket dolayısıyla, Türk Silahlı Kuvvetleri taltif edilmiştir. Burada, Türk Silahlı Kuvvetlerine Kumyangjang–ni batısında yedi millik bir cephe verilmiştir.

Bu bölge, 1 nci Kolordunun sağında ve 9 ncu Kolordunun sol kanadında idi. Arazi çok engebeli idi.

Düşman, Han nehri güneyindeki asıl muharebe hattını sayıca çok üstün kuvvetlerle ve derinliğine tertibatı ile savunuyordu. Taarruzu yapan birlikler 25 Ocak 1951 saat 15.00'te cephenin iki yanından iki kol halinde harekete geçti. 185 rakımlı tepe, 156 rakımlı tepe ve sağ kanatta Kumyangjang–ni kasabası stratejik noktaları teşkil ediyordu. Kendileri için hayati önem taşıyan ikmal yollarını, kanatlarını ve asıl muharebe hattını savunmak için düşman çok iyi mevzilenmişti.

Kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri ve bağlı birliklerinin yaptığı amansız hücumlara karşı, düşman inatla direnmeye çalışıyordu.

İnatla ve boğaz boğaza savaşımlardan sonra Türkler, 185 rakımlı tepeyi ele geçirdiler ve öte yandan da diğer kuvvetler Kumyangjang–ni kasabasına girmeyi başardılar. Muharebe çok şiddetli oldu. Düşman çekilmiyor, Türk Silahlı Kuvvetleri de amansız taarruzlarını hiç hafifletmiyordu.

Düşmanın inatla direnmesine karşı kahraman askerler süngülerini takarak köylerde, tepelerde, uçurumlarda düşmana şiddetli hücumla geçtiler. “Tilki Yuvası” denilen yerleri ve saklandığı her yeri basarak düşmanı yerinden çıkardılar.

Türk Silahlı Kuvvetleri, hücumlarını cesaretle, inatla ve amansız şekilde yapıyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri emrindeki birlikler, savaşın en hararetli safhasında, görevin yaratamayacağı seviyeye ulaştılar. Düşmanın ağır kayıpları, süngü ve dipçiklerle öldürülen askerleri, birliklerin taarruz kudretini gösteren sessiz delillerdi. Bu cesurca ve amansız hücumlar sayesinde bu bölgedeki düşman direnmesi kırılmış ve düşmanın işgal ettiği 10 millik saha zapt edilmiştir.

Hedefine ulaşmış olan Türk Silahlı Kuvvetlerini değiştirecek birliklerin yolda olduğu bildirildiği halde, Türk askeri muharebe sahasından çekilmeden önce düşmanı aramaya ve öldürücü hareketle ezmeye devam etmiştir. düşmanın vermiş olduğu 1734 kayıp, bu kahraman askerlerin cesaret, ustalık ve başarısını gösterir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin eşsiz cesaret ve kahramanlıkları hayrete değer. Bu olağanüstü başarılar, Türk birliklerinin ününü arttırmış ve demokrasi ilkelerinin sürekliliğine yardım etmiş ve Kore savaş meydanlarında takdire değer şekilde temsil ettikleri Birleşmiş Milletlerin ve Türk Vatanının itibarını yükseltmiştir.

Bu taltif aynı zamanda yukarıda bahsedilen devrede hizmet görmüş Türk Silahlı Kuvvetleri personeline Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı kurdelesini takmaya hak verir.”

Syngman Rhee
Kore Cumhurbaşkanı³¹¹

4.3.5.2. Amerikan Kongresi tarafından Türk Tugayı’na Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratının verilmesi

25 – 27 Ocak 1951’de yapılan muharebelerdeki büyük başarıları dolayısıyla Türk Tugayı’na Amerikan kongresince, Mümtaz Birlik Nişanı (Distinguished Unit Station) ve beratı verilmiştir. Bu nişan ve berat, Amerikan Orduları Uzak Doğu Başkomutanı General Ridgeway’in bir mesajıyla Türk Tugayı’na gönderilmiştir. Mesajda: “Hükümetim tarafından kahraman birliğinizin Mümtaz Birlik Nişanı ile taltif edildiğini bildiririm ve müjdelerim. Amerikan Hükümetinin en büyük nişanının bundan daha iyi ve isabetli hallerde verildiği pek azdır.” denilmekte ve muharebe meydanında elde edilen şereften dolayı samimi tebriklerde bulunmaktadır.³¹²

‘Mümtaz Birlik Nişanı’ 6 Temmuz günü ordu kumandanı tarafından merasimle Türk Tugayı’na verilmiştir. O gün toplanmış olan birlikler ve yabancı yüksek rütbeli şahsiyetler huzurunda okunmuş olan taltif esbabı mucibesi aynen şöyledir:

“Kore’deki Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin bir kısmını teşkil eden Türk Tugayı ile aşağıda adları geçen bağlı birlikler:

- a. Birleşmiş Milletler Türk Tugayı irtibat grubu,
- b. 79. tank taburu A Bölüğü
- c. 89. orta tank taburu D Bölüğü
- d. 25. uçaksavar taburunun A bataryasının 3. takımı,

25 – 27 Ocak 1951 tarihleri arasında Kore’de Kumyangjang–ni batısında ve 7 millik bir cephe üzerinde düşman silahlı kuvvetlerine karşı girişilen harekatta gösterdikleri fevkalade cesaret ve kahramanlık dolayısıyla taltif edilmişlerdir.

Bu bölge I nci kolordunun sağ kanadında ve IX uncu kolordunun sol kanadında idi. Arazi çok sarp ve pek üstün düşman kuvvetleri Han nehri güneyindeki ana mukavemet hatlarını korumak maksadıyla derinliğine savunuyordu.

Taarruz eden kuvvetler 25 Ocak günü saat 15’te bölgenin iki kanadından iki grup halinde ilerlemişler ve aralarındaki zorlu bir dağ sisli dolayısıyla ara irtibatlarını keşif kollarıyla sağlamışlardır.

Bu bölgede stratejik ehemmiyeti haiz noktalar 185 ve 156 rakımlı tepelerle bunların sağındaki Kumyangjang–ni kasabası idi. Düşman kuvvetleri ana ikmal yollarını, kanatlarını ve bölgede esas mukavemet hatlarını korumak maksadıyla kuvvetli mevzilenmiş bulunuyordu. Düşman bu tahkimli bölgeyi kahraman Türk Tugayının ve bağlı birliklerinin müthiş ve sarsılmaz hücumlarına rağmen inat ve sebatla savunmakta idi.

³¹¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, ss. 216 – 217.

³¹² *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 215.

Göğüs göğüse sert çarpışmalardan sonra 185 rakımlı tepe alınmış, diğer taraftan bazı birlikler de Kumyangjang–ni kasabasının dış mahallerine girmişlerdi. Muharebe gayet çetin bir şekilde devam etmiş, düşman çekilmek istememiş, tugay da devamlı taarruzlarını gevşetmemiştir.

Bu anut mukavemete karşı kahraman askerler süngülerini takarak kasabalarda, açık arazide ve yalçın kayalıklarda düşmana hücum ederek gizlendiği yer ve mevzilerden kendisini söküp atmıştır.

Düşman ya mukavemet ya ölüm! emrini aldığı için bütün varlığıyla kendisini savunmuştur. Buna rağmen Türk Tugayı kahraman askerlerine has olan bütün cesaret, azim ve iradesiyle taarruzlarına devam etmiştir.

Tugay ve bağlı birlikleri vaziyetin ehemmiyetini idrak ederek kendilerinden beklenebilecek, en yüksek vazife aşkı ve sarsılmaz bir şecaat, azim ve imanla savaşımlardır. İlerleyen kuvvetlerin gerilerinde bıraktıkları, süngülerle delik deşik edilmiş, dipçiklerle ezilmiş düşman ölüleri, bu taarruz kudretinin şiddet ve derecesini ifade eden sessiz şahitlerdir. Bu cesurane ve devamlı hücumlar neticesinde 10 mil ilerlenerek bütün tahkimli noktalar zapt edilmiş ve bölgedeki düşman mukavemeti ezilmiştir. Tugay hedefine eriştikten sonra vazife bölgesini devir alacak başka birliklerin yolda oldukları bildirildiği halde, korkusuz askerler bu kuvvetlerin gelmesini beklemeden düşmanı aramaya ve imha etmeye devam ederek bu harekatı bir imha muharebesi haline getirmişlerdir. Düşmanın (1735) kayıp vermesi, savaşı kahraman askerlerin cesaret, kabiliyet ve muvaffakiyetlerini göstermektedir.

Tugay ve bağlı birlikleri fevkalade kahramanlık, cesaret ve savaş sahasında vazifelerini mükemmel başarıya ve sadakatleriyle temayüz etmişlerdir.

Türk tugayının ve bağlı birliklerinin savaştaki müstesna ve fevkalade tarihi muvaffakiyetleri ve örnek alınmağa değer savaş kabiliyetleri, kazanmış oldukları namı bir kat daha arttırmış, demokrasi prensiplerinin idamesine yardım etmiş ve Birleşmiş Milletleri, Birleşik Amerika Devletlerinin askeri kuvvetlerini ve Türk anavatanını Kore savaş alanlarında bu kadar parlak bir şekilde temsil eden askeri kuvvetlere şeref kazandırmıştır.³¹³

4.4. KUNURİ VE KUMYANGJANG–Nİ MUHAREBELERİNDEN SONRAKİ GELİŞMELER

4.4.1. Türk Tugayı'nın Katıldığı Muharebeler

1950 sonu ve 1951 yılı başlarında yapılan Kunuri ve Kumyangjang–ni Muharebeleri Türkiye'nin NATO'ya giriş sürecindeki gelişmeleri olumlu yönde etkilemiştir. Türk askerinin kendi yaşadığı coğrafyadan binlerce kilometre uzakta barış adına çarpıştığı çetin muharebelerden başarıyla çıkması Türkiye'nin uluslar arası arenadaki saygınlığını arttırarak barış dolu dünya için mücadele eden devletlerin yanında yer aldığını ve alacağını göstermiştir. Kunuri ve Kumyangjang–ni Muharebelerinin haricinde mütarekenin imzalandığı 27 Temmuz 1953 tarihine kadar olan muharebeler hakkında kısaca bilgi vermenin konuyu dağıtmama açısından önem taşımaktadır.

³¹³ Yazıcı, a.g.e., ss. 274 – 276.

1950 yılında Kuzey Kore'nin sarp dağlarında Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine karşı Komünist askerleri başarılar elde etmişlerdir. Lakin Türk askerinin 1950'nin son dönemlerinde Kore'ye ulaşması ve Birleşmiş Milletler Kuvvetleri içerisinde yer alarak mücadeleye dahil olmasıyla durum yavaş yavaş Komünist Kuvvetlerin aleyhine dönmüştür. Kalabalık ve bir o kadar da katı disipline sahip olan Komünist ordusu kendisine geceyi dost edinmiş ve Türk, Amerikan ya da Birleşmiş Milletler Kuvvetleri içerisinde yer alan diğer ülke askerlerine karşı gece baskınlarıyla küçük başarılar elde etmişlerdir.³¹⁴ Gündüz Birleşmiş Milletler Kuvvetleri tarafından yoğun top ateşleriyle, piyade askerlerin taarruzlarıyla alınan yerler gece Komünist Kuvvetlerin ani gece baskınlarında zayıf kalmaları adına ter edilince yine Komünist Kuvvetlerin eline geçmiştir.³¹⁵ Bu taarruzlar yine de Birleşmiş Milletler Kuvvetleri karşısında Komünist Kuvvetlerin net bir başarı almasını sağlayamamıştır. 25 – 27 Ocak 1951 (Kumyangjang–ni Muharebeleri)'de Komünist Kuvvetler karşısında Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çatısında yer alan Türk Tugayı'nın başarısı orduda moralleri düzelterek, Komünist Kuvvetlere karşı yeni taarruzlar yapabilme gücünü arttırmıştır. Bu tarihten sonra Türk Tugayı 30 Ocak 1951 tarihinde Komünist Kuvvetlere karşı tekrar bir taarruza geçerek 431 ve 109 rakımlı tepelere doğru ilerlemiştir. bu taarruz 6 Şubat 1951'de başarıya ulaşmıştır. Taarruzlar karşısında geri çekilen Komünist Kuvvetlerinin daha da püskürtülebilmesi için Birleşmiş Milletler taarruzların devam ettirilmesi kararını almıştır. Bütün Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin hareket tarihi olan 9 Şubat 1951'den iki gün sonra yani 11 Şubat 1951'de Türk Tugayı Han Nehri'ne ulaşmıştır. Daha sonra Türk Tugayı Komünist Kuvvetleri nehrin kuzeyine atmıştır.³¹⁶

³¹⁴ *Kore, Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler*, s. 490; kendileriyle yapılan görüşmelerde Çinlilerin gece taarruza kalktıklarını ve bu taarruzlar hakkında Gaziler detaylı bilgi vermişlerdir: *Gazi Hasan Kablan*: “Çinliler dağın dibine mevzi kuruyorlar. Biraz ilerde bu mevziinin gözetleme merkezi var. Gündüz saklanıyorlar. Biz gündüz hücum edip, dağı alıyoruz. Gece oldu mu burnunun dibinde bir el bombası patlatıyorlar ve Çin baskını başlıyordu. Biz de gündüz aldığımız yerlerde yatmamaya başladık. Gündüz alıp, gece Çin baskınına uğramamak için geri çekiliyorduk.” *Gazi Hüseyin Ekici*: “Gece Baskınında Çinliler İtalyanların koca bir mangasını kesmişti. O yüzden gece nöbetinde çok dikkatli olurduk. Çinliler gece baskınlar yaparlardı.”; *Gazi Halil Tutar* (Resim 5.): “Çinliler gece taarruza kalkarlardı. Bir kez gece Çinliler taarruza kalktılar 38 saat aralıksız ateş ettik. Çinliler ve bizler birbirimize girdik.”, *Gazi Halil Tutar*. 1930 Nizip, okur yazar değil, emekli, 20.04.2010 tarihinde yapılan görüşme tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

³¹⁵ *Gazi Hasan Kablan*: “Çinliler dağın dibinde büyük bir mevzi kazarlar, oraya saklanırlardı. Gece olunca taarruza kalkarlardı. Hücum ettim dağı aldım zannediyorsunuz. Gece olunca adamlar burnunuzun dibinde ve bir el bombası atıyorlardı. Bizde sonradan aldığımız yere geri dönüyorduk.”

³¹⁶ 431 rakımlı tepeye yapılan taarruzda yer alan *Gazi Hasan Kablan*, savaşın çok çetin geçtiğini ve düşmanın orada yaralı askerlerini bile bıraktıklarını ifade etmiştir.

20 Şubat'tan itibaren Türk Tugayı'nın 25 inci Tümen emrine gireceği ve o tümenin yeni vazife bölgesine intikal edeceği I inci Kolordudan emredilmiştir.³¹⁷ 21 Şubat 1951'de Türk Tugayı o bölgede toplanırken Kuzey Kore ve Çinlilerden oluşan Komünist Kuvvetler kuzeye doğru geri çekilmeye devam etmiştir. Komünist Kuvvetlere karşı alınan başarılar ve onların geri çekilişi Birleşmiş Milletler Kuvveti askerleri arasında moralleri yükseltmiştir. Bu moral yüksekliğinin etkisiyle Birleşmiş Milletler, Komünist Kuvvetlere karşı taarruzların devam ettirilmesi kararını almış ve kuvvetler 7 Mart 1951'de taarruza kalkmışlardır. Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin 7 Mart'ta başlayan bu büyük taarruzu 22 Nisan'a kadar 1,5 ay sürmüş ve bu harekate Türk Tugayı birinci hatta katılmıştır.³¹⁸ 22 Nisan'da aslında her şey başladığı yere gelmiştir. Şöyle ki, Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin geldiği İmjin Nehri ve onun yaklaşık 50 km kuzeyi Komünist Kuvvetlerin 25 Haziran 1950 günü ihlal edip, Güney Kore topraklarına girdikleri söylenen 38. enlem çizgisinin olduğu yerdir.

22 Nisan'a kadar taarruza geçmiş olan Birleşmiş Milletler Kuvvetleri düşmanın geri çekildiğini düşünürken Komünist Kuvvetlerden bir keşif kolu Birleşmiş Milletler askerlerinin hareketlerini gözlemlemektedir. Komünist Kuvvetlere ait olan bu keşif kolu Birleşmiş Milletler Kuvveti askerleri tarafından fark edilmiş ve bir kısmı öldürülürken bir kısmı esir olarak ele geçirilmiştir. Bu esirlerden Komünist Kuvvetlerinin büyük bir taarruz hareketine hazırlandıkları bilgisi alınmıştır.³¹⁹ Hava, deniz ve kara hareketleriyle çok yıpranan Komünist Çin Kuvvetleri Kuzey Kore'ye kıtalar yığarak mevcutlarını 750.000'e çıkarıvermişlerdir. Mac Arthur'un 11 Nisan 1951'de görevinden alınıp yerine atanan General Ridgway bu haberi dikkate alarak bütün Birleşmiş Milletler Kuvveti askerlerinin temkinli olmasını istemiştir. Esirlerin dedikleri taarruz hazırlıklarının doğruluğu Komünist Kuvvetlerinin tüm cephelerde taarruza geçtiği 22 – 23 Nisan günleri kanıtlanmıştır. Genel olarak Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine karşı yapılan taarruzda Türk Tugayı 24 Nisan günü öğle saatlerine kadar direnmiş lakin daha sonra geri çekilmiştir.³²⁰

³¹⁷ Yazıcı, a.g.e., s. 284.

³¹⁸ Artuç, a.g.e., s. 307.

³¹⁹ *Gazi Hasan Kablan*: “Bir gün bir telefon geldi. Telefonu kaldırdım ki Tugay Komutanı Rahmetli Tuğgeneral Tahsin Yazıcı. Yüzbaşıyı telefona istedi lakin yüzbaşı ileriye gittiği için veremeyeceğimi söyledim. Bunun üzerine Rahmetli Tuğgeneral Tahsin Yazıcı bir esirin yakalandığını ve düşmanın taarruz hazırlığında olduğunu çok sayıda askerin, topun düşman tarafından önümüze sıralanmakta olduğunu belirtti.”

³²⁰ *Gazi Hasan Kablan* olayı: “O gün taarruz başladığında çavuşumuz çocuklar ne sallanıyorsunuz, neden düşünüyorsunuz?

Toplar atılsın etrafa saçılsın

Can verene cennet kapısı açılsın

Yalnız bu gece Türk Tugayı'ndan 5 subay, 3 astsubay, 58 er şehit olmuş, 105 kadar esir ya da kayıp verilmiştir. Türk Tugayı'na karşı iki alayla savaşıyan düşmanın ise 1000 kadar ölü ve 2000 kadar yaralı olduğu tahmin edilmiştir.³²¹

29 Nisan 1951'de Kore Türk Silahlı Kuvvetleri, 1 nci Kolordu Seoul Köprübaşı mevzilerinin sağ kanadındaki 25 nci Tümen'in emrindedir ve bu tümenin sağ kanadında ikinci hatta mevzilendirilmiştir.³²²

13 Mayıs 1951'de Komünist Kuvvetler 1. Kolordu cephesine taarruz etmiş, 18 Mayıs'ta Türk 2. Piyade Taburu'na şiddetli bir taarruzda bulunmuştur. Düşman taarruzu başarılı bir şekilde geri püskürtülmüş, Komünist Kuvvetler yaklaşık 1500 kişi zayıf vermiştir. Büyük zayıflar vermesine karşın Komünist Kuvvetler Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine karşı taarruzlarına devam etmiştir. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri, Komünist Kuvvetlerin taarruzları esnasında düşmanın zayıf noktalarını tespit edebilmiş ve bu yönde taarruz kararı almıştır. Genel taarruzda Türk Tugayı, 25 nci Tümen içinde kuzeye ilerleme görevi almıştır.³²³ 21 Mayıs 1951'de Türk ordusu kuzeye ileri taarruz görevinde iken 9. Kolorduda kuzeye doğru taarruza başlamıştır. 25 Mayıs günü Türk Tugayı, muharebe bölgesini Kanada Tugayı'na devir ederek Uyjongbu'nun kuzey doğusunda bir bölgeye kolordu ihtiyatı olarak alınmış ve 3 Haziran'a kadar ikmal ve bakım işleriyle günlerini geçirmiştir.³²⁴

Türk Tugayı ihtiyata çekilmiş vaziyetteyken Birleşmiş Milletler Kuvvetleri ilerlemeye devam etmiştir. Türk Tugayı, 6 Haziran 1951'de Amerikan 35. Alayı aşır ileri harekate başlamıştır. Genel olarak Birleşmiş Milletler Kuvvetleri kuzeye doğru ilerledikçe her şey daha zor bir hal almaya başlamıştır. Dağlık ve fakir köylerin yer aldığı bölgelerde gerillacılardan faaliyetleri yoğun bir şekilde artmıştır. Dolayısıyla bu durum hem Türk Tugayının hem de diğer Birleşmiş Milletler Kuvveti askerlerini olumsuz yönde etkilemiş ve nihayetinde Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Kumandanı halkı gerilere naklettirmiş, tanınmayan herkesin düşman kabul edilmesini ve gece kıpırdayan her şeye ateş edilmesi emrini vermiştir.

Türk Tugayı'nın ihtiyattan sonra aldığı çetin görev sarp ve ormanlık, bir tabur kadar askerle savunulan 507 rakımlı tepenin alınışıdır. Kendisine verilen her türlü görevi üstün bir başarıyla gerçekleştiren Türk Tugayı aldığı bu vazifeyi de

---

Biz bu dünyada ne bulduk ki ölümden kaçalım

Biz ulu Türk'üz bu dağlardan nam alacağız, dedi. Sonra hücum emrini verdi." şeklinde anlatmıştır.

³²¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 342.

³²² Denizli (2010a), a.g.e., s. 141.

³²³ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 298.

³²⁴ Yazıcı, a.g.e. s. 316.

başarıyla yerine getirerek 507 rakımlı tepeyi ele geçirmiştir. Türk Tugayı 20 Haziran'da, mevzilerini 29. Güney Kore Alayına devrederek ihtiyata alınmıştır.³²⁵ Türk Tugayı Seoul'ün 15 km kuzeydoğusunda 17 Temmuz 1951 tarihine kadar ihtiyatta kalmıştır. Kore'de Amerikan ordusunun prensibine göre dokuz ay hizmet görenler, yerlerine yeni gelenlerle değiştirilmekte ve yurtlarına gönderilmişlerdir.³²⁶ Türk Genelkurmayı da Amerikalıların uyguladıkları bu prensiplere uymuş ve 2. Değiştirme Tugayı'nın birlik sayısınınca 1. Türk Tugayı'ndan subay ve erlerin yurda dönmelerini sağlamıştır. Birinci katile içerisinde yer alan Gazi Ahmet Dağdeviren yurda dönüşlerini şu şekilde anlatmıştır: "İnchon limanından bindik, İstanbul'a Selimiye Kışlası'na geldik. Kore'den gelen ilk katile biz olduğumuz için Kore'den askerlerimiz, savaştan askerlerimiz geldi denilerek büyük bir coşkuyla karşılandık. Adeta memleket ayaklanmıştı. İstanbul'a ineceğimiz vakit kurbanlar kesilmişti. Bizi o kurbanların üstlerinden geçirdiler."³²⁷

4.4.2. Mütareke Umudunun Doğuşu

İhtiyatta olan Türk Tugayı cepheye hareket etmeden evvel 10 Temmuz 1951 tarihinde iki taraf arasında ateşkes görüşmeleri başlamıştır. O güne kadar tüm önerileri reddeden Komünist taraf, nasıl olmuşsa, General Ridgway'in 30 Haziran'daki çağrısına olumlu yanıt vermiş ve on gün sonra da orduların buldukları hat üzerinde bir köyde buluşmayı kabul etmiştir.³²⁸

Daha önceleri Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinden silah ve malzemece zayıf bir konumda olan Komünist Kuvvetler yavaş yavaş kuvvet içerisindeki insan sayısını arttırmış, silah ve malzemece Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine yaklaşmıştır. Dolayısıyla kuvvet açısından hemen hemen eşit konumda olan iki taraf için de savaş kilit bir hal almış, kilidi çözenin tek yolunun da bir mütarekeden, bir ateşkes yapmaktan geçtiği anlaşılmıştır. 8 Temmuz'da Albay Kinney ile Chang Chun³²⁹ ilk hazırlık görüşmesini yapınca, dünya bunu büyük bir sevinçle karşılamıştır.³³⁰ 10 Temmuz 1951 tarihinde mütareke görüşmeleri tam manasıyla başladığında iki taraf arasında bir anlaşmaya varmanın zor olacağı netlik kazanmıştır. İki taraf da konuyu prestij bakımından ele almış ve özellikle esirlerin değiştirilmesi konusunda çıkan

³²⁵ Artuç, a.g.e., s. 323.

³²⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 321.

³²⁷ *Gazi Ahmet Dağdeviren.*

³²⁸ Artuç, a.g.e., s. 325. *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1951.

³²⁹ Komünist Kuvvetler Temsilcisi, Albay.

³³⁰ *Kore, Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler*, s. 384.

anlaşmazlıklardan dolayı görüşmeler uzamıştır.³³¹ Günler ilerlediği halde net bir sonuç alınamamış, konferans masasında bir gelişmenin kaydedilmemesi iki taraf askerinin de sınırlarının gerilmesine neden olmuştur. Gerilen sınırlar yeni çatışmaların yaşanacağını adeta habercisi olmuştur.

4.4.3. Silahların Uyanışı

Mütareke umudu beklenirken konferanstan istenen sonuçlar çıkmamış, yaz sonuna doğru da ümitler tükenmeye başlamıştır. Görüşmeler esnasında evlerinden kilometrelerce uzakta olan askerler elbette cephede boş durmamış, mütareke görüşmelerinin sonuçlanamayacağı ve yeni bir savaş dönemine girileceği anlaşılmış gibi mevziler düzenlenmiş, siperler sağlamlaştırılmıştır. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri bu şekilde oyalanırken Komünist Kuvvetler de Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine karşı daha da güçlü bir hale gelebilmek için insan gücü, silah ve malzeme takviyesinde bulunabilmiştir. Böylece taraflar daha önce yaşanan savaşlardan daha kanlısına, daha şiddetlisinin yaşanmasına olanak tanımıştır.

Mütareke görüşmeleri yapılırken Türk Tugayı, 5 Ağustos 1951'de Namdae çayının Hanton Nehrine birleştiği yerde mevzilenmiştir. Eylül ve Ekim ayları Türk Tugayında da diğer Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinde olduğu gibi mevzilerin düzeltilmesi, siperlerin sağlamlaştırılması ve arazilerin öğrenilmesi ile geçirilmiştir. 17 Kasım 1951 ile 20 Aralık 1951 arasında Türk Tugayı birlikleri mevzide birbirini değiştirmekle, eğitim ve berkitme ile meşgul olmuştur.³³² 2. Değiştirme Tugayı da daha önce cephede canla başla dövüşen, kendisine verilen görevleri başarıyla yerine getiren Türk askeri ile aynı olduğunu göstermiştir. 2. Değiştirme Tugayı kendisinden önce gelen Tugaydaki askerlerden daha şanslıdır. Çünkü Kore'de muharebe hareketli muharebeden mevzi savaşlarına, siper savaşlarına dönüşmüştür.³³³ İki tarafta mevzilerinde olmak üzere karşılıklı olarak havan ve topçu ateşleri yaparak birbirlerine taciz ateşleri etmiş, birbirlerine zayıat verdimişlerdir. 5 Haziran 1952'de Tugay Komutan vekili Albay Nuri Pamir³³⁴ bu havan ve topçu ateşlerinden dolayı

³³¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 321.

³³² *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 346.

³³³ *Gazi Ahmet Dağdeviren* konuyla ilgili olarak: "Bizden sonra gidenler mevzi kazdılar ama biz bir mevzi falan kazamadık." demiştir.

³³⁴ Albay Nuri Pamir, 1901 yılında Niğde'nin Bor kasabasında doğmuştur. Henüz Kuleli Askeri Lisesi'nde öğrenci iken Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. Savaştan sonra 1929 yılında İstanbul 3. Kolordu'da göreve başlamış, aynı sene Doğu Anadolu'da Ağrı hareketine gönderilmiştir. 1933 yılında başarıları ödüllendirilerek İstanbul Harp Okulu 5. Bölük Komutanlığı'na atanmıştır. Harp Okulu İstanbul'dan Ankara'ya taşınırken Albay Nuri Pamir de Ankara'ya geçmiştir. 1938 yılında

şehit olan askerdir. Tugay Komutanı ve diğer Amerikalı subaylarla ileri mevzileri teftiş ederken saat 11.30'da düşman hatlarından gelen bir top mermisi parçası kendisine isabet etmiştir.³³⁵

Haziran 1952'den itibaren 2. Değiştirme Tugayı'nın yerini alacak olan 3. Değiştirme Tugayı Kore'ye gelmeye başlamıştır. 20 Ağustos 1952'de Kurmay Albay Sırrı Acar komutasında³³⁶ göreve başlayan 3. Değiştirme Tugayı 30 Ekim 1952'ye kadar hemen cephenin yanında ihtiyatta bulunmuştur. Bu esnada Tugay eğitim ve tahkimat işleri ile meşgul olmuştur. Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne 30 Ekim 1952'de bulunduğu bölgenin 70 km batısında Ch'orwon şehrinin 16 km güneydoğusunda Ch'ipori bölgesine hareket ederek 9 uncu Kolordu kuruluşuna girmiş olan 25 nci Tümenin emrine girmesi ve yakında cephede görevlendirileceği bildirilmiştir.³³⁷ Bu görev oldukça zor geçmiştir. Daimi surette devam eden düşman ateşi, keşif kolları arasında yaşanan ufak tefek muharebeler ve mevzinin savunulması görevini 3. Türk Tugayı tüm zorluklara rağmen başarıyla atlatmış ve 29 Ocak 1953 tarihinde ihtiyata alınmıştır. İhtiyata alınan Türk Tugayı bir ay sonra yeniden görevlendirilme almışsa da aldığı görev ikinci savunma hattında kalacak şekilde cephe görevidir.

SSCB lideri Stalin'in 5 Mart 1953 tarihinde ölmesi Komünist Kuvvetlerle hala masada anlaşmaya çalışan Birleşmiş Milletler için küllenen ümitlerin yeniden canlanması demek olmuştur. Yeniden doğan ümitlere iki tarafın esirler konusunda anlaşabilmesi eklenince Kore üzerindeki savaş bulutlarının yavaş yavaş dağılmaya başladığı fikri zihinlerde oluşmuştur. 26 Nisan 1953'te 149'u Amerikalı, 684 Birleşmiş Milletler askeri ve 5800 Çinli ve Kuzey Koreli hasta ve yaralı asker değiştirilmiştir.³³⁸ Ancak Türk milleti için acı olan taraf, esir değişiminde Birleşmiş Milletler yetkililerinin Türk esirler ile ilgili bir değişimi gündeme getirmemiştir. Dolayısıyla esir düşmüş olan Türk askerleriyle ilgili bir değişim yaşanmamıştır.

Ankara'dan Adapazarı'na tayin olmuş ve o yıl binbaşılığa terfi etmiştir. 1940 yılında Afgan Devleti'nin davetlisi olarak gittiği Kabil'de Afgan Harp Okulu'nda dört yıl hocalık yapmıştır. Afganistan'daki çalışmaları sonucu Afgan Devleti tarafından nişan ile ödüllendirilmiştir. Türkiye'ye dönüşünden sonra Çankırı Atış Okulu Komutan Muaviniği, Yedek Subay Okulu Komutan Muaviniği ve Harp Okulu Alay Komutanlığı görevlerinde bulunmuştur. Kore Savaşı'na katılan 241. Alay Komutanı olarak 1951 yılında gittiği Kore'de sıcak savaş sırasında cephede 5 Haziran 1952 tarihinde şehit düşmüştür. Mustafa Ülker, *Şehit Albay Nuri Pamir*, <http://www.snpl.k12.tr/okulum/Sayfa.asp?islem=2&SayfaNo=147>, (07.08.2011).

³³⁵ Zeki Afşin. (1953). *Kore Kahramanları ve Türkiye*. Desen Matbaası, Ankara, s. 61.

³³⁶ Ali Denizli. (1994). *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*. Genelkurmay Basımevi, Ankara, s. 156.

³³⁷ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 359.

³³⁸ Artuç, a.g.e. s. 339.

4.5. KORE SAVAŞI'NIN SON MUHAREBELERİ VE MÜTAREKENİN İMZALANMASI

Birleşmiş Milletler Ordusu, 1 nci Kolordu'nun sol kanadındaki savunma mevziinde bulunan 1 nci Deniz Piyade Tümenin 25 nci Tümen ile değiştirilmesini kararlaştırdığından 25 nci Tümen emrindeki Türk Tugayı da Deniz Tümeninin mevzideki 7 nci Alayını değiştirmek görevini almıştır.³³⁹ Esas savunma mevzilerinin önünde hakim sırtların var olmasını mevzi önündeki tepelerde muharebelerin ileri karakollarda sürdürülmesine neden olmuştur.³⁴⁰ Daha önceden Amerikalılar bu ileri karakol mevzilerine isim vermiş olduğu için Türk Tugayı bu isimlerin kullanımlarına devam etmiştir. Barış görüşmelerinde olumlu yönde sonuçlar alınırken Komünist Kuvvetler mütarekeden şanslı çıkabilmek adına Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine karşı olan baskınlarını, taarruzlarını 1953 yılının ilkbaharında iyice arttırmıştır. Kazandığı süreyle silah ve malzeme tedarikini tam anlamıyla doruk noktaya getiren Komünist Kuvvetler, 7 Mayıs'ta Doğu ve Batı Berlin muharebe ileri karakollarına, 15 Mayıs'ta da Vegas muharebe ileri karakoluna taarruzda bulunmuştur.

Komünist Kuvvetler aslında büyük taarruz gücünü Türk birliklerinin olduğu yere saklamıştır.³⁴¹ 28 Mayıs 1953 günü Komünist Kuvvetler Türk Tugayı'nın savunduğu muharebe ileri karakollarına saldırmış, çok kanlı çarpışmalar yaşanmıştır. Büyük ve Küçük Vegas tepeleri, kesintisiz 14 saat süren muharebeler sırasında yedi kez el değiştirmiştir.³⁴² Kunuri'de, Kumyangjang-ni'de olduğu gibi savaş ne kadar çetin olursa olsun, ne kadar zor duruma düşerse düşün Türk askeri aldığı vazifeyi kahramanca yerine getirmiş, zorlukların üstesinden gelmiştir. Bu zorlu çatışmadan alınının akıyla çıkan Türk askerinin dinlenmesi için Türk mevzilerinin devredilmesi gerekmiştir. 1 nci Tabur (2 nci Bölük hariç) ile 2 nci Tabur, 29 Mayıs 1953'te

³³⁹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 369.

³⁴⁰ Daha önce pek bahsetmemiş olduğumuz ileri karakol çarpışmaları esasında Kore Savaşı boyunca muharebelerde önemli bir yere sahiptir. *Gazi Cuma Orhan*, 30.03.2011 ve 15.07.2010 tarihinde yaptığımız görüşmelerde ileri karakolda görev aldığını belirtmiş ve şöyle devam etmiştir: “Üç ay ileri karakolda kaldım. İnsanlık namına bir şey kalmamıştı bende. Gece sabaha kadar çatışma olurdu. Çatışma olmadığı vakit düşmanın durumu hakkında bilgi toplar, Tugaya bildirirdik.”

³⁴¹ Gazi Hasan Kablan : “Düşman tüm cepheleeri gezmiş, biz Türkleri arıyorlarmış. ‘Biz Türkleri yok edersek diğerlerinin işi kolay’ diyorlarmış.”; Gazi Cuma Orhan: “Düşman ne kadar kuvveti varsa bizim önümüze yığardı.”

³⁴² Gürsel Göncü. (Ağustos 2002). Kore Savaşı Unutma Beni – Bir Savaş Vardı Uzakta. *Atlas*, 113: 134 – 135. İleri karakol muharebelerinde yer alan *Gazi Şeyho Genç*: “Büyük bir hücum oldu. Komutanlarımız atış serbest dediler ve başladık ateş açmaya. Üç gün üç gece aralıksız ateş ettik. Artık fazla barut haklarını kullandık. Sandıklar yanımızda boyumuzu geçinceye kadar yükseldi.” *Gazi Şeyho Genç*. 1931 Gaziantep, okur yazar değil, emekli. Gazi ile 09.06.2010 tarihinde yapılan görüşme tarafımızdan video kayıt olarak alınmıştır.

savunma bölgelerini 14 ncü Amerikan Alayının birer taburuna devretmiştir. 3. Türk Tugayı, yurda döndükten sonra, 28 – 29 Mayıs 1953 muharebeleri dolayısıyla ABD'nin "Legion of Merit"³⁴³ nişanı ile taltif edilmiş ve ilgili tören 30 Kasım 1954'te Ankara 19 Mayıs Stadyumu'nda yapılmıştır.³⁴⁴

3. Değişirme Tugayı Kore Savaşı içerisinde sıcak çatışmalara katılan son tugaydır. 4. Değişirme Tugayı Kore'ye adeta barışı karşılamaya gelmiştir. 6 Temmuz 1953'ten itibaren 4. Değişirme Tugayı Kore'ye ulaşmaya başlamış, Seoul'ün kuzeyinde toplanmıştır. Tugay tam manasıyla toplandığı vakit 27 Temmuz 1953'te Kore'de silahlar susmuştur. 10 Temmuz 1951'de müzakeresi başlayan ve iki yıl yapılması beklenen mütareke 27 Temmuz 1953'te imzalanmıştır.³⁴⁵

4.6. KORE SAVAŞI'NDA VERİLEN ZAYIATLAR VE KORE'YE GİDEN SON TÜRK BİRLİĞİ

Üç yıl süren Kore Savaşı'nda Birleşmiş Milletler Kuvvetleri de Komünist Kuvvetler de ağır kayıplar vermiştir. Lakin en büyük kaybı pek tabii olarak Kore halkının kendisi vermiştir. 220.000 Güney Kore askerinin, 1.000.000 Koreli sivilin ölmesi ve 5 milyon kişinin evsiz kalmış olması³⁴⁶ Korelilerin aldıkları zararın ne kadar büyük olduğunu gözler önüne seren kanıttır.³⁴⁷

Türk Kuvvetleri'nin Kore'ye ayak bastığı 19 Ekim 1950'den anlaşmanın imzalandığı tarihe kadar 14.936 Türk askeri Kore'de çarpışmıştır.³⁴⁸ Geniş bir çerçeveden bakarsak yani Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin kaybına genel olarak baktığımız vakit Denizli araştırmasında Kore'de Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin Kaybını (Türkler dahil) 94 bini ölü olmak üzere 500 bin kişi olduğunu belirtmiştir.³⁴⁹ Ancak aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi savaşta Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin vermiş olduğu sayıyı Bahtiyar Yalta daha farklı vermiştir.

³⁴³ 'Legion of Merit' nişanı ABD Silahlı Kuvvetleri üstün hizmet ve olağanüstü başarı madalyasıdır. Detaylı bilgi için bkz.: Legion Of Merit, http://en.wikipedia.org/wiki/Legion_of_Merit, (05.08.2011).

³⁴⁴ Öke, a.g.e., s. 173.

³⁴⁵ *Kore, Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler*, s. 517; Artuç, a.g.e., s. 351; *Hürriyet*, 28 Temmuz 1953.

³⁴⁶ Denizli (2010a), a.g.e., s. 207.

³⁴⁷ Güney Korelilerin savaş boyunca verdikleri kayıplar hakkında kaynaklar mevcutken, Kuzey Kore'nin vermiş olduğu kayıplara dair net bir bilgi mevcut değildir.

³⁴⁸ Denizli (2010a), a.g.e., s. 207.

³⁴⁹ Artuç, a.g.e., s. 352.

Tablo 4.1. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nin Kore Savaşında (25.06.1950 – 27.07.1953) Verdikleri Kayıplar (Yalta, 2005: 73)

Ülke	Ölü	Kayıp	Esir	Yaralı
Avustralya	339	39	29	1.240
Belçika	95	5	1	350
Kanada	291	21	12	1.072
Kolombiya	140	65	29	452
Danimarka	0	0	0	0 ³⁵⁰
Etiyopya	120	0	0	0
Fransa	288	18	11	818
Yunanistan	169	2	1	536
Hindistan	0	0	0	0
İtalya	0	0	0	0
Lüksemburg	2	0	0	0
Hollanda	11	4	0	389
Yeni Zelanda	33	0	1	79
Norveç	0	0	0	0
Filipinler	92	57	40	299
Kore Cumhuriyeti	570.947	460.428	84.715	950.073
Güney Afrika	20	16	6	0

³⁵⁰ Tabloda '0' olan ülkelerin askerleri Kore Savaşı'nda Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çatısı altında savaşa katılmıştır. Ancak bu devletlerin ölü, kayıp, esir ya da yaralı sayısının tabloda '0' şeklinde gösterilmesinin nedeni tablonun aslına sadık kalınmasındandır.

Tablo 4.1. (devam)

İsveç	0	0	0	0
Tayland	114	5	0	794
Türkiye	717	167	219	2.246
İngiltere	1.109	1.263	766	2.278
ABD	54.246	8.177	7.140	103.284
TOPLAM	628.833	470.267	92.970	1.064.453

Tablo 4.1. incelendiği vakit ABD savaş esnasında Güney Kore'ye en çok yardım eden devlet olarak ön sırada yer aldığı görülmektedir. ABD'den sonra en çok yardım yapan ülkeler İngiltere ve Türkiye'dir. Türkiye, Güney Kore'ye en çok yardım eden ülkeler arasında yer alarak savaşın yükünü bu iki büyük devletle beraber çeken ülke olmuştur.

Kore savaşı boyunca kendisine verilen görevleri başarıyla yerine getiren Türk Tugayları muharebelerde; 37 subay, 26 astsubay, 658 er olmak üzere toplam 721 şehit vermiştir.³⁵¹ Şehitlerin dışında 81 subay, 66 astsubay, 2000 er olmak üzere 2147 asker yaralanmış, 6 subay, 3 astsubay ve 225 er olmak üzere toplam 234 asker esir düşmüştür.³⁵²

Kore Savaşı'nın sona ermesinden sonra 1960 yılına kadar Türk Tugayı Kore'deki varlığını devam ettirmiştir. 15 Haziran 1960'dan itibaren tugay yerine 258 mevcutlu bir bölük gönderilmiştir. 10 Temmuz 1966 yılına kadar bölük seviyesinde olan Türk askeri varlığı 26 Haziran 1966'dan 30 Haziran 1971 tarihine kadar geçen

³⁵¹ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950 – 1953)*, s. 417. Üç yıl süren Kore Savaşı boyunca Türk Tugaylarının şehit sayısı ile ilgili kaynaklar farklılık arz etmektedir. Detaylı bilgi için bkz.: Lee, a.g.e., s. 55; Çakmak, a.g.e., s. 249; Göncü, a.g.m., ss. 114 – 117; *The Turkish Brigade*, www.korean-war.com, (20.07.2008).

³⁵² Kore Savaşı'nda çoğunluğu Kunuri Muharebesi sonrası yaralı bir şekilde düşmana esir düşen 234 Türk askeri Çin esir kamplarında her türlü baskıya, işkenceye ve türlü psikolojik taarruzlara rağmen yıkılmamış ve yılmamış eksiksiz olarak yurda geri dönmüştür. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri içerisinde eksiksiz dönen Türk askerinin bu başarısı araştırma konusu olmuştur. Amerikan 'Mac Call' dergisinde yayınlanan bir araştırmacının yazısı oldukça dikkat çekicidir: 'Anadolu bozkırının ortasında doğan, bin bir mahrumiyet içerisinde yetişen Türk çocukları, bizim her türlü imkan ve konforu vererek yetiştirdiğimiz çocuklarımızla aynı şartlar altında, aynı sınavdan geçtiler. Onlar muvaffak oldular. Tam gittiler, tam olarak geri dönmesini becerdiler. Bizimkiler birbirine ellerini uzatmadılar, birbirlerini korumasını beceremediler...Nedir bu Türkün çözülme kuvveti, gücünün sebebi?', Göksel, a.g.m, s. 38.

sürede, 11 mevcutlu “Şeref Kıtası” olarak Kore’de mevcudiyetini sürdürmüştür. Böylece 1950 yılından başlayan Kore’deki Türk askeri varlığı tam 21 yıl sonra 1971 yılında şeref kıtasının da dönmesiyle sona ermiştir.³⁵³

---

³⁵³ Erkan, a.g.t., s. 164.

BEŞİNCİ BÖLÜM
KORE SAVAŞI'NA KATILAN BİRLİKLER VE GAZİANTEP İLİ
KORE GAZİLERİ

1950 yılında Birleşmiş Milletler'in Kore Savaşı'nda Güney Kore'ye yardım için yaptığı çağrıya olumlu cevap veren Türkiye, Kore'ye ilk olarak bir tugay asker göndermiştir. Birleşmiş Milletler Kuvveti çatısı altında yer alan Türk Tugayı, Kore'de en zor, en çetin yerlerde mücadele etmiştir.³⁵⁴ 1950 yılında savaşa katılan Türkiye, 1953 yılında savaşın sona ermesinden sonra da asker göndermeye devam etmiştir. Kore'ye gönderdiği tugay sayısını azaltarak sonunda şeref mangasına kadar kuvvetlerini indirgemıştır.

Tablo. 5. 1. Kore'ye Giden Birlikler ve İsimleri (Denizli, 2010a: 256)

BİRLİK	KORE KÜNYE NO	KORE'YE GİDİŞ TAR.	KORE'DEN DÖNÜŞ TAR.	KAFİLELER
1 nci Tugay	1 – 6200 Takviye Brl.	25.9.1950	14.8.1951	1 nci Kafile
2 nci Tugay	6201 – 14149	5.6.1951	7.8.1952	1 nci Kafile 2 nci Kafile 3 ncü Kafile
3 ncü Tugay	14151 – 20474	9.6.1952 29.7.1952	27.8.1953 4.9.1953 7.9.1953	1 nci Kafile 2 nci Kafile 3 ncü Kafile
4 ncü Tugay	20500 – 26095	12.6.1953 17.7.1953 5.7.1953	4.8.1954 17.8.1954	1 nci Kafile 2 nci Kafile
5 nci Tugay	26.150 – 31621	10.6.1954 17.6.1954	11.8.1955 15.8.1955	1 nci Kafile 2 nci Kafile

³⁵⁴ *Gazi Cuma Orhan*: “Amerikalılar hangi bölge zorsa, o bölgeleri bize verirdi. Bizden cepheyi devralırken de ağlarlardı”.

Tablo 5. 1. (devam)

6 ncı Tugay	31622 – 37090	11.6.1955 17.6.1955	9.8.1956 14.8.1956	1 nci Kafiye 2 nci Kafiye
7 nci Tugay	37091 – 42599	10.6.1956 17.6.1956	14.8.1957 17.8.1957	1 nci Kafiye 2 nci Kafiye
8 nci Tugay	42571 – 48049	10.6.1957 16.6.1957	7.8.1958 14.8.1958	1 nci Kafiye 2 nci Kafiye
9 ncu Tugay	48050 – 53520	7.6.1958 16.6.1958	13.8.1959 21.8.1959	1 nci Kafiye 2 nci Kafiye
10 ncu Tugay	53521 – 58960	16.6.1959 22.6.1959	8.8.1960 17.8.1960	1 nci Kafiye 2 nci Kafiye
11 nci Bölük		15.6.1961	17.7.1961	
12 nci Bölük		5.7.1961	15.7.1962	
13 ncü Bölük		2.7.1962	12.7.1963	
14 ncü Bölük		7.7.1963	6.7.1964	
15 nci Bölük		30.6.1964	10.7.1965	
16 ncı Bölük		5.7.1965	9.7.1966	
1 nci Şeref Kıtası		26.7.1966	8.6.1967	
2 nci Şeref Kıtası		6.6.1967	6.6.1968	
3 ncü Şeref Kıtası		24.7.1968	25.7.1969	
4 ncü Şeref Kıtası		19.7.1969	12.7.1970	
5 nci Şeref Kıtası		9.7.1970	30.6.1971	

Çalışmanın esasını oluşturan Gaziantep il sınırları içerisinde sağ veya vefat etmiş olan Gazilerin isimlerini tespit etmek oldukça zor olmuştur. Elde edilen bilgilerin tasnif edilip, düzenlenmesiyle belirlenebilen Gaziantep ili içerisinde Kore Gazileri'nin sayısı 265'tir.³⁵⁵

Askerlik şubeleri Kore Gazilerine ait listelerde isimleri yer alan Gazilerimizin bazılarının isimleri Türkiye Muharip Gaziler Derneği'ndeki Kore Gazileri'ne ait listelerde bulunmamakla birlikte, dernekten alınan Gazi isim

³⁵⁵ Kilis, 1950 yılında Gaziantep il sınırları içerisinde yer almasına rağmen bugün il olması hasebiyle çalışmaya dahil edilmemiştir.

listesinde yer alan Gazilerin bazıları da askerlik şubelerinde yer almamaktadır. Bu yüzden Gaziantep ili Kore Gazilerine ait isim listesi üç başlık altında tasniflenerek hazırlanmıştır. İsimlerini tespit edebildiğimiz gazilerimiz içerisinde Kore'ye giderken yer aldığı tugay, askeri unvan gibi bilgilere de ulaşamamıştır. Gaziantep ili Kore Gazilerinin sayılarının tam olarak belirlenememesi veyahut ulaşılan isimlere dair bilgilere ulaşamamasının temel nedeni Gazilerimize ait kayıtların ayrı, özel veya resmi bir şekilde yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

5.1. GAZİANTEP İLİ ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AIT LİSTELERDE İSİMLERİ BULUNAN GAZİLER

Gaziantep ili Askerlik Şubelerinden alınan Kore Gazilerine ait isim listelerinin düzenlenmesiyle aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Tabloda Ali Rıza Çağraş, Ahmet Dev, Sait Özleblebici, Veli Par hem Şehitkamil hem de Şahinbey Askerlik Şube kayıtlarında; Vakkas Şahin, hem Araban hem de Şehitkamil Askerlik Şube kayıtlarında; Çerkez Bulut hem Oğuzeli hem de Şehitkamil Askerlik Şube kayıtlarında yer aldığı için ayrı ayrı tekrar yazılmıştır. Bu kişilerin aynı kişi olma ihtimali düşünülmüşse de konuyla ilgili Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şube Başkanı Cuma Erdem'in de sözleriyle teyit edilen, kişilerin ikamet ettikleri yer değişse dahi askerlik şubelerinin değişmeyeceği bilgisi doğrultusunda kişilerin farklı olabileceği fikriyle tablodaki gibi yazılmıştır.

Tablo 5. 2. Gaziantep İli Askerlik Şubeleri Kore Gazilerine Ait Listelerde İsimleri Bulunan Gaziler

Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Bağlı Olduğu Askerlik
Mehmet AKAR		Nizip
Mahmut AKÇAY		Nizip
Mahmut AKILLAR		Şahinbey
Mehmet AKYOSUN		Şehitkamil
Hasan ARSLAN	1929	İslahiye
Mehmet ASLANBAY		Şehitkamil

Tablo 5. 2. (devam)

Süleyman BAKAR		Nizip
Ali BARLAS	1932	Oğuzeli
Abdüsselam BAYAT		Şahinbey
Mehmet Ali BEKİŞLİ		Şahinbey
Mehmet Ali BEŞİKLİ		Şehitkamil
Abdullah BEŞLİ		Şehitkamil
Şerif BEYAZ		Şehitkamil
Hayri BOLTAN		Şehitkamil
Çerkez BULUT		Şehitkamil
Çerkez BULUT	1930	Oğuzeli
M. Nuri COŞGUN	1931	İslahiye
İbo CÜCÜK	1932	İslahiye
Ali Rıza ÇAĞRAŞ		Şehitkamil
Ali Rıza ÇAĞRAŞ		Şahinbey
Vakkas ÇEKİCİ	1929	Araban
Vakkas ÇEKİCİ		Şehitkamil
Cumali ÇELİK	1931	İslahiye
Hasan ÇELİK		Şehitkamil
İlhan Mehmet ÇELİK	1932	İslahiye
Mehmet ÇELİK		Nizip
Sadık ÇETİN		Nizip
Yahya DAĞCI	1930	Nizip
Ömer DAĞLI		Nizip

Tablo 5. 2. (devam)

Ali DELİBAŞI	1929	Şehitkamil
Ahmet DEMİR		Şehitkamil
Hüseyin DEMİR		Şahinbey
Mehmet DEMİREL	1930	İslahiye
Ahmet DEV		Şehitkamil
Ahmet DEV		Şahinbey
Yahya DOĞAN		Nizip
Ali DÜŞÜN		Şahinbey
Tahir EKMEKÇİ		Şahinbey
Aslan ERBAŞ		Şehitkamil
Şehade ERKOÇ	1932	Oğuzeli
Sait EYLOUŞAĞI	1931	Araban
Hamit FİLİK	1929	İslahiye
Hamit GENÇTEN		Şehitkamil
Hanefi GÖÇMEN		Şehitkamil
Mustafa GÖKOĞLU	1932	İslahiye
Mehmet Münif GÜCELLİOĞLU		Şehitkamil
Hacı GÜÇLÜ		Nizip
Mehmet GÜMÜŞ	1931	İslahiye
Ramazan GÜNEŞ		Şehitkamil
Mevlüt İNCE		Nizip
Ahmet İNCEGENÇ	1930	Araban

Tablo 5. 2. (devam)

Mehmet İSTER	1932	İslahiye
Cuma KAHVECİ		Şehitkamil
Mehmet KALFE	1931	Araban
Zeynel KAR	1932	Oğuzeli
Ökkeş KARABACAK	1930	İslahiye
Celal KARABAŞ		Şehitkamil
Mustafa KARADENİZ	1930	Araban
Mehmet KARAKOYUNLU		Şehitkamil
Mustafa KARAKOYUNLU		Şahinbey
Abdullah KARALAR		Şehitkamil
Hasan KELEK	1930	Nizip
Cuma KESKİN	1931	İslahiye
Mehmet Ali KİREŞÇİ		Şahinbey
Abdülkadir KOCALAR		Şehitkamil
Mustafa KOÇOĞLAN		Şehitkamil
Ahmet KOLCU	1933	Oğuzeli
Hanifi KORKUT		Şehitkamil
M. Tevfik KÖLEOĞLU		Şehitkamil
Dede KUŞ	1930	İslahiye
Vakkas KUTVAL	1929	Araban
Pertev KÜLAH		Şehitkamil

Tablo 5. 2. (devam)

Abdülkadir MAHRAMANLIOĞLU		Şehitkamil
Akın Yalçın MEMİK		Şehitkamil
Hanifi MERCAN		Şehitkamil
Hacı NAKIŞÇIOĞLU	1931	Oğuzeli
Arif ORHAN	1932	Oğuzeli
Hakkı ÖZBIKÇICI		Şahinbey
Hasan ÖZDEMİR	1934	Islahiye
Hasan ÖZEN	1930	Nizip
Sait ÖZLEBLEBİCİ		Şehitkamil
Sait ÖZLEBLEBİCİ		Şahinbey
Hayri ÖZSERT		Şehitkamil
Muzaffer ÖZTEMİR		Şahinbey
Mustafa ÖZTÜRK	1930	Oğuzeli
Üveyiz ÖZTÜRKMEN	1930	Oğuzeli
Veli PAR		Şahinbey
Veli PAR		Şehitkamil
Mustafa PEK	1930	Islahiye
Hanifi SARIKAN		Şehitkamil
Recep SEÇKİN		Şahinbey
Hasan SOĞUK		Şehitkamil
Ali SOYCAN	1937	Oğuzeli
Nahsen ŞAHBUDAK	1924	Oğuzeli

Tablo 5. 2. (devam)

Vakkas ŞAHİN		Şehitkamil
Vakkas ŞAHİN	1931	Araban
Hasan TEKİN		Şehitkamil
Fehmi TESKİN		Şahinbey
Mustafa TOPÇU		Şehitkamil
Müslüm TÜZEL		Şahinbey
Osman UYGUN	1926	İslahiye
Mehmet ÜZGİN		Şehitkamil
Mehti YALGIN		Şehitkamil
Halit YEKBAŞ		Şehitkamil
Mehmet YILDIRIM		Şehitkamil
Mustafa YILDIRIM	1931	Araban
M. Sait YILDIRIMER		Şehitkamil
Hamit YILDIZ	1937	İslahiye
Ahmet YILMAZ		Nizip
Yusuf YÜCE	1929	İslahiye
Gani YÜNDÜ		Şehitkamil
Abdurrahman ZORKİRİŞÇİ		Şehitkamil

5.2. TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ GAZİANTEP ŞUBEDE KAYDI OLUP, GAZİANTEP ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AİT LİSTELERDE İSİMLERİ OLMAYAN GAZİLER

Tabloda isimleri geçen Gazilere ait askerlik şubelerinde kayıt bulunamamakla birlikte Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şubede kayıtları bulunmaktadır. Dernek tarafından Kore Gazileri için tutulan eski ve yeni defterlerde tabloda yer alan Gazilere ait bilgilerin içerisinde askerlik şubeleri ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca defterlerdeki bilgilerin eksikliğinin yanı sıra bazı bilgilerin de farklılık göstermesi üzerine mevcut defterlerin tarafımızdan incelenmesi dernek başkanından rica olunmuşsa da bu rica geri çevrilmiştir.

Tablo 5. 3. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şubede Kaydı Olup, Gaziantep Askerlik Şubeleri Kore Gazilerine Ait Listelerde İsimleri Olmayan Gaziler

Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Askeri Unvanı	Yer Aldığı Tugay
Hacı AKAR	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı
Hayri AKDİŞ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Ahmet AKYOSUN	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Halil ATAŞ			
Osman AYCAN	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Halil BEDİROĞLU	1929	Piyade Er	
Müslüm CAN			
Nuri CANDAN	1932	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Mehmet ÇALIŞIR	1930	Piyade Er	3. Kore Tugayı
Sadık ÇELİK	1930	Piyade Çavuş	4. Kore Tugayı
Seyit ÇİLOĞLAN	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Ahmet DAĞDEVİREN	1928	Piyade Er	1. Kore Tugayı
Mehmet DEMİR	1929	Piyade Çavuş	

Tablo 5. 3. (devam)

H. Hüseyin DEMİRCİOĞLU	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Haydar DUMAN	1930	Piyade Çavuş	3. Kore Tugayı
Ali ERDOĞAN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı
Şehmus ERGÜN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı
Ahmet EROĞLU	1933	Piyade Er	3. Kore Tugayı
Şeyho GENÇ	1931	Topçu Er	2. Kore Tugayı
Mustafa GÖÇMEN	1932	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Müslüm GÜRKAYMAK	1340	Piyade Er	3. Kore Tugayı
Haydar KABAL	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Ahmet KARA	1931	Piyade Er	
İbrahim KAYA	1341	Piyade Er	
Mehmet KAYA	1931	Piyade Er	
Ahmet KAYAR	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı
Mehmet KILLI	1928	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Mustafa KOÇASLAN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı
M. Hayri KÜÇÜK	1930	Topçu Er	4. Kore Tugayı
Ahmet KÜPE	1931	Topçu Er	4. Kore Tugayı
Mehmet NERGİZ	1926	Piyade Er	
Cuma ORHAN	1929	Piyade Er	3. Kore Tugayı
İ. Halil ÖZBERK	1931	Piyade Onbaşı	
Hasan ÖZTÜRK	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Mehmet POLAT	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Said SIDAL	1928	Piyade Er	

Tablo 5. 3. (devam)

Mustafa ŞAŞKARA	1929	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Hasan TAPAR	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Seydo TAŞDEMİR	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı
Abdülkadir TEKİN	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı
Osman UÇAR	1931	Piyade Er	
Bekir YAŞAR	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı

5.3. TÜRKİYE MUHARİP GAZİLER DERNEĞİ GAZİANTEP ŞUBE KORE GAZİLERİ LİSTESİNDE VE GAZİANTEP İLİ ASKERLİK ŞUBELERİ KORE GAZİLERİNE AİT LİSTELERDE İSİMLERİ BULUNAN GAZİLER

Türk Destanlarına destan ekleyen, bir kitap gibi açılıp okunmayı bekleyen, Kore Gazilerini bugün birer birer kaybetmekteyiz. Çalışma içerisinde kendisiyle görüşme yapılan Gazi Hüseyin Ekici bu tarihten yaklaşık 10 ay sonra vefat etmiştir. Gazi Mehmet Kaya kendisiyle Türkiye Muharip Gaziler Derneği'nde yapılan görüşmeden sonra yaşadığı Gaziantep Huzurevi'nde ziyaret edilmiştir. Gazi ile yapılan ikinci görüşmenin sonunda akıl sağlığını kaybetmeye başladığı Huzurevi sağlık ekibi görevlilerinin görüşleri de alınarak tespit edilmiştir. Yine daha önce Türkiye Muharip Gaziler Derneği'nde görüşülen, Gaziantep Huzurevi'nde yaşayan ve çalışmamızda hatıralarıyla bize yol gösteren Gazi Cuma Orhan yaşadığı trafik kazası sonunda çene ve dişleri ile ilgili sağlık problemi çekmesinden ötürü nitelikli bilgiler verememiştir.

Tablo 5. 4. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şubede ve Gaziantep İli Askerlik Şubeleri Kore Gazilerine Ait Listelerde İsimleri Bulunan Gaziler

Adı Soyadı	Doğum Tar.	Askeri Ünvanı	Yer Aldığı Tugay	Askerlik Şubesi
Ali AKBULUT	1930	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Ali AKSOY	1929	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Ali ALEV	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hüseyin ALICI	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Osman ALTAN	1930	Topçu Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Memik ALTINTAŞ	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Selim ALTUNBAŞ	1931	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Şehitkamil
Veysel ATAV		Piyade Er	1. Kore Tugay	Şehitkamil
Hamo ATEŞ	1928	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hasan BAĞCI	1938	Havacı Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Mehmet Emin BASMACI	1929	Piyade Çavuş	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Kazım BATMAZOĞLU	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mahmut ÇALIŞICI	1931		4. Kore Tugayı	Şahinbey
Ekrem ÇELİK				Şahinbey
Ahmet ÇELİKÇİ	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Halit ÇETE	1931	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan ÇETE	1926	Topçu Er	3. Kore Tugayı	Şehitkamil
Yahya DAĞCI	1930	Topçu Er	2. Kore Tugayı	Nizip
Ali DELİBAŞ	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hüseyin DEMİRKOL	1929	Piyade Çavuş	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Mehmet DEMİRTAŞ	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil

Tablo 5. 4. (devam)

Hamit DOĞAN	1931	Topçu Er	4. Kore Tugayı	İslahiye
Ali DÖNER	1931	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Şehitkamil
Ali DUMAN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	İslahiye
Osman EKER	1932	Piyade Er	4. Kore Tugayı	İslahiye
Hüseyin EKİCİ	1930	İs. Er	2. Kore Tugayı	Nizip
İbrahim ERÇİN	1930	Piyade Er		Oğuzeli
İmam Kazım ERDEM	1930	Piyade Çavuş	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Kamil GENÇ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
İbrahim GEZİCİ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hasan GİRİŞKEN	1929	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
İbrahim GÖĞEBAKAN	1928	Piyade Çavuş		İslahiye
M. Sami GÖKSULAR	1929	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hüseyin GÜÇLÜ	1338	Tabip Binbaşı		Şehitkamil
N. Orhan GÜL	1928	Topçu Çavuş	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Zeki GÜNAY	1932	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan KABLAN	1928	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey
Mustafa KAHRAMAN	1930	Piyade Er		Nizip
Hüseyin KAPLAN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey
Ahmet KARACA	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Celal KARAPAŞA				Şahinbey
Salih KARAŞAHİN	1930	Havacı Er	3. Kore Tugayı	Oğuzeli
Ali KAYA	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey

Tablo 5. 4. (devam)

Ali KAYA	1929	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Halil KAYA	1929	Piyade Çavuş	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mehmet KAYA	1931	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Yavuzeli
Ökkaş KAYA	1932	Piyade Er		Şahinbey
Ali KAYALI	1931	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan KELEK	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Nizip
Ali KELLEÇİ	1931	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Mehmet KILINÇ	1930	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Ökkeş KİRİŞÇİ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Hayri KOÇAK	1931	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Şahinbey
Cuma KORELİ	1929	Uçaksavar	1. Kore Tugayı	Nizip
Hanifi KORKUT	1931		3. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hüseyin KOYUNCU	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Araban
Ali KULUĞ		Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hüseyin KUYUCU	1929	Piyade Çavuş	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Cuma KURŞAT	1343	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mustafa MARANGOZ	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hasan MAYDA				Şahinbey
Zeynel NARCI	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Cafer ORHAN	1936	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
M. Salih OYACAK				Şehitkamil
Hüseyin ÖGÜTÇÜ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
İ. Halil ÖZBERK	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey

Tablo 5. 4. (devam)

M. Ali ÖZBİRECİKLİ	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Salih ÖZBUDAK	1929	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Oğuzeli
Mehmet ÖZCAN	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan ÖZÇELİK	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey
Ali ÖZDEMİR	1929	Piyade Çavuş	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan ÖZEN	1930	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Nizip
M. Şerif ÖZKABALCI	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Dedo ÖZKÖSE	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Ş. Mehmet ÖZTÜRK	1337	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mehmet ÖZYAPI	1930	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Oğuzeli
Mustafa POLAT	1932	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şahinbey
Mustafa POLAT	1930	Uçaksavar Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Hanifi SARICA				Şehitkamil
Mehmet SESSİZOĞLU	1926	Piyade Çavuş	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Tahir SİDDİKOĞLU	1929	Topçu Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mustafa SOYSAL	1930	Piyade Onbaşı	2. Kore Tugayı	Nizip
Hasan ŞAVAK	1930	Topçu Er	2. Kore Tugayı	Nizip
Zekeriya TAN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Sadık TAŞKIN	1930	Topçu Er	3. Kore Tugayı	Nizip
Halit TEKBAŞ	1930	Piyade Er		Oğuzeli
Salih TEKİR	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Osman TELLİ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Halil TUTAR	1930	Piyade Er	3. Kore Tugayı	Nizip

Tablo 5. 4. (devam)

Mahmut TMBAŞ	1931	Piyade Er	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Celal UÇKUN	1929	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey
Mehmet UĞUR	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Dede Memik UYGUN	1922	Topçu Er		Şehitkamil
Metin YAKIT	1930		2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Abidin YALMAN	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Hasan Ali YAŞAMALI	1931	Topçu Onbaşı	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Seydi YETKİN	1931	İstihkam Eri	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Cuma YILDIRIM	1929	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şehitkamil
Abdullah YILDIZ	1930	Piyade Er	2. Kore Tugayı	Şahinbey
Hüseyin YILDIZGİL	1926	Piyade Er	1. Kore Tugayı	Şahinbey
Hüseyin YILMAZ	1930	Piyade Çavuş	4. Kore Tugayı	Şehitkamil
Mehmet YİĞİT				Şehitkamil
Tahsin YÜCE	1928	Piyade Onbaşı	1. Kore Tugayı	Şehitkamil
Ali ZOR				Şehitkamil

Yukarıdaki tabloda yer alan isimlerden bazıları askerlik şubeleri ve Muharip Gaziler Derneği Kore Gazilerine ait listelerde farklılık göstermektedir. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep şubesi Kore Gazilerine ait isim listesinde Veysel Atov, Salih Tekin, Hüseyin Demirkul, Cuma Kürşat, Hanifi Sarıcan ve Ali Klug askerlik şubesine ait listelerde Veysel Atav, Salih Tekir, Hüseyin Demirkol, Cuma Kürşat, Hanifi Sarıca ve Ali Kluğ şeklinde geçmektedir. 1950 yılında bağımsızlıklarını kazanmaları için kendilerine yardıma giden Türk askerlerini unutmayan Koreliler, Gazilerimize madalyalar, teşekkür belgeleri gndermekte³⁵⁶ ve bağımsızlık kutlamalarına her yıl aileleriyle birlikte davet ederek, belli sayıda Gaziyi

³⁵⁶ Kore Gazilerine Güney Kore Cumhuriyeti tarafından verilen teşekkür belgelerine dair örnekler ekler bölümünde (Ek A. 8., Ek A. 9.) yer almaktadır.

ağırlamaktadır. Güney Kore Cumhuriyeti'nin haricinde ABD'den de benzer ilgiyi gören Kore Gazileri kendi devletlerinden, kendi milletlerinden istediği ilgiyi görememektedir.³⁵⁷ Kendileriyle görüşülen Gazilerin çoğunluğu “Ben oraya devletim için gittim. Bugün sağlık durumum elverse devletim benden yine gitmemi istese yine giderim.” diye belirtmektedir.

5.4. GAZİANTEP İLİ KORE SAVAŞI ŞEHİTLERİ

Gaziantep ili içerisinde yaşayan veya vefat etmiş olan Kore Gazilerine ait bilgilere ulaşılmaya çalışılmış ve elde edilen bilgiler derlenerek yukarıda tablolar halinde verilmiştir. Kore Savaşı'na Gaziantep ilinden katılmış ve Kore'de şehit düşmüş olan kişilerin sayısı ise 11'dir.³⁵⁸ Ancak Hee – Chul Lee Türkiye – Kore İlişkileri adlı çalışmasında Türkiye'nin Kore Savaşı'nda vermiş olduğu şehit sayısını belirtirken Gaziantep ilinden Kore Savaşı'nda şehit olanların sayısını 17 olarak belirtmiştir.³⁵⁹ Mevcut sayı ile ilgili çelişkilerin nereden kaynaklandığı bilinmemekle birlikte Genelkurmay Başkanlığı'nın belirtmiş olduğu sayının doğru olduğu tahmin edilmektedir. Çeşitli devletlerin askerlerinin bir araya gelmesiyle oluşan Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin kayıplarının tespiti sırasında mevcut cenazelerin karışma ihtimali göz ardı edilmemelidir. Ayrıca görüşme yapılan gaziler şehit sayısı ile ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. 5. Gaziantep İli Kore Savaşı Şehitleri (Genelkurmay Başkanlığı, 1992: 97 – 730)

Adı Soyadı	Askeri Unvanı	Memleketi	Doğum Tar.	Şehit Old. Tar.
Ahmet AKAY	Piyade Er	Akyol	1930	14 - 15 Aralık 1951
Mehmet AKGÜN	Piyade Er	Nizip	1930	04 Nisan 1952
Mehmet ÇELİK	Er	Gaziantep	1340 (1924)	30 Ocak 1950
Mehmet ÇELİK	Piyade Er	Nizip	1929	18 Mart 1952

³⁵⁷ Gazi Ahmet Dağdeviren: “Devletimizin yanında askeri kıymetsiz, silahı kıymetli. Amerikalılardaysa durum bunun tam tersi. Onlar da insan kıymetli.”

³⁵⁸ Genelkurmay Başkanlığı. (1992). *Kore Savaşı Şehitlerinin Biyografileri*. Genelkurmay Basımevi, Ankara, ss. 97 – 169 – 275 – 452 – 454 – 468 – 536 – 631 – 687 – 690 – 730. (Gazi isimlerinin tespitinde olduğu gibi şehit sayısının belirlenmesinde de Kilis dahil edilmemiştir.)

³⁵⁹ Lee, a.g.e., s. 56.

Tablo 5. 5. (devam)

Mustafa DANA	Er	Gaziantep	1931	16 Ekim 1953
Süleyman DEVECİ	Er	İslahiye	1931	28 - 29 Mayıs 1953
Vakkas KARTAL	Er	Gaziantep	1928	28 Kasım 1950
Abdullah KURT	Onbaşı	Oğuzeli	1928	29 Kasım 1950
Musa ÖZCAN	Er	Gaziantep	1930	16 Mayıs 1953
Öveyiz ÖZTÜRK	Piyade Er	Gaziantep	1930	28 - 29 Mayıs 1953
Ahmet ZOR	İstihkam Er	İslahiye	1930	13 Ağustos 1951

Yalnızca Gaziantep ili içerisinde sayıları üç yüze yakın Gazi, on bir şehit veren Türkiye, Birleşmiş Milletler çatısı altında savaşa dahil olmuş olan ülkeler içerisinde savaşın ağır yükün çeken devletlerden biri olmuştur.

SONUÇ

İkinci Dünya Savaşı sonunda savaştan ağır yaralar alan Avrupa devletleri daha önceki dönemlerde dünya siyasetinde sahip oldukları etkinliklerini yitirerek, çekilmişlerdir. Yaşanan savaş esasında iki büyük gücün doğmasını sağlamıştır: ABD ve SSCB. ABD ve SSCB arasında yaşanan ideolojik farklılıklar ve diğer devletlerin dünya siyasetinde etkin olan bu iki büyük devlet etrafına toplanmasıyla, 'İki Kutup'lu siyaset, farklı bir ifade ile 'Soğuk Savaş' dönemine girilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'na dahil olmayan ancak yine de savaş ekonomisi uygulamak zorunda kalan Türkiye'nin seferberlik ilanı neticesinde silah altına alınan askerlerin ihtiyaçlarını karşılaması ve zor bir döneme girildiği vakitte Merkez Bankası'na para bastırılması ile enflasyonun hızlı bir ilerleyiş kaydetmesine neden olmuştur. Ekonomik ve siyasi açıdan zor bir dönemde olan Türkiye, bir de savaştan hemen sonra SSCB tehdidine maruz kalmıştır.

17 Aralık 1925'te SSCB ile imzalanan Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması'nın yenilenmesinden evvel 19 Mart 1945'te SSCB, bu antlaşmanın feshi kararını Türkiye Moskova Büyükelçisi Selim Sarper'e iletmiştir. 7 Haziran 1945'te yapılan görüşmeler neticesinde Sovyetler Birliği'nin istekleri; Türk – Sovyet sınırında SSCB'nin lehine değişiklik (toprak talebi olarak nitelendirilebilir), Boğazlarda SSCB'ye üs verilmesi ve Boğazların SSCB ve Türkiye tarafından ortak savunulması şeklinde üç ana başlık altında toplanabilmektedir. SSCB'nin yapmış olduğu bu talepler pek tabii olarak Türkiye tarafından kızgınlıkla karşılanmış ve reddedilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı boyunca izlemiş olduğu politikayla savaş dışında kalan Türkiye, Batılı devletlerin bu durumdan hoşnut olmamasından ötürü diplomatik olarak yalnız kalmıştır. Diplomatik manada yalnız olmasına karşın, Türkiye SSCB karşısında dik durarak bu devletin isteklerini sonuna kadar reddetmiştir.

Türkiye, SSCB'nin isteklerine karşı dimdik dururken, dünya politikasında aktif bir duruma geçmiş olan ABD duruma müdahale ederek Türkiye tarafında, Türkiye'yi destekler bir politika izlemiştir. Böylece saldırgan ve yayılmacı bir politika izleyen SSCB, Doğu Avrupa'da kurmuş olduğu uydu devletlere Türkiye'yi benzetememiştir. ABD'nin Türkiye'ye destek olmasında etkin olan faktör elbette ki Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik yapısıdır. SSCB yayılmacılığının önlenmesi yolunda yalnızca diplomatik destek vermeyen ABD, bölgedeki devletlerin güçlendirilebilmesi için Truman Doktrini ve Marshall Planı çerçevesinde ekonomik yardımlarda da bulunmuştur.

Güven sorunu yaşayan Türkiye her ne kadar ABD ile sıkı ilişkiler kurmaya başlamış olsa da tam manasıyla kendini güvence altına alabilmek adına 12 Nisan 1949'da kurulan NATO ittifakına dahil olmak istemişse de başvurular olumsuz olmuştur.

Türkiye'de uzun yıllar yönetimi elinde tutan CHP savaş sonunda iyice yorulmuş, bitkin bir vaziyetteyken, halk arasında partiye ve iktidara karşı duyulan bıkkınlık ve savaş sonrası dünya konjektöründe ortaya çıkan çoğulcu demokrasi anlayışı, yeni bir muhalefet partisinin doğuşunu sağlamıştır. Doğacak olan muhalefet CHP milletvekillerinden Adnan Menderes, Celal Bayar, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü'nün bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Dört milletvekilinin kurmuş olduğu 'Demokrat Parti' kuruluşundan kısa bir süre halkın yoğun ilgisiyle karşılaşmıştır. 14 Mayıs 1950 tarihinde iktidar bayrağını eline alan DP, henüz daha yeni yönetimi devralmışken 25 Haziran 1950'de Kore Savaşı patlak vermiştir.

25 Haziran 1950 tarihinde patlak veren Kore Savaşı'nın kökenleri 1945 yılına, İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına rastlamaktadır. 1904 – 1905 yılında Japonya ve Rusya arasında yapılan savaş neticesinde Japon egemenliğine giren Kore yarımadası, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında bu devletin hakimiyetindedir. İkinci Dünya Savaşı sonunda yenilen Japonya'nın askerlerini teslim almak için kuzeyden SSCB, güneyden ABD yarımadaya girmiş, Kore topraklarını işgal etmişlerdir. Bu iki devlet birbirlerine karşı 38. paraleli sınır olarak belirlemişlerdir. Böylece Kore halkı bir daha birleşmemek üzere ikiye ayrılmıştır. Yarımadada farklı iki ideolojiyi barındıran SSCB ve ABD işgal ettikleri bölgeleri kendi fikirleri paralelinde yönlendirmeye çalışması yarımadada yeni sorunların ve neticede savaşın patlak vermesine neden olmuştur.

1950 yılının Haziran ayında Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla başlayan Kore Savaşı'nda Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu Güney Kore'ye yardım edilmesi yönünde üye devletleri yardıma davet etmiştir. Yapılan çağrıya Amerika'dan sonra kara kuvvetleri göndereceği belirterek, bu konuda ilk olumlu yanıt Türkiye'den gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesinin devletin kurulduğu ilk günlerden beri dış politika hedefi olarak belirlenmesi elbette ki bu kararın alınmasında etkili olmuştur. Ancak DP Hükümeti'nin Kore Savaşı'na asker gönderilmesi konusunda TBMM'ye danışmadan böyle bir karar alması ülke içerisinde büyük tartışmalara neden olmuştur.

Kore Savaşı'na Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çatısı altında katılan Türkiye, 4500 kişilik bir tugayın oluşturulması yönünde karar almış, lakin İskenderun Limanı'ndan Kore'ye intikal eden Birinci Türk Tugayı'nın mevcudu 5090 kişiye kadar çıkmıştır. Bu sayının artmasında elbette ki gönüllülerin çok olması etkilidir. Kore'ye gönderilmek üzere asker alımı ile ilgili birliklerde yapılan açıklamalar neticesinde çoğu Türk askeri savaşa gönüllü olarak katılmıştır. Dolayısıyla mevcut belirlenenden daha fazla olmuştur.

Savaşa katılma kararın alınmasından kısa bir süre sonra Ankara'da oluşturulan birlik tam anlamıyla eğitimini tamamlayamadan Ankara'dan İskenderun'a, oradan da Kore'ye sevk edilmiştir. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çatısı altında yer alan Türk Tugayı, Kore'de en zor, en çetin yerlerde mücadele etmiştir. Kunuri Muharebeleri ile şanlı tarihine yakışır bir zafer olarak savaşın kaderinin değişmesinde etkin olan Türk Tugayı, İkinci Dünya Savaşı'na katılmamış, savaş tecrübesi olmayan bir ülke olmasına karşın aldığı bu zaferle dünyayı kendisine hayran bırakmıştır. Akabinde yaşanan Kumyangjang–ni ve Vegas ileri karakol muharebelerinde aldığı Kunuri Zaferi'ni taçlandırmıştır. Kazanılan zaferler elbette ki kolay olmamıştır. 721 Türk şehidinin 462'si şu an Kore'nin bağrında ebedi istirahattedir. Şehitlerimizin haricinde savaştan sonra yurda dönen askerlerimiz 'Gazi' ünvanıyla onurlandırılmıştır.

Kore Savaşı'nda alınan zaferlerin Türk dış politikası açısından bir değerlendirilmesi de yapılabilmektedir. 1950 sonu ve 1951'de alınan Kunuri ve Kumyangjang–ni zaferleri ve daha sonra Vegas ileri karakol muharebelerinde alınan zaferler kendinden kilometrelerce uzakta yaşanan savaşın sona erdirilmesi yolunda oluşturulan birliğe katılarak dünya barışının sağlanması yolunda gerekirse çetin

mücadelelerden kaçmayacağını göstererek Türkiye'nin uluslararası arenadaki itibarını arttırmıştır. Bir diğer önemli sonuç ise SSCB tehdidi karşında güvenlik kaygısı taşıyan ve oluşturulan ittifaklara dahil olmaya çalışan Türkiye'nin NATO'ya giriş sürecini Kore'de alınan zaferler olumlu yönde etkilemiştir.

Çalışmanın temelini Kore Savaşı'na katılmış Gaziantep ili Kore Gazileri oluşturmaktadır. Gaziantep ilinden Kore Savaşı'na katılmış olan Gazilere ait bilgiler üç tablo şeklinde hazırlanmıştır. Çoğu 1928 – 1929 doğumlu olan Kore Gazilerinin büyük bir kısmı ileri yaşlarından ve yaşadıkları sağlık problemlerden ötürü sağlıklı ve net bilgi verememektedir. Kendileriyle görüşme imkanı bulunulan Gazi Seydi Yetkin, Gazi Şeyho Genç, Gazi Ali Aksoy, Gazi Hasan Kablan, Gazi Ahmet Dağdeviren, Gazi Cuma Orhan, Gazi Hüseyin Ekici, Gazi Halil Tutar ve Gazi Mehmet Kaya'nın hatıraları hareket noktası benimsenerek bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Aradan 61 yıl geçmiş olmasına karşın Güney Kore Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri'nden Güney Kore'nin bağımsızlık kutlamalarına davet alan, çeşitli madalya ve teşekkür belgeleri alan Türk Kore Gazileri maalesef ki kendi devletinden, kendi milletinden istediği ilgiyi görememektedir. Kalpleri vatan ve millet sevgisi ile dolu olan Gazilerimize gereken saygının, ilginin daha da geç olmadan gösterilmesi, yaşayan tarih niteliğinde olan bu Gazilerin Kore'de gerçekleştirdikleri kahramanlıkların yakın tarihimize yansıtılmasını ve Gazilerin hak ettikleri yerlere en kısa zamanda gelmelerini temenni ederiz.

KORE SAVAŞI KRONOLOJİSİ

1 Aralık 1943	Kahire Konferansı (Kore'nin vakti gelince, bağımsızlığa kavuşturulması kararı).
4 – 11 Şubat 1945	Yalta Konferansı (Japonların, Kore'den çıkarılmasının Amerikan ve Rus ordularınca sağlanması kararı).
7 Temmuz – 2 Ağustos 1945	Amerika, İngiltere ve Çin liderlerince Kahire Konferansındaki kararın doğrulanması.
12 Ağustos 1945	Sovyetlerin Kuzey Kore'yi işgal altına almaları.
Eylül 1945	Amerikalıların Güney Kore'yi işgali ve burada bir askeri hükümet kurmaları.
24 Ekim 1945	Japonya'nın teslim olması.
8 Mayıs 1946	Kuzey Kore'de Sovyet Rusya kontrolünde bir komünist hükümetin kurulması.
17 Temmuz 1948	Güney Kore'de demokratik cumhuriyetin ilanı.
5 Ağustos 1948	Güney Kore hükümetin kurulması.
9 Eylül 1948	Demokratik Kuzey Kore Halk Cumhuriyetinin kurulması.
31 Aralık 1948	Güney Kore ile Amerika arasında askeri yardım ve emniyet anlaşması.
20 Mart 1949	Demokratik Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti ile Sovyetler arasında 10 yıllık yardım paktı
26 Ocak 1950	Güney Kore ile Amerika arasında ikinci bir anlaşma .
14 Şubat 1950	Sovyetler Birliği ile Komünist Çin arasında 30 yıllık bir dostluk ve karşılıklı savunma antlaşması imzalanması.
28 Haziran 1950	Birleşmiş Milletlerin Kore'de ortak müdahaleye karar vermesi.

25 Temmuz 1950	Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine Güney Kore'ye yardım için kuvvet göndermeye hazır olduğunu bildirmesi.
3 Ağustos 1950	Kore Tugayı'nın teşkili emrinin Genelkurmayca verilmesi.
10 Ağustos 1950	2 nci zırhlı Tugay Komutanlığı Süvari Tuğgeneral Tahsin Yazıcı Kore Türk Tugay Komutanlığına atanması.
8 Ağustos 1950	241 nci Alay'ın Ankara'ya intikali
15 Eylül 1950	İnchon Çıkartması
16 Eylül 1950	8 nci Amerikan Ordusunun Pusan köprü başından karşı taarruzu.
17 Eylül 1950	Kumpo hava meydanının işgali
18 Eylül 1950	Kuşatma Kuvvetlerinin Seoul'e ilerlemesi.
19 – 20 Eylül 1950	Türk Tugayı'nın Ankara'dan İskenderun'a hareketi.
25 Eylül 1950	Türk Tugayı'nın İskenderun'dan Kore'ye intikali (Birinci Türk Tugayının ilk kafilesi)
26 Eylül 1950	Birinci Türk Tugayı'nın ikinci kafilesinin Kore'ye intikali.
28 Eylül 1950	Seoul'ün geri alınması.
29 Eylül 1950	Birinci Türk Tugayı'nın üçüncü kafilesinin Kore'ye intikali.
9 Ekim 1950	38 nci paralelin geçilmesi.
18 Ekim 1950	Pusan Limanına çıkış (Birinci kafile).
19 Ekim 1950	Pusan Limanına çıkış (İkinci kafile).
20 Ekim 1950	Pusan Limanına çıkış (Üçüncü kafile).
23 Ekim 1950	Türk Tugayı'nın gerillacılara karşı emniyet görevi alması.
24 Ekim 1950	Kuzey Kore'nin başkenti Pyongyang'ın zabtı.
28 – 29 Ekim 1950	Gece yarısından itibaren Kore Türk kuvvetlerinde savaş zamanına mahsus kanun hükümlerinin yürürlüğe girmesi.
3 Kasım 1950	241 nci Piyade Alayı Komutanlığı kademesinin kaldırılması.

7 Kasım 1950	Türk Tugayı'nın Seoul'ün kuzeybatısındaki Chongdan bölgesinin emniyeti ile görevlendirilmesi ve 25 nci Amerikan Tümeninin emrine girmesi.
7 Kasım 1950	Türk Tugayı'nın 8 nci Ordu'ya bağlanması.
21 Kasım 1950	Türk Tugayı'nın Kunuri bölgesine hareketi.
24 Kasım 1950	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin genel taarruza başlaması.
26 Kasım 1950	1 nci Tugayın Kunuri'de konmaya geçişi.
26 Kasım 1950	Türk Tugayı'nın Tokchon'a hareketi.
27 Kasım 1950	(öğleden sonra) Türk Tugayı'nın geri dönüşü.
28 Kasım 1950	Wawon muharebesi.
28 Kasım 1950	Sinnim–ni'ye çekiliş.
28 – 29 Kasım 1950	Sinnim–ni muharebesi.
29 Kasım 1950	Kaechon muharebeleri ve öğleden sonra çekilme.
29 Kasım 1950 (saat 17.50)	Kunuri – Sunchon boğazları muharebeleri ve Tugayın
– 30 Kasım 1950 (00.30)	Sosari'ye çekilişi
30 Kasım 1950	Kunuri'den Pyongyang'a geri çekiliş.
30 Kasım 1950 (akşam)	Tugay karargahının Pyongyang'a varışı.
4 Aralık 1950	Türk Tugayı karargahının Kaesong'da toplanması.
7 Aralık 1950 (akşam)	Türk Tugayı'nın Sosari'ye varışı.
7 Aralık 1950	241 nci Piyade Alayı Karargahının yeniden kurulması.
10 Aralık 1950	241 nci Piyade Alayı Karargahının Kumpo yarımadasını savunma hazırlıkları.
14 Aralık 1950	Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Batı kanadının İmjın nehrini tutması.
31 Aralık 1950	Komünist Kuvvetlerin İmjın hattına taarruzları.
1 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın Yonggyangni mevziine çekilmesi.
2 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın Chonan'a çekilmesi.
4 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın Chonan'da ihtiyata geçmesi.
22 Ocak 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin keşif ve yıpratma taarruzuna başlaması.
24 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın yıpratıcı taarruz görevi alması.
25 – 27 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın Kumyangjang–ni muharebesi
27 Ocak 1951	Türk Tugayı'nın Suwon bölgesinde toplanması.

28 Ocak 1951 – 4 Şubat 1951	Birinci Türk Tugayı'nın taarruz muharebeleri.
5 – 9 Şubat 1951	Türk Tugayı'nın taarruz muharebeleri.
10 – 11 Şubat 1951	Türk Tugayı'nın Han nehri güneyinde savunma durumu.
13 – 17 Şubat 1951	Komünist kuvvetlerin taarruzları.
15 – 21 Şubat 1951	Türk Tugayı'nın Anyangni'de ihtiyata geçmesi
16 Şubat 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin taarruzu ve Komünist Çin Kuvvetlerinin geriye çekilmesi.
22 Şubat 1951	Türk Tugayı'nın savunma görevi alması.
7 Mart 1951	25 nci Tümenin Han nehrini taarruzla geçmesi, Türk Tugayı'na savunma görevi verilmesi.
8 Mart 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin ve 25 nci Tümenin taarruzu.
9 – 15 Mart 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin, 25 nci Tümen ve Türk Tugayı'nın taarruzlarına devamı.
16 – 22 Mart 1951	Düşmanın geri çekilmesi.
23 Mart – 22 Nisan 1951	Türk Tugayı'nın dağlık bölgelerde taarruzları.
22 Nisan 1951	Düşmanın taarruzu.
22 Nisan 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetleri ve Türk Tugayı'nın geri çekilmesi.
24 – 28 Nisan 1951	Türk Tugayı'nın artçı muharebeleri.
29 Nisan – 1 Mayıs 1951	Türk Tugayı'nın 25 nci Tümen içinde aldığı savunma görevi.
1 – 17 Mayıs 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin ve Türk Tugayı'nın savunma ve taarruz muharebeleri.
17 Mayıs 1951	Düşmanın 10 ncu Kolordu, 3 ncü ve 1 nci Güney Kore Kolordularına taarruzu ve bu kuvvetlerin geri çekilmesi.
20 Mayıs 1951	Düşmanın 1 ve 3 ncü Güney Kore Kolordularına taarruzu; buna karşılık Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin, 24 ncü Tümene bağlı olan Türk Tugayı'nın da katılması ile ve 9 uncu Kolordu cephesinden karşı taarruzu.

21 Mayıs – 19 Haziran 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin taarruza devam etmesi.
25 Mayıs – 4 Haziran 1951	Türk Tugayı'nın ihtiyata alınması.
5 – 19 Haziran 1951	Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin ilerlemesi ve Türk Tugayı'nın taarruza başlaması ve ileri hareketi.
20 Haziran 1951	Türk Tugayı'nın kolordu ihtiyatına alınması.
2 Temmuz 1951	Birinci Türk Tugayı'nın İkinci Türk Tugayı ile değiştirilmesi.
10 Temmuz 1951	İlk mütareke konuşmaları.
18 Temmuz 1951	Birinci Türk Tugayı'nın Kanada Tugayı'nı değiştirmesi.
3 Ağustos 1951	Birinci Türk Tugayı'nın mevzilerini, 3 ncü Amerikan Tümeninin 15 nci Alayına teslim etmesi.
4 Ağustos 1951	Türk Tugayı'nın tekrar 25 nci Tümen emrine girmesi.
5 Ağustos 1951	7 nci Amerikan Alayının cephesinin Türk Tugayı tarafından işgali.
2 Eylül 1951	Türk Tugayı'nın Savunma mevziindeki durumu ve lojistik tertibatı.
16 Eylül – 1 Kasım 1951	Türk Tugayı'nın mevzii taarruz hareketi ile savunma muharebeleri.
1 – 16 Kasım 1951	Türk Tugayı'nın savunma muharebeleri.
16 Kasım 1951	2 nci Değiştirme Tugayı'nın savunma mevziini teslim alması.
18 Kasım 1951	2 nci Türk Tugayı'nın 3 ncü değiştirme kafilesinin İnchon limanına gelmesi.
20 Aralık 1951	2 nci Türk Tugayı'nın, 25 nci Amerikan Tümeniyle ihtiyata alınması.
20 Şubat 1952	2 nci Türk Tugayı'nın 10 ncu Kolordu emrine girmesi.
24 Şubat 1952	2 nci Türk Tugayı'nın cephede görevlendirilmesi.
5 Temmuz 1952	3 ncü Türk Tugayı'nın ilk kafilesinin Kore'ye gelişi ve 2 nci Türk Tugayı'nın ilk kafilesinin yurda dönüşü.
12 Ağustos 1952	2 nci Türk Tugayı'nın 2 nci kafilesinin yurda dönüşü.
21 Ağustos 1952	3 ncü Türk Tugayı'nın son kafilesinin Kore'ye gelişi.
24 Ağustos 1952	2 nci Tugay kafilesinin yurda dönüşü.

17 Eylül 1952	2 nci Türk Tugayı'na, Kore Cumhurbaşkanı tarafından yeterlik nişanı verilmesi.
30 Ekim 1952	3 ncü Türk Tugayı'nın 9 ncu Kolordu emrinde görev alması.
29 Ocak 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın ihtiyata alınması.
1 Mayıs 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın muharebe ileri karakol savaşmalarının başlaması.
15 Mayıs 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın Vegas, Doğu ve Batı Berlin muharebe ileri karakol savaşmalarının başlaması.
28 Mayıs 1953	Elko ve Karsan muharebeleri.
29 Mayıs 1953	Vegas'ın boşaltılması.
30 Mayıs – 7 Temmuz 1953	Türk Tugayı'nın savunma durumu.
3 Haziran 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın 1 nci kafilesinin yurda dönmesi.
8 Haziran 1953	Savaş tutsaklarının değiştirilmesine dair antlaşmanın imzalanması.
6 Temmuz 1953	4 ncü Türk Tugayı'nın 1 nci kafilesinin Pusan'a varışı.
27 Temmuz 1953	Üç yıl süren Kore Savaşı'nı sona erdiren mütarekenin imzalanması.
15 Ağustos 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın 2 nci kafilesinin yurda dönüşü.
20 Ağustos 1953	3 ncü Türk Tugayı'nın 3 ncü kafilesinin yurda dönüşü.
30 Kasım 1954	Ankara'da 3 ncü Türk Tugayı'na 28 – 29 Mayıs 1953 muharebeleri dolayısıyla Lejyon Merit (Legion of Merit) nişanının verilmesi.

KAYNAKLAR

21. *Yüzyıla Girerken Dünya Düzeni*. (Ocak 2000). (Haz.) Kızıltepe, C., Şenyuva, C. ve Ersü, N. Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, s. 35.
- Afşin, Z. (1953). *Kore Kahramanları ve Türkiye*. Desen Matbaası, Ankara, s. 61.
- Akşam*, 8 Ocak 1946.
- Alacakaptan, A. (1999). Türk – Sovyet İlişkileri (1921 – 1945). *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 1997*. TTK Basımevi, Ankara, ss. 287 – 289.
- Albayrak, M. (2004). *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946 – 1960)*. Phoenix Yayınevi, Ankara, ss. 50 – 411.
- Ansiklopedik Ülkeler ve Dünya Atlası Okyanusya\Asya ve Türkiye*. (t.y). c.3, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, ss. 299 – 300.
- Armaoğlu, F. (1986). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914 – 1980*. Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, ss. 331 – 448.
- Armaoğlu, F. (1991). *Belgelerle Türk – Amerikan Münasebetleri (Açıklamalı)*. TTK Basımevi, Ankara, ss. 141 – 180.
- Artuç, İ. (Ekim 1990). *Kore Savaşlarında Mehmetçik*. Kastaş A.Ş. Yayınları, İstanbul, ss. 15 – 352.
- Askeri Ceza Kanunu, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/496.html>, 08.07.2011.
- Atalay, İ. (2001). *Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, s. 356.
- Ateş Yurdsever, N. (2008). Cumhuriyet Dönemi Türk Dış Politikaları. *Türk Dış Politikası Cumhuriyet Dönemi*. Bıyıklı, M. (Ed.), Gökkuşbu yayınları, İstanbul, s. 58.
- Aybars, E. (2006). *Atatürkçülük ve Modernleşme*. Zeus Kitabevi, İzmir, s. 134.
- Aydemir, Ş. S. (1966). *İkinci Adam*. c.I, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 293.

- Aydemir, Ş. S. (1967). *İkinci Adam*. c.II, Remzi Kitabevi, İstanbul, ss. 40 – 456.
- Aydemir, Ş. S. (1969). *Menderes'in Dramı?*. Remzi Kitabevi, İstanbul, ss. 138 – 175.
- Aydın Tarihi*. (Nisan 1945). No.137, s. 63.
- Bağcı, H. (Eylül 2007). *Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar*. ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayınları, Ankara, s. 11.
- Bayar, C. (1969). *Başvekilim Adnan Menderes*. (Ed.) Özdağ, İ., Baha Matbaası, İstanbul, ss. 33 – 34.
- Bertelssman Bugünkü Dünyamız Atlas Ansiklopedi 1993*. (t.y) c. 4, Medya Holding A.Ş., İstanbul, ss. 54 – 56.
- Bolsover, G. H. (Ekim – Kasım – Aralık 2005). 1815 – 1914 Tarihleri Arasında Rus Dış Politikasına Bir Bakış (II). Kurat, Y. T. (Çev). *Belgelerle Türk Tarihi*, 105 – 106 –107: 106.
- C. A. (1954). *Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakan Sorulan Sorular ve Cevapları*. 30..1.0.0.5.26..29.
- C.A. (20.9.1950). *Birleşmiş Milletler Emrine, Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harp Hali Hükümlerinden Bazılarının Uygulanması*. 030.18.01.02.123.77.17.
- C.A. (21.8.1950). *Başbakanın Kore'ye Asker Gönderilmesi İle İlgili Olarak Yaptığı Basın Toplantısındaki Beyanatın Senatör Mr. Fulbright İle Mundt'un Israrı Üzerine Kongre Zabıtlarına Geçirilmesi*. 030.01.102.630..9.
- C.A. (28.07.1950). *Kore Meselesine Karşı Birleşik Amerika'nın Durumu Hakkında Washington Basın Ataşeliğinden Alınan Yazı*. 030.01.102.630..6.
- C.A. (5.8.1950). *Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar*. 030.0.01.17.98.34.
- C.A. (5.8.1950). *Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor*. 030.01.102.630..8.
- C.A. *Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi*. 030.11.1.227.38.4.
- Cartier, R. (1975). *İkinci Dünya Savaşı*. c.I 1939 – 1942, Kılıçlıoğlu, S. (Çev.), Meydan Gazetecilik, İstanbul, ss. 44 – 179.

- Cumhuriyet*, 14 – 15 – 16 Mayıs 1950, 01 Haziran 1950, 27 Temmuz 1950, 23 Kasım 1950, 30 Kasım 1950, 4 Temmuz 1951.
- Çakmak, H. (Kasım 2004). *Uluslararası Krizler ve Türk Silahlı Kuvvetleri*. Barış Kitap Basım Yayın Dağıtım A.Ş., Ankara, ss. 243 – 249.
- Çavdar, T. (Mart 2004). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839 – 1950*. İmge Kitabevi, İstanbul, ss. 362 – 457.
- Çınar, B. (2009). Moğolların İkinci Japonya Seferi: Kyushu 1281. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*. 10: 37 – 55.
- Çufalı, M. (2004). *Türkiye'de Demokrasiye Geçiş Dönemi (1945 – 1950)*. Babil Yayıncılık, Ankara, s. 51.
- Denizli, A. (1994). *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*. Genelkurmay Basımevi, Ankara, ss. 44 – 156.
- Denizli, A. (2010a). *Kore Savaşı 1950 – 1953*. Turhan Kitabevi, Ankara, ss. 46 – 207.
- Denizli, A. (2010b). *Kore Savaşındaki Kunuri Kahramanları*. Turhan Kitabevi, Ankara, ss. 50 – 86.
- Denizli, A. (2010c). *Kore Savaşındaki Kumyangjang–ni Kahramanları*. Turhan Kitabevi, Ankara, ss. 8 – 149.
- Denizli, A. (Nisan 2005). Kore Harbinde 25 Ocak 1951 Kumyangjang–ni Muharebesi ve Kahramanlar Kahramanı Türk Birlikleri. *Kara Kuvvetleri Dergisi*, 4 (12): 5.
- Deringil, S. (Şubat 2003). *Denge Oyunu*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, ss. 143 – 252.
- Doğan, A. (Mayıs 2007). *Uzak Doğunun İncisi Kore*. Kariyer Yayınları, İstanbul, ss. 81 –125.
- Doğan, N. (2006). Türk Siyasal Partilerinin Uluslararası İlişkilere Yaklaşımı 1923–1980: Partilerin Benimsedikleri Dışişleri, Güvenlik ve Savunma Politikaları. *Uluslararası İlişkiler ve Türk Siyasal Partileri*, (Ed.) Doğan, N. ve Nakip, N., Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss. 121 – 123.
- Dora, C. (1960). *Kore Savaşı'nda Türkler 1950 – 1951*. İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, ss. 23 – 335.
- Dursun, D. (Eylül – Aralık 1998). Türkiye'de Tek Partili Rejimden Çok Partili Düzene Geçişin İç ve Dış Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi. *Yeni Türkiye*, 4 (23 – 24): 324 – 326.

- Ekinci, N. (2002). İnönü Dönemi ve II. Dünya Savaşı Yılları. *Genel Türk Tarihi*, c.8, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 649 – 682.
- Erdemir, S. (1956). *Muhalefetde İsmet İnönü Konuşmaları, Demeçleri, Mesajları, Sohbetleri ve Yazılarıyla*. (Der.), M. Sıralar Matbaası, İstanbul, s. 18.
- Erhan, Ç. (2009). ABD ve NATO'yla İlişkiler. *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, Oran, B. (Ed.), İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 525 – 543.
- Erkan, M. S. (2009). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası İle İlgili Değerlendirme*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss. 120 – 164.
- Ertem, B. (2009). Türkiye – ABD İlişkilerinde Truman Doktrini ve Marshall Planı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21): 378 – 391.
- Esmer, A.Ş. (1999). Savaş İçinde Türk Diplomasisi (1939 – 1945). *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 Ekim 1997*, TTK Basımevi, Ankara, s. 349.
- Ferro, M. (Kasım 2002). *Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine Sömürgecilik Tarihi*. Cedden, M. (Çev.), İmge Kitabevi, Ankara, ss. 166 – 167.
- Gazi Ali Aksoy*, 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli. (Görüşme Tarihi 09.06.2010)
- Gazi Ahmet Dağdeviren*, 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli. (Görüşme Tarihi 15.07.2010)
- Gazi Cuma Orhan*, 1929 Gaziantep, okur yazar değil, emekli. (Görüşme tarihleri 15.07.2010 ve 30.03.2011)
- Gazi Halil Tutar*, 1930 Nizip, okur yazar değil, emekli. (Görüşme Tarihi 20.04.2010)
- Gazi Hasan Kablan*, 01.07.1928 Kilis, okur yazar, emekli. (Görüşme Tarihi, 21.04.2011)
- Gazi Hüseyin Ekici*, 1926 Nizip, okur yazar, emekli. (Görüşme Tarihi 07.03.2010)
- Gazi Mehmet Kaya*, 09.1930 Yavuzeli, okur yazar, emekli. (Görüşme tarihleri 15.07.2010 ve 30.03.2011)
- Gazi Seydi Yetkin*, 1931 Gaziantep, okur yazar, emekli. (Görüşme Tarihi 13.08.2010)
- Gazi Şeyho Genç*, 1931 Gaziantep, okur yazar, emekli. (Görüşme Tarihi 09.06.2010)
- Gelişim Büyük Coğrafya Ansiklopedisi*. (1981). c.9, Gelişim Yayınları, İstanbul, ss. 2378 – 2383.

- Genelkurmay Başkanlığı. (1992). *Kore Savaşı Şehitlerinin Biyografileri*. Genelkurmay Basımevi, Ankara, ss. 97 – 730.
- Göksel, B. (1983). Hatıra ve Misalleriyle Askeri Tarih'in Milli Eğitim ve Kültürdeki Yeri ve Önemi. *Birinci Askeri Tarih Semineri*, Bildiriler IV, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, ss. 34 – 38.
- Göncü, G. (Ağustos 2002). Kore Savaşı Unutma Beni – Bir Savaş Vardı Uzakta. *Atlas*, 113: 114 – 135.
- Gönlübol M., Sander, O., Esmer, A. Ş., Ülman, A. H., Bilge, A. S. ve Sezer D. (1996). *Olaylarla Türk Dış Politikası*. Siyasal Kitabevi, Ankara, ss. 184 – 221.
- Güney Kore, <http://www.ulkeler.net/guneykore.htm>, (13.10.2010).
- Güngördü, E. (2006). *Devletler Coğrafyası (Siyasi, Fiziki, Beşeri ve Ekonomik Yönü İle)*. Asil Yayın Dağıtım, Ankara, ss. 531 – 537.
- Gürün, K. (1983). *Dış İlişkiler ve Türk Politikası (1939'dan Günümüze)*. AÜSBF ve Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi, Ankara, ss. 42 – 148.
- Gürün, K. (1999). 17 Aralık 1925 Türk – Rus Antlaşması. *Türk – Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491 – 1992 Ankara, 12 – 14 Aralık 1992*. TTK Basımevi, Ankara, ss. 138 – 187.
- Hale, W. (2000). *Türk Dış Politikası 1774 – 2000*. Demir, P (Çev.), Arkeoloji ve Sanat, İstanbul, ss. 52 – 114.
- Hasgüler, M. ve Uludağ, B. M. (Ekim 2004). *Devletlerarası ve Hükümetler – dışı Uluslararası Örgütler Tarihçe, Organlar, Belgeler, Politikalar*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ss. 62 – 132.
- Haytaoğlu, E. (2002). 1945'te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişte Bir İlk: Milli Kalkınma Partisi. *Türkler*, c. 16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 783 – 797.
- Hürriyet*, 23 Mayıs 1950, 28 Temmuz 1950, 29 Kasım 1950, 28 Temmuz 1953.
- İnan, S. (Mart 2005). *Popüler Tarih Sözlüğü*. Adres Yayınları, Ankara, s. 68.
- Kabasakal, M. (1991). *Türkiye'de Siyasal Parti Örgütlenmesi 1908 – 1960*. Tekin Yayınevi, İstanbul, ss. 128 – 167.
- Kamel, A. (1999). İkinci Dünya Savaşı Bitiminden Günümüze Kadar Türk – Rus İlişkileri. *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç Ankara, 15 – 17 1997 Sempozyuma Sunulan Tebliğler*, TTK Basımevi, Ankara, s. 410.

- Kırkpınar, L. (2000). Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları*. III (9 –10): 87 – 96.
- Kissenger, H. (2002). *Diplomasi*. Kurt İ. H. (Çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, ss. 432 – 456.
- Koçak, C. (2010). *Türkiye’de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları 1945 – 1950*. c.1, İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 674 – 689.
- Koltuk, D. A. (Ağustos 2008). II. Dünya Savaşı’ndan Sonra Çok Partili Hayata Geçişte CHP ve İsmet İnönü. *TSA*. 12 (2): 35 – 63 .
- Kore Gerçeği*. (2002). İçen, H. (Çev.), Kore Enformasyon Ajansı, Ankara, s. 8.
- Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950–1953)*. (1975). Genelkurmay Basımevi, Ankara, ss. 5 – 417.
- Kore Savaşı’nın 60. Yıldönümü Anılırken Yarımada Hala Gergin*. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2010/06/100625_korean_war.shtml, (07.07.2010).
- Kore, Kore’de Cereyan Eden Muharebelerden Alınacak Dersler*. (1979). Genelkurmay Basımevi, Ankara, ss. 213 – 517.
- Kurtuluş, R. (2002). Kore Cumhuriyeti. *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.26, TDV Yayınları, Ankara, s. 199.
- Kuzey Kore, <http://www.ulkeler.net/kuzeykore.htm>, (13.10.2010).
- Küçük, N. E. (2009). *Hatay’daki Kore Gazilerinin Gözünden Kore Savaşı*. Mezuniyet Ödevi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, s. 9.
- Langlois, G., Boismenu, J., Lefebvre, L. ve Regimbald, P., (Mart 2003). *20. yüzyıl Tarihi*. Turan Ö. (Çev.), Nehir Yayınları, İstanbul, ss. 32 – 261.
- Lee, H. C. (2007). *Siyasi Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açından Türkiye – Kore İlişkileri*. AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, ss. 4 – 56.
- Lefebvre, M. (2005). *Amerikan Dış Politikası*. Yerguz İ. (Çev.), İletişim Yayınları, İstanbul, s. 30.
- Legion Of Merit, http://en.wikipedia.org/wiki/Legion_of_Merit, (05.08.2011).
- Lewis, B. (2004). *Modern Türkiye’nin Doğuşu*. Kıratlı, M. (Çev.), TTK Basımevi, Ankara, s. 304.
- Mc Evedy, C. (Eylül 2005). *Yakınçağ Tarih Atlası 1815’ten 2000’e Avrupa*. Anadol, A. (Çev.), Sabancı Üniversitesi, İstanbul, s. 78.
- Mütercimler, E. ve Öke, M. K. (Haziran 2004). *Düşler ve Entrikalar Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Alfa Yayınları, İstanbul, ss. 21 – 54.

- Oran, B. (2009). 1939 – 1945: Savaş Kaosunda Türkiye: Görelî Özerklik – 2. *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, Oran, B (Ed.), İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 387 – 474.
- Öke, M. K. (1990). *Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore 1950 – 1953*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul, ss. 20 – 173.
- Öz, E. (Mart 1996). *Feodalizm*. BDS Yayınları, İstanbul.
- Özey, R. (2005). *Dünya ve Ülkeler Coğrafyası*, Aktif Yayınları, İstanbul, s. 100.
- Öztuna, Y. (2006). *Tarih ve Politika Ansiklopedisi*. Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul, s. 203 – 204.
- Öztürk, K. (1999). *Türk Parlamento Tarihi TBMM – IX. Dönem 1950 – 1954*. c. I, TBMM Basımevi Müdürlüğü, Ankara, ss. 532 – 600.
- Özüçetin, Y. (2002). Demokrasiye Geçiş Demokrat Parti'nin Kuruluşu, 1946 Seçimleri. *Genel Türk Tarihi*, c. 9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 17 – 20.
- Roberts, J. M. (Haziran 2003). *Yirminci Yüzyıl Tarihi*. Gül, S. (Çev.), Dost Kitabevi, Ankara, s. 67.
- Sander, O. (Ekim 2006). *Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e*. İmge Kitabevi, Ankara, ss. 261 – 264.
- Sander, O. (Haziran 2006). *Türkiye'nin Dış Politikası*. (Der.) Melek Fırat, İmge Kitabevi, Ankara, s. 38.
- Sander, O. (Şubat 2007). *Siyasi Tarih 1918 – 1994*. İmge Kitabevi, Ankara, ss. 70 – 260.
- Saray, M. (2000). *Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin NATO'ya Girişi III. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Hatıraları ve Belgeleri*. AKDITYK Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, ss. 79 – 121.
- Sarımay, Y. (2002). Türkiye'nin NATO'ya Girişi. *Türkler*. c. 16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 926.
- Shillony, A. B. (Ağustos 2008). 1904 – 05 Rus – Japon Savaşı Neden Unutuldu ve Neden Hatırlanmalı. İlkaya, N. (Çev.), *Toplumsal Tarih*, 176: 89.
- Son Posta*, 12 Mayıs 1946, 26 Temmuz 1950.
- Soysal, İ. (2000). *Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağlıları*. c. II (1945 – 1990), Kesim A (Çok Taraflı Bağlılar), TTK Basımevi, Ankara, ss. 3 – 85.
- Soysal, İ. (Nisan 1982). 1939 Türk – İngiliz – Fransız İttifakı. *Belleten*, XLVI (182): 367 – 414.

Suh, J. (1999). Kore – Türk İlişkilerine Genel Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası Konferans Atatürkçülük ve Modern Türkiye Ankara 22 – 23 Ekim 1998*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, s. 679.

Tahsin Yazıcı, <http://www.korea-fans.com/forum/korede-bir-turk-general-tahsin-yazici-t-11963.html>, (17.07.2011).

TBMM. (Haziran 2010). *TBMM Albümü (1920 – 2010)*. c. 2 (1950 – 1980) TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara, ss. 587 – 660 – 710.

The Turkish Brigade, www.korean-war.com, (20.07.2008).

Toker, M. (1970). *Tek Partiden Çok Partiye*. Milliyet Yayınları, İstanbul, s. 76.

Turan, Ş. (Mayıs 1999). *Türk Devrim Tarihi*. 4. Kitap Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye (10 Kasım 1938 – 14 Mayıs 1950), Bilgi Yayınevi, Ankara, ss. 216 – 218.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü. (1981). *Bütün Değişiklikleri İle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ve İlgili Kanunlar*. Başbakanlık Basımevi, Ankara, ss. 50 – 72.

Türkiye'nin Kore Savaşı'na Katılışı ve Savaşın Türkiye İçin Önemi, www.tsk.mil.tr/8_TARİHTEN_KESİTLER_8_8_Turk_Tarihinde_Onemli_Gu_nler/kore_savasi/kore_savasi.htm, (28.07.2008).

Ulus, 13 Mart 1947, 12 Aralık 1950, 12 Ocak 1950.

Ülker, M. *Şehit Albay Nuri Pamir*, <http://www.snpl.k12.tr/okulum/Sayfa.asp?islem=2&SayfaNo=147>, (07.08.2011).

Vakit, 23 Ağustos 1946.

Vatan, 24 Kasım 1950.

Yalta, B. (2005). *Kunu-ri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler (26.XI.1950–24.I.1951)*. AKDITYK Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, ss. 12 – 729.

Yazıcı, T. (1963). *Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım*. Ülkü Basımevi, İstanbul, ss. 37 – 321.

Zürcher, J. E. (2004). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. Gönen, Y. S. (Çev.), İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 291 – 308.

EKLER

Ek A. 1. 1. Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakana Sorulan Sorular ve Cevapları

BAŞBAKANLIK
MUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Sayın Adnan Menderes,
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı,
Ankara-Türkiye

Ekselans,

Kore'deki tecavüze karşı konulmasına yardım için Türk kitalarının Birleşmiş Milletler emrine verileceği haberi ile ilgili olarak aşağıdaki sualleri zâti âlilerine arz etmek cür'etinde bulunuyorum.

1- Hangi amiller, Türk Hükümetini, Kore'de sulhun yeniden teessüsüne yardım gayesiyle Birleşmiş Milletler tarafından vukubulan silahlı kuvvetler gönderilmesi talebine icabet etmeğe sevkettir?

2- Birleşmiş Milletlerin Kore'deki tecavüze karşı koyma kararının sair bölgelerde tecavüze girişme cesaretini kırabileceğine inanıyorsunuzuz?

3- Kanaatinizce Birleşmiş Milletler Kore'de filen harekete geçmemiş olsalardı, netice ne olurdu?

4- Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin Kore'de ergeç muzaffer olacaklarından eminmisiniz?

5- Birleşmiş Milletlerin Kore'de kazanacağı bir zaferin Dünya Sulhunun korunması bahsinde Büyük Doğu ve Batı Devletleri arasında mustakbel bir anlaşmayı kolaylaştıracağına inanıyorsunuzuz?

Kingsbury Smith,
Amerikan International News
Service'in Avrupa
Genel Müdürü

030	01			5	26	29
-----	----	--	--	---	----	----

Ek A. 1. 2. Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakana Sorulan Sorular ve Cevapları

[1954]

BAŞBAKANLIK
MUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Sayın Kingsbury Smith,
Amerikan International News Service'in
Avrupa Genel Müdürü

1- Türkiye, Birleşmiş Milletler Şartına bağlılığına her zaman ilân etmiştir. Hükümetimizin kanaatine, bir bütün teşkil eden barışın korunmasının en kuvvetli teminatı, meşhûr Şartın sadakatle yerine getirilmesinde mündemiçtir. Bunun içindir ki Birleşmiş Milletlere üye her devletin vecibelerini tereddütsüz icra mevkiine koymasını zaruri sayarız.

2- Nereden gelirse gelsin tecavüze uğramış herhangi bir memleketin yardım talebine icabet, bütün üye devletlerin vazifesidir. Şart mucibince ilk defa vukubulan bu yardım talebi karşısında, Üyelerin büyük ekseriyetinin müsbet cevap vermiş olmalarının umumî barışı korumak ve yeni tecavüzleri önlemek bakımlarından ehemmiyetli ve umit verici olduğu aşikârdır. Diğer yandan, Şartın derpiş ettiği veçhile, Dünya emniyetini ve barışını korumakla mükellef bir Milletlerarası askerî teşkilâtın biran evvel kurulmasındaki zaruret bu hadise ile de belirmiş bulunduğundan, bu konunun ciddiyetle ele alınması hususunun daha fazla geciktirilmesi caiz olmayacağı düşüncesindeyiz.

3- Birleşmiş Milletlerin, nerede vukubulursa bulsun bir tecavüz karşısında harekete geçmemesi yeni tecavüzlere yol açar ve nevama tecavüze prim teşkil ederdi.

4- Birleşmiş Milletler arasında dayanışma mevcut oldukça, hakın ve barışın tecavüze galebe çalacağından şüphe edilmemelidir.

./..

030	01			5	26	23
-----	----	--	--	---	----	----

Ek A. 1. 3. Birleşmiş Milletler'in Kore Harekatı İle İlgili Başbakana Sorulan Sorular ve Cevapları

BAŞBAKANLIK
MUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

-2-

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

5- Türkiye, her barış sever memleket gibi, bundan böyle karşılıklı anlayış zihniyetinin hakim olmasını ve barışa ulaşılmasını samimiyetle arzu ve ümit etmektedir.

Saygılarımla,

Türkiye Başbakanı
Adnan Menderes

030	01			5	26	23
-----	----	--	--	---	----	----

Ek A. 2. 1. Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
T. C.
P. T. T. İ. O. M.

Devlet telgraf mühaberetinden dolayı mesuliyet kabul etmez

(Önek B 1)
Yol
Servis saatleri

TELGRAF
11144

Adres: SAYIN ADNAN MENDERES BASBAKAN
ANKARA.

Sıra No	UK No	No	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
				Tarih	Saat			Tarih	Saat	
	KAYSERİ	607	40	5.8.	10	HUSUSİ		5.8.	12	ZELİHA

Kore tecavüzüne karşı hükümetimizin aldığı tarihi kararı harfiyen tasvip eder bu kararı kötülemek isteyen maskof yarıdakçılarının gözlerini ki kızıl maskeyi indirmenizi saygı ile arz eder hürmetler sunarız.
Kayseri bez fabrikası işçileri
adına bas memessil suleyman gullü.

(D. D. Başmüdürlüğü - 5004 - 1946)

030 01 17 38 34

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
P. T. T. İ. O. M.

Devlet telgraf mühaberetinden dolayı mesuliyet kabul etmez

(Önek B 1)
Yol
Servis saatleri

TELGRAF A7

Adres: 12065

ELT ANKARA SAYIN BAS BAKAN ADANAN MENDERES

Sıra No	UK No	No	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
				Tarih	Saat			Tarih	Saat	
+35	ORDU	336	29	5/8/950	15/15	=				

DUNYA SULHUNU KORUMASI İÇİN KOREYE FİLT YARĐMA HUKUMETCE VERİLEN KARARIN YERİNDE OLDUGUNU ORDU KIRAZLIMANI MAHAL EST HALKI NAMINA TEBRİKLERİMİ SUNARIM = İHTİYAR KURULUNDAN BİLAL YESTİLBÜCAK +++==++=

(D. D. Başmüdürlüğü - 5004 - 1946)

030 01 17 38 34 29

Ek A. 2. 2. Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar

T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF

11915

Yol

=SAYIN ADNAN MENDERES BAS BAKAN ANKARA

Sıra No	Ok	Merkez	No	İÇTİMAK	VERİLDİĞİ	RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI	İMZA
			948	EVRESE	6 34	8/8/50	11/55	Tarih - Saat	

KÖRAYE YAPILAN ASKERİ YARDIMLA DUNYA SULHUNUN BAKASI VE
TARINDE KUSELLEN OLAN MERTLIGINIZE VUZEL BIR ÖRNEK TESKIL
L EDER YERINDE KARARINIZ DEVRENDI HAYRANLIKLA
KARSILANMISDIR DEMOKRAT HUKUMETININ HER ZAMAN VE ISDE GLDUGU
GIBI BU AZIRLI KARARI BUTUN KALBIRIZLA TASVIP EDER HASNNN
HURMETLERINIZI SUNARIZ -GELTEGLU ILCESI EVRESE BUCAGI
DEMOKRATLARI HANINA HASAN REKCAN ++++++HASAN PEKCAN

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF

11200

Yol

=SAYIN ADNAN MENDERES BAS BAKAN
ANKARA +

Sıra No	Ok	Merkez	No	İÇTİMAK	VERİLDİĞİ	RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI	İMZA
234-		TRABZON	720	27 4 8 21 10 +		HUSUSİ		Tarih - Saat	

KOREYE YARDIM KARARINIZLA TURKU AHDINA BAGLILIK BAKIMINDAN
GOSTERDIGINIZ ISABETLI ORNEK BIZLERI MUTEHASSIS ETTI TEBRIK
EDER HURNETLER SUNARIM + MERKEZ ILCE BASKANI MAHMUT FANDAKLI +++

030 01 17 98 34

Ek A. 2. 3. Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararlarını Tasvip Eder Telgraflar

T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF

(Örnek B. 1)
Yol

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez

Adres: **ELT SAYI N BASBAKAN
ADNAN MENDERES ANKARA.**

11486

Servis işaretleri

Sıra No	İlk Merkez	No	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA	
				Tarih	Saat			Tarih	Saat		
		16	ZONGULDAK	744	52	5	10	HUSUSİ			
									5.8.15	45	ZELİHA

Sulhün korunması için Türk ana yasasına ve körleşmiş milletler anayasasına uygun olarak koreye yardım için aldığımız karar büyük Türk milletinin bağrından kopan bir karardır. perşembe akşamı il merkezinden yapılan toplantıda tarihi kararımız görülmüş ittifakla tasvip edilmiştir. büyük asil Türk milleti sizinle beraberdir. D.P.Zonguldak İl bşk. Hakkı Hilaleci.....

030 01 17 98 39 12

T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF

(Örnek: B. 1)
Yol

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez

SAYIN ADNAN MENDERES
BASBAKAN ANKARA +

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Servis işaretleri

Sıra No	İlk Merkez	No	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
				Tarih	Saat			Tarih	Saat	
++++++		158	URFA	169	30	4	8	16		

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KARARI GEREĞİNCE KORE HARBİNE TÜRKİYE HÜKÜMETİNİN BİRİNCİ OLARAK YARDIMI BİZLERDE GURUR VE NESE YARATMIŞTIR SAYGILARIMLA URFA DP KURTULUŞ OCAK BSK MEMET OKUDAN

030 01 17 98 39 15

Ek A. 2. 4. Hükümetin Kore Savaşı İle İlgili Kararların Tasvip Eder Telgraflar

(Örnek: B. 1)

T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF
11460

Yol
Servis İşaretleri

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmem

Adres: ANKARA SAYIN ADNANMENDERES
BAS BAKAN =

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

5 ALINDIĞI İMZA

Sıra No	İlk Merkez	No	KELİME	VERİLDİĞİ	RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI	İMZA
+	6162	LBURGAZ	57	100	5	8	10	== Ort

BUGÜN TOPLANAN İLCEMİZ TEŞKİLATINA MENSUP PARTİLİLER
TECAVUZE ÖĞRAYAN GÜNEY KÖREYE TEAHHUTLERİMİZ DAİRESİNDE
4500 KİŞİLİK BİR SAVAS BİRLİĞİNİN SEVKİNE DAİR
HUKUMETİMİZİN ALDIĞI KARARI HARARETLE TASVIP VE HER
TURLU HATALI SİYASETLERİNE RAĞMEN / HARİCİ SİYASETTE HER
MEVZUDA VE HER VECHİLE PARTİMİZİN KENDİLERİNİ TAKVİYE
ETMESİNE MUKABİL MEMLEKETİNİZİ BÜYÜK SİYASİ MENFAATLAR

(D. D. Hazretvi - 1984 - 1988)

(Örnek: B. 1)

T. C.
P. T. T. İ. G. M.

TELGRAF

Yol
Servis İşaretleri

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmem

Adres: DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Sıra No	İlk Merkez	No	KELİME	VERİLDİĞİ	RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI	İMZA

SAGLAYACAGINDAN SUPHE ÖLMİYAN ASIL KARAR VERMİSLERDİR
HURMETLE ARZEDERİM == LULEBURGZ DEMOKRAT PARTİ İLE
İDAREKURULU 2 NCI BASKANI ÖMER LÜTFU SÖNMEZ SİK ++++

(D. D. Hazretvi - 1984 - 1988)

030 01 17 38 39

Ek A. 3. 1. Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
T. C.
BAŞBAKANLIK
Basın - Yayın ve Turizm Genel Md.
Büro Müdürlüğü
Sayı : 558/1426

Ankara: 5/8/1950

F 11

Sayın Bay
Basri Aktaş
Başbakanlık
Hususi Kalem Müdürü

Hükümetimizin Kore'ye askerî yardım kararının Birleşik Amerika'daki akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine girmek hususundaki teşebbüslerimizden bahseden neşriyat hakkında New York Haberler Bürosu Müdürlüğünden alınan 28 temmuz 1950 tarih ve 5778 sayılı yazı sureti leffen takdim edilmiştir.

Sayın Başbakan'a ve Başbakan Yardımcısı Sayın Samet Ağaoğlu'na arzına delâletinizi rica ederim.

Cumhurbaşkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına ve Dışişleri Bakanlığına yazılmıştır.

Genel Müdür -

Dr. Halim Alyot

(Dr. Halim Alyot)

Verilen cevaplarda : Daire ve Şube adının yazılması

030	01			102	630	8
-----	----	--	--	-----	-----	---

-3-

Ek A. 3. 2. Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor

DEVLET ARŞİVLEĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
T. C.

BAŞBAKANLIK
BASIN ve YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Büro Müdürlüğü
Sayı .....

Tarih: 28 Temmuz 1950
Sayı: 5778

Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne

Takdir buyrulacağı üzere, Hükümetimizin Kore'ye askeri yardım göndermek hususundaki kararı, burada son derece müspet akisler uyan-dırmaştır. New York'taki büyük gazeteler, haberi birinci sahifelerinde yayınladıkları gibi, New York Herald Tribune gazetesi, 27 Temmuz 1950 tarihli sayısında İngiliz Hükümetinin yardım kararını yayınlarken, "Türkiye'den sonra İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda da Kore'ye asker gönderecekler" başlığını kullanmıştır.

Yardım kararımız, radyolarda bir iki defa tekrarlanmıştır. Bu konudaki tefsirlere bir misal teşkil etmek üzere, Mr. Fulton Lewis'in 26 Temmuz Çarşamba günü saat 19.00 da New York'ta WCR radyosundaki konuşmasının Türkiye hakkındaki kısmını arz ediyorum.

"Bilhassa Türkiye'nin askeri yardım teklifi çok manalıdır. Çünkü, bu küçük memleket, dünya harbinin hitamındanberi Sovyet namlusunun ağzında oturmakta, Rusya'nın ve peyklerinin daimi tazyiki altında bulunmaktadır.

Komünistler, Yunanistan'la birlikte Türkiye'ye de hakim olmağa çalıştıkları zaman biz Türkiye'ye silah yardımıyla bulunmuştuk. Doğu Avrupa'daki komünist tehdidini hakikaten Amerika önlemişti. Fakat, dünyanın diğer kısımları ile olan münasebetlerimizde yapılan yardımdan dolayı takdir görmek ender tesadüf edilen bir meta olduğundan, bu günkü durumda ve bilhassa bu şartlar içinde Türkiye'nin yardım teklifi son derece ferahlatıcıdır."

NBC ve WPIX televizyon istasyonlarında ordumuzun manevralarını gösteren eski filimlerimizden parçalar yayınlanmıştır.

Güvenlik Konseyine iştirakimiz hakkında WLIB istasyonunda Mr. Estelle M. Sternberger tarafından Güvenlik Konseyine seçilmemiz hakkında yayınlanan konuşmada şöyle denilmektedir :

"Birleşmiş Milletler, Arap Devletlerinin Kore, meselesi karşısındaki çekingen durumunu müşahede ederken, Güvenlik Konseyine Orta Doğudan seçilecek üyeyi düşünmektedir. Türkiye Kongreye girmek için açık ve agresif bir kampanyaya başlamıştır. Türkiye, Orta Doğu için umumiyetle bir Arap Devletine verilen konsey azalığının yalnız Arap Birliği üyelerine inhisar ettirilmemesini belirtmektedir. Aynı zamanda, Orta Doğuda en kuvvetli devlet olduğunu ileri sürmekte ve Genel Kurul tarafından seçilmeğe layık olduğunu ilham etmektedir. Arap Birliğinin azaları ise, üyeliğin Lübnan, Irak veya Suriye'ye isabet edeceğini tahmin etmektedirler.

Bugünkü buhran muvacehesinde, Arapların, değişen ve mütereddit durumları karşısında, Konsey üyeliğine demokrat bir hükümet idaresine giren Türkiye'ye vermek daha emin olacaktır."

Keyfiyeti yüksek bilgilerine sunarken, Büromuzun listesinde

Verilen cevaplarda : Daire ve Şube adının yazılması

030	01			102.630.8
-----	----	--	--	-----------

Ek A. 3. 3. Türkiye'nin Kore'ye Askeri Yardım Kararının ABD'deki Akisleri ve Birleşmiş Milletler Konseyine Girmek Hususundaki Teşebbüslerinden Bahseden Neşriyat Hakkında New York Haberler Bürosundan Alınan Rapor

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
 CUMHURİYET ARŞİVİ
 T. C.
 BAŞBAKANLIK
 BASIN ve YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
 Büro Müdürlüğü
 Sayı : .....

- 2 -

bulunan mezkûr tefsircilerle memleketimiz hakkındaki müspet yayınları münasebetle tekrar temas edildiğini ve ilgilerini takviye maksadile kendilerine teşekkür edildiğini ayrıca saygılarımla arz ederim.

Nuri Eren
 Haberler Bürosu Müdürü

Verilen cevaplarda : Daire ve Şube adının yazılması:

330 01 102 620 8

3

Ek A. 4. 1. Başbakanın Kore'ye Asker Gönderilmesi İle İlgili Olarak Yaptığı Basın Toplantısındaki Beyanatın Senatör Mr. Fulbright İle Mundt'un Israrı Üzerine Kongre Zabıtlarına Geçirilmesi

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GÜZELHİSAR YOLU

BAŞBAKANLIK
Basın - Yayın ve Turizm Genel Md.
Büro Müdürlüğü
Sayı : 670

Ankara: 21/8/1950

F41

Sayın Bay
Basri Aktaş

Başbakanlık
Hususi Kalem Müdürü

Sayın Başbakanımızın Kore'ye 4500 kişilik bir askeri birlik gönderilmesiyle ilgili olarak bir basın toplantısında yaptığı beyanat New York Haberler Büromuz ile Washington Basın Ateşeliğimiz tarafından Amerika'daki haber ajanslarına, gazetelere ve Kongre üyelerine bildirilmişti. Bu kerre Washington Basın Ateşeliğimizden alınan bir yazıda Ayan Meclisi azalarından olup daima memleketimiz lehinde konuşan Senatör Fulbright ile Senatör Mundt'ın geçenlerde Kongrede cereyan eden görüşmeler esnasında Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararından bahsederek Sayın Başbakanımızın sözü geçen beyanatının Kongre zabıtlarına aynen geçirilmesini istedikleri ve bu teklifin ittifakla kabul edildiği bildirilmektedir.

İki Senatör tarafından bu hususta Kongrede yapılan ve 9 Ağustos 1950 tarihli Kongre tutanaklarında neşredilen beyanatlarının Türkçe tercümeleri takdim kılınmaktadır. Arzını saygı ile rica ederim.

Genel Müdür v.

(Handwritten signature)

(Dr. Halim Alyot)

(Handwritten notes and signatures)

Verilen cevaplarda : Daire ve Şube adının yazılması

030	01			102	630	9
-----	----	--	--	-----	-----	---

2-

Ek A. 4. 2. Başbakanın Kore'ye Asker Gönderilmesi İle İlgili Olarak Yaptığı Basın Toplantısındaki Beyanatın Senatör Mr. Fulbright İle Mundt'un Israrı Üzerine Kongre Zabıtlarına Geçirilmesi

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Amerikan Kongresinin 9 Ağustos tarihli tutanağından alınmıştır:

Türk Kara Kuvvetlerinin Kore Harbine İştiraki

Mr. Fulbright- Bay Başkan, bir kaç gün evvel Türkiye Kore harbine iştirak etmek üzere 4500 kişilik tam teçhizatlı bir kuvvet göndermeyi teklif etmiştir. Sözlerimin bir kısmı olarak, Türk Başkanı Adnan Menderes'in bu mevzudaki bir demecini nakleden bir basın haberinin tutanağa geçirilmesinin oy birliği ile tasvibini isterim. Kanaatimce bu demec, Türkiye'de vuku bulmakta olan aydın ilerlemelerin diğer bir delilidir ve memleketimiz halkı için dünyanın o bölgesindeki olaylar hakkında kuvvetli bir teminat teşkil etmektedir.

Hiç bir itiraz olmadığı için demecin tutanakta yayınlanmasına karar verilmiştir :

Amerikan Senatosundan:

Mr. Mundt- Bay Başkan, şimdi elimde, Türk Haberler Bürosu tarafından yayınlanmış olan ve Türk Başbakanının Türkiyenin Korede çarpışan Birleşmiş Milletler kuvvetlerine yapacağı yardım hakkında izahat veren bir demecini havi bulunan bir haber bülteni var. Demec, cesaret verici mahiyette ve şayanı takdirdir; bunun için tutanağın ekinde yayınlanmasının oy birliği ile tasvibini istiyorum.

İtiraz olmadığından demec tutanağın ekinde yayınlanmıştır.

030	01			102	630	9
-----	----	--	--	-----	-----	---

Ek A. 5. 1. Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi

T. C. BAŞBAKANLIK YAZI İŞLERİ VE SİCİL MÜDÜRLÜĞÜ		ÖZETİ :						
		Karar No. 24754						
Gelen evrakın	Tarihi	10/10/1951						
	No.	69287						
	Yazan Memur	F. Erkey						
	Yazı tarihi	11/10/1951						
	Beyaz eden							
	Beyaz tarihi							
	Karşılaştıranlar							
	Dosya No.							
	Gidiş No.	$\frac{2/1734}{24754}$						
	Ekleri	1						
Sevk tarihi	27-10-951							
Kaydeden								
Not :								
		<p>Millî Savunma Bakanlığına</p> <p>Genelkurmay Başkanlığı;</p> <p>10/10/1951 tarih ve 69287 sayılı tezkereye karşılıktır:</p> <p>Cumhurbaşkanı tarafından onanmış olan karar örneği ilişik olarak sunulmuştur.</p> <p>11-10-951</p> <p style="text-align: right;">Başbakan yerine Müsteşar</p> <p style="text-align: center;">11. 10. 951</p>						
		<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>030</td> <td>11</td> <td>1</td> <td>27</td> <td>38</td> <td>4</td> </tr> </table>	030	11	1	27	38	4
030	11	1	27	38	4			

Ek A. 5. 2. Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi

T. C.
M. S. B.
Genelkurmay Başkanığı
Personel Bşk.
I. ř. .... K.
Sayı : .....

Ankara

195

Özet:

K A R A R

29753

1- Kore Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetler Komutanı Tüm-
general Tahsin Yazıcı(328-b-3)nın Kara Kuvvetleri Komutanlığı Zırh-
lı Birlikler Dairesi Başkanlığına ve 10. Tümen Komutan Yardımcısı
Tuğgeneral Namık Arđuç(332-2)un Kore Birleşmiş Milletler Türk Silah-
lı Kuvvetler Komutanlığına atanmaları uygun görülmüştür.

2- Bu kararı Milli Savunma Bakanı yürütür.

27 Ekim 1951

CUMHURBAşKANI

c. *T. İnönü*

İlişigi:

Başbakan

Milli Savunma Bakanı

A. Menderes

M. K. Ayar

030	11	1	227	38	4
-----	----	---	-----	----	---

Cevaplarda ř. nin isim, tarih ve No. nun yazılması lazımdır.

Ek A. 5. 3. Kore'ye Gidecek Birliği, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'nın Komuta Etmesi

T. C.
M. S. B.
Genelkurmay Başkanığı
Personel Bşk.
I I . ř . . . . K.
Sayı : 69287

Ankara		
10	Ekim	1951

Özet:

Başbakanlığa

Bir Tuğgeneral ve Bir Tuğgeneralin atanmaları hakkındaki karar ilişik olarak sunulmuştur.
Sayđı ile arz ederim.

Milli Savunma Bakanı

M. K. K. K.

İlişiği:

Yazıcı İ. M. M.
11. 10. 951

030	11	1	227	38	6
-----	----	---	-----	----	---

1/24754

Cevaplarda ř. nin isim, tarih ve No. nun yazılması lazımdır.

BAşBAKANLIK EVRAK		
Tarih	Numarası	Eki
11.10.951	K/1334	2

Ek A. 6. 1. Birleşmiş Milletler Emrine, Kore'ye Gidecek Olan Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarına Kanunlarımızda Yazılı Harp Hali Hükümlerinden Bazılarının Uygulanması

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

KARAR

Karar Müdürlüğü

Karar sayısı

3

11940

Birleşmiş Milletler emrine Koreye gidecek olan Türk silahlı kuvvetleri mensuplarına kanunlarımızda yazılı harp hali hükümlerinden aşağıda yazılı olanların uygulanması; Milli Savunma Bakanlığının 10/8/1950 tarihli ve 209974 sayılı yazısı üzerine, 1811 sayılı kanunun 4790 sayılı kanunla değiştirilen 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 20/9/1950 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

A- Askeri ceza kanununda yazılı harp hükümleri,
B- Türk ceza kanununda yazılı harp hali, harp zamanı ve harp esnasında tabiriyle yazılı ceza hükümleri,
C- Askeri yargılama usulü kanununda yazılı seferde tatbik edilecek usulî hükümler,

D- 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı kanununun 39 uncu maddesinin B fıkrası ile geçici 83 üncü maddesi gereğince Subay, Askeri Memur ve Gedikli Erbağların emeklilik ve istifa muamelelerinin 20/9/1950 tarihinden itibaren geri bırakılması, ve 36 nci maddesinin A fıkrası ile 64 üncü maddesi ve 69 uncu maddesinin D fıkrası ve 4273 sayılı Subaylar heyetine mahsus terfi kanununun 10, 11 ve 13 üncü maddeleri hükümlerinin, Türk silahlı kuvvetler birliğinin Birleşmiş Milletler emrine giriş tarihinden itibaren tatbikine başlanması,

E- Subayların ailelerine 203 sayılı kanunun 2 nci maddesi gereğince birer emir eri verilmesi,

F- 1776 sayılı kanuna göre kuvvetli er tayini verilmesi,

CUMHURBAŞKANI

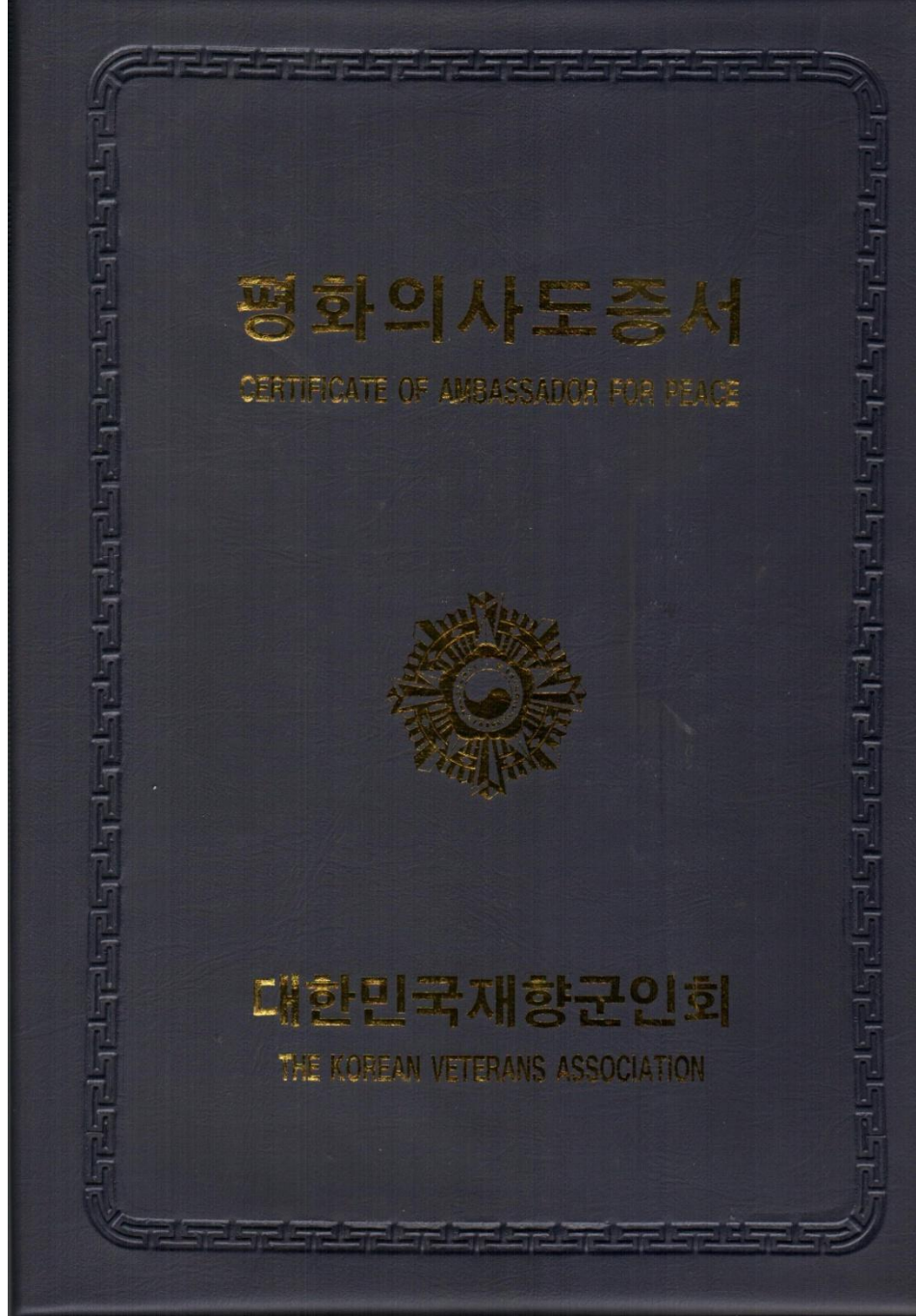
C. Bayar

030 18 01 02 143 44 72

Başbakan <i>A. M. İsmail</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>S. Ağır</i>	Devlet Bakanı <i>T. F. K. K.</i>	Adalet Bakanı <i>M. F. K.</i>
Millî Savunma Bakanı <i>R. S. T.</i>	İçişleri Bakanı <i>A. M.</i>	Değişleri Bakanı <i>F. Köpür</i>	Maliye Bakanı <i>K. K.</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>J.</i>	Bayındırlık Bakanı <i>H. B.</i>	Ek. ve Ticaret Bakanı <i>S. K.</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>D. K.</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>M. İ.</i>	Tarım Bakanı <i>M. S.</i>	Ulaştırma Bakanı <i>S. K.</i>	Çalışma Bakanı <i>H. K.</i>
			İşletme Bakanı <i>M. K.</i>

Ek A. 7. Kore Savaşı Hatırası Olarak PTT Tarafından Basılan Posta Pulları

Ek A. 8. 1. Güney Kore Cumhuriyeti Tarafından Türkiye Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi

Ek A. 8. 2. Güney Kore Cumhuriyeti Tarafından Türkiye Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi

Ek A. 8. 3. Güney Kore Cumhuriyeti Tarafından Türkiye Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi

**“BARIŞ BÜYÜKELÇİSİ”
Resmi Bildiri**

Kore Savaşı sırasında sizin ve ülkenizin, Kore Cumhuriyeti'nin hürriyeti ve demokrasisinin korunmasında göstermiş olduğu yardımlardan dolayı, Kore Halkı adına sonsuz teşekkürlerimi sunmaktan onur duyuyorum.

Özgür ülkemizin yeniden kurulması için, aziz fedakarlığınızın hatırasını kalbimizde daima muhafaza edeceğiz.

Minnet dolu takdirlerimizle, değerli katkılarınızdan dolayı, sizi, Kore Cumhuriyeti halkının bütün iyi dilekleriyle “BARIŞ BÜYÜKELÇİSİ” ilan etmekten onur duyuyor, iki ülke arasındaki saygı ve dostluğun gelecek nesillere örnek olacak şekilde ebediyen devam etmesi umuduyla, size bu Savaşa Katılma Madalyası ile Belgesini sunuyorum.

김양

Kim, Yang
Minister,
Patriots and Veterans Affairs
Republic of Korea

박세직

Park, Seh-Jik
MG, ROK, Ret.
Chairman,
Korean Veterans Association

Ek A. 9. Kore Gazilerine Verilen Teşekkür Belgesi

Ek. A. 10. Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şube’de 13.08.2010 Tarihinde Gazi Seydi Yetkin İle Yapılan Görüşme

Türkiye Muharip Gaziler Derneği Gaziantep Şube Başkanı Cuma Erdem’e yapılan rica sonucunda 13.08.2010 tarihinde Gaziantep Kore Gazisi Seydi Yetkin ile yapılan görüşmenin metni aşağıdadır:

– Türkiye’de kaç yılında askere gittiniz?

Seydi Yetkin: 1952 yılında askere gittim. Çanakkale müstahkem mevkiide, istihkam bölüğündeydim.

– Kore Savaşı’na nasıl katıldınız anlatır mısınız?

S.Y.: Bütün alayı içtima ettiler. Kore’ye gitmek isteyen varsa çıksın dediler. Gönüllü arıyorlardı yani. Gitmek isteyenler çıktı fakat istenen ve beklenen sayıdan oldukça fazla çıkan oldu. O zaman dediler kura çekelim. Kura çektim Kore çıktı ve bu şekilde Kore Savaşı’na dahil oldum.

– Kore Savaşı’na katılmadan önce Türkiye’de eğitim aldınız mı?

S.Y.: Evet. İstanbul Kağıthane’de İzmir Seferihisar’da eğitim gördük. Eğitimden sonra bizi yirmi gün izne gönderdiler. Evliydim ve bir buçuk yaşında bir kızım vardı. Memlekete geldim kızım ile eşimle herkesle helalleştim.

– Kore’ye nasıl ve ne ile gittiniz?

S.Y.: İzmir’den Amerikan gemisiyle gittik ama geminin ismini falan hatırlayamıyorum.

– Kore’ye gidişiniz kaç gün sürdü?

S.Y.: 28 gün sürdü. Kore’ye geçmeden evvel de Japonya’ya uğradık orada iki üç gün teçhizatlandık Japonya’dan Kore’ye gidişimiz iki gün sürdü. Kore’de indik ama Türk Tugayı’nın olduğu yere gitmek için tekrar trene bindik.

– Kore ile ilgili herhangi bir bilgi vermediler mi?

S.Y.: Hayır. Yalnızca trende tugaya giderken “Ses yapmayınız, gece sigara içmeyiniz, herhangi bir şey olduğu vakit felan çavuşu takip edeceksiniz” şeklinde şeyler söylendi o kadar.

– Kore’de yaşadığınız ve unutmadığınız anınız var mı?

S.Y.: Evet. Kore’yle ilgili tek ve yalnızca bir şey anlatmak isterim. Kore’deydik ve Ramazan ayı idi. Ben oruç tutardım. Bölük komutanımız oruç tutan böyle tertipli insanları yirmi dört saat kalmış, artan yemekleri köylülere dağıtmak için görevlendirirdi. Biz üç kişi bir de şoför dört kişi elimize birer cop alır, Bölüğümüzden en az beş km ileride büyük bir dere vardı o dereye giderdik. O

derede köylüler yemek dağıtılıyor diye sırada beklerlerdi. Çünkü aç, perişan haldeydiler. Ellerinde beş kiloluk konserve kapları ve bir de çöp sepetleri vardı. Dağınık halde olan köylüleri biz tek sıraya dizedik. Ellerindeki kapları alır, yemek getirdiğimiz bidonlara daldırır ve kapları geri verirdik. Onu ellerindeki çöp sepetine boşaltır, nehirde yıkar ve giderlerdi. Yine yemek dağıttığımız bir gündü. Biz yemekleri dağıttık, sonra bir baktık ki karşıdan 60 yaşlarında bir yaşlı, yanında da beş ya da altı yaşında bir çocuk bize doğru geliyordu. Yemek dağıtıldığı için gelmişler, geldiler ama biz yemekleri dağıttığımız için bir şey kalmamıştı. Yemeğin kalmadığını görünce çocuk bu adamı dövmeye başladı. Ne adamda hal kaldı ağlamaktan ne de çocukta ağlayıp feryat etmekten hal kaldı. Korelilerin biraz biraz dillerinden anlıyoruz yaşlı adama “Hayırdır ne var?” diye sorduk. Yaşlı adam dedi ki “Biz üç gündür beri açız. Burada da yemek dağıtıldığını duyduk, geldik.” Yaşlı adamın ve çocuğun durumuna can gerek ki dayansın. Yaşlı adama ve çocuğa dedim ki “Beş kilometre ileriye gel, beni bul ben sana yemek vereceğim.” Etrafta köy yok bir şey zaten. Ben de oruçtum. Ama ben o gün o iftardaki ekmeğimi yemeğimi o çocuğa verdim. Aynı gün Türkiye’de kızım hasta oluyor. Ailem kızımı doktora götürüyor. Dönüşte kızım simitçinin önünden geçerken simit istiyor. Ama ailemin (eşimin) cebinde beş kuruş para yok. O sırada bir asker geliyor, benim onun gibi bir çocuğum var diyor ve kızıma simit alıyor, cebine de harçlık veriyor.”

Bu olayı anlatırken ağlayan Kore Gazisi Seydi Yetkin daha fazla bir şey anlatamayacağını ifade ederek görüşmeyi yarıda kesmiştir.

Resim 1. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Ahmet Dağdeviren (sol) ve Hasan Kablan (sağ)

Resim 2. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Hüseyin Ekici

Resim 3. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Mehmet Kaya

Resim 4. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Cuma Orhan

Resim 5. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Şeyho Genç

Resim 6. Görüşme Yapılan Gaziantep Kore Gazilerinden Halil Tutar

ÖZGEÇMİŞ

Nevin Evrim Küçük 1986 yılında Nizip’te doğdu. İlköğretim ve lise öğrenimini Nizip’te tamamlamıştır. 2005 yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nde lisans eğitimine başlayan Nevin Evrim Küçük 2009 yılında buradan mezun oldu. 2009 yılında Gaziantep Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Genel Türk Tarihi Anabilim dalında tezli yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Halen burada eğitime devam etmektedir. Nevin Evrim Küçük orta derecede İngilizce bilmektedir.

VITAE

Nevin Evrim Küçük was born in Nizip in 1986. She has completed elementary and high school in Nizip. Nevin Evrim Küçük has graduated from bachelor's degree in Faculty of Arts and Sciences, History department in Hatay Mustafa Kemal University in 2009. She has started master's education in Gaziantep University, History department, Faculty of Arts and Sciences in the discipline of General Turkish History in 2009. She is still studying here. She knows English in medium level.